

๑๐๐TH
ANNIVERSARY

กระบวนการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย

นางทอง ไชยวรรณ

กระบวนการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย

T0085917

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

กระบวนกรเรียนการสอนเด็กปฐมวัย

ทวงทอง ไสยวรรณ

ภาควิชาการอนุบาลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก

คำนำ

หนังสือ "กระบวนการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย" เล่มนี้ ได้รวบรวมขึ้นจาก
การค้นคว้าทั้งตำราภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และประสบการณ์ของผู้เขียน โดยมุ่ง
ที่จะให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเด็กปฐมวัย ทั้งในด้านธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก
การเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ บรรยากาศห้องเรียน
และตารางกิจกรรมการเรียนที่น่าจะเป็น แนวการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการ
ประเมินผลให้สอดคล้องตามจุดหมายของการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยนี้ เพื่อเป็น
แนวทางให้นักศึกษาวิชาเอกการปฐมวัยศึกษา ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยและผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษา
ค้นคว้านำวิธีการ และเทคนิคที่เป็นปัจจุบันไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย อีกทั้งยังใช้
ประกอบการสอนวิชา พุทธิกรรมกรรมการสอนวิชาเอกการปฐมวัยศึกษา รหัสวิชา 2173211
กระบวนการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยในหลักสูตรปริญญาตรี ของสภาการฝึกหัดครู ปี 2529

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านปฐมวัยศึกษา
แก่ผู้เขียนและขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยในการจัดพิมพ์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

พวงทอง ไสยวรรณ

มิถุนายน 2531

ภาควิชาการอนุบาลศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	พัฒนาการ เด็ก	1
	กฎการ พัฒนาการ ของ เด็ก.....	2
	ความต้องการ ของ เด็ก	12
	ธรรมชาติ ของ เด็ก	15
	อิทธิพล ของ พันธุกรรม และ สภาพแวดล้อม.....	18
	พ่อแม่ และ ครู มี อิทธิพล ต่อ เด็ก อย่างไร.....	19
	สภาพแวดล้อม ที่ ดี สำหรับ เด็ก ปฐมวัย	19
2	การ เรียนรู้ ของ เด็กปฐมวัย	25
	ความหมาย ของ การ เรียนรู้	25
	สิ่งที่ ทำให้ เด็ก เกิด การ เรียนรู้	26
	หลักการ เรียนรู้	33
	รูปแบบ การ จัดการ เรียน การ สอน เด็กปฐมวัย ใน โรงเรียน	34
	กิจกรรม เพื่อ ส่ง เสริม การ เรียนรู้ สำหรับ เด็กปฐมวัย.....	37
	การจัด กิจกรรม ที่ จะ ช่วย ให้ เด็ก เรียนรู้ ความหมาย ของ คำ ลักษณะ สิ่ง ของ โดยใช้ วัสดุ วัสดุ ต่าง ๆ	37
	การจัด กิจกรรม พลศึกษา ที่ จะ ช่วย ให้ เด็ก เรียนรู้ เกี่ยวกับการ ควบคุม การ เคลื่อนไหว การ ประสานงาน ของ อวัยวะ ต่าง ๆ เรียนรู้ เกี่ยวกับ ทิศทาง และ ทิศทาง	40
	การ เตรียม ความ พร อม คาน การ ทูต สำหรับ เด็กปฐมวัย.....	43
	การ เตรียม ความ พร อม คาน การ อาสน สำหรับ เด็กปฐมวัย.....	46

	การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.....	48
	การเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมความคิดอย่างมีระบบ	
	จากประสบการณ์ของเด็ก.....	49
	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์	
	ธรรมชาติ.....	52
	การจัดกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งมีชีวิตรอบตัว.....	56
	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการวาดภาพสำหรับเด็กปฐมวัย.....	60
	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการทำการฝีมือ..	62
	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนไหวประกอบดนตรี	
	สำหรับเด็กปฐมวัย.....	63
	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการร้องเพลงสำหรับเด็กปฐมวัย..	65
3	กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	69
	หลักในการจัดกิจกรรม.....	69
	การเล่นบล็อก.....	70
	กิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะ.....	72
	กิจกรรมสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ.....	76
	กิจกรรมปั้น.....	83
	งานไม้.....	88
	การเล่นกับทราย น้ำ และโคลน.....	89
	การเล่นแบบนาฏการ.....	92
	มุมหนังสือ.....	96
	การเล่นกับเครื่องเล่นสัมผัส.....	97
	โต๊ะวิทยาศาสตร์หรือมุมวิทยาศาสตร์.....	98
	การเล่นกับเครื่องดนตรี.....	100
	การวิเคราะห์คุณค่ากิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	101

บท	หน้า
4	การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้..... 107
	การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน 107
	จุดมุ่งหมายของศูนย์การเรียนรู้แบบกิจกรรมเสรี 109
	วิธีการจัดห้องศูนย์การเรียนรู้แบบกิจกรรมเสรี 110
	การประเมินเด็กก่อนเข้าศูนย์การเรียนรู้แบบกิจกรรมเสรี 118
	หน้าที่ของครูผู้ควบคุมดูแลเด็กในขณะเล่นกิจกรรมเสรีในห้อง ศูนย์การเรียนรู้ 119
	การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน 122
	การจัดสภาพแวดล้อมทางตามอาคาร..... 124
5	การจัดการวงกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัย..... 127
	ข้อควรคำนึงในการจัดการวงกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก... 127
6	แนวการจัดประสบการณ์ 137
	บรรยากาศแห่งการเรียนรู้..... 137
	ความหมายของการจัดประสบการณ์ แนวการจัดประสบการณ์ และแผนการจัดประสบการณ์ 139
	แนวการจัดประสบการณ์ 140
	เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย 140
	เตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ 142
	เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ 143
	เตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย..... 144
	วิชาภาษาไทย..... 146
	วิชาคณิตศาสตร์ 151
	วิชาวิทยาศาสตร์หรือธรรมชาติวิทยา 159
	วิชาสังคมศึกษา..... 167

บท	หน้า
วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา.....	169
วิชาศิลปะ.....	170
วิชาเพลง ดนตรี จังหวะ เคลื่อนไหว.....	171
การฝึกประสาทสัมผัส.....	173
นิทาน.....	174
เกมการศึกษา.....	176
7 แผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	179
ขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	180
การทำบันทึกการสอน.....	185
8 การประเมินผลในระดับอนุบาลศึกษา.....	201
จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับอนุบาล.....	201
พฤติกรรมทางการศึกษาระดับอนุบาลที่ควรจัด.....	202
เครื่องมือประเมินผลระดับอนุบาล.....	204
บรรณานุกรม.....	211

พัฒนาการเด็ก

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ พ่อ แม่ หรือผู้อบรมเลี้ยงดูจำเป็นต้องระวังเอาใจใส่เป็นพิเศษ พ่อ แม่ มักจะเข้าใจว่าเด็กในวัยนี้มีความคิด มีเหตุผล ซึ่งควรจะพูดจากันเข้าใจ แต่ความจริงแล้ว เด็กในวัยนี้ยังไม่มี ความเข้าใจสิ่งที่ผู้ใหญ่คิดว่าน่าจะเข้าใจ ดังนั้นการ เรียนรู้ถึงธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน จึงมีความจำเป็นอย่างมาก สำหรับพ่อ แม่ และผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยปกติเด็กจะเจริญเติบโตไปตามขั้นตอนแบบแผนพัฒนาการของเด็ก พัฒนาการ (Development) หมายถึง ความสามารถ เช่น คว้าได้ นั่งได้ ยืนได้ พูดได้ ฯลฯ โดยปกติแล้วการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ เป็นขบวนการต่อเนื่อง ที่จะดำเนินควบคู่กันไป อาจเร็วหรือช้าต่างกันในช่วงเวลาหรือวัยของชีวิต ในแต่ละบุคคลโดยบาง แต่เด็กบางคนอาจมีอัตราการเจริญเติบโตแตกต่างไปจากแบบแผนของพัฒนาการ ซึ่งทำให้ความสามารถและพฤติกรรมของเด็กถึงกล่าวแตกต่างไปจากเด็กปกติ แต่มีคำหมายความว่าเด็กเหล่านี้จะเป็นเด็กผิดปกติ การเจริญเติบโตที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนนี้อาจเกี่ยวเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมของเด็ก หรือบางทีอาจจะเกี่ยวกับการเลี้ยงดูอย่างไม่ถูกต้อง เป็นหน้าที่ที่ผู้เลี้ยงดูและพ่อ แม่ จะต้องพยายามหาสาเหตุและหาทางช่วยเหลือ เด็กวัยนี้เป็นวัยที่เด็กมีพัฒนาการแทบทุกด้านสูงสุด โดยเฉพาะทางสติปัญญา ผู้อบรมเลี้ยงดูจะต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของเด็กไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางจิตใจ พฤติกรรมของเด็กในช่วงอายุต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน เช่น เด็กในช่วงอายุ 0 - 2 ปี เป็นเด็กกว้างาย แต่ช่วงอายุ 3 - 4 ปี มักจะคือไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ ถ้าผู้เลี้ยงดูเด็กไม่เข้าใจธรรมชาติของเด็ก ก็อาจกระทำสิ่งที่ผิด ๆ เช่น ลงโทษเด็ก เขมงวดกวดขันเด็ก ซึ่งอาจมีผลต่อพัฒนาการของเด็กในช่วงต่อไปได้

ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กก่อนวัยเรียนซึ่งรวมถึง พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครู จึงควรเข้าใจถึง กฎการพัฒนากายของเด็ก ลักษณะพัฒนากาย ความต้องการ และธรรมชาติ ของเด็ก ในวัยนี้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถให้การอบรมเลี้ยงดูและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กเรียนรู้ได้ถูกต้องกับความสามารถ เพื่อช่วยกันวางรากฐานอันดีให้กับเด็ก เพื่อเป็น ประชาชนที่มีคุณภาพต่อไป

กฎการพัฒนากายของเด็ก

ดร.ภรณ์ คุรุวิริยะ (เด็กก่อนวัยเรียน 2523 : 28) ได้กล่าวถึง กฎการ พัฒนากายของเด็กว่า กฎที่สำคัญที่สุด และผู้อบรมเลี้ยงดูควร สนใจศึกษาเพื่อก่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจแจ่มแจ้ง ดังนี้

1. การพัฒนากาย เป็นไปทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ทางด้านปริมาณ แลเห็น ใคชัดเจน เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นก็จะมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น มีส่วนสูงเพิ่มขึ้น ขนาดของร่างกาย ส่วนต่าง ๆ ขยายใหญ่ขึ้นซึ่งเราสามารถวัดได้ด้วยเครื่องวัด เด็กโตขึ้นกับประทาน อาหาร ได้มากขึ้น แสดงว่าอวัยวะภายในเกี่ยวกับระบบการย่อยอาหารขยายใหญ่ซึ่งทำให้ มีพัฒนากาย ทางด้านคุณภาพเป็นผลตามมาด้วย เช่นเมื่อระบบการย่อยอาหารขยายใหญ่ จะสามารถทำการย่อยอาหาร อย่างมีคุณภาพ

2. การพัฒนากาย เป็นกระบวนการต่อเนื่อง การพัฒนากายในเด็กนั้นมิได้ เกิดขึ้นในทันทีทันใด แต่เป็นสิ่งที่ดำเนินมาเป็นระยะเวลาติดต่อกันนาน เช่น "ฟันน้ำนมซี่แรก" ที่ปรากฏให้เห็นตอนอายุ 6 - 7 เดือนนั้นอันที่จริง ใคพัฒนากายตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์ของ มารดา เรื่อยมาที่ละน้อย ๆ การที่เด็กสามารถเดินได้ "ก้าวแรก" นั้นก็ได้มีการพัฒนากาย ติดต่อกันมาเป็นลำดับ เกี่ยวกับการทรงตัว ส่วนการพูดได้คำแรก ของเด็กมีการ เปลี่ยนแปลง ความสามารถในการฟังเสียง ความสามารถในการเปล่งเสียง ความสามารถในการแยก ความแตกต่างของเสียงและอื่น ๆ มาตามลำดับ ในวัยนี้เด็กจะเห็นแก่ตัวก่อนที่จะรู้จักเอื้อเฟื้อ ผู้อื่น

3. การพัฒนาการย่อมจะเป็นไปตามลำดับชั้น ในเรื่องการพัฒนาการของเด็กนั้นจะไม่มีการข้ามชั้น เกี่ยวกับกฎข้อที่เราสังเกตการเจริญเติบโตของเด็กจะพบว่าก่อนที่เด็กจะวิ่งได้ เด็กต้อง คืบ นิ่ง คลาน ถึงตัวยืนขึ้นแล้วจึงเดินได้มาตามลำดับเสียก่อน

4. การพัฒนาการย่อมจะเริ่มจากส่วนบนมาหาส่วนล่าง เด็กทารกนั้นสามารถบังคับส่วนศีรษะได้ก่อนลำตัว เมื่อจับทารกนอนคว่ำ ทารกจะยกส่วนศีรษะได้ก่อนส่วนอก ทั้งนี้เพราะกล้ามเนื้อส่วนบนคือทรวงอกงามและพัฒนาการก่อนกล้ามเนื้อส่วนลำตัวกล้ามเนื้อตะโพก กล้ามเนื้อขาและเท้าเด็กจึงชันคอได้ก่อนที่จะคว่ำ นิ่ง คลาน และยืน

5. การพัฒนาการย่อมเริ่มจากกล้ามเนื้อใหญ่ไปสู่กล้ามเนื้อเล็ก ทารกจะมีความสามารถเคลื่อนไหวส่วนแขนได้ก่อนที่จะเคลื่อนไหวส่วนนิ้วมือ สามารถเคลื่อนไหวส่วนขาได้ก่อนการเคลื่อนไหวส่วนนิ้วเท้า ทารกเรียนรู้ที่จะจับสิ่งของด้วยฝ่ามือ เมื่ออายุประมาณ 4 - 5 เดือน และสามารถใช้นิ้วมือจับสิ่งต่าง ๆ ก็ต่อเมื่ออายุประมาณ 6 เดือน นี้ก็แสดงว่ากล้ามเนื้อฝ่ามือมีพัฒนาการก่อนกล้ามเนื้อบริเวณนิ้ว

6. อัตราของการพัฒนาการของแต่ละวัยนั้นไม่เท่ากัน ในวัยทารกและวัยก่อนเข้าเรียนนั้นอัตราการพัฒนาการของร่างกายเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในตอนปลายของวัยก่อนเข้าโรงเรียนและวัยเข้าเรียนนั้นอัตราการพัฒนาการจะช้าลง แต่มิได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นการพัฒนาการจะเพิ่มขึ้นรวดเร็ว

7. อัตราของการพัฒนาการแต่ละคนและแต่ละส่วนย่อมแตกต่างกัน เด็กหลาย ๆ คนมีความงอกงามและพัฒนาการทางกายอย่างรวดเร็ว แต่กลับมีควำงอกงามและพัฒนาการทางภาษาช้าไป เราจะพบว่าเด็กบางคนสามารถคว่ำ คืบ คลาน ยืน เดิน ได้เร็ว แต่พูดได้ช้า ไม่เพียงแต่เท่านั้นอัตราการงอกงามและพัฒนาการของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ส่วนลำตัว ส่วนแขน ขา มือ เท้า นิ้วมือ และนิ้วเท้า ฯลฯ ล้วนแต่แตกต่างกันทั้งสิ้น

8. อีตราและกระสวนของการพัฒนาการ เป็นสิ่งที่ส่งเสริมได้ควยสภาพภายในร่างกายและสิ่งแวดล้อมภายนอก อีตราและแบบของการพัฒนาการของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไป ถ้าสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยในการตอบสนองความต้องการมูลฐานของบุคคล โอกาสทางการกิจกรรมการพักผ่อน โอกาสของการเรียนรู้ ความรู้สึกปลอดภัย การมีตำแหน่งในสังคม วินัยอันเหมาะสม และสิ่งอื่น ๆ อีกมากมายหลายอย่างล้วนมีความสำคัญต่ออีตรา และแบบหรือกระสวนของการงอกงามและพัฒนาการของเด็กมาก

เด็กที่ขาดอาหารและรับประทานอาหารไม่ได้ส่วนสัดในช่วงเวลาที่การงอกงามและพัฒนาการ เป็นไปอย่างรวดเร็ว นั้น จะทำให้เด็กมีการงอกงามที่ไม่สมบูรณ์

เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกัน พ่อแม่แต่งงานใหม่นั้นย่อมขาดความรัก ความอบอุ่นเด็กขาดความปลอดภัยเนื่องมาแต่ขาดความรัก เด็กจะเติบโตขึ้นพร้อมกับบุคลิกภาพที่ไม่ดีและมีอารมณ์รุนแรงได้

เด็กที่ขาด ไอโอดีน เป็นเหตุให้เกิดโรคคอพอก ต่อมไทรอยด์ใหญ่ผิดปกติ ทั้งมีผลต่อพัฒนาการทางกายซึ่งเห็นได้ชัดเจนและทางอารมณ์ซึ่งมักหงุดหงิดโกรธง่ายอีกด้วย แต่หาได้รับอาหารเพียงพอและถูกต้องตามหลักโภชนาการ รู้สึกอบอุ่นเป็นสุข ด้วยความรักของพ่อแม่ ทั้งได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดา ครูอาจารย์เป็นอย่างดี เด็กจะมีการงอกงามและพัฒนาการ เป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดมีบุคลิกภาพที่น่าิยม

9. การพัฒนาการของเด็กแต่ละคนย่อมมีแบบเฉพาะของตน การพัฒนาการของเด็กนั้นย่อมขึ้นอยู่กับพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการพัฒนาการของเด็กจะแตกต่างกันแต่ละคนก็มีแบบพัฒนาการ เฉพาะตน เช่นเราจะเห็นว่าบางคนเตี้ย บางคนสูง บางคนแข็งแรง บางคนอ่อนแอ บางคนฉลาดมาก บางคนฉลาด บางคนปานกลางและพิสัย ส่วนบางคนก็เป็นคนเอาแต่ใจตัว ซึ่มโหม โกรธง่าย บางคนมีอารมณ์ฉุนเฉียว บางคนมีระเบียบวินัยดี มารยาทงาม เป็นต้น

10. การพัฒนาการด้านต่าง ๆ ย่อมสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด พัฒนาการของเด็กเป็นขบวนการที่ซับซ้อนและพัฒนาการแต่ละด้านย่อมสัมพันธ์กันอย่างไม่แยกไม่ออก จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ที่จะศึกษาให้เข้าใจถึงพัฒนาการทางกายของเด็ก โดยไม่ศึกษาถึงพัฒนาการทางสมองและพัฒนาการทางอารมณ์ ในทำนองเดียวกันการที่จะศึกษาให้เข้าใจถึงพัฒนาการทางสมองของเด็กก็จะต้องศึกษาถึงพัฒนาการด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย

0๒๒	ทัศนคติในแง่ ทัศนคติในแง่ใหญ่	ทัศนคติในแง่เล็ก	ทัศนคติต่อความหมาย ทัศนคติต่อใจที่รัก	ภาษาพูด	ทัศนคติตบิปัญญา	ทัศนคติตบิปัญญา	ทัศนคติในการช่วยผู้อื่น	ทัศนคติตบิปัญญา
12-24 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บตัวเอง - เก็บของหนัก - ไร้รอยยิ้มถึงรอยยิ้มของ - ไม่หลุดจากมือ - คืบและคลานของเล่นที่ - นิ่งเกือบทุกเวลา - เก็บชิ้นของไม่ได้ - โขยขยารวบนไม้ - เคลื่อนไหวทางจังหวะ - คนครีได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างหอของตัวบิลิกเด็ก - 3 ชั้น ไม้ - โยนหัววางลง 4 วงใหญ่ลง - หักไม้ - ได้พุ่ม 5 ตามเหตุการณ์ - เจาะไม้ - พกหินน้ำหนัก 2-3 หน้า - ตอขวง - ชักลากหินไม้ - หมุนกลิ้งไม้ - โยนลูกบอลไม้ - ระบบศึกษาทางเคลื่อนไหว - ท่อนแชนเดลิโอ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตามารถตามตัวที่ไม่ - ถูกต้องเมื่อถามว่า "ที่ไหน" - (เมื่อถามโดยใช้ท่าทาง - ประกอบ) - เข้าใจกว้างบน, ใน, และ - ใต้ - เมื่อยอกให้หนักถึงของจริงดูดี - จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง - ตามารถตามไม้ - เข้าใจประโยคสั้น ๆ เช่น - เบิกการรถหรือขยับที่บนอก - เข้าใจคำสั่ง 2 คำดังที่ - ท่อนแชนเดลิโอ 	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มพูดคำที่มีความหมาย - ใช้คำ คำเดียวประกอบ - ทำทางเมื่อต้องการอะไร - พูดเป็นคำ ๆ เมื่อต้องการ - บอกเรื่องราว - ร้องเรียกชื่อของตัวเอง - ไร้อารมณ์, ของเล่นในการ - บอกความจำเป็นของตัวเอง - รู้จักตีตีพท์ ๘๐ คำที่เกี่ยวกับ - ภาษาน่าฟังของต่าง ๆ - ไม่มี แต่สิ่งของต่าง ๆ - และเหตุการต่าง ๆ - (เช่นรถอ๊ก, หมกแล้ว) 	<ul style="list-style-type: none"> - เลียนแบบการกระทำและ - คำพูดของผู้ใหญ่ - เข้าใจคำสั่งเกี่ยวกับบริการ - กระทำที่ไร้อารมณ์ - อยากรู้ว่างานนั้นลงไม่ - ตามารถตามไม้ - เหมื่อยอก - ค้นหาสิ่งของที่หายไป - ค้นหาสิ่งของที่หายไป - รู้จักตีตีพท์ ๘๐ คำที่เกี่ยวกับ - ภาษาน่าฟังของต่าง ๆ - ไม่มี แต่สิ่งของต่าง ๆ - และเหตุการต่าง ๆ - (เช่นรถอ๊ก, หมกแล้ว) 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจความแตกต่างระหว่าง - เชนและเงิน - มีส่วนจากความสนใจน้อย - มาก - เกิดการเรียนรู้ขั้นต้นด้วย - การเล่นตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - ไร้ตัวตน แต่มีบทบาท - เคนอัย - ค้นหาจากแก้วไม้ รัมแก้ว - มีสติปัญญา ใช้สติปัญญา - ช่วยเหลือ - เก็บของหาไม้ - บอกของเก่า, หุ่นตุ๊กตา - ตกของเก่า, หุ่นตุ๊กตา - ตกของเก่า, หุ่นตุ๊กตา - บอกให้ทราบได้เมื่อต้องการ - การช่วยเหลือผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตัวเองในการกระทำ - ภาพไม้ - บอกชื่อของตนเอง - รับผิดชอบในหน้าที่ - ผู้ใหญ่ในกาเรียน - รับผิดชอบในสิ่งที่ตนเอง

<p>อายุ 24-26 เดือน</p>	<p>ทักษะด้านหนังสือ ทักษะการฟังเข้าใจ</p>	<p>ทักษะการฟังหนังสือ ทักษะการฟังเข้าใจ</p>	<p>ทักษะการรับรู้ความหมาย ทักษะการวางใจในการเล่น</p>	<p>ภาษาพูด</p>	<p>ทักษะทางสติปัญญา</p>	<p>ทักษะทางสติปัญญา</p>	<p>ทักษะในการช่วยเหลือตัวเอง</p>	<p>ทักษะ</p>
<p>- วิ่งไปข้างหน้าได้คล่อง - ไขว่ห้างสองข้างหรือไขว่ อยู่กับที่ - เล่นขว้างบอลโยยด์สองครั้งหรือ - เล่นโยยด์ - เตะลูกบอลไปข้างหน้า</p>	<p>- ร้องท่อนสั้นๆ ได้ 4 ลูก - ทักทายหนังสือที่ละหน้า ได้ - ตักตัวอักษรไว้ที่ - หยิบเขียนตัวอักษรหนึ่งข้อ และเขียนโดยไม่ทำทางข้อ - ตกใจหรือขงหง - เขียนเขียนแบบบางลาก เส้นแนวตั้งและเส้น แนวแนวนอนได้ - ระบบสติโดยเคลื่อนไหวข้อมือ ทางสุดในแต่ละวงคนโต - ม้วน, หุบ, บีบ และดึง กินเหนียว</p>	<p>- รู้ตัวรูปภาพของสิ่งของที่รู้จัก - สามารถบอกชื่อสิ่งของเมื่อ บอกประโยชน์ของมัน - เข้าใจคำตามคำกับ "อะไร" และ "ที่ไหน" - เข้าใจคำปฏิเสธ "ไม่, ไม่เอา, ไม่เอา" - สนุกสนานเมื่อได้ฟังเรื่อง นิทานและเรื่องที่ได้เล่าอีก</p>	<p>- เริ่มคำศัพท์ 2 คำเป็นเวลา - บอกชื่อและระบุท่อนได้ - รู้จักใช้คำตามว่าจะไร ที่ไหน - รู้จักใช้ประโยคปฏิเสธได้ เช่น "บอก ไม่บอก" - แสดงความสนใจของ มีใครไม่เข้าใจวัตถุของเขา</p>	<p>- คอยสนใจเมื่อถูกตั้งข ๆ - เริ่มเขียนลูกบอลให้พอ - บอกชื่อรูปไปไหนคืออะไร - เห็นความสัมพันธ์ของ ของอะไร เช่น มี ตัว จากรอง และลูกบ - สามารถวางตัวกับจานรอง ไว้ด้วยกัน - พอบ วิ่งพ่วงแต่หลักตาม ด้านใด - เมื่อต้องการจะรู้ว่ามีรูป ตัวอะไรในกระดาษ โดยบอก ชื่อตัวเอง</p>	<p>- เค้าประดิษฐ์อัน ๆ ได้ว่า ใบจากทำอะไร - เล่นแบบทางของไม้ใหญ่ - เล่นทำท่าทางทำงานบ้าน - ว่างเล่นกับเพื่อน หรือจาก การสำรวจ รอกันและจาก ใหญ่ของ เช่นอาหารหรือสาร จากหน้าตาภาพ - เล่นสร้างสิ่งใหม่และ ประดิษฐ์สิ่งเล็ก ๆ ที่พิเศษ เช่น สีน็ดสำหรับ ประเภทอาหารและเจ้าใจ ส่วนน้อยอย่างอื่น ส่วนรวม ทั้งหมดเช่น ต้นของ ร่างกาย</p>	<p>- ไร้ข้อโต้แย้งและการก บ้าง - คำนึงที่จะกินหรือถือค น้ำได้ - บอกว่าลูกบอลใช้ลูกบอลได้ - ดึงเส้นของไม้ - ไม่เล่นไม้โยยด์กินข้าว เหลือ - ตั้งชื่อและชี้ถึงชื่อได้โดยมี คนช่วยเหลือ</p>	<p>- เล่นโยยด์ - การเล่น และเล่น - ผนังของ - ผนังของ และเล่น ง่าย ๆ - ผนัง - ฐาน</p>	

อายุ	ทักษะด้านเนื้อหา	ทักษะด้านเนื้อหา	ทักษะการตีความหมาย	ภาษาพูด	ทักษะทางสังคม	ทักษะทางสติปัญญา	ทักษะในการช่วยเหลือตัวเอง	ทักษะทางสังคม
๑๒ เดือน	<ul style="list-style-type: none"> - ระวังท่าทางของสิ่งของที่ - เดิน ได้ทรงตัว - สามารถก้าวโดยมีขาเดียวได้ ๕-10 วินาที - กระโดดขาเดียวได้ - ทิ้ง ผลักโยกของเล่นมือได้ - ถีบรถสามล้อได้ - เล่น โยนลูก - กระโดดข้าม ได้สูง 16 ซม. - ทิ้งของและพื้น - โยนลูกบอลข้ามศีรษะได้ - โยนและจับลูกบอลเล่นได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ระวังของของด้วยไม้บล็อกเล็ก 9 ชิ้น - คอยตะป่ และ หมกไม้ - เชื้อขนตามรอยต่อไม้ - เชื้อขนตามแบบรูปจากบท - เล่นกับดินเหนียว เช่น ม้วนดินเหนียวทำ เป็นรูป สุกอบต ค้าง เป็นงูและ นินจูกี้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มเข้าใจประโยคและมีความเข้าใจในเรื่องของเวลา (เช่น เราจะไปสวนเสี้ยวๆ) - เข้าใจการเปรียบเทียบ เช่น ก ไก่ และ ไก่ - เข้าใจความสัมพันธ์ของประโยค ถ้า...แล้ว... หรือ เพราะ... - เข้าใจคำสั่ง 2-4 คำสั่งที่ต่อเนื่องกัน - เข้าใจเมื่อบอกว่า "สมมุติว่า" 	<ul style="list-style-type: none"> - พูดเป็นประโยคได้ คำ 3 คำ หรือมากกว่าในประโยค - กรวย กรวม เช่น ฉุน หิน - สุกอบตหรือประหลาดกริยา - สดาก เช่น พอนมบ่นก้อย - เล่นสิ่งของที่ทำมาจากไม้ - ใช้คำที่เป็นพหูพจน์ได้ - ใช้รูปกริยาในประโยค - อธิกคำ - แยกตัวอักษรธรรมดา - ฉุน - ท่องบทกลอนสำหรับเด็ก - และร้องเพลงได้ 1 บท - พูดได้ทันที ไม่รู้แต่เพียงเข้าใจ - รักและมีการผิดหลง - เวียงเสียงอยู่บ้าง 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักเล่นกับลูกได้ 6 ปี - มีท่าทางแบบในการต้อนรับ - บล็อก หรือเรียงวงกลมตามลำดับของของเล่น - วางรูปที่จับคู่รู้จักและมีความหมาย - ความสนใจในการเล่น - ใหญ่จะดูไม่ออก - คุ้นเคยและรับช้อย ๆ ในสิ่งที่เขาพูด - รู้จักถามคำถาม เช่น ทำไม อย่างไร และต้องการ - คำตอบที่เข้าใจ - ร้อยชุดตัวเอง - รู้ชุดของตัวเอง - มีซึ่งความสนใจสน - เว้นรู้โดยการสังเกตและเตือนแบบมีผู้ใหญ่ และโดยมีผู้ใหญ่แนะนำและอธิบาย - ถูกพบเห็นความสนใจแบบภาค 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และระเบียบของสิ่งของต่าง ๆ เช่น ชั้นหนังสือสามารถจัดเครื่องเรือนในบ้านได้ - ได้ดูที่อยู่ รู้ตัวช้อย ส่วนรวม เช่น สามารถแยกได้ว่า สี, เท้า, เบาะส่วนหนึ่งของร่างกาย - เริ่มจะทราบว่า อะไรเป็นช้อยอะไรเป็นไม้ ส่วนเขาเป็นส่วนตัวหรือส่วนคนอื่นเขาไป 	<ul style="list-style-type: none"> - เทนจากเขยอกได้ - ทานอาหารแบบชามบั้งได้ - ได้เล่นของกระจุกกระจิกในตู้ - ส่วนของของออกให้ทำ - ใช้ของของไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> - สนุกเล่นในการเล่นกับเด็กคนอื่น ๆ - เริ่มมีบทบาทในการเล่น - แบ่งของเล่น ผลักกินเล่น - เมตคน โศกของ - เริ่มเล่นแสดงท่าทางที่เป็นตัวเองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม - หัวไป เช่น การทำของที่ทำ - การเล่นเป็น สุนัขตัวเอง - เมตคนตัวต่าง ๆ

ความต้องการของเด็ก

พ่อ แม่ และครู มีหน้าที่ตอบสนองความต้องการของเด็ก ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรู้ว่าเด็กต้องการอะไรบ้าง และต้องรู้วิธีการที่จะสนองความต้องการของเด็กให้ถูกต้องเหมาะสม เราอาจแบ่งความต้องการของเด็ก ออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ความต้องการทางกาย ได้แก่ อาหาร การพักผ่อน การออกกำลังกาย การเล่น การขับถ่าย ฯลฯ พ่อแม่ ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กก่อนวัยเรียน ควรต้องสนใจ จัดหาดูแลเด็กให้ได้สิ่งที่ต้องการ เหล่านี้ให้ครบถ้วน เช่น จัดหาอาหารที่มีประโยชน์ พ่อเพียง จัดการดูแลให้เด็กได้พักผ่อนให้เพียงพอ จัดหาเครื่องเล่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางกาย และสติปัญญา

2. ความต้องการทางจิตใจ เด็กก่อนวัยเรียนมีความต้องการทางด้านจิตใจหลายประการ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจำเป็นต้องเข้าใจ และหาทางปฏิบัติตอบสนอง เพื่อเด็กได้เติบโตเป็นคนที่มีสุขภาพจิตดี มองโลกในแง่ดี เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต

ความต้องการทางด้านจิตใจที่จะทำให้เด็กมีสุขภาพจิตดี

2.1 เด็กต้องการความรัก (Love) ความรักที่เด็กวัยนี้ต้องการเป็นความรักที่แสดงออกมาอย่างชัดเจน พ่อแม่ ต้องกอด จูบ สัมผัส อมรูดูกอย่างทะนุถนอม เด็กที่ได้รับความรักอย่างเพียงพอ จะเป็นเด็กที่มีความมั่นใจ อารมณ์มั่นคง และมีความเป็นมิตรต่อทุกคน พร้อมทั้งจะรักและหวังดีต่อผู้อื่น และเป็นคนที่มีความสุขในชีวิตต่อไป

2.2 เด็กต้องการความปลอดภัย (Security) เด็กก่อนวัยเรียนยังไม่รู้ว่าสิ่งใดบ้างที่เป็นอันตราย เป็นพิษ เป็นภัย ต่อชีวิตและร่างกาย พ่อแม่และผู้เกี่ยวข้องต้องคอยดูแล ระวังตลอดเวลา สิ่งใดที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กได้ต้องหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้า เช่น ถ้าปลั๊กไฟอยู่ในบริเวณที่เด็กเอื้อมถึงต้องหาฝาครอบ มิให้เด็กจิ้มปลั๊กไฟได้

2.3 เด็กต้องการการยอมรับ (Acceptance) เด็กเล็กต้องการเป็นส่วนหนึ่งของบ้าน ของครอบครัว ต้องการให้พ่อแม่และผู้ใกล้ชิดเห็นความสำคัญของเขา อยากให้ทุกคนเห็นความสามารถของเขา ถ้าพ่อแม่และผู้ใกล้ชิดเข้าใจสิ่งนี้ จะต้องพยายามแสดงออกให้เห็นว่าทุกคนพึงพอใจในความสามารถของเด็ก พยายามชมเชย ให้กำลังใจ ยอมรับ ^{ภาคภูมิใจ} ภูมิใจในความสามารถของเขา ถ้าผู้ใหญ่แสดงไต่อย่างเหมาะสม จะเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กได้อย่างดี

2.4 เด็กต้องการความซื่อตรง จริงใจ ยุติธรรม (Faith) เด็กเล็กต้องการที่มีความนับถือ หรือมีศรัทธาต่อพ่อแม่และผู้ใกล้ชิด เขาต้องการให้ทุกคนจริงใจต่อเขา ดังนั้นผู้ใหญ่จึงควรให้ความยุติธรรมต่อเด็ก ไม่หลอกหรือพูดไม่จริงกับเด็กเพื่อแกสถานะการณแต่ละครั้งเท่านั้น ผู้ใหญ่ควรนึกถึงจิตใจของเด็ก และพึงเข้าใจด้วยว่าเด็กนั้นบางครั้งยังไม่เข้าใจ เหตุผลที่เป็นนามธรรมนัก ถ้าผู้ใหญ่ทำตัวเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถือได้ก็จะทำให้เด็กยอมรับ และสามารถปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้กับเด็กได้ต่อไป

2.5 เด็กต้องการการปกป้องคุ้มครอง (Protection) เด็กเล็กเป็นเด็กยังไม่สามารถดำรงชีวิตด้วยตัวของตัวเองได้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะต้องคอยดูแลปกป้องคุ้มครองให้ชีวิตของเขามีความเป็นอยู่ที่ดี มีอาหาร มีเสื้อผ้า ของเล่น ที่เหมาะสมกับวัย ถ้าผู้ใหญ่ดูแลจัดหาส่งเสริมให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็ก เด็กจะมีสภาพจิตใจที่ดี มีความสุข และมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ด้วยดี

2.6 เด็กต้องการอิสระภาพ (Independence) เด็กเล็กต้องการมีอิสระในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เขาไม่อยากจะใครคอยห้ามคอยติดตามทุกฝีก้าว การที่ผู้ใหญ่ไม่เปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ล่าพั้งจะทำให้เด็กพลาดโอกาสการเรียนรู้บางอย่างและจะทำให้เด็กขาดความมั่นใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กจึงควรเข้าใจ และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง คัดสินใจด้วยตัวเอง ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ถ้าสิ่งเหล่านั้นไม่ก่อให้เกิดอันตรายมากนัก เช่นเปิดโอกาสให้เด็กคลานไปเกาะโต๊ะและยืนด้วยตัวเอง ไม่ต้องเข้าไปจับหรือพยุงทันที เด็กอาจจะล้มลงบ้างแต่ก็ได้การเรียนรู้และรู้จักระวังตัวในครั้งต่อไป

LOVE

CONTROL

GUIDANCE

SECURITY

WHAT EVERY CHILD NEEDS
FOR GOOD MENTAL HEALTH

INDEPENDENCE

ACCEPTANCE

FAITH

PROTECTION

2.7 เด็กต้องการคำแนะนำสั่งสอนที่ดี (Guidance) เด็กเล็กเป็นวัยที่นึกถึงตัวเองเท่านั้น เขาต้องการ เป็นเจ้าของทุกสิ่งทุกอย่าง ต้องการความสุข ความสบาย เขายังไม่รู้จักการให้ การเอาใจผู้อื่น ยังไม่เข้าใจถึงความรู้สึกของผู้อื่น ผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ต้องเข้าใจเด็ก และถือโอกาสอธิบายหรือแนะนำสั่งสอนสิ่งที่ควรจะเป็น เพื่อสร้างนิสัยที่ดีที่สังคมต้องการ พ่อแม่และครูควรหาวิธีพูดคุยและสอนสิ่งที่ถูกต้องและถึงยามให้ในทุก ๆ โอกาสที่จะทำได้ เช่น แนะนำให้เด็กช่วยตัวเองในการ เก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จ รู้จักเอื้อนเพื่อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนและคนอื่น รู้จักเคารพผู้ใหญ่ตามรูปแบบที่สังคมต้องการ ฯลฯ

2.8 เด็กต้องการการกักต้อนลงโทษในทางที่ถูกที่ควร (control) พ่อแม่บางคนรักลูก หลงลูก สงสารลูกมากไป เมื่อลูกทำสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควรก็ไม่กล่าวกล่าวหรือทำโทษ เพราะกลัวว่าลูกจะไม่รักตัว พ่อแม่บางคนเข่าข้างลูกจนเกินไปไม่ไถ่ถึงเหตุผลถูกต้องที่แฝงอยู่ในเหตุการณ์นั้น ถ้าเป็นเช่นนี้เด็กจะไต่ใจและอาจสร้างนิสัยที่ไม่ดีไม่ถูกต้องให้กับลูกได้

เด็กทุกคนมีสิ่งที่เป็นพื้นฐานเหมือนกันคือ ต้องการความรัก ความมั่นคง การได้รับการเลี้ยงดูอย่างดีและต้องการการออกกำลังกาย เด็กต้องการที่จะรู้สึกว่าคนได้รับการยอมรับและได้รับความคุ้มครอง นอกจากนี้ทุกคนยังต้องการที่จะได้รับคำแนะนำกักต้อน

ธรรมชาติของเด็ก

ถึงแม้ว่าเด็กจะเจริญเติบโต และได้รับการเลี้ยงดูในแบบเดียวกันเด็กแต่ละคนก็ยังมีบุคลิกภาพแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เนื่องจากเด็กแต่ละคนก็เจริญเติบโตขึ้นมาในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน และ การพัฒนาของเด็กนั้นมิได้เป็นไปในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ ตลอดเวลาเด็กต้องพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ เด็กอาจจะพัฒนาได้อย่างดีในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะแต่ในขณะเดียวกัน อาจช้ากว่าเพื่อนฝูงในด้านอื่นก็เป็นไปได้ จึงไม่มีเด็กคนใดคนหนึ่ง เหมือนกันทุกประการ

เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ความพร้อมในการที่จะเรียนของเด็กแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน เราไม่สามารถจะพูดได้ว่าเด็กทุกคนพร้อมที่จะเรียนเมื่ออายุ 5 ปี สาเหตุที่ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันมีดังนี้

1. เด็กแตกต่างกันเนื่องจากลักษณะที่ได้รับถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ เด็กจะมีรูปร่างหน้าตาอย่างไร พฤติกรรมอย่างไร เรียนรู้อย่างไร สาเหตุส่วนหนึ่งนั้นเนื่องจากส่วนที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ
2. อัตราความเจริญของเด็กแตกต่างกัน เราไม่สามารถบอกได้แน่นอนตายตัวว่าเด็กจะเดินได้เมื่ออายุ 9 เดือน บางคนเดินได้เมื่ออายุ 18 เดือน อัตราความเจริญที่แตกต่างนี้เป็นผลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าเด็กหลายคนพร้อมที่จะเรียนเมื่ออายุเดียวกัน แต่วิชาที่เขาพร้อมที่จะเรียนในแต่ละคนนั้นก็แตกต่างกันไป
3. เด็กหญิงเติบโตในอัตราที่เร็วกว่าเด็กชาย เด็กชายและหญิงไม่ใช่เพียงแค่มองดูต่างกันเท่านั้น เขายังมีพฤติกรรมต่างกันอีกด้วย สิ่งที่แตกต่างกันบางอย่างอาจจะเนื่องจากพ่อแม่และครู หวังให้เด็กชายและหญิงต่างกัน พ่อแม่มักให้อิสระภาพแก่เด็กชายมากกว่าเด็กหญิงในเรื่องของความอึกทึก คนควาทดลอง หรืออินกิจกรรมที่ช่วยตัวเอง ในทางตรงกันข้าม เด็กหญิงมักถูกอบรมให้สุภาพเด็กเดี่ยว วานอนสอนายพร้อมที่จะลงลอยและยินยอมกัน การอบรมเลี้ยงดูบางอย่างตามธรรมชาติ เป็นผลให้ความคิดในแต่ละคนของเด็กหญิงและชายแตกต่างในเรื่องของการเรียนรู้ การตอบสนองต่อการสอนแบบต่าง ๆ ในด้านพัฒนาการของเด็ก ชายหญิงก็มีสภาพทางเคมีต่างกัน เช่น จากภาพการเอกซเรย์ของข้อมือของเด็กได้แสดงว่ากระดูกของหญิงอายุ 6 ปี จะเจริญมากกว่าของ เด็กชายอายุ 6 ปี นี้เป็นหลักฐานที่แสดงว่าเด็กหญิงโตเร็วก่อนเด็กชาย

ในคลินิคของเด็กในต่างประเทศ เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพูดและการอ่าน จะมีเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง เด็กชายเป็นจำนวนมากไม่พร้อมที่จะเรียนในขณะที่เด็กหญิงพร้อมที่จะเรียนเมื่ออายุของเด็กเหล่านั้นได้ 5 ปี หรือ 6 ปี

4. สิ่งแวดล้อมของเด็ก เป็นผลต่อการเรียนรู้ ความถนัด ทักษะ สิ่งมีชีวิตทั้งหลายได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม ที่มาปะทะตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ เช่น เด็กเมื่อปฏิสนธิ สิ่งแวดล้อมของเด็กคือ ครรภ์มารดา อะไรก็ตามที่มีผลต่อสุขภาพของแม่ ก็จะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กด้วย ถ้าได้รับอาหารที่ไม่มีประโยชน์ เช่น ไม่มีโปรตีนเพียงพอ ชาคนม ไข่ และเนื้อสัตว์ การเจริญเติบโตของสมอง เด็กก็จะมีผลทำให้เด็กมีความสามารถในการเรียนน้อย กรีซ เช่นนี้มักเกิดขึ้นในประเทศที่ขาดแคลนอาหาร และสามารถเกิดขึ้นได้เหมือนกันในประเทศที่ร่ำรวยและบริบูรณ์ แต่ผู้คนไม่มีความรู้อาหารชนิดใดที่ร่างกายต้องการ นอกจากนั้นสภาพต่าง ๆ ที่เป็นภัยต่อสุขภาพของหญิงมีครรภ์ ก็จะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กที่อยู่ในครรภ์ด้วย แต่สิ่งที่พบมากที่สุดคือ การให้อาหารที่ไม่มีประโยชน์เพียงพอ

เมื่อเด็กคลอดแล้ว เด็กจะได้รับผลทางด้านจิตใจ จากการเลี้ยงดู เช่น เด็กผู้ที่ได้รับอาหารเพื่อร่างกาย ถ้าเด็กมีสิ่งของต่าง ๆ ให้ ฟัง จับต้อง ชิมรส หรือมีผู้ใหญ่ที่จะเล่นกับ เขาฟัง เขาพูด พูดกับเขาเสมอและรักเขา เด็กจะมีความร่าเริงแจ่มใส และก้าวหน้าในการเรียน สนใจอยากที่จะดู ฟัง สัมผัส เลียนแบบ ค้นคว้า และปฏิบัติจนมีความชำนาญ

5. ถึงแม้ว่าจะอยู่ในครอบครัวเดียวกัน เด็กแต่ละคนก็มีสิ่งแวดล้อมบางอย่างที่แตกต่างกัน ลูกคนแรกของพ่อแม่มักจะได้รับความสนใจมากกว่า คนที่ 3 - 4 ลำดับที่ของการ เกิดการที่เด็กเหมือนบุคคลหนึ่งและสิ่งที่เด็กกระทำ ล้วนแล้วแต่เป็นผลต่อการตอบสนองของพ่อแม่ทั้งสิ้น

นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมในสังคมทำให้เด็กมีความแตกต่างกัน เด็กบางคนอยู่ในครอบครัวที่สภาพบ้านนอกร่างกาย ขาดจน ได้รับอาหารไม่เพียงพอ ได้รับการศึกษาน้อยมีโอกาสที่จะเห็นพฤติกรรมชาติและศิลปะต่าง ๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ลักษณะของสิ่งแวดล้อมของเด็ก ลักษณะที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ เพศของเด็ก ระดับและอัตราความเจริญเติบโตของเด็กจะเป็นผลที่ทำให้เขามีพฤติกรรมอย่างไร และเรียนอย่างไร ถ้าท่านจะสอนเด็ก ท่านจะคงเริ่มตนแต่ศึกษาว่า เด็กแต่ละคนนั้นอยู่ที่ไหน การกระทำเช่นนี้ จะทำให้ท่านรู้จักเด็กแต่ละคน สามารถบรรยายละเอียดและส่งเสริมเปิดทางที่จะเรียนรู้ให้เด็กแต่ละคน นอกจากนี้ท่านจะคงรู้ว่าอะไรบางอย่างทำให้เกิดการเรียนรู้และอะไรบางอย่างที่เด็กต้องเรียน

อิทธิพลของพันธุกรรมและสภาพแวดล้อม

นักจิตวิทยาหลายท่านให้ความสำคัญของพันธุกรรมและสภาพแวดล้อมออกเป็น 2 แนว คือ แนวที่ 1 เชื่อว่าพันธุกรรมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการมากกว่าสภาพแวดล้อม แต่แนวที่ 2 เชื่อว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการมากกว่าพันธุกรรม อย่างไรก็ตามทั้งพันธุกรรมและสภาพแวดล้อมต่างก็เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์ทั้งสิ้น พันธุกรรมเป็นตัวกำหนดขีดความสามารถหรือแนวโน้มของพัฒนาการ ส่วนสภาพแวดล้อมจะเป็นตัวกระตุ้นหรือเร่งเสริมทำให้พัฒนาการนั้นเร็วหรือช้าได้ เช่น เด็กปัญญาอ่อนโดยพันธุกรรม พันธุกรรมจะกำหนดขีดความสามารถที่จะเป็นไปได้ของเด็กคนนั้น ส่วนสภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นตัวผลักดันให้เด็กไปสู่ขีดความสามารถสูงสุด แต่สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมอาจทำให้พัฒนาการความสามารถของเด็กเป็นไปได้ไม่เต็มที่ที่ควรจะเป็น

อิทธิพลของพันธุกรรมและสภาพแวดล้อมที่มีต่อเด็กก่อนวัยเรียนนี้ เห็นได้ชัดเจน
ดังนี้

1. ด้านร่างกาย พันธุกรรมมีส่วนในลักษณะของความเหมือน ความคล้ายคลึงของหน้าตา รูปร่าง แต่สิ่งแวดล้อมก็มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การได้รับธาตุอาหาร คุณค่าของอาหาร ต่างกันก็ย่อมทำให้รูปร่างของบุคคลต่างกันไป

2. ด้านสติปัญญา ทั้งพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม จะมีผลต่อความสามารถทางเชาว์ปัญญา โดยสภาพแวดล้อมจะเป็นตัวช่วยส่งเสริม หรือดึงให้ความสามารถทางเชาว์ปัญญาถึงขีดกำหนดไว้หรือไม่

3. ทางด้านบุคลิกภาพ พันธุกรรมจะกำหนดแนวโน้มของบุคลิกภาพบางอย่าง ส่วนสภาพแวดล้อมจะมีส่วนทำให้บุคลิกภาพบางอย่างถูกหล่อหลอมหรือสร้างขึ้นใหม่ เช่น การเลียนแบบบุคลิกภาพจากคนใกล้ชิด

พ่อแม่และครูมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างไร

พ่อแม่เป็นคนให้ค่านิยมทุกอย่างกับเด็ก จริยธรรมของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับคนที่ มีอำนาจเหนือเขา คือพ่อแม่ พ่อแม่จึงเป็นคนถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อและปลูกฝังทัศนคติ ทุกอย่างแก่เขา ครูมีความสำคัญรองจากพ่อแม่ เมื่อเด็กมาโรงเรียน ครูจะดำรงตำแหน่ง เป็นตัวแทนของพ่อแม่ ถ้าครูคนใดรักเขา ใกล้ชิดกับเขา เขาจะถ่ายทอดบุคลิกภาพ ค่านิยม ทัศนคติ และความเชื่อทุกอย่างจากครู

สภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัย

1. อาหารดี

2. อารมณ์หนักแน่น การอบรมโดยใช้อารมณ์นั้น ทำให้เกิดผลร้ายมากกว่าผลดี การลงโทษเด็กเวลาโกรธอาจให้ผลร้าย เป็นการปลูกฝังความก้าวร้าวให้แก่เด็กโดยไม่รู้ตัว การรักเด็กจนหลงก็เป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ไม่ดี เด็กจะพึ่งตัวเองไม่ได้ ถ้าพ่อแม่หรือ ครู ควบคุมป้องกันตลอดเวลา

3. ความรักความอบอุ่น เด็กต้องการความรัก ยิ่งมากเท่าไรก็มีความเชื่อมั่น และมีกำลังใจในการที่จะต่อสู้ไปข้างหน้ามากเท่านั้น

4. ระเบียบวินัยที่สม่ำเสมอ เด็กจะเติบโตเป็นเด็กดีได้ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย การสร้างระเบียบวินัยให้แก่เด็กต้องแน่นอน และสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหารนมบนเตียงนอน ไม่ได้ ก็ต้องไม่ได้ทุกเวลาไม่ใช่ เวลาเมื่ออารมณ์ดีรับประทานอาหารได้ แต่พออารมณ์ไม่ดีแม่ห้าม

5. ทัศนศึกษาสำหรับเด็ก เด็กจะฉลาด และพัฒนาสติปัญญาได้ก็ขึ้น คนใกล้ชิด ต้องแนะนำให้รู้จักสภาพแวดล้อม ให้เขาได้เห็น ได้คิด ได้ศึกษา และได้ใช้คำถามตลอดเวลา เด็กจึงควรได้รับทัศนศึกษามากที่สุดเท่าที่เวลาและฐานะของผู้ปกครองจะอำนวยให้

กิจกรรมเสนอแนะ

1. จงวิเคราะห์และวิจารณ์การเลี้ยงดูของเด็กต่อไปนี้ว่ามีปัญหาหรือไม่

- 1.1 ก๊กเป็นเด็กวัย 3 ขวบ ไม่ถือ ไม่ชน กินข้าวได้แยะ ก๊กเป็นเด็กเรียบร้อย เงียบขรึม จนทุกคนที่เห็นต้อง ออกปากชม
- 1.2 โฉดอายุ 2 ขวบ ชอบหยิบขนมกินเอง ชอบแย่งของเพื่อน ชอบเรียกร้องความสนใจ และไม่เคยแบ่งขนมหรือของเล่นให้ใคร
- 1.3 แจกเป็นเด็กเจ้าอารมณ์และมักทำร้ายเพื่อน ๆ อยู่เสมอ ทั้ง ๆ ที่ทุกครั้งแจกแสดงท่าท้าวร้าวคุณพ่อคุณแม่ ก็มักจะลงโทษอย่างแรง แต่แจกก็ยังไม่หยุด เมื่อแจกอายุได้ 2 ขวบ อาจารย์ฟ้องว่าแจกชกกัดเพื่อนและแสดงอารมณ์ร้องตะเบ็งเสียงคืนเรา ๆ เมื่อถูกตี เมื่อแจกอายุ 3 ขวบ แจกกระชากผมเพื่อนหลุดคิ้วมือ และตอยเพื่อนควยกำปั้น แจกถูกคุณครูและคุณพ่อ คุณแม่ลงโทษ ทั้งคุณพ่อคุณแม่ และครูหนักใจในแจกเป็นอย่างยิ่ง
- 1.4 กอกเป็นเด็กวัย 2 ขวบ ชอบเล่นคนเดียว ไม่เล่นกับเพื่อน ไม่กินอาหาร ถ้าไม่ป้อนเอาแต่คุยอย่างเถียว บางครั้งก็ฟังรู้ เรื่องบางครั้งก็ฟังไม่รู้เรื่อง
- 1.5 เตยอายุ 1 ปี ไม่พูดจาเลยนอกจาก จ่า จะ แหมม ๆ แม่ แค่เตยเดินได้คล่องและกำลังหัดวิ่ง เตยชนไม่หยุดตลอดเวลา จนคุณแม่และคุณพ่อต้องวิ่งไล่ตามเหนื่อยทั้งดู
- 1.6 นิ่งหนองไม่ยอมกินข้าว แขนขาขาวตัวอมลง เมื่ออายุ 4 ขวบ แค่นิ่งหนองชอบกินขนมและนม โดยเฉพาะไอศกรีม
- 1.7 แดงอ่อนอายุ 4 ปี เป็นลูกสาวคนแรกของคุณแม่ และเป็นหลานคนแรกของคุณยาย จึงได้รับการเอาใจเป็นพิเศษ แดงอ่อนมักจะร้องไห้ อยากได้โน่นนี่อยู่เสมอ และไม่ยอมช่วยเหลือตนเองเลย คุณยายจะคอยป้อนข้าว อาน้ำ แดงตัวให้ แดงอ่อนไม่มีเพื่อนเมื่อไปโรงเรียน

- 1.8 เก่งอายุ 4 ปี มักช่วยตนเอง เพราะพ่อกับแม่รู้ว่าเก่ง เป็นเด็กฉลาดและสามารถทำอะไรด้วยตนเองได้ เก่งเรียนหนังสือเก่ง พ่อจึงจ้างครูมาสอนพิเศษที่บ้านคอนเียนวันเสาร์และวันอาทิตย์ เก่งไม่เคยต้องพึ่งพ่อแม่ ไม่เคยต้องให้ใครช่วยเขา แต่เก่งไม่มีเพื่อน เพราะเพื่อน ๆ คอยแต่พินิจทานที่เก่งอ่านแล้วหลายเที่ยว เล่นสนุกอย่างเด็กไร้สมอง เก่งจึงไม่อยากคุยหรือเล่นกับเพื่อน
- 1.9 แก้วเป็นเด็กหญิงวัย 3 ขวบครึ่ง แก้วไม่ค่อยชอบเล่นกับใคร เวลาอยู่ในโรงเรียนอนุบาล แก้วจะเก็บของเล่นแก้วเข้าที่เสมอ เสื้อผ้าของแก้ว แก้วจะพับเก็บเข้าที่เรียบร้อย เวลาแก้วกินข้าวถ้าเพื่อนทำน้ำกระเด็นใส่ แก้วจะโกรธและเสียใจมาก เพราะคุณพ่อจะบอกแก้วเสมอว่า เด็กที่ดีนั้นต้องเป็นเด็กที่สะอาดและมีระเบียบ คุณพ่อจะไม่ยอมให้แก้วเล่นของเล่นที่อื่นในยาม นอกจากห้องของแก้ว แก้วเป็นเด็กสะอาดมีระเบียบ แต่เพื่อน ๆ ไม่มีใครชอบเล่นกับแก้วเลย

2. จงนำหมายเลขประจำข้อข้างล่างมาใส่ในตารางท้ายข้อให้เหมาะสมกับข้อความนั้น ๆ

- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยคำคำหั้น.....
- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยความก้าวร้าว.....
- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยคำเยยหยัน.....
- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยความสะอาด.....
- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยความมานะ.....
- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยการให้กำลังใจ.....
- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยความชื่นชม.....
- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยความยุติธรรม.....
- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยความรักและอบอุ่น.....
- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยการยอมรับ.....
- ถ้าเด็กถูกเลี้ยงด้วยความเป็นมิตร.....

1. เขาก็จะเป็นคนที่มีความศรัทธาในชีวิต
 2. เขาจะเป็นคนฉลาดรอบ
 3. เขาก็จะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง
 4. เขาก็จะเป็นคนล้มเหลว
 5. เขาก็จะเป็นเด็กที่เต็มไปด้วยความรักและความเมตตาเพื่อนมนุษย์
 6. เขาก็จะเป็นคนที่แข็งแกร่ง
 7. เขาก็จะเป็นคนที่รักความยุติธรรม
 8. เขาก็จะเป็นคนอดทน
 9. เขาก็เป็นคนที่พอใจในตนเอง
 10. เขาจะเป็นคนชั่ววาทะดวง
 11. เขาก็จะเป็นคนที่ซึ้งในคุณค่า
3. "เด็กเปรี๊ยะเสมือนผู้ชาย ถ้าแถมหมึกแดงก็จะเป็นผ้าสีแดง ถ้าแถมหมึกสีดำก็จะเป็นผ้าสีดำ" ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวนี้ จงค้นคว้าและเรียบเรียงคำอธิบายโดยอาศัยหลักจิตวิทยา
4. ศึกษาเด็กปฐมวัยที่อยู่ใกล้ชักรักกับนักศึกษา โภชสัง เกิดและบันทึกสิ่งต่อไปนี้
1. คำพูดที่เขาพูดซ้ำบ่อย ๆ
 2. สิ่งที่เขาชอบ เล่น ของเล่น สัตว์เลี้ยง
 3. คนที่เขารัก
 4. ความสามารถในการเขียนรูปหรือหนังสือของเขา
5. จงเล่าเรื่องที่แสดงถึงความคิดของเด็ก ความไร้อะเอียดหรือความสับสนเกี่ยวกับภาษาของเด็ก เพื่อยืนยันหรือสนับสนุนว่าเด็กนั้นมีความคิดความรู้แตกต่างจากผู้ใหญ่ เด็กยังไม่มี ความเข้าใจสิ่งที่ผู้ใหญ่คิดว่าน่าจะเข้าใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย หรือเด็กก่อนวัยเรียน เป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ ความจริงในสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว มีความสนใจต่อธรรมชาติและบุคคลที่ใกล้ชิด การเรียนรู้ที่มีอยู่ในธรรมชาติในตัวเด็กทุกคน แต่การนำเอาวิธีการที่เหมาะสมมาใช้กับเด็กจะช่วยพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพฤติกรรม เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ได้รับ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ยอมรับว่าการเรียนรู้จะต้องมีพื้นฐานอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างในตัวผู้เรียน นักจิตวิทยา นักสังเกตการณ์ หรือครูทราบได้อย่างไรว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นกับเด็กแล้ว เขาจะทราบได้เนื่องจากเด็กมีการเปลี่ยนแปลงที่แสดงว่า เด็กสามารถทำหรือพูดออกมาได้จากผลของสิ่งที่เขาได้ฝึกหัด อบรม หรือให้ประสบการณ์แก่เด็ก ทั้งนี้ก็หมายถึงผลที่เกิดจากวิถีทางร่างกายที่มีพื้นฐานทางสรีระ

การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวข้องกับการรับเอานิสัยต่าง ๆ ความรู้ และทัศนคติซึ่งมีผลทำให้มนุษย์มีการปรับตัวทั้งทางส่วนตัวและทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม เป็นการแสดงถึงการเรียนรู้ที่กำลังเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นมาแล้วและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้

องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้มีหลายประการ เช่น ความพร้อม สถานการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การปฏิบัติการตอบสนองของบุคคลหรือตัว การเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้นถ้าเด็กยังไม่มีความพร้อม ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมทางวิถีทางหรือความพร้อมทางประสบการณ์เดิม

ดังนั้นถ้าเด็กถูกบังคับให้เรียนรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งร่างกายยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอ ก็จะทำให้เกิดความคับข้องใจ และอาจจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน คอครู และต่อโรงเรียนตามมาได้

ดังนั้นการ เรียนรู้จึงควรรอให้ถึงสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งนั่นคือ ความพร้อม การจัดกิจกรรมและประสพการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งครูจะต้องคำนึงถึงคือความพร้อม ครูอนุบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะเตรียมตัวเด็ก เช่น จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อตาและกล้ามเนื้อมือ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการเขียน จัดกิจกรรมที่ฝึกสายตาให้เคยชินกับการสังเกต เพื่อให้เด็กเรียนรู้ตัวอักษรและพร้อมที่จะอ่าน จัดประสพการณ์และกิจกรรมที่สร้างความสนใจหรือสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น

สิ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้

พ่อแม่ ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรมีความเข้าใจสาเหตุ หรือสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ เพื่อจะได้นำมาใช้ในการอบรม ดูแล เลี้ยงดูเด็ก เด็กเรียนรู้จากหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนี้

1. เด็กเรียนรู้โดยผ่านความต้องการบางสิ่งบางอย่าง

1.1 เด็กเล็กต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ การเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่ระหว่าง 1 ปีแรกของชีวิตจะถูกกระตุ้นโดยความต้องการที่จะแสดงออกมาว่าเขาสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ เขาจะกระทำการนั้นโดยไม่รู้จักจบสิ้น เช่น สามารถจับถั่วงอกของบางอย่างได้ สามารถยืนด้วยตนเองได้ เรามักจะได้ยินว่า "หนูจะทำเอง" หรือ "จะป้อนตัวเอง" ผู้ใหญ่ควรอนุญาตให้เด็กได้แสดงความสามารถตามความเหมาะสมของเขาออกมาบ้าง

1.2 เด็กเล็กต้องการการยอมรับการได้รับความสนใจ เด็กเล็กต้องการที่จะอยู่ท่ามกลางผู้คนที่ที่พวกเขารู้จักดี เช่น พ่อ-แม่ เด็กพออายุเริ่ม 6 เดือน จะส่งเสียงเรียกร้องความสนใจ เด็กจะร้องไห้เมื่อคนอื่นทิ้งเขาไว้คนเดียว เด็กรู้จักทบมือ รู้จักโบกมือ bye - bye

เด็กพยายามเรียนรู้ที่จะทำสิ่งที่เป็นที่พอใจของพ่อแม่ ผู้ใหญ่จึงควรให้กำลังใจ ปรบมือให้เมื่อเขาทำสิ่งใดได้ เด็กจะพยายามทำสิ่งที่พ่อแม่ภูมิใจยกย่อง แร่งเสริมที่ผู้ใหญ่ให้ จะช่วยให้เด็กสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้มาก

1.3 เด็กเล็กต้องการที่จะเหมือนบุคคลที่เขาพอใจ หลายสิ่งหลายอย่างของการเรียนรู้ของเด็ก เด็กเรียนรู้โดยผ่านการเลียนแบบบุคคลที่ตนรัก และในขณะที่เด็กกับพ่อแม่ก็มักจะให้รางวัลหรือดีใจเมื่อเด็กมีพฤติกรรมเช่นนั้น ในบางครั้งการเลียนแบบก็เกิดปัญหาบาง เช่น เด็กตบดินของซึ่งเล็กกว่า พฤติกรรมแบบนี้เด็กจะถูกทำโทษ แต่พฤติกรรมเช่นนี้เป็นสิ่งที่เขาเลียนแบบจากพ่อแม่ซึ่งเขารักมากที่สุด เมื่อเป็นเช่นนั้นเด็กมักจะแอบทำเมื่ออยู่ลับหลังพ่อแม่

1.4 เด็กเล็กต้องการสิ่งที่ตอบสนองเพื่อการอยู่รอดของชีวิต ถึงแม้ว่าเด็กต้องการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ของเขา เพื่อให้เป็นที่พอใจของผู้ใหญ่และเป็นการเลียนแบบพ่อแม่ของเขา เขายังต้องการสิ่งที่จำเป็นต่อร่างกายอีก เด็กหิวกระหาย เหนื่อย หนาว ฯลฯ เด็กต้องการพยายามให้สิ่งที่ก่อความไม่สบายนี้หายไป ดังนั้น เด็กวัยก่อนเขาเรียนรู้ที่ไม่ได้รับสิ่งที่สนองความต้องการทางกายเหล่านี้เพียงพอ ที่บ้านมักจะต้องการอาหาร ยา และกำรดูแลจากแหล่งอื่น เมื่อเป็นเช่นนั้นการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพควรเรื่องนี้ เป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่ง

ผลของความต้องการที่เด็กได้รับอย่างไรนั้นจะทำให้เด็กรู้ด้วยตัวเองของเขาเองว่าเขาต้องการอะไร การที่บิดามารดาสามารถตอบสนองสิ่งนี้เด็กต้องการได้หรือไม่นั้นเป็นผลต่อความต้องการของเด็กเมื่อเขาโรงเรียนอนุบาล ถ้าเด็กทุกคนได้รับการยกย่อง

และส่งเสริมให้เป็นเด็กดีโดยหมายถึงว่าเป็นคนเงี่ยม ไม่กระทำความผิด ทำตามที่ครูบอก ความต้องการที่จะแสดงความสามารถก็จะเกิดขัดแย้งกับความรู้สึกของการต้องการ เป็นที่ยอมรับ และผลสุดท้ายเขาอาจจะไม่ต้องการในสิ่งที่เขามีโอกาสที่จะแสดงหรือมีประสบการณ์ ซึ่งทำให้เป็นผลเสียต่อความสำเร็จของเขา

2. เด็กเรียนรู้โดยผ่านความสนใจที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

ในการที่จะเรียนอะไรนั้น บุคคลนั้นต้องให้ความสนใจต่อสิ่งนั้น ๆ

2.1 การเรียนที่เกิดจากความตั้งใจจะเรียน มีประสิทธิภาพดีกว่า การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยบังเอิญ การที่เด็กเกิดการ เรียนรู้หรือ เข้าใจสิ่งใดนั้น ต้องให้เด็ก สนใจสิ่งนั้นเสียก่อน ครูจึงควรที่จะหาวิธีเร้าความสนใจให้เด็กอยากรู้อยากเห็นเรื่องนั้น แล้วจึงจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการ เรียนรู้หรือสนใจสิ่งนั้นและเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ ตัวอย่าง เช่น ถ้าเราถูกส่งให้วาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ เราอาจจะนั่งเล่นไม่ออกว่าหน้าโทรศัพท์ จะเป็นอย่างไร ทั้ง ๆ ที่เราเคยเห็นโทรศัพท์มาแล้วเป็นร้อย ๆ ครั้ง แต่เราทราบว่า จะต้องวาดโทรศัพท์ เพียงเราได้มีโอกาสเห็นโทรศัพท์เพียงแวบเดียว เราก็จะสามารถ วาดโทรศัพท์ได้อย่างง่าย ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าการ เรียนที่ตั้งใจนั้น จะมีประสิทธิภาพ มากกว่าการเรียนโดยบังเอิญ

2.2 การได้คำอธิบายหรือชี้แจงรายละเอียดในสิ่งที่เด็กสนใจจะช่วย ให้เกิดการ เรียนรู้และทำได้ดี ตัวอย่างเช่นในการฝึกโยนห่วงให้คล้องบนแท่งไม้ถ้าแบ่งเด็ก ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่ม 1 บอกเด็กว่าถ้าโยนห่วงคล้องไม้ได้ 1 ครั้ง จะได้ดาว 1 ดวง ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งบอกถึงวิธีการโยน อธิบายการโยน ใ้รับคำแนะนำดังเคือน กระยะตลอดเวลา เด็กกลุ่มหลังจะได้คะแนนดีกว่ากลุ่มแรก

2.3 การมีประสบการณ์หลาย ๆ ด้านในเรื่องที่สนใจจะช่วยให้เกิดการ เรียนรู้

ตัวอย่าง เช่น เด็กวัยอนุบาลสนใจรถดับเพลิง ครูอาจจะหาโอกาส
จัดศึกษานอกสถานที่ พาไปดูสถานีดับเพลิง เด็กได้เห็นตำรวจดับเพลิงแต่งเครื่องแบบเต็มที
ได้เห็นรถดับเพลิง ได้ยินเสียงขณะรถดับเพลิงแล่นและเห็นรถอื่นหลบข้างทาง ซึ่งสิ่งเหล่านี้
ทำให้เด็กสนใจมาก เมื่อถึงเวลาที่ครูเล่านิทานหรือพูดคุย ครูก็ควรพูดซ้ำถึง เรื่องการพาไป
นอกสถานที่ครั้งนั้น ครูควรนำรูปภาพเกี่ยวกับรถดับเพลิง ตำรวจดับเพลิง หรืออาจให้เด็ก
พับหมวกใส่เป็นตำรวจดับเพลิง สมมุติกำลังแสดง เป็นตำรวจดับเพลิง ฯลฯ

2.4 การป้อนคำถามเป็นประจำ จะทำให้เด็กสนใจสิ่งต่าง ๆ และเป็น ผลต่อการเรียนรู้

ในขณะที่ครูนำสิ่งใดมาให้เด็กเรียนรู้ ครูไม่ควรบอกทุกสิ่งทุกอย่าง
แก่เด็ก แต่ควรพยายามถามคำถามที่เหมาะสม เพื่อนำให้เด็กสังเกตสิ่งต่าง ๆ จะช่วยให้
เด็กเข้าใจสิ่งรอบตัวและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย

2.5 การสักคู้กัน เครื่องล่อใจ จะช่วยให้เด็กมีสมาธิและความสนใจมากขึ้น
เครื่องล่อใจสำหรับเด็กเล็ก เกี่ยวกับสายตาและเสียง เป็น เครื่องทำลาย
ความสนใจ ดังนั้นการจัดห้องเรียน หรือห้องเล่นต่าง ๆ ของค่านึงถึงชนิดของการ เล่น แต่ละชนิด
ทำให้เกิดเสียงรบกวนคนอื่นมากน้อยแค่ไหน ควรแก้ไขอย่างไร

2.6 ความสนใจในเกม ที่มีรางวัลจะส่งเสริมให้เด็กมีสมาธิในการตั้งใจ เล่นมากขึ้น

3. เด็กเรียนรู้โดยผ่านการกระทำและการ เล่น

3.1 เด็กเล็กเรียนรู้จากการกระทำที่ซ้ำ ๆ และเลียนแบบเช่นใน
กรณีฝึกทักษะต่าง ๆ เช่น ชี้อักษรยาน

3.2 เด็กเล็กเรียนรู้จากการที่ได้สำรวจ สัมผัส ค้นคว้า (รู้) เปรียบเทียบ และสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น เช่นในการ เล่นเครื่องเล่นต่าง ๆ เด็กจะเกิดความเข้าใจ รู้จักสิ่ง เกิดเปรียบเทียบ เมื่อตัวเขาได้เล่นเอง

3.3 เมื่อเด็กเล็กเผชิญกับปัญหาใหม่ เขาไม่สามารถแก้ปัญหาจากการทดลอง แต่เขาคิดจากประสบการณ์ที่เคยได้เห็นและได้ยินมา เด็กจะทบทวนความคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่พบเห็น

3.4 เด็กเล็กเรียนรู้จากการ เล่น ในช่วงโมงกิจกรรมเสรีอะไรก็ตามที่เด็กทำ การผลิตหรือประดิษฐ์สิ่งของ การแลกเปลี่ยนกันทำงาน การพูด การรับรู้ ตลอดจนความรู้สึกลึกต่าง ๆ เรียกว่าการเรียนรู้ทั้งสิ้น

3.5 การมีกิจกรรมมากมาย ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

3.6 การลอกเลียนแบบซ้ำ ๆ (copying) เช่นเด็กเล็กขณะที่ได้วาดรูป อยู่บนกระดาษ เขาเผชิญวาดรูปวงกลม เขาเกิดความพอใจและได้วาดรูปกลมซ้ำเต็มกระดาษ เขาเรียนรู้อะไรบ้าง การที่เขาเขียนวงกลมซ้ำ ๆ แบบกันเช่นนั้น เป็นการ เริ่มต้นที่จะเขียนแบบ คำนึงถึงสิ่งที่ เป็นการ เริ่มต้นการ เขียน

3.7 การทำอะไรที่พลิกแพลง มีเทคนิคใหม่ จะทำให้เด็กพัฒนาและเชี่ยวชาญ ในการกระทำนั้น ๆ เช่น เด็กเล่นบาร์ดวยที่ทำผาดโผน เขาจะตั้งใจและภูมิใจในขณะที่เดียวกัน เขาเรียนรู้ที่จะควบคุมการ เคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้

3.8 การดูภาพจากหนังสือ สามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะเล่าเรื่องจาก ภาพซึ่งกันและกัน สามารถจดจำคำศัพท์บางคำได้ แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากครู บางเล็กน้อย

จากการ เล่นทุกชนิด เราจะเห็นได้ว่า มีโอกาสที่จะเอื้อสำหรับการ เรียนรู้ ของเด็ก การ เล่นบล็อก การวาดรูป การต่อภาพ หนังสือ ลูกบอล ก่อให้เกิดกิจกรรม ต่าง ๆ มากมายมีการ เลียนแบบ เปรียบเทียบจับคู่ เล่นแบบนามธรรม เด็กได้พบกับนวัตกรรม ใหม่ และประสบความสำเร็จในการเล่นกับคนอื่น

4. เด็กเรียนรู้โดยผ่านสิ่งที่ตัวเองได้รับ

อะไรก็ตามที่เด็กได้รับ แม้สิ่งนั้นจะสร้างความพอใจ หรือทำให้เกิดความ ไม่พอใจก็ตาม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

ถ้าสิ่งนั้นเด็กได้รับความพอใจจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้โดยทำซ้ำ ๆ เพื่อผลที่เกิดขึ้นเป็นที่พอใจ เด็กจะพยายามทำต่อไปและศึกษาที่จะทำ เรื่องนั้น

ถ้าสิ่งนั้นให้ผลไม่เป็นที่พอใจ เด็กจะหลีกเลี่ยง เช่น สิ่งใดที่ทำให้เกิด การตกใจหรือขี้ใจ เด็กจะพยายาม หลีกเลี่ยงไม่ทำอีกต่อไป

ความพอใจหรือไม่พอใจที่เด็กได้รับนี้ เกี่ยวโยงไปถึงทุก ๆ อย่างที่เกี่ยวข้อง หรือคล้ายคลึงกับพฤติกรรมนั้นด้วย เช่น เด็ก 6 เดือน เมื่อห่มอึนคยาให้ เด็กจะเจ็บและ ก้าว หลังจากนั้นเด็กจะกลัวคนทุกคนที่แคงตัวคล้ายหมอ คือใส่เสื้อยาวสีขาว เช่น คนคัดผม เป็นคน

การ เรียนรู้ เกี่ยวกับทัศนคตินั้นเด็กได้รับจากการ เรียนรู้อีกกิจกรรมอื่น ๆ ตัวอย่าง เช่น เด็กซึ่งพ่อแม่ เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยทั้งคู่ พ่อแม่พยายามหาสิ่งที่น่าสนใจและสิ่งรอบ ๆ ความมาให้เด็กดู พึงจับต้อง พ่อแม่พาไปเที่ยวชายทะเล สวนสัตว์ และที่ต่าง ๆ พ่อแม่ชอบพูดคุย และฟังเด็กคุยบางครั้งก็ตั้งคำถาม เล่นนิทาน อ่านโคลงกลอนคำคล้องจองให้ฟัง พยายาม ทำหนังสือเด็กมาให้ดูรูปและอ่าน ดังนั้นผลคือเด็กมีลักษณะมีความเชื่อมั่นในตัวเองมาก

ความเชื่อมั่นเกิดจากการที่เขาพบความสำเร็จในการทำสิ่งต่าง ๆ นี่แสดงว่าการ เรียนรู้และทัศนคตินั้นเกิดโดยได้รับผลจากกิจกรรมต่าง ๆ

5. เด็กเรียนรู้โดยผ่านความพร้อมที่จะเรียน

หลายปีมาแล้วที่นักจิตวิทยา สนใจที่จะค้นหาว่าความพร้อมหรือการฝึกหัดจะเป็นสิ่งสำคัญกว่ากัน สำหรับเด็กในการที่จะเรียนรู้ การที่จักรยาน การ เล่นสะเกต การว่ายน้ำ ฯลฯ เขาได้เคยทำการทดลองกับเด็กฝาแฝดคู่หนึ่งโดยใช้วิธีการต่างกัน เช่น เขาได้ เริ่มสอนและฝึกหัดให้เด็กอายุ 11 เดือนขี่รถสามล้อ แต่เด็กก็ทำไม่ได้ จนกระทั่งเด็กอายุ 19 เดือนจึง เริ่มมีความก้าวหน้าในเรื่องนี้ นั่นคือเด็กไม่พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งนี้เมื่ออายุ 11 เดือน แต่พร้อมเมื่ออายุ 19 เดือน เด็กเริ่มมีการประสานงานกล้ามเนื้อและประสาทเพื่อที่จะเริ่มขี่รถสามล้อได้ ขอเสนอแนะเกี่ยวกับความพร้อมที่จะเรียนของเด็กมีดังต่อไปนี้

5.1 การเตรียมประสบการณ์ช่วยให้เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้งานต่าง ๆ เวลาไม่ใช่ตัวประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เด็กพร้อมหรือมีวุฒิภาวะวิธีการที่ดีที่สุด คือ การให้เด็กได้รับรู้ รู้จักสิ่งนั้น ๆ ได้ดู ได้สัมผัส ฯลฯ วัตถุ นั้น ๆ

5.2 เด็กพร้อมที่จะเรียนงานที่ยากขึ้นเล็กน้อย และงานที่แตกต่างจากเดิมเล็กน้อย ถ้าเขาได้รับผลสำเร็จจากงานนั้น

เด็กเมื่อเริ่มสามารถเล่นเครื่องเล่น เช่น ไม้หมุด (Peg) ลงในภาชนะหรือกรรป่องได้ และสามารถนำออกมา หรือเทกลับออกมาได้ เขาก็พร้อมที่จะใส่หมุดลงในที่กำหนดได้ เช่น ไม้หมุดลงในกระดานสำหรับใส่หมุด (Pegboard) ซึ่งเป็นรู ๆ สำหรับเสียบหมุด หรือเมื่อเขาสามารถต่อชิ้นส่วนลงในที่ ๆ กำหนดไว้ได้ (ในขณะที่เล่นภาพตัดต่อ) เขาก็พร้อมที่จะสนใจเกี่ยวกับรูปร่าง ความคล้ายกันของวัตถุ และเริ่มสนใจแบบที่เป็นนามธรรม สัญลักษณ์ที่เห็นจากกระดานที่มีรูปร่างต่าง ๆ กันไป

ในแต่ละชั้นเหล่านี้ เขาอยากจะเรียน อยากจะค้นพบว่าเขาสามารถทำอะไร
 ไດบ้าง อยากปฏิบัติ ผีกฝน และพยายามทำสิ่งที่ยากขึ้นและแตกต่างจากเดิมออกไป

อะไรก็ตามที่เด็กต้องการที่จะทำคือ สิ่งที่เขารู้สึกว่าจะพรอมและอยากทำสำเร็จ
 และสิ่งที่แตกต่างเพียงเล็กน้อย จากสิ่งที่เขาสามารถทำได้แล้ว ถึงนั้นงานของครูก็คือ
 พยายามจัดสิ่งที่เด็กสามารถทำกับสิ่งที่เด็กอาจจะทำได้ ให้สัมพันธ์กัน

การที่ครูทราบถึงสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดการ เรียนรู้ จะช่วยให้ครูหาเทคนิควิธีสอนที่
 จะนำมาใช้กับเด็กได้ถูกต้อง เหมาะสมกับความต้องการ และความสามารถของเด็ก

๔ หลักการเรียนรู้

การ เรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องอาศัยหลักแห่งการ เรียนรู้ ดังนี้

1. หลักของการมีส่วนร่วมโดยตรง (Active Participation) การ เรียนรู้
 จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าเด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง ด้วยการลงมือปฏิบัติประกอบ
 กิจกรรม และเสาะแสวงหาความรู้เอง
2. หลักของการรู้ผล (Feed back) การ เรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อเด็กลงมือ
 ปฏิบัติหรือตัดสินใจอะไรลงไปก็จะมีผลสะท้อนกลับให้ทราบว่าเด็กตัดสินใจถูกหรือผิดโดยทันที
3. หลักของความสำเรีจ (Success Experience) การ เรียนรู้จะเกิดขึ้นได้
 ก็ถ้าเด็กรู้สึกว่าได้รับความสำเร็จ ทำได้ถูกต้อง เพราะถ้าเด็กทำกิจกรรมใดแล้วทำผิดอยู่ร่ำไป
 ก็จะทำให้เกิดความท้อถอย เมื่อหนาย ไม่อยากทำกิจกรรมนั้น เพราะฉะนั้นบิดามารดาหรือ
 ผู้อบรมเลี้ยงดูจึงควรจัดกิจกรรมที่เด็กพอจะสามารถทำได้ ไม่ยากจนเกินไป แจ่มใ้ได้หมายความว่า
 ใ้ได้ง่ายจนทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย การสร้างความรู้สึกสำเรีจให้แก่เด็กนั้น อาจทำได้
 หลายวิธี เช่น ใ้กิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก การยอมรับความคิดเห็น
 การยกย่องชมเชย ชื่นชมผลงานของเด็ก

4. หลักของการประมาณความสามารถที่เหมาะสม (Gradual Approximation) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองจัดแบ่งขั้นตอนของกิจกรรมให้พอเหมาะกับความสนใจและความสามารถของเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นสำคัญ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยในโรงเรียน

บทบาทของนักการศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คือต้องพยายามหารูปแบบและเทคนิควิธีในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศ ฯลฯ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับพัฒนาการ การเรียนรู้ พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยบนแนวคิดพื้นฐานทางวิชาการ เกี่ยวกับเด็กดังนี้

1. คนเรานั้นจะพัฒนาไปได้อย่างสมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยการพัฒนาทุก ๆ ด้านควบคู่กันไป
2. ความรู้มีความสำคัญในการก่อให้เกิดการเรียนรู้ แต่ความสามารถในทางสติปัญญาและทักษะในการหาความรู้ และนำเอาความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาของตน และสังคม มีความสำคัญมากกว่าตัวความรู้ เฉย ๆ ความสามารถและทักษะดังกล่าวจึงควรจะเป็นการมุ่งหมายของการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก
3. ความรู้และทักษะความสามารถต่าง ๆ จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์อยู่ในประสบการณ์ของนักเรียน ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดแรงจูงใจคือการได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ
4. การสอนให้นักเรียนมีความรู้ทำได้โดยการให้เรียนรู้เนื้อหา แต่การทำให้เด็กมีความสามารถ มีคุณธรรม มีนิสัยและความคิดทำได้โดยการให้ฝึกฝนและกระทำกิจกรรม

5. เด็กเรียนรู้ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่ใด กับใคร ในสถานการณ์ใดทั้งในและนอกโรงเรียน การสอนจึงควรสนับสนุนและช่วยให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาและเรียนรู้สิ่งที่ประโชยน์แก่สังคมและตนเอง รู้จักแก้ปัญหา ตัดสินใจ มีความรับผิดชอบและพัฒนาความคิดในทางสร้าง
6. การเรียนรู้ เป็นประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิธีเรียนต้องคำนึงถึงประสบการณ์พื้นฐานของนักเรียน การเรียงลำดับเนื้อหา ประสบการณ์ต้องเริ่มต้นจากที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม
7. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทุกด้านไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ สติปัญญาหรือความสนใจ แมแต่วิธีและอัตราการเรียนรู้ตลอดจนประสบการณ์พื้นฐาน ความถนัดก็ไม่เหมือนกัน การเรียนการสอนจึงควร ประกอบด้วยบทเรียนและอุปกรณ์การเรียนในระดับและลักษณะต่าง ๆ ให้นักเรียนได้เลือกด้วยตนเอง เพื่อสนองความแตกต่างดังกล่าว
8. การเรียนรู้ เป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่เกิดขึ้นในแต่ละคน การเรียนรู้เกิดขึ้นเร็วหรือช้าและจะขึ้นอยู่กับนักเรียนนานเพียงใด นอกจากจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจของนักเรียนแล้ว ยังขึ้นอยู่กับขบวนการและวิธีการที่นักเรียนจะได้รับความรู้นั้น เมื่อเป็นดังนั้นการกำหนดให้เด็กทุกคนเรียนรู้เรื่องหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง หรือการเรียนรู้เรื่องหนึ่งด้วยวิธีการเดียวจึงไม่เป็นผลดีกับเด็กทุกคน เสมอไป การจัดการเรียนการสอนจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ในบทเรียนด้วยขบวนการและวิธีการต่าง ๆ ในเวลาที่ยืดหยุ่นได้
9. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครู กับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และกับอุปกรณ์การเรียน ดังนั้นการเรียนการสอนที่เน้นครู เป็นผู้บอก ผู้ให้ นักเรียน เป็นแต่เพียงผู้รับอย่างเดียว จึงไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

10. การจัดชั้นเรียนที่กำหนดให้ครูเป็นผู้ออกหน้าห้อง และนักเรียนนั่งฟัง เป็นแถว ไม่ได้ให้โอกาสและอิสระอย่างเพียงพอแก่นักเรียนในการที่จะสนองความแตกต่างของคน และไม่ได้ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ การจัดสิ่งแวดล้อมใหม่ สำหรับการเรียนการสอนในชั้นเด็กเล็กจึงเป็นสิ่งจำเป็น

11. การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กเล็ก ควรสนับสนุนให้เด็กมองเห็นประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับในสิ่งที่ตนเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นแนวทางที่ไม่เฉพาะแต่เป็นการฝึกเด็กให้เตรียมตัวสำหรับอนาคตเท่านั้น แต่ให้รู้จักดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความหมายและมีความสุข ในแต่ละชั่วโมง แต่ละวันที่ผ่านไปด้วยเช่นกัน ดังนั้นการเรียนรู้ของเด็กจะต้องเกิดขึ้นในบรรยากาศที่ไม่ขู่ เชื้อเชิญหรือบีบบังคับเด็ก และเป็นบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้นักเรียนพบความสำเร็จมากกว่าการล้มเหลว

12. การเล่นคือการทำงานของเด็ก การเล่นเป็นกิจกรรมหลักของเด็กอายุ 3 - 8 ปีทุกคนจะทำ การเล่นมีบทบาทและอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทุกด้านของเด็กเพราะการเล่นเป็นวิธีการหรือทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์ให้กับตนเอง เพื่อเรียนรู้และรับรู้สิ่งแวดล้อมและเพื่อปรับตัวและเปลี่ยนแปลงความคิดความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ตรงกับความเป็นจริงรอบ ๆ ตัว ครูจึงควรใช้การเล่นเป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

13. เนื่องจากเด็กวัยก่อนเรียนเป็นวัยที่กำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนาเจริญเติบโต ทั้งทางร่างกาย สมอง และจิตใจ อาหารและการนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะไปเสริมสร้างร่างกายและสมองให้เจริญเติบโตเต็มที่

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

เนื่องจากหลักสูตรสำหรับการ เรียนรู้ชั้นปฐมวัยนี้ ยึดหยุ่นมีอิสระและกว้างมาก ครูและผู้เกี่ยวข้องของเด็กจึงต้องควรมีความรู้ว่า เด็กสามารถเรียนอะไรได้บ้าง และวิธีการที่จะช่วยให้เด็กเกิดการ เรียนรู้เป็นอย่างไร เพื่อครูจะได้จัดหาวัสดุอุปกรณ์สิ่งของและ กิจกรรมที่เหมาะสมลำดับขั้นของการ เรียนรู้ให้กับเด็ก ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอน ที่จะช่วยให้เด็กค้นพบว่า เขาเรียนรู้อะไรได้บ้าง และครูควรจัดประสบการณ์ เพื่อให้เกิด การ เรียนรู้ตามลำดับขั้นอย่างไรนั้น มีหลายประการ ดังนี้

การจัดกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ความหมายของคำ ลักษณะสิ่งของ โดยใช้ ประสาทสัมผัสต่าง ๆ

เด็กเล็กตั้งแต่แรกเกิดจะไ้รับประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสเริ่มมองเห็นสิ่งต่าง ๆ เรียนรู้ทิศทาง รับรู้เกี่ยวกับเสียง เริ่มไขว่คว้าสิ่งของ การรับรู้เหล่านี้ทำให้เด็กเกิดความประทับใจเกี่ยวกับลักษณะและชนิดของสิ่งต่าง ๆ ในขณะที่เด็ก คุ้ ฟัง คมกลืน ซึมรส และจับต้องสิ่งของนั้น เด็กจะไ้รับประสบการณ์ทางการรับรู้ ซึ่งจะไ้ทำให้เกิดความหมาย ความเข้าใจ เด็กจะรู้จักคำที่จำเป็นหลายอย่าง เช่น สว่าง - มืด, แข็ง - อ่อน, หนัก - เบา, ร้อน - หนาว, หวาน - เปรี้ยว, ใหญ่ - เล็ก, กิ่ง - คอย, แดง - เหลือง, และสีเขียว - วงกลม เพื่อให้การ เรียนรู้ เป็นไปด้วยดี พ่อแม่และครูสามารถ ส่งเสริมให้เด็กเจริญก้าวหน้าได้โดย

1. จัดหาอุปกรณ์สิ่งใหม่ประสบการณ์ทางด้านประสาทสัมผัสหลาย ๆ ด้าน เช่น อุปกรณ์เกี่ยวกับการเล่นน้ำ เช่น ถัง, อ่างน้ำ ให้เด็กเล่นล้างมือ ด้วยฟองสบู่หรือเหยือก สำหรับให้เล่นตวงน้ำ ถ้าจัดกิจกรรมเหล่านี้ในห้องคองอย่างลุ่มลึกกัน เป็อนที่กันน้ำได้ ถ้า กิจกรรมนอกห้องอาจเปิดโอกาสให้เด็กเล่นสายยางต่อท่อ ร่อนน้ำคนไม้ หรือเล่นทาสีโดยใช้น้ำทาแทนสี ผู้ใหญ่ควรจัดประสบการณ์หลาย ๆ ด้านเกี่ยวกับน้ำให้เด็ก อุปกรณ์เกี่ยวกับการเล่นทราย ได้แก่ ทรายแห้ง ทรายเปียก ถัง ช้อน พลั่ว รดคันเล็ก ๆ เพื่อเสริม

จินตนาการของเด็กได้นอกจากนี้การเล่นชนิดอื่น ครูก็ต้องเตรียมอุปกรณ์คนครึ่งาย ๆ เพื่อให้เด็กรู้จักฟังเสียงที่แตกต่างกัน รูปภาพและหนังสือต่าง ๆ เพื่อเสริมประสบการณ์ของเด็ก

2. เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ยิ่งเด็กได้มีอิสระในการใช้มากเท่าใด เด็กจะยิ่งได้เรียนรู้ว่าเขาพร้อมหรือยังมากเท่านั้น

3. พยายามเชื่อมโยงสัญลักษณ์ต่าง ๆ กับประสาธน์สัมผัสของเด็กขณะที่เขาเล่นหรือทำกิจกรรม เช่น ขณะเล่นบล็อกครูอาจถามว่า หนูกำลังต่อบล็อกสูง ๆ นี้ หนูสร้างอะไรจะหรือบล็อกที่หนูสร้าง เอียง นิดหน่อยนะ หรือ ดินที่เราปั้นกันวันนี้แข็งไปหน่อยนะ

4. จัดหา เครื่องมือ เพื่อเรียนรู้ลักษณะชนิดของสี ไลน์แบบกันหมายถึง การพยายามให้เด็กรู้จักสีของชนิดต่าง ๆ และการใช้สีของนั้น ๆ เช่น รู้ว่าสีฟ้าอยู่ในตู้ หนังสือของอยู่บนโต๊ะ เมื่อทานข้าวเสร็จแล้วคองนำชามไปไว้ที่ใด ซอนสอดคองวางอย่างไร การจับคู่เราอาจสอนได้โดยหาเครื่องเล่นที่เป็นภาพตัดมาจะส่ง เสริมการสังเกตรูปร่าง ลักษณะที่เหมาะสมเข้ากันได้

5. จัดเตรียมขอแนะนำสำหรับการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องเล่นต่าง ๆ เนื่องจากเครื่องเล่นบางอย่าง เด็กไม่มีประสบการณ์มาก่อนเลย จึงคองการตัวอย่าง คนช่วยเหลือ และสิ่งของที่สนับสนุนส่งเสริมให้รู้แนวทางเล่น และรู้ว่าขั้นสุดท้ายของการเล่นจะเป็นอย่างไร แล้วจึงปล่อยให้เด็กเล่นอย่างมีอิสระ ตามลำพัง

6. จัดหาเครื่องเล่นที่ยากขึ้นจากเดิม เด็กเด็กที่สามารถเล่นเครื่องเล่น เช่น ภาพตัดคองาย ๆ มีเพียง 3 ชั้นส่วนได้ เขาจะทำอีกบ่อย ๆ และภูมิใจในความสำเร็จ และเกิดความเชื่อมั่นในตัวเขา เขาจะพยายามทำสิ่งที่ยากขึ้นกว่าเดิม เช่น เล่นภาพตัดคองที่มีชั้นส่วนมากขึ้น ซึ่งเด็กจะทำได้ บางครั้งเขาจะคว่ำภาพลง และคองไม้คองนั้น โดยคองคองรูปภาพนั้นแสดงว่าเขาพร้อมที่จะเปลี่ยนจากสิ่งที่คองเคยไปสู่สิ่งที่ เป็น นามธรรมขึ้น เด็กจะสามารถเล่นคองรูปทรงเรขาคณิตให้ออกมาเป็นรูปต่าง ๆ ชั้นคองไปจะสามารถพัฒนาไปถึงการจับคู่ของ สัญลักษณ์และตัวอักษร เป็นลำดับไป

7. บอก ชื่อ คำ และ อักษรต่าง ๆ เมื่อเด็กพร้อม และเมื่อมีโอกาสทำให้
เด็กรู้จักคำและความหมายมากขึ้น

การจัดกิจกรรมพลศึกษาที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการควบคุมการเคลื่อนไหว การประสานงานของอวัยวะต่าง ๆ เรียนรู้เกี่ยวกับทิศทางและท่าทาง

ในชีวิตเด็ก เขาจะไม่อยู่นิ่งมีกิจกรรมอยู่ตลอดเวลาทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน การทำกิจกรรมเหล่านี้ ถ้าเด็กประสบความสำเร็จจะส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองและมีส่วนช่วยให้เด็กสามารถเล่นกับเด็กคนอื่นได้

ในขณะที่เด็กเคลื่อนไหวในทิศทางต่าง ๆ เช่น ขึ้นบันได ลื่นลง เมื่อเล่นไม้ลื่น ลอดถึง วิ่งไปรอบ ๆ บ่อทราย เขาจะได้รับความรู้เกี่ยวกับทิศทาง และที่คง ซึ่งช่วยให้เข้าใจความหมายของคำเกี่ยวกับตำแหน่งต่าง ๆ มากขึ้น

ครูสามารถที่จะทำอะไร บางอย่างที่จะช่วยส่งเสริมเด็กในด้านการควบคุมการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับอวัยวะต่าง ๆ ทิศทางของการเคลื่อนไหว และการเลียนแบบ การเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้โดย

1. เปิดโอกาสให้เด็กมีกิจกรรมการเคลื่อนที่ หลาย ๆ ชนิด ที่ทางบ้านไม่สามารถจัดให้ได้ เช่น

การวิ่ง เด็กคองการที่ราบกว้างที่จะวิ่งเล่น สามารถ ลูกเข่า นั่ง วิ่งตามลูกบอล ฯลฯ

การโยน ครูควรจัดหาถุง เมล็ดพืช (beanbag) ลูกบอล ห่วง สำหรับโยน และหัตถ์รับ ควรเตรียมกล่องที่จะโยนลูกบอลลง

กระโดด ให้กระโดดขึ้นและลง อาจให้กระโดดบนมอร์ตเพื่อได้สปริงตัว

การขี่ ให้เด็กขี่รถจักรยานสามล้อ

การไต่ เด็กสนใจการไต่บันได ราวไต่

การผลักและการดึง อุปกรณ์เครื่องเล่นที่ลากเล่นได้

การชกและการตี กระสอบทราย นวม

การเตะ ฟุตบอล

การคลาน ให้เด็กคลานผ่านกล่องเล็ก ๆ หรือช่องเล็ก ๆ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับจังหวะ การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับจังหวะ การเล่น
ไม้กระดก

การตอก การทุบ การสร้าง การ เล่นตอกตะปู ชันสกรู เกี่ยวขอ

การว่ายน้ำ เด็กก่อน 5 ปี สามารถให้ว่ายน้ำได้ ครูควรส่งเสริมจัดสั
ที่ปลอดภัย

2. แนะนำวิธีเล่นที่ส่งเสริมทักษะที่สูงขึ้น

3. ควบคุมและดูแลการเล่น เพื่อให้เด็กปลอดภัย

4. จัดกิจกรรม เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวที่น่าสนใจ ครูอาจจัดหาอุปกรณ์ที่จะ
ส่งเสริมกิจกรรมนั้น เช่น จัดหาหมวกของพนักงานดับเพลิง หมวกทหาร ฯลฯ เพื่อให้เด็กแต่ง
และเล่นกิจกรรมนั้นจริงจังขึ้น

5. วางแผนจัดกิจกรรมและเกมที่ช่วยให้เด็กเคลื่อนไหวตามคำสั่ง เช่น เกม
เกี่ยวกับการฟัง หรือการแสดงละครที่มีกริยาอาการต่าง ๆ เช่น ทำท่าตอมวย เล่นมวยปล้ำ
ทำท่าวิ่งเร็ว ๆ วิ่งช้า ๆ หรือทำอาการตามคำบรรยาย เช่น "แมวสีเทาคลานเข้ามาใน
ขณะที่หนูตัวเล็ก ๆ กำลังนอนหลับ....." หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับจังหวะ เช่น
ให้เด็กหยุดเดินหรือวิ่งขึ้น ลง บน เหนือ ใต้ ข้างหน้า ข้างหลัง ระหว่าง ใน นอก ใกล้
ไกลกว่า ต่ำไป จาก รอบ ๆ ฯลฯ

6. จัดหาเกมที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบการเคลื่อนไหว เด็กอายุ 1 ปี เลียนแบบ
การเคลื่อนไหว เช่น คมมือ โบกมือ ระยะเวลาเมื่ออายุ 3 - 4 ปี เด็กจะสนุกสนานกับ
การเลียนแบบ การเคลื่อนไหวประกอบเพลง เช่น "ยื่นแขนซ้ายออกไป ยื่นแขนซ้ายเข้ามา
แล้วสับค้ำให้มันแรง....."

7. จัดหาวัสดุเพื่อช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อเล็ก ๆ เด็กอายุ 2 - 3 ปี จะพร้อมที่จะใส่กระดุม รูดซิป เข็มเย็บ ฯลฯ โดยเรียกความสนใจโดยใช้เครื่องเล่นของมอนเตสซอร์รี่ หรือ เล่นกับตุ๊กตา หรือจัดหาอุปกรณ์อื่น เช่น การเล่นเกมเช็ดหุ่น การเสียบหมุดลงบนกระดาษเจาะรู

การเตรียมความพร้อมด้านการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

ภาษา หมายถึง การสื่อความหมาย

ภาษา เป็น เครื่องมือของการสร้างความคิดและความรู้สึก

ภาษาพูดของเด็กเริ่มมาตั้งแต่เด็กมีอายุได้ 1 เดือน จากความสนใจที่มีต่อเสียงรอบ ๆ ตัวทั่วไป เด็กที่ไต่ยินเสียงพูดจากบุคคลที่อยู่รอบตัวเด็กน้อยจะสามารถทำเสียงหรือพูดได้น้อยกว่าเด็กที่ไต่ยินเสียงตรง ๆ มาก เมื่อเด็กมาโรงเรียน เด็กจะมีประสบการณ์ต่างกันในด้านภาษาที่เขาไต่ยิน งานชิ้นแรกของครูจึง เป็นการ ส่งเสริมเด็กแต่ละคน ให้ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนในการที่จะคิดตอบภาษา เด็กที่จะพูดเก่งต้องเรียนรู่มากเกี่ยวกับคำต่าง ๆ ซึ่งเป็นชื่อของวัตถุ คำซึ่งแสดงลักษณะเช่นใหญ่ เล็ก แดง เหลือง เบา หนัก คำที่แสดงตำแหน่ง เช่น บน ใต้ ฯลฯ

ครูจะช่วยให้เด็ก เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาได้อย่างไร

1. พัฒนาความเชื่อมั่นของเด็กในการติดต่อด้วยคำพูด

ก. พยายามที่จะประเมิน พัฒนาการทางภาษาของเด็กแต่ละคน ครูต้องพยายามศึกษาว่าเด็กพูดจากับผู้อื่นอย่างไร ไต่ดู หรือเห็นหนังสืออะไร เคยฟังนิทานหรือไม่ หรือฟังวิทยุหรือไม่ เด็กได้รับการส่งเสริมให้ใช้ภาษาพูดอย่างไร

ข. พยายามติดต่อ สื่อสัมพันธ์กับเด็กตามระดับความสามารถของเขา เช่น เด็กที่ใช้ภาษาพูดได้น้อยมาก และมักจะสื่อสัมพันธ์ด้วยการกอดรัด หรือคืเบา ๆ ครูก็ควรทักทายเขาด้วยวิธีการกอดรัด และคืเบา ๆ เช่นกัน และควร เค็มคำอื่น ๆ เป็นการทักทายเพิ่ม เช่น สวัสดีคะ มาแต่เขาเซียวนะ มาเป็นคนที่ 1 หรือเปล่า

ค. พยายามแนะนำและเปิดโอกาสให้เด็กพูด เช่น เด็กกำลังอยากได้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ครูก็บอกให้เด็กบอกชื่อสิ่งของสิ่งนั้น แล้วจึงจะให้ทันที เมื่อเด็กพูดครูอาจพูดซ้ำคำของเด็ก

ง. จัดหาเครื่องเล่น เช่น โทรทัศน์ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพูด ซึ่งเป็น
การเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่

จ. จัดหาเพลงง่าย ๆ ให้เด็กร้อง

2. ขยายคำศัพท์เกี่ยวกับชื่อสิ่งของและลักษณะของสิ่งของให้มากขึ้นโดย

ก. ให้เด็กมีประสบการณ์ที่จะรับความหมายของคำ เช่น ให้อูฐจิกชื่อผลไม้
ผัก สีของผัก พูดคุยเกี่ยวกับอาหารประจำวันที่ได้รับประทาน หรือให้อูฐรูปภาพจากหนังสือ
ให้เด็กมาชี้คำที่เราพูด ถาม เด็กว่ารูปนี้เป็นรูปอะไร หาเครื่องเล่นที่จะให้เด็กรู้ความหมาย
ของลักษณะต่าง ๆ มากขึ้น

ข. เล่นเกมที่ให้เด็กเดา เช่น หายซิครูกำลังคิดถึงอะไรที่มีสี่แฉง.....
ครูกำลังนึกถึงผักอะไร.....

ค. เล่นนิทานเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งของและกิจกรรมของมัน นิทานนี้ควร
หาภาพมาประกอบด้วย

3. พัฒนาการพูดให้ชัดเจน

ก. ตั้งแบบแผนของการพูดที่ดี โดย พูดช้า ๆ เป็นประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ

ข. พูดช้าคำที่เด็กพูดไม่ชัด โดยไม่ต้องไปวิพากษ์วิจารณ์ หรืออุว่าเด็ก
เช่น เด็กพูดว่า "ครูกับ ดินฉอมฟ้าย" ครูควรจะพูดว่า "ดินสอของหนูหายหรือคะ ใคร
เห็นดินสอของน้องไปบ้าง"

ค. ให้เด็กได้ฟัง เทปเสียงของเด็กเอง จะช่วยให้เด็กเปรียบเทียบเห็นว่า
เขาออกเสียง เช่นนั้น ตรงกับเสียงที่เขาคิดว่าจะออกหรือไม่

4. การเล่านิทาน

ก. อัดเทปนิทานของเด็ก เมื่อเด็กมีสิ่งที่ต้องการ เล่าให้ครูหรือเพื่อนฟัง ครูอาจให้เด็กเล่าแล้วอัดเทปไว้แล้วเปิดให้ฟัง หรือ ขณะที่เด็กเล่าครูอาจจดโน้ตไว้ แล้วอ่านให้เด็กฟังถึงสิ่งที่เขาเล่ามา

ข. เราให้เด็กเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง เช่น สิ่งที่เขาทำ หรือเขาไปเที่ยวที่ไหนบ้างในวันอาทิตย์

ค. พยายามให้เด็กเล่าเรื่องจากสมมุติภาพ ซึ่งวิธีนี้จะเป็นการ เตรียมความพร้อมสำหรับการอ่านด้วย

5. ให้เด็กแสดงออกในสิ่งที่เขารู้สึกและมีจินตนาการ

อะไรก็ตามที่เด็กรู้สึกและมีจินตนาการ เป็นส่วนในชีวิต และโลกที่เด็กได้เห็นและได้ทำ ครูควรพยายามปลูกฝังให้เด็กรักหนังสือ ต้องการอ่านหนังสือ สนใจในตัวอักษร และคำ

การเตรียมความพร้อมด้านการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย

การอ่านคืออะไร การอ่านคือ กระบวนการซึ่งประกอบด้วยความสามารถในทักษะหลายประเภท เช่น

1. ผู้อ่านจะต้องสามารถแยกความแตกต่างของสัญลักษณ์ได้ เช่น ป กับ บ, ก กับ ค, ต กับ ศ
2. ต้องรู้ว่าแต่ละอักษรออกเสียงอย่างไร
3. ต้องสามารถเข้าใจคำต่าง ๆ ติดต่อกันได้เป็นประโยค เป็นหน้า นั่นคือคำและใจต้องรับรู้ เช่น ในด้านทิศทาง ชาย ขวา ฯลฯ
4. เด็กควรจะมีสมาธิพอที่จะเชื่อมโยงประโยค ซึ่งเขาเพิ่งอ่าน เพื่อที่จะให้ความหมาย
5. ต้องมีความสนใจ ตั้งใจ นั่งได้นาน ๆ

เมื่อไรเด็กพร้อมที่จะเรียนการอ่าน

เด็กที่พูดเก่งสามารถเข้าใจคำพูดที่คนอื่นพูดกับเขา เด็กที่สนใจการอ่าน การดูสนใจหนังสือ นิทาน หรือชอบดูรูปภาพจากหนังสือ ชอบเล่านิทานเรื่องจากภาพ สามารถจำประโยคง่าย ๆ ในหนังสือและมีความพยายามที่จะอ่าน อยากอ่าน บางครั้งรู้จักตัวอักษรบางตัว เด็กเหล่านี้พร้อมที่จะอ่านหนังสือพฤติกรรมที่แสดงถึงความพร้อมด้านนี้ คือ สามารถหาและจับคู่ที่มีรูปร่างเหมือนกัน ต่างกัน การเล่นเกมที่ติดต่อโดยที่เด็กสามารถหารูปที่ใส่กันได้พอดี เด็กจำความเหมือนและความแตกต่างของรูปต่าง ๆ ได้ เด็กสามารถสังเกตความแตกต่างของตัวอักษรได้ เด็กสามารถสังเกตได้ว่ารูปภาพนั้นไม่สมบูรณ์ตรงไหน (เช่นเอาภาพกระดาษไปข้างหนึ่งให้เด็กดู) เด็กรู้จักทิศทาง บน ล่าง ชาย ขวา เด็กสามารถจัดเรียงลำดับก่อนหลังของกริยาอาการจากรูปภาพ พฤติกรรมเหล่านี้ช่วยให้เด็กพร้อมที่จะแปรรหัสตัวอักษรไปสู่การออกเสียง การเขียน และการพูดเป็นคำ

วิธีที่จะช่วยให้เด็ก กล้าที่จะอ่าน หรือเรียนรู้การอ่านอย่างสนุกสนาน คือ

1. ให้บัตรคำตัวอักษรที่เด็กรู้จัก เช่น บัตรคำที่มีอักษรตัวแรกของชื่อเด็ก เพราะเด็กอาจจะอยากเขียน ในขณะที่เขาเล่นวาดเขียนเด็กอาจเอาตัวอักษรที่วางๆ มาผสมกัน และอ่าน เช่น นก
2. จัดหาเครื่องเล่นที่มีตัวอักษรภาพตัดต่อ (puzzles) ที่เป็นอักษร เพราะสิ่งเหล่านี้เด็กชอบเล่นอยู่แล้ว
3. จัดเล่นเกมโดยเอาตัวอักษรมาประกอบ เช่น เกมให้เด็กหาคำที่ออกเสียงเหมือนอักษรตัวนี้ เช่น มะม่วง มะนาว มะพร้าว ฯลฯ
4. จัดหาแผ่นป้ายคำ และตัวอักษรสำหรับคัด เพื่อเด็กอาจหัดผสมคำ และอ่าน
5. การจัดหาสมุดภาพ ที่มีตัวหนังสืออธิบายภาพนั้น ให้เด็กอ่าน
6. ให้เด็กแต่งเรื่อง หรือนิทานที่เกี่ยวกับการกระทำของเด็ก

การเตรียมความพร้อมด้านการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย

การเขียนตัวอักษรบนทรายด้วยไม้ เขียนบนอากาศด้วยนิ้ว เขียนบนกระดาษด้วยดินสอ และดินสอสี ช่วยให้เด็กจำตัวอักษร ได้ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร เหมือนอะไร การเขียนเป็นการช่วยให้เกิดการประสานงานของกล้ามเนื้อ

ครูจะช่วยให้เด็กที่จะพัฒนาความสนใจด้านนี้ได้ โดย

1. เปิดโอกาสให้เด็ก ชีต ๆ เขียน ๆ โดยให้กระดาษ ดินสอสี ให้เด็กเขียนอย่างอิสระ บางครั้งเด็กจะเขียนแบบ เส้นหรือวงกลมซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งการเขียนเส้นซ้ำนี้เป็นขั้นแรกของการเขียน
2. ช่วยบอกและเราให้เด็กดูชื่อสัญลักษณ์ ตัวอักษรที่เด็กสนใจมากและมักจะเขียนบ่อย ๆ คือตัวอักษรของชื่อของเขา เพราะเขาเห็นบ่อย ๆ เขาต้องการเขียนชื่อตัวเองบนกระดาษที่วาดรูป ดังนั้นเมื่อเด็กขอให้ครูเขียนชื่อ เขาบนกระดาษ ครูควรถือโอกาสนั้นสอนเขียนตัวอักษรนั้นเป็นตัวแรก เด็กจะได้เห็นและได้ยินชื่อของตัวอักษรนั้น
3. เขียนชื่อเด็ก ให้เด็กได้ลอกเลียนแบบด้วยตัวเอง
4. ให้เด็กเขียนหนังสือตามเส้นประ เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถ
5. ในโอกาสที่สำคัญควรส่งเสริมให้เด็กเขียน หรือระบายสี แลกเปลี่ยนกัน เช่น วันปีใหม่ ให้ทำการ์ด เขียนชื่อแลกเปลี่ยนกัน ถ้าเด็กเขียนตัวใดไม่ได้ ครูก็ช่วยเขียนตัวนั้นให้

การเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมความคิด อย่างมีระบบจากประสบการณ์ของเด็ก

ประสบการณ์ของเด็กขึ้นอยู่กับว่า เด็กได้รับความรู้จากประสบการณ์นั้นอย่างไร การชวนการก่อให้เกิดความรู้ เกิดจากสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. เกิดความรู้โดยการจัดจำพวก ชั้นต้นของการจัดจำพวก คือ การเปรียบเทียบสิ่งที่ได้พบและเคยพบมาก่อน รู้จักสิ่งที่เหมือนกันต่างกัน เพื่อแยกแยะการที่จะคิด สิ่งของบางอย่างสามารถจัดจำพวกได้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น สม รูปวงกลม สีเขียวหรือ เหลือง ขนาดใหญ่ หรือ เล็กเป็นผลไม้ชนิดหนึ่ง

ครูอนุบาลสามารถช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของเด็ก ในเรื่องการจัดจำพวกได้ คือ

1. พึงแนวการจัดจำพวกของเด็กแต่ละคน อะไรก็ตามที่เด็กคิดจะเป็นแนวเดียวกันหรือแตกต่างกันจะบอกเราได้ว่า เด็กคิดว่าสิ่งใดสำคัญได้ก็ เท่ากับบอกว่าเด็กขาดประสบการณ์อะไรอีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับครูที่จะจัดประสบการณ์ให้เด็กได้สังเกต และเปรียบเทียบด้วย

2. คิด เกม เกี่ยวกับการจัดจำพวก เช่น ให้เด็กยกแก้วสิ่งไหน เป็นของที่กินได้จากสิ่งต่าง ๆ หรือครูนำพวกผักและผลไม้ มารวมกันแล้วให้เด็กแยกประเภท ครูอาจทำเกม ให้เด็กเลือกกระดุม ซึ่งมีหลายขนาด หลายสี ปั่นกัน แยกออกเป็น ขนาด ใหญ่ เล็ก แดง เหลือง เหลืองเล็ก ฯลฯ หรือครูชูกระดุมใหญ่สีแดง และให้เด็กเลือกกระดุมขนาดเดียวกับครู

3. จัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กทราบว่า วัสดุอย่างหนึ่งสามารถใช้ได้ในหลาย ๆ ทาง เช่น ก้อนกรวดที่เก็บจากชายหาดสามารถใช้สำหรับนับ ใช้ชั่งน้ำหนัก ใช้วางปูกระดาน เพื่อระบายน้ำ ใช้ประดับซิเมนต์ และสำหรับสังเกตว่าเมื่อเอาก้อนหินและลูกไม้คอร์ก ปล่อยให้ลงในน้ำ แล้วต่างกันอย่างไร

2. เกิดความรู้โดยการรู้ปริมาณและการนับจำนวน

การรู้ปริมาณของสิ่งที่เด็กเห็น เป็นสิ่งสำคัญของเด็ก จำนวนต่าง ๆ เช่น แขน 2 แขน ขา 2 ขา สุนัขมี 4 ขา ฯลฯ ช่วยให้เกิดการเปรียบเทียบให้รู้จักสิ่งเดียว และหลายสิ่ง เพลงและจังหวะสำหรับเด็กมีส่วนช่วยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับจำนวน เด็กจะท่องแยกให้ถูกเกี่ยวกับจำนวน และลำดับที่ในการนับเด็กต้องรู้ว่า 3 ต้องมาที่หลัง 2 และมาก่อน 4 เด็กควรจะค้นพบว่า ดินสอ 4 แท่ง และขนม 4 ชิ้น ก็หมายถึง 4 ซึ่งบางครั้งมีนอาจจะถูกจัดกลุ่มต่างกันไป เช่น 2 กับ 2, 3 กับ 1

ครูสามารถส่งเสริมความรู้ในเรื่องปริมาณและจำนวนได้โดย

1. จัดวัสดุอุปกรณ์ที่จะช่วยให้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดอันดับ เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจจำนวนและอันดับ เช่น จัดหาของจากใหญ่ไปเล็กอะไรควรจะเป็นอันดับที่ต่อมา แล้วนับ เช่น เครื่องเล่นที่เป็นรูปทรงปิรามิด หลายสีมีหลายชั้นจากใหญ่ไปเล็ก
2. ใ้ร้อง เพลงและแสดงท่าประกอบ เพลงที่เกี่ยวกับตัวเลข
3. พยายามชี้ชวนให้เด็กนับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น โต๊ะมีกี่ตัว ฯลฯ
4. พยายามจัดอุปกรณ์หรือกิจกรรม เป็นกลุ่มเลขที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ เช่น เรียนความหมายของ 4 ควรจัดหาวัสดุ 4 ชิ้น รูป 4 รูป ฯลฯ กิจกรรมอาจทำได้ โดยให้เด็กคิดความหมายที่เขาชอบ 4 ดวง
5. พยายามจัดอุปกรณ์ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับตัวเลข และค่าของตัวเลข หลาย ๆ อย่าง เช่น โดมิโน

3. เรียนรู้จำนวนในรูปของหน่วยการจัด

ทุกวันนี้เด็กอยู่ในโลก ซึ่งมีวิธีการวัดในหลายสถานการณ์ เด็กจะได้ยินวิทยุ โทรทัศน์ ประกาศรายงานอุณหภูมิประจำวัน เป็นองศา วัดระดับน้ำเป็นนิ้ว แรงลมเป็นไมล์ ต่อชั่วโมง ในโรงเรียนเด็กจะได้วัดความสูง วัดน้ำหนัก บางครั้งได้มีโอกาสวัดสิ่งของใน

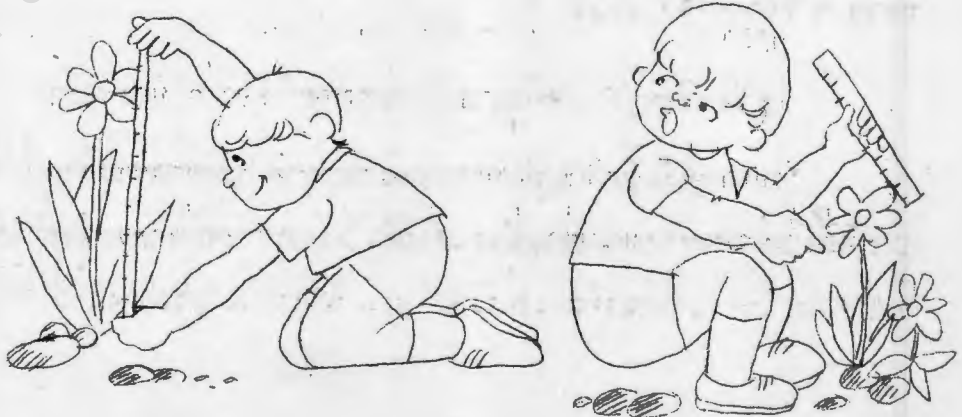
แนวตรงเป็นความยาว เด็กที่พอมิรถยนต์ จะได้เห็น เข็มชี้ความเร็ว ในขณะที่ไปซื้อของกับแม่ เด็กจะได้ยินแม่สั่งของ เช่น น้ำตาล 2 กิโล ข้าว 3 ลิตร ซึ่งเป็นการวัดในรูปของปริมาตร ในโรงเรียนครูอาจจัดกิจกรรมที่让孩子ได้วัด เช่น วัดความสูงของต้นไม้ที่เด็กปลูกเอง วัดน้ำหนักของลูกไก่ทุกวัน ครูควร เปิดโอกาสให้เด็กวัดสิ่งต่าง ๆ หลาย ๆ อย่างทั้งในด้านปริมาตร เวลา อุณหภูมิ และวัดความสูงของสิ่งต่าง ๆ ในแนวตรง เช่น หลังจากเล่นสร้างคอก เด็กอาจวัดความสูง วัดความกว้าง ยาวของบริเวณบ้านที่เขาสร้าง

4. รับรู้โดยการรู้ความสัมพันธ์ของส่วนย่อยและทั้งหมด

ในชีวิตประจำวัน เด็กเห็นขนมชิ้นหนึ่ง ต้องให้เด็ก 2 คน คนละครึ่ง เด็กเห็นขนมปังแถวหนึ่งแบ่ง เป็น 10 แผ่น เด็กเกิดประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ย่อยของส่วนใหญ่นั้น ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจ เศษส่วนง่าย ๆ เศษหนึ่งส่วนสี่ของแอปเปิ้ล 1 ลูก แบ่งให้เด็กคนละส่วน ครูอาจจัดโอกาสอธิบายให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับครึ่งหนึ่ง และเศษหนึ่งส่วนสี่ได้

5. รับรู้โดยพิจารณาเหตุต่าง ๆ แล้วทำนายสิ่งที่จะตามมา

เด็กพยายามที่จะหาและพยายามทำนายสิ่งที่จะปรากฏออกมาจากสิ่งที่เขาเห็นและได้ยิน เด็กที่ขาดประสบการณ์ไม่มีโอกาสที่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ จะไม่สามารถทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้และไม่มีโอกาสทดสอบ ผลสรุปของเขา

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ

อะไรก็ตามที่เด็กเล็กคิดและเข้าใจ เกี่ยวกับธรรมชาติที่ปรากฏขึ้นนั้น ย่อมมาจาก
สิ่งที่เขาได้ทำ ได้พูด ได้ถาม ทั้งนี้

ในโรงเรียนเด็กเล็ก เด็กได้เห็นน้ำลงในจานแบนจนถึงขีดที่กำหนดไว้ใน วันศุกร์
เมื่อเด็กมาโรงเรียนในวันจันทร์ เด็กพบว่าระดับน้ำลดลง

เด็กคนที่ 1	"นำหายไปไหนคะ"
เด็กคนที่ 2	"ต้องมีใครมาดื่มแน่ เลยครับ"
เด็กคนที่ 3	"แต่ประตูห้องปิดไม่มีใคร เข้า ได้นั้นะ"
ครู	"ไม่มีใครสามารถเข้ามาในห้องนี้ได้หรอกคะ"
เด็กคนที่ 4	"แถมมนุษย์ค้างคาวเขาได้ครับ"

สิ่งที่เด็กสงสัยขณะนี้ เป็นประสบการณ์ธรรมชาติอย่างหนึ่งที่จะทำให้เด็กรู้จัก

ความหมายของการระเหย

ครูพูดต่อไปว่า "ลองดูซิว่าอะไรจะเกิดขึ้น ถ้าเราให้ความร้อน น้ำที่เหลือนี้"
ครูหาหินสอสีมาขีดระดับของน้ำไว้ แล้วนำไปตั้งไฟ น้ำจะเริ่มเป็นฟองอากาศ เริ่มร้อน

ครูถาม	"นั่นอะไร"
ครูถามต่อ	"ระดับน้ำยังคงอยู่ที่เดิมหรือไม่"
ครูถาม	"น้ำบางส่วนหายไปไหน"
ครูอธิบาย	"มันหายไปในอากาศ เรียกว่า มีนระเหย"

ในการที่จะเข้าใจ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เด็กต้องการที่จะมีประสบการณ์โดย
ตรงในสิ่งที่เขาสนใจ และมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ประสบการณ์ที่ควรจัดสำหรับเด็กมีดังต่อไปนี้ คือ

1. จิตประสมการณเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

แรงธรรมชาติ ในชั้นเรียน เด็กเห็นมีต้อกที่เขาคอจนสูง ลมลงด้วยเสียงดัง เด็กเห็นใบไม้ค่อย ๆ ล่วงลงสู่ดิน เด็กสังเกตเห็นสิ่งงาที่เขาเล่น จะค่อย ๆ หยุคหนึ่ง หลงจากออกแรงผลักดันก็รู้ เด็กรู้ว่าเมื่อขี้จักรยานลงจากเนินเขา รถจะมีความเร็วสูง เมื่อโยนลูกบอลไปที่พื้นมันจะกระดอนออก

ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของแรง ของความถ่วง ของความเร่ง ของโมเมนตัม ของกิริยาและปฏิกิริยา ทำให้เด็กเกิดการพิจารณา เด็กจะเรียนรู้ว่าคองระวังตัวถ้าเล่นรถม้าบนเนินหรือไม่นำลูกบอลไปเล่นบนต้นไม้ อะไรก็ตามที่เด็กเรียนโดยผ่านประสาทสัมผัส เขาจะเข้าใจถึงกฎเกณฑ์ในเวลาต่อมา

เครื่องกลง่าย ๆ เด็กเล็กอาจมีประสบการณ์เกี่ยวกับเครื่องกลง่าย ๆ เช่นคานงัด ล้อ เพลา เขาจะประสบกับตัวเองว่า เวลาเขาดึงขอนพยายามตอกตะปู ถ้าเขาจับปลายคาน เขาจะตอกออกแรงมากกว่าจับใกล้หัวขอน หรือเวลาเล่นไม้กระดก ถ้าน้ำหนักของคนทั้งสองไม่เท่ากันก็จะต้องเปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับตำแหน่งที่นั่ง เด็กน้อยจึงจะทำให้สมดุล เด็กจะเรียนรู้ได้ว่า ถ้าเขาจะขนย้ายบล็อกใหญ่ ๆ ถาชนใส่รถที่มีล้อเลื่อนลากไป จะออกแรงน้อยกว่าคนไปกับพื้นเฉย ๆ

ของเหลวและแก๊ส เด็กเล็กชอบรินน้ำ ผสมของเหลวต่าง ๆ เมื่อเด็กเล่นน้ำ เด็กจะเกิดความคิดว่า อะไรบ้างที่จมน้ำ อะไรบ้างลอยน้ำ หรือขณะที่ถูกเครื่องตีควยหลอด เด็กจะเกิดความคิดว่าทำไมจึงถูกขึ้นมาได้ หรือในขณะที่เด็กเดินทางไปในระยะไกล เด็กจะเห็นยางรถถูกเป่าลมแล้วพองออก ประสบการณ์เหล่านี้จะทำให้ เด็กสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับของเหลวและแก๊ส

เสียง การให้เด็กได้โชนิ้วมือเคาะวัตถุต่างชนิด เช่น โลหะ ไม้ และอื่น ๆ จะทำให้เกิดเสียงหลาย ๆ แบบ หรือให้เด็กฟังเพลงที่เล่นด้วยเครื่องต่างชนิด เช่น ไวโอลิน

เปียโน ระบาย หรือให้เด็กเกิดการ เรียนรู้ ว่าซอที่มีน้ำบรรจุอยู่ในปริมาณที่ต่างกัน จะให้เสียงที่ต่างกันระดับเสียงและชนิดของเสียงต่าง ๆ เป็นประสบการณ์ของเด็ก

ความร้อน เด็กจะเกิดความรู้สึกเมื่อเด็กถูมือของตัวเองในฤดูหนาว เด็กจะรู้สึกเหมือนว่ามีอรอนเหมือนถูกเผาเมื่อโดนเชือกจากบนลงมาลงโดยจับ เชือกแน่น ๆ ในฤดูหนาวเมื่อเด็กต้องการความอบอุ่นจะออกมาสูดอากาศหรือเมื่อเด็กถูกไอน้ำร้อนหรือ ท่อไอเสียจะร้อนและพอง หรือเด็กเห็นกระดิกน้ำร้อนสามารถเก็บความร้อนของนม และ เครื่องดื่มไว้ได้นาน หรือเด็กรู้สึกอบอุ่น เมื่อซุกตัวอยู่ในผ้าห่ม เด็กบางคนแอบ เล่นน้ำหอมของแม่แล้วเปิดฝาทิ้งไว้ เขาพบว่าน้ำหอมจะหมดไปภายใน 2 - 3 วัน เด็กรู้สึกเย็นเมื่อเอาแอลกอฮอล์มาทาที่ผิวหนัง เด็กได้เห็นอาหารมักจะถูกเก็บในตู้เย็น หรือถ้าต้องการให้ไอศกรีม เย็นจริงจะต้องใส่เกล็ดน้ำแข็ง

แสง เด็กสามารถเห็นไม้โค้ง เมื่อจุ่มน้ำ แต่เมื่อเอาขึ้นจากน้ำก็จะไม่โค้ง บางครั้ง เด็กนำกระดาษสอง กีบ แยก เพื่อเล่นกับลำแสงสะท้อนบนผนัง เมื่อเด็กนำแว่นขยายไปส่องแมงมุมจะเห็นเหมือนสัตว์ประหลาดหรือเมื่อแขวนแหงปริซึมกลางแดดจะเป็นสีรุ้ง

แม่ เหล็ก แม่ เหล็กและ เหล็กกล้าจะช่วยให้เด็กมีโอกาสที่จะค้นพบว่าอะไรคือแม่ เหล็กและอะไรที่ไม่ใช่แม่ เหล็ก และจะทำให้เด็กสนใจต่อไปว่า อะไรที่คงใช้แม่ เหล็กเป็นส่วนประกอบบ้าง

ไฟฟ้า ขณะที่เด็กอยู่ที่บ้านเด็กจะเห็นได้ว่าไฟฟ้า เป็นบ่อเกิดของแสงสว่าง และพลังงานต่าง ๆ และเรียนรู้ว่าถ้าไฟฉายไม่ทำงานแสดงว่ามันต้องการ แบตเตอรี่อันใหม่ นอกจากนี้ประสบการณ์อีกหลายอย่างที่เด็กได้เห็นได้ยินจะช่วยให้เด็กเข้าใจ เกี่ยวกับไฟฟ้า

2. ตอบคำถามของเด็กในระดับที่เขาสามารถเข้าใจได้ เด็กเล็กถ้าสนใจอยากรู้สิ่งใดจะช่วยให้เด็กเข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติการอธิบายของผู้ใหญ่เป็นส่วนสำคัญของความเข้าใจของเด็ก ดังนั้นควรระมัดระวังในการตอบคำถาม

3. คิดหาวิธีที่จะได้ให้เด็กค้นพบสาเหตุและความสำคัญของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับต่าง ๆ ด้วยตัวเอง การเล่นบางชนิดช่วยให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็นต้องการทดลอง และพยายามที่จะเดาว่าอะไร เป็นสาเหตุของสิ่งนั้น ๆ

การจัดกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งที่มีชีวิตรอบตัว

เมื่อเด็กรู้จักเปรียบเทียบสิ่งที่ไม่มีชีวิตในเรื่องลักษณะต่าง ๆ เช่น สี ขนาด และรูปร่าง เขาจะคิดถึงสิ่งที่มีชีวิต นึกถึงลักษณะพิเศษของสิ่งมีชีวิตที่สิ่งอื่นไม่มี

เด็กที่เติบโตในสังคมตัวเมือง จะมีโอกาสที่จะสัมผัสกับสิ่งมีชีวิต ทั้งพืชและสัตว์ ไม่มากนัก แต่เด็กที่อยู่ในที่ทางไกลมักจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต แมลง นกต่าง ๆ คนไม่ มากกว่าเด็กของการรู้จักสัตว์และพืชชนิดต่าง ๆ เพื่อที่เด็กจะได้เกิดความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างของสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิต สิ่งที่จะทำให้อุทิศช่วยให้เด็กเกิดการ เรียนรู้ เรื่องเหล่านี้ได้เร็วเท่าครั้งนี้ คือ

1. ให้เด็กรู้จักสัตว์ และพืชที่อยู่ในโรงเรียนโดยนำสัตว์และพืชมาให้เด็กดูในชั้นเรียน หรือพาเด็กไปสังเกตสิ่งนั้น ๆ ในบริเวณโรงเรียนในกรณีที่ในบริเวณโรงเรียนไม่มีสัตว์และพืชจะให้เด็กเรียนรู้ได้ ครูจะต้องพิจารณาว่า ควรจะนำสัตว์อะไรมาเลี้ยง จะเลี้ยงมันนานเท่าไร จะเลี้ยงกันอย่างไร จะช่วยให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งนั้นได้อย่างไร
2. จัดนำสัตว์ชนิดต่าง ๆ มาให้เด็กสังเกตเป็นระยะสั้น ๆ เด็กจะสนุกสนานมากเมื่อครูนำสัตว์ที่แปลก ๆ มาโรงเรียน เช่น มา แพะ แกะ จากฟาร์มที่อยู่ใกล้ ๆ นกแก้วที่ข่างพูด ปลูกจากชาวประมง หนอน ภูเขาชนิด กบ สัตว์เลื้อยคลาน เป็ดออกหอย ครูควรพยายามประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนและผู้ปกครอง เด็กทราบว่าต้องการจัดประสบการณ์ธรรมชาติแก่เด็ก จะทำให้อุทิศได้รับความร่วมมือจากการจัดหาสัตว์ต่าง ๆ มาเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนมากขึ้น
3. จัดเตรียมหาที่พักให้เหมาะสมสำหรับสัตว์ที่จะนำมา เด็กจะรู้สึกคุ้นเคย และสนุกสนานที่สุด เมื่อมีสัตว์ใหม่มา ก่อนที่จะนำสัตว์มาของเตรียมที่ที่เหมาะสมปลอดภัย จากการจับต้องแรง ๆ หรือการดูคลำจากเด็ก เครื่องมือที่โรงเรียนอนุบาลควรมีคือ กรงสัตว์ ซึ่งอาจจัดไว้เป็นแถว ทำด้วยลวดตาข่าย นอกจากเตรียมสถานที่แล้ว ยังต้องเตรียมอาหารด้วย

4. ก่อนที่จะนำสัตว์โตมาโรงเรียน ครูควรเตรียมให้ความรู้ล่วงหน้า เด็กเล็ก ๆ ที่ไม่คุ้นเคยกับสัตว์เลี้ยงมักจะสนใจ สัตว์เล็ก ๆ อย่างจับต้องถึงนั้นเพื่อที่จะป้องกันอันตรายให้แก่สัตว์และให้เกิดความรู้สึกเข้าใจชีวิตของสัตว์ ครูควรนำภาพหรือสไลด์เกี่ยวกับสัตว์ที่จะนำมาให้เด็กดู เพื่ออธิบายถึงความเป็นอยู่ ความธรรมชาติของมัน อธิบายให้เด็กทราบว่าทำอะไรจึงจะทำให้สัตว์รู้สึกสบายและเราให้เด็กกรอกคอยสัตว์ที่ครูจะนำมา

5. ส่งเสริมให้เด็กสังเกต วิพากษ์วิจารณ์ มากกว่าที่จะให้เด็กจับสัตว์ เมื่อสัตว์ถูกนำมาไว้ในกรงคาน้ำที่เด็กจำนวนมากได้ล้อมรอบดูและเห็นได้อย่างชัดเจน ความสนใจทั้งหมดควรอยู่ที่สิ่งที่เด็กได้เห็น ไต่กิน และไต่กิน ครูควรพยายามให้เด็กสังเกตว่าสัตว์นั้นเคลื่อนที่อย่างไร ทำเสียงอะไรบ้าง กินอะไรบ้าง สัตว์ตัวใหญ่หรือเล็ก ชนปุยหรือขนแบบขนนก มีกษา ทางเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้ควรเปิดโอกาสให้เด็กแต่ละคนวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีสิ่งใดที่เด็กวิจารณ์ไม่ครบ ครูอาจตั้งคำถามให้เด็กสังเกตสิ่งนั้นด้วย

6. ครูตั้งคำถามเพื่อเรียกความสนใจโดยตรงจากสิ่งที่เด็กเห็น เช่น หมูมีหางหรือไม่? หางของมันกระดิกได้ไหม? กระต่ายมีซากีซา? กระต่ายและคนไครมี ซ้ำมากกว่ากัน? ไครสามารถทำเสียงเหมือนและไคบาง? ไครสามารถเคลื่อนไหวเหมือน หมอนไคบาง? คำถามเหล่านี้จะช่วยให้เด็กสังเกตมากขึ้น

7. สาธิตการอุ้มหรือการจับต้องสัตว์ที่นุ่มนวล ในการสัมผัส กระต่ายควร คบเบา ๆ ที่ชนกระต่าย หรือ อาจใช้นิ้วแตะที่หลังกบ ในการอธิบายให้เด็กฟังในขณะที่เขา สนใจดู น้ำเสียงของครูควรนุ่มนวล เบา ๆ การจับสัตว์แรง ๆ บีบ ร้องกรีดกราด จะทำ ให้สัตว์ตกใจ ซึ่งจะทำให้เด็กไม่สามารถเรียนในสิ่งบางสิ่งได้

8. ใช้เทปบันทึกเสียงของสัตว์ต่าง ๆ เช่น นก กบ เข่าชวยเพราะ สัตว์เหล่านี้บางครั้งในเวลาที่ถูกสังเกตมาก ๆ อาจไม่ทำเสียงร้อง ถ้าครูใช้เทปในช่วงที่เด็ก สนใจนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจสัตว์นั้นมากขึ้น

9. แสดงให้เด็กเห็นว่าสิ่งของต่าง ๆ ที่คนใช้ และกิน นั้นนำมาจากสัตว์
 ทั้งหลายชนิด เช่น มามิไวสำหรับขี่ นมที่เด็กได้รับประทานตอนเช้าได้จากวัว นมยังสามารถ
 เอาไปทำเนย ไอศกรีม เนยแข็ง ไข่ไก่ ครูอาจจะฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับฟาร์มเลี้ยงไก่
 การเก็บไข่ จนถึงส่งไปตลาด ครูนำแกะมาโรงเรียนและอธิบายถึงขนสัตว์ ทำไหม ปั่นค้าย
 หอผ้า ฯลฯ

10. จัดประสบการณ์เกี่ยวกับวงจรชีวิตของสัตว์ เช่น วงจรชีวิตของมอด
 กบ ไข่ ควรอธิบายขณะที่เด็กกำลังสังเกตสัตว์

11. จัดทัศนศึกษาเพื่อสังเกต พืช และสัตว์ที่อยู่ตามธรรมชาติของมัน
 ทัศนศึกษาแบบนี้สามารถจัดขึ้นได้โดยครูต้องพยายามถว้ถึงแหล่งความรู้รอบ ๆ พยายาม
 อ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หากความรู้เกี่ยวกับสวนสัตว์ที่พ่อก่อน ก่อนที่จะนำเด็กไป ครูจำเป็น
 ต้องศึกษารายละเอียดและวางแผนที่จะเตรียม เด็กถึงสิ่งที่เขาจะได้พบเห็น ตัวอย่าง เช่น
 ถ้าจะพาเด็กลงเรือเที่ยวอ่าวบางแห่ง ครูควรนำพวกสัตว์ทะเล ปะการัง ปลาฉลาม และ
 เปลือกหอยชนิดต่าง ๆ มาให้เด็กดูก่อน อาจฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับทะเล การเตรียมแผนและ
 ประสบการณ์ก่อนเช่นนี้จะทำให้เกิดความคิดความเข้าใจในสิ่งที่เขาจะได้พบเห็นมากขึ้นใน
 การเดินทางกลับ ครูอาจซื้อปลาที่ตลาด ก่อนกลับโรงเรียนแล้วทำให้สุกและรับประทานหลังจาก
 นั้น 2 - 3 วัน ควรมีภาพคิดที่ขอรด เพื่อที่จะเตือนให้เด็กทราบว่าได้เห็นอะไรบ้าง นอกจากนี้
 ครูและนักเรียนอาจช่วยกันแต่งเรื่องที่เขาได้เดินทางครั้งนี้ด้วยก็ได้

การคิดขามผลหรือฟื้นความรู้จากการทัศนศึกษา อาจทำโดย รูปภาพ เล่าเรื่อง
 ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง และเกม

12. คิดเกมเกี่ยวกับการจับจำพวกต่าง ๆ เช่น นำรูปนก หลายชนิด ปลา
 แมลง หนอน มารวมกัน ถ้าเด็กคนหนึ่งหยิบสัตว์ชนิดใดขึ้นมา ให้คนอื่น ๆ พยายามหากลุ่ม
 ของสัตว์นั้น ๆ หรือหาแม่ของสัตว์นั้น หรือหาที่อยู่อาศัยของสัตว์นั้น ฯลฯ

13. จัดเตรียมประสบการณ์หลาย ๆ อย่างเกี่ยวกับพืช ตามธรรมชาติ พืชมักจะไม่ใช่ที่น่าสนใจของเด็กเหมือนสัตว์ แต่ก็อาจนำมาทำให้เด็กสนใจได้ เช่น นำพืชมาเตรียมอาหารกลางวัน เช่น พวงแก้ว หรือให้เด็กปลูกพืช ในขณะที่ต้นไม้เจริญเติบโต อาจจะทำให้ความคิดเกี่ยวกับความต้องการของต้นไม้ ที่ใช้ในทาง เติบโต

14. ตกแต่งสถานที่โดยใช้ต้นไม้ เด็กจะสามารถเรียนและสนุกสนานกับการตกแต่งต้นไม้ ครูหรือพ่อแม่ ควรหาภาชนะหรือที่สำหรับปลูกไม้ประดับ ไม้เลื้อย

15. ครูต้องหาคำอธิบายที่ถูกต้อง แน่นนอน ควรใช้ศัพท์ที่ถูกต้อง เชื่อกันได้ ครูต้องอธิบาย ความรู้ที่ถูกต้องให้เด็ก เมื่อเด็กถาม ครูควรถูกศึกษาจากตำรา พฤษศาสตร์ หรือสัตววิทยา หรือ จากตำราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ดังนั้นหลักสูตรวิทยาศาสตร์สามารถมีขึ้นได้ตั้งแต่ระดับอนุบาล และหลักสูตรนี้ควรจัดทำโดยนักวิทยาศาสตร์ ครู นักจิตวิทยา เพื่อช่วยให้เด็กเป็นนักธรรมชาติวิทยาตั้งแต่ชั้นอนุบาล

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการวาดภาพสำหรับเด็กปฐมวัย

ในตารางพัฒนาการเด็กของ Gesell ได้แสดงไว้ว่า เด็ก 12 เดือน สามารถจับดินสอลากเป็นเส้นได้ เด็ก 18 เดือน สามารถเขียนหวัด ๆ ซ้ำไปซ้ำมาจนเป็นเส้นหนา และเมื่อเด็กอายุ 2 ปี เด็กจะสนุกสนานและอยากที่จะทำเครื่องหมายลงบนกระดาษ

Rhoda Kellog ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวาดภาพของเด็ก เขาได้รวบรวมภาพที่เด็กวาดและระบายสีเป็นจำนวนมากจากเด็กทั่วโลก เขาเชื่อว่าเด็กเล็กทั่วโลกมีลักษณะการวาดรูปอย่างเดียวกัน เขาวิเคราะห์ว่า ในการวาดขั้นต้นของเด็กนั้น เด็กเริ่มวาดเป็นหลายรูปแบบ เช่น ลากเส้นตั้ง เส้นนอน เส้นเฉียง วงกลม เป็นเส้นหนัก ๆ ซ้ำ ๆ กัน และพบด้วยว่าในการเขียนลงบนกระดาษนั้น เกิดมีวิธีหลายวิธี เช่น ใช้เพียง 1 ใน 4 ของหน้ากระดาษใช้เขียนตรงกลางแผน บางครั้งพบว่า เด็กเริ่มเขียนบนแกนทะแยงมุม

เด็กอายุ 3 ปี จะพัฒนาความสามารถในการวาด สามารถวาดรูปภายในกรอบได้ วาดวงกลม วงรี สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม ภาพวาดของเด็ก 3 ขวบ จะเริ่มมีรูปร่างและชนิดต่าง ๆ กันไปและซับซ้อนขึ้น เด็กเริ่มวาดสิ่งที่เขารู้จัก เช่น รถ บ้าน คน สัตว์

การวาดรูประบายสีของเด็กเป็นศิลปะที่เกิดจากความคิดของเด็กเอง กิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาการประสานงานระหว่างมือ ตา และการเคลื่อนไหว เด็กจะไม่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ล่วงหน้าว่าจะวาดอะไร เขาไม่รู้ว่าจะวาดอะไรจนกว่าเขาจะเริ่มลากเส้นบนกระดาษ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะขึ้นอยู่กับว่าภาพนั้นจะออกมาเป็นอย่างไร ครูจะช่วยเด็กได้โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เด็กต้องการและให้เด็กมีความรู้สึกอิสระในการใช้อุปกรณ์เหล่านั้นในการวาดรูประบายสีควรปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพัง

ข้อเสนอแนะสำหรับครูมีดังนี้คือ

1. จัดหาสีเขียน ขอลูก ฟูกิน และเครื่องมือการจัด Finger paint ที่เหมาะสมกับเด็ก เด็กจับได้นั้นคือ ซึ่งจะทำให้เด็กสนุกสนานและมีพัฒนาการในการวาดรูประบายสีมาก

ครูควรจัดเตรียมกระดาษ กระดาษขาหยั่ง ในการเตรียมจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสีนั้น ในส่วนใด
ส่วนหนึ่งของห้องที่เด็กสะดวกที่จะออกไปล้างมือ ล้างแขน และควรจะมีชั้นเก็บของเหล่านี้
อยู่ใกล้ เพราะต้องจัดกิจกรรมทุกวัน

2. ช่วยแนะนำเด็กให้เรียนรู้วิธีที่จะใช้เครื่องมือ งานศิลปะในขณะที่เด็ก
วาดรูปบรรยายสี ควรบอกให้เด็กเข้าใจ หรือเห็นได้ว่าถ้าวาดรูปทุกชิ้นที่ปากขวดแล้วสีจะ
ไม่หยด และให้รู้จักจุดทุกเส้นแต่ละสีในขวดของสีนั้น ๆ เท่านั้น เพื่อให้สีสดใส ครูต้อง
แนะนำเด็กให้ทราบว่า จะต้องเอารูปภาพที่เสร็จแล้วไปวางที่ไหน เคียงให้ล้างมือก่อนที่
จะถอดผ้ากันเปื้อน

3. ครูจะมีกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์รูปภาพของเด็กในเรื่องสีและรูปร่าง
ไม่ควรที่เด็กภาพที่เด็กวาดว่าเป็นบาน เป็นสุนัข เพราะมันอาจจะไม่เป็นสิ่งนั้น ถ้าครู
จำเป็นต้องแสดงความสนใจ ควรพูดคุยเล็กน้อยเกี่ยวกับสี เส้น หรือวงกลม ควรพยายาม
หลีกเลี่ยงคำที่ต้องตีความหมาย ครูพยายามให้เด็กเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่เขาวาด

4. เขียนชื่อของเด็กลงบนภาพวาดของเด็กทุกครั้งและควรเก็บรักษาไว้
ภาพผลงานของเด็กควรนำมาติดที่ห้องเรียนบ้าง ภาพและผลงานศิลปะของเด็กทุกชิ้นจะ
แสดงถึงความก้าวหน้าในการใช้สีออกแบบเป็นลำดับไป

5. นักกิจกรรมการประดิษฐ์เศษวัสดุมาให้เด็กเล่นเพื่อเพิ่มประสบการณ์ด้าน
โครงสร้าง

6. จัดให้เด็กเล่นบล็อกและปั้นดินเหนียวเพื่อเด็กได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับรูป
และการออกแบบเป็นสามมิติ

7. จัดหาภาพที่สวยงามให้เด็กได้เห็น รวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมทุกอย่างรอบตัว
เด็กให้น่าดูด้วย

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการทำการฝีมือ

เด็กเล็กชอบประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา เช่น ปั้นดิน ปั้นรถ เครื่องบิน เรือ ฯลฯ เด็กเล็กมักจะสนใจเครื่องมือ เครื่องกลไก เพราะเขาเห็นผู้ใหญ่ใช้เครื่องมือหรือผู้ใหญ่สามารถสนับสนุนเรื่องนี้โดย

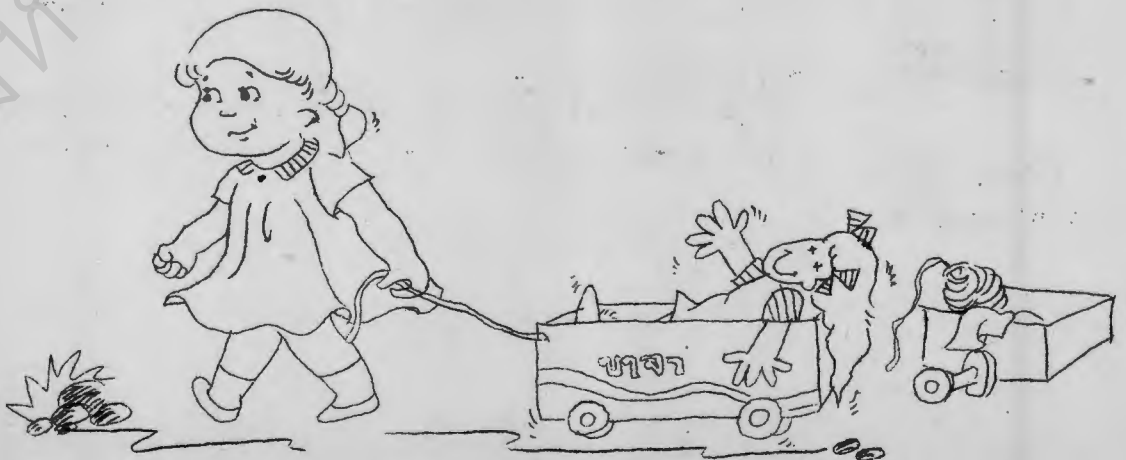
1. จัดหาวัสดุหลาย ๆ ชนิด เพื่อเด็กใช้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ เช่น แผ่นไม้ ตะปู เครื่องมือช่างไม้

- หลอดท่อยาจัดแปลง เป็นปล่องไฟ
- กระจุกมายาจัดแปลง เป็นลอรถ
- กลองรองเท้าอาจกลายเป็นรถสำหรับตุ๊กตา
- ทรายหรือไหมพรม มาทำเป็นนม

ฯลฯ

2. จัดหาเครื่องมือง่าย ๆ สำหรับเด็กใช้ได้ เช่น เลื่อย ขอน กรรไกร ไม้บรรทัด สายวัด ไม้หลา ในขณะที่เด็กพัฒนาการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ เด็กจะรู้จักทำงานฝีมือเหล่านี้จากวัสดุที่ต่าง ๆ กันออกไป เด็กจะรู้จักเลือกขนาด เด็กจะเรียนรู้ว่าวัสดุชิ้นไหน เครื่องมืออะไร เหมาะสมกับ วัสดุอะไร กาวชนิดไหนดี

3. ส่งเสริมให้เด็กทำหรือประดิษฐ์สิ่งที่จำเป็นสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปใช้เป็นประโยชน์

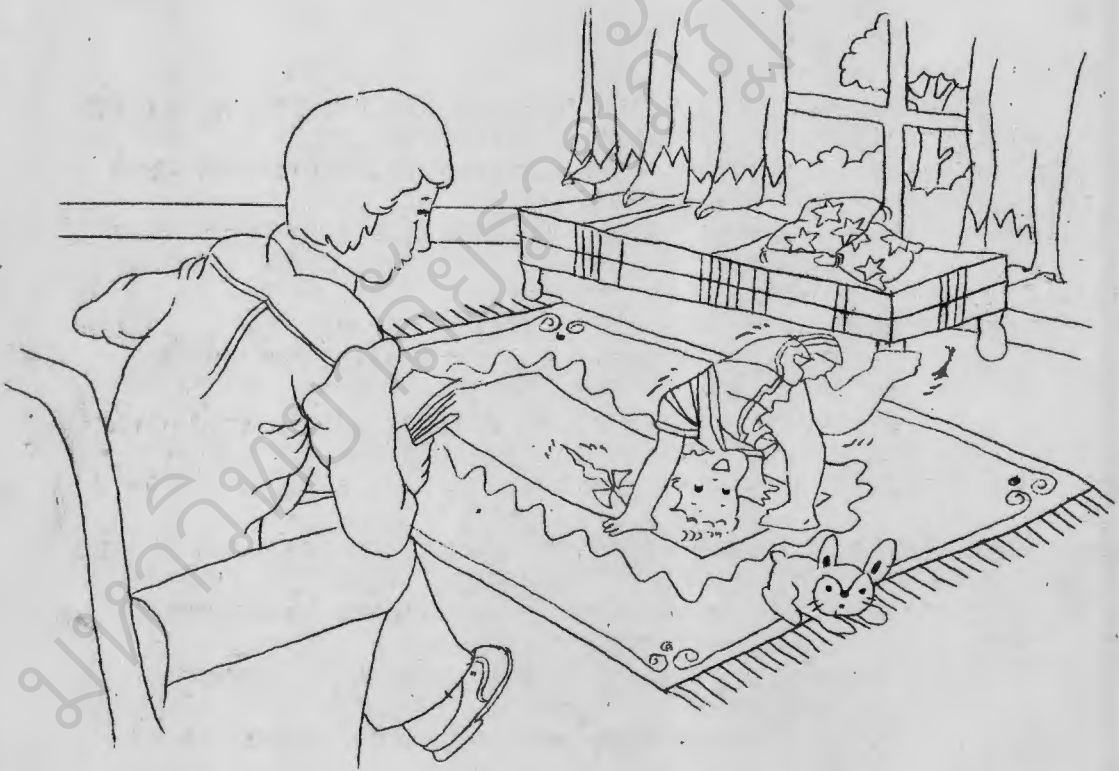

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนไหวประกอบดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

เด็กที่มีสุขภาพดีจะตระหนักถึงจังหวะและท่วงท่าที่เกิดขึ้นภายในตัวของเด็กเอง ต่อมาเด็กจะตระหนักถึงจังหวะดนตรี ยิ่งเด็กเดินได้มากเพียงไร กิจกรรมเกี่ยวกับจังหวะจะมากขึ้นเป็นลำดับ เขาจะเคาะจังหวะโดยใช้มือ นิ้ว เท้า ครูมีวิธีการที่จะเพิ่มความสนุกสนานในการ เล่นเคลื่อนไหวตามจังหวะของเสียงโดย

1. ส่งเสริมให้เด็กแสดงออกเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวหลาย ๆ แบบ เช่นถามเด็กว่า "ใครสามารถทำท่ากระต่ายกระโดดให้ครูดูได้บ้าง" "เบ็ดเดินอย่างไร ใครทำได้บ้าง" "ลองทำท่ากำลังเอื่อมแขนเสื้อซิ" เวลาตอกตะปูทำอย่างไร "ถ้าหนูจะวิ่งเร็ว ๆ ทำอย่างไร" "ลองเดินเร็ว ๆ เดินช้า ๆ ซิ" "ลองกระโดดให้เหมือนลูกบอลกระเด้งซิ" "ลองพยายามเอื่อมให้สูงที่สุดให้ถึงฟ้าซิ" "ลองก้มให้แตะพื้นดิน" กิจกรรมเหล่านี้พยายามให้เด็กแสดงออกเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องมีดนตรีประกอบ อาจให้เด็กทำในขณะที่เล่นนอกห้องเรียนก็เป็นไปได้
2. พยายามให้เด็กเต้นโดยไม่ใช่มุขมหรสพในระยะแรก พยายามให้เด็กมีโอกาสมีประสบการณ์เกี่ยวกับจังหวะโดยการเคลื่อนไหวของเด็กเอง
3. หัดเคลื่อนไหวท่าก่อนเต้นว่า การเต้นควรใช้เท้าเปล่าเพื่อที่จะเหยียดและงอได้สะดวก ทำให้กล้ามเนื้อเท้าแข็งแรงและยังช่วยไม่ให้เกิดเสียงนรก่าคาญได้
4. กำหนดเสียงง่าย ๆ ให้เข้ากับการเต้น ในขณะที่เด็กเริ่มเต้นควรเน้นจังหวะของการวิ่ง การกระโดด โดยการตบมือหรือเคาะเครื่องดนตรี หรือเคาะไม้ ฯลฯ
5. เล่นเกมเกี่ยวกับจังหวะเพลง อาจมีเนื้อเพลงประกอบ พยายามให้เด็กฟังเสียงจังหวะ

6. พยายามให้เด็กเคลื่อนไหวตามจังหวะต่าง ๆ หลาย ๆ แบบ
7. ขอมรับและชมเชยเด็กที่สามารถเสนอแนะการเต้นแบบแปลก ๆ หรือการแสดงออกต่าง ๆ ของเด็ก ในการเต้นควรเปิดโอกาสให้เต้นหรือเคลื่อนไหวตามแนวทางของเขาเอง

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการร้องเพลงสำหรับเด็กปฐมวัย

ในระยะ 6 เดือนถึง 1 ปี เด็กมักจะใช้เวลาส่วนมากในการออกเสียงจากการเดิน ลื่น เสียงเพลงกล่อม ออกเสียงซ้ำ ๆ เช่น มิน - มิน, ตา - ตา, มา - มา, จ้า - จ้า เด็กจะทดลองทำเสียงในระดับต่าง ๆ

เด็กอายุ 2 - 3 ปี มักชอบทำเสียงแปลก ๆ เช่น ทำเสียงคำเสียงเสียงสั้น คำราม เสียงสิ่งใด ทำเสียงครางของเครื่องบิน เสียงวิ่งของรถไฟ เด็กไม่เพียงแต่ชอบทำเสียงต่าง ๆ เท่านั้น เขายังชอบที่จะร้องให้คนอื่นฟัง ดังนั้นเพลงเด็กเล็กหรือเพลงกล่อมเด็กจึงมีทั่วไปทุกประเทศ เรามักจะส่งเสริมด้านเพลงและการร้องแก่เด็ก ๆ ได้โดย

1. ส่งเสริมและเราให้เด็กสนุกสนานกับเพลงโดยไม่รู้ตัว ครูไม่จำเป็นต้องเป็นนักร้อง เสียงทอง จึงจะสอนได้ ครูอาจถือโอกาสสอนเขาให้เด็กร้องเพลงชาติหรือเพลงออกกำลังกาย หรือในขณะที่เด็กเล่นคอตแฉะเป็นรถไฟ เรือ ครูอาจร้องเพลงเกี่ยวกับเรื่องนั้น เช่น ร้องเพลงรถไฟ เพลงพายเรือ
2. นำเพลงพื้นบ้านและเพลงง่าย ๆ ที่เด็กร้องได้ง่ายมาสอนเด็ก
3. ช่วยสอนให้เด็กรู้จักการควบคุมระดับเสียง นำเสียง ครูไม่ควรกีดกันหรือห้ามไม่ให้เด็กร้องเพลง เด็กยังไม่สามารถควบคุมระดับเสียงได้ วิธีการที่จะช่วยให้เด็กเห็นความแตกต่างของระดับเสียงได้คือ พยายามให้เด็กร้องเพลงให้ค่อย ๆ ลง หรือทำเพลงที่คงมีการถามและตอบในเพลงนั้น ครูอาจร้องเป็นฝ่ายหนึ่ง เด็กอีกฝ่ายหนึ่ง วิธีนี้จะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์และรู้จักปรับระดับเสียงและนำเสียงให้เข้ากับครูได้
4. แนะนำให้เด็กร้องเพลงโดยไม่ต้องมีเครื่องดนตรีประกอบ เด็กเล็กชอบร้องเพลง ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กร้อง ไม่จำเป็นต้องมีดนตรีประกอบ เพลงที่ควรจะมีร้องควร เป็นเพลงที่ในแต่ละวรรคหรือประโยคไม่มีระดับเสียงต่างกันมากนัก

5. พยายามให้เด็กร้องเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กร้องร่วมกันในกลุ่มย่อย 3 - 5 คน ความยาวของเนื้อเรื่องของเพลงควรขึ้นกับความสนใจและความสนุกสนานของเด็ก ครูอาจอัดเสียงของเด็กไว้แล้วเปิดให้ฟัง อาจทำให้เด็กได้รู้เสียงของตนเป็นอย่างไร เมื่อเขากับกลุ่มเพื่อน ๆ

6. คิดทำทางประกอบเพลง เพื่อให้นักเรียนสนุกและสนใจ เช่น เพลง

Hokey Pokey

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี

กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เจริญพัฒนาไปในรูปแบบที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน คือ กาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความเจริญพัฒนาโดยสอดคล้องกับความพร้อม วุฒิภาวะ ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของเด็ก ตลอดจนป้องกันหรือแก้ไขพฤติกรรมที่อาจเป็นปัญหาได้อย่างเหมาะสม

หลักในการจัดกิจกรรม

การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย จำเป็นจะต้องคำนึงถึงหลักในการจัดดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมต้องเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของเด็ก มิฉะนั้นจะไม่ประสบความสำเร็จ
2. การจัดกิจกรรมต้องดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก
3. การจัดกิจกรรมต้องสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
4. การจัดกิจกรรมต้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ อุปกรณ์ควรเป็นอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องซื้อมาหมด

ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ซึ่งหมายรวมถึง พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู จึงควรรู้ว่ากิจกรรมที่เหมาะสมที่ควรจัดเตรียมให้เด็กมีอะไรบ้าง กิจกรรมนั้น ๆ มีคุณค่าทางการศึกษาอย่างไร พ่อแม่และครูควรมีวิธีการจัดเตรียมและควบคุมดูแลอย่างไรจึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยมีดังนี้

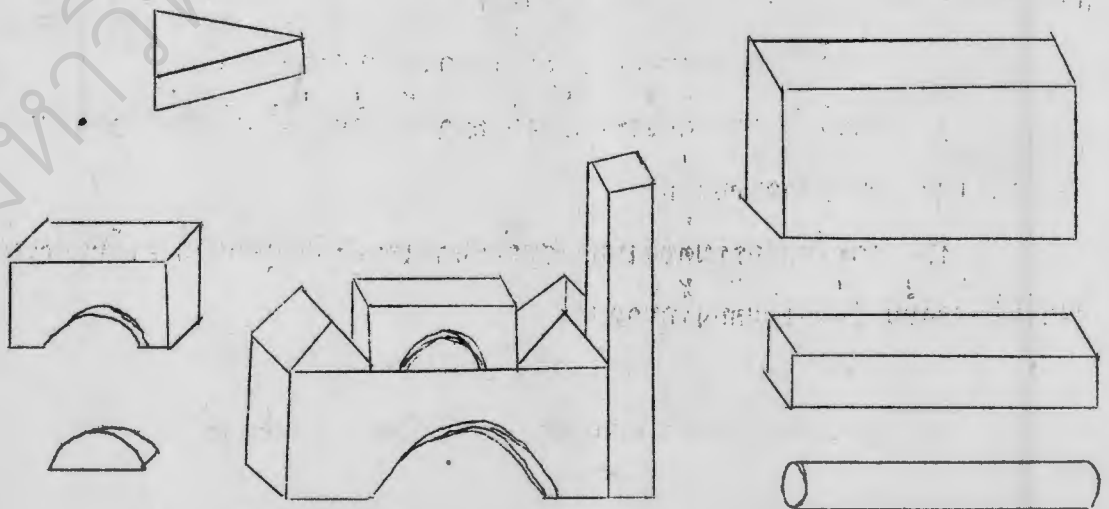
การเล่นบล็อก

บล็อกเป็นอุปกรณ์เครื่องเล่นที่ให้ความพอใจและให้ประโยชน์แก่เด็กมากที่สุดชนิดหนึ่งในขณะที่เด็กเล่นบล็อก เขาจะสามารถเล่นได้คนเดียว หรืออาจเล่นกับคนอื่นก็ได้ การเล่นบล็อกทำให้เด็กรู้สึกว่าได้ประสบความสำเร็จ เกิดความภาคภูมิใจ

บล็อกมีหลายชนิดทุกชนิดทำด้วยไม้ฉนวน ระบายและแต่ละชนิด มีวัตถุประสงค์ในการใช้เครื่องเล่นต่าง ๆ กันไปสามารถจัดแบ่งบล็อกได้ดังนี้

1. Solid or Unit blocks คือชุดของบล็อกที่ออกแบบตามหลัก

ของคณิตศาสตร์และเรขาคณิต บล็อกแต่ละชุดควรมีหลายรูปทรง คือมีทั้งรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมจัตุรัส รูปสามเหลี่ยม รูปทรงกระบอก รูป Pillars รูปลูกบาศก์ รูปโค้ง รูปครึ่งวงกลม ฯลฯ แต่ละรูปต้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน บล็อกแต่ละชุดควรมีจำนวนมากพอที่จะเล่นสร้างเป็นสิ่งต่างๆ ได้อย่างสนุกสนาน

2. Hollow blocks คือบล็อกที่มีขนาดใหญ่และหนักกว่า Unit blocks ข้างในกลวงเด็กต้องใช้สองมือจึงยกหรือถือได้ ครูต้องแนะนำวิธีการคือ การวางอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้หล่นทับเขาหรือลูกเพื่อนได้ ขณะที่เด็กเล่น hollow blocks เขาจะใช้จินตนาการในการคิดสร้างสรรค์อะไรวดเร็วบางครั้ง อาจใช้เป็นบ้าน หรือจัดมุมตุ๊กตาภายในนั้น ตัวเด็กเองจะเล่นบทบาทสมมุติประกอบด้วย แต่ถาเล่นกับ Unit blocks เด็กจะต้องใช้ตุ๊กตาหรือสัตว์ที่เป็นของเล่นเป็นเครื่องประกอบไม่สามารถเอาตัวเข้าไปเล่นได้

3. Table blocks คือชุดของบล็อกที่มีขนาดเล็กอาจเล่นบนโต๊ะหรือบนพื้น บางครั้งเด็กมีความสุขในการเล่นสร้างบล็อกตามลำพัง

การนำเสนอ

- บล็อกควรจัดในตู้เก็บโต๊ะ ๗ เครื่องเล่นประกอบอื่น ๆ ควรอยู่ในที่ว่างไว้ใกล้ ๆ
- ควรมีที่ว่างหน้าตู้ จัดเป็นที่สำหรับเด็กเล่นบล็อก บริเวณนี้ไม่ควรอยู่ใกล้ทางที่เด็กต้องผ่านมากเพราะจะทำให้สะดุดหกล้มได้
- บริเวณที่เด็กเล่น อาจปูเสื่อเพื่อกันไม่ให้เกิดเสียงดังมาก
- ควรมีอุปกรณ์เพื่อเสริมการเล่นในมุมบล็อก เช่น รถเล็ก ๆ สัตว์ต่าง ๆ

คนอาชีพต่าง ๆ

การควบคุมดูแลและแนะนำ

- ครูไม่ควรบงการให้เด็กสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ควรปล่อยให้เด็กมีอิสระในการคิดสร้างสรรค์
- ดูแลให้เด็กเล่นในที่ที่จัดไว้สำหรับเล่นบล็อก
- ไม่อนุญาตให้เด็กใช้บล็อกขว้างกัน หรือใช้เล่นแทนอาวุธ

- เด็กอาจทำลายบล็อกที่ตนสร้างได้แต่ไม่ให้ทำลายของคนอื่น
- เมื่อหมดเวลาเล่น ต้องดูแลให้เด็กเก็บบล็อกเข้าที่ให้เรียบร้อย ถ้ามีชิ้นส่วนมากคงใช้เวลาเก็บนาน ครูควร เตือนเด็กก่อนกิจกรรมอื่น หรืออาจหา เกมหรือสิ่งเร้าที่จะทำให้เด็กช่วยกันเก็บบล็อกเข้าที่ด้วยความสนุกสนาน

คุณค่าทางการศึกษา

- พัฒนาการประสานงานของกล้ามเนื้อต่าง ๆ
- ช่วยให้เด็กเรียนรู้คุณสมบัติของสิ่งของ เช่น ขนาด รูปร่าง น้ำหนัก มวล

ความกว้าง ความยาว ความหนา

- สามารถ เปรียบ เทียบความ เหมือนและความแตกต่าง
- สามารถจัดจำพวกลักษณะต่าง ๆ ได้
- เรียนรู้ เกี่ยวกับการ ออกแบบ สมดุลย์
- ในขณะที่เด็กสร้างบล็อก พยายามให้เด็กพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่เขาสร้างจะทำให้

เด็กรู้ศัพท์มากขึ้น

- ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็ก
- ส่งเสริมจินตนาการของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินในอารมณ์

กิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะ

วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะมีอยู่ทั่วไปรอบตัวเรา เด็กจะค้นพบและแสดงผลงานทางศิลปะได้ก่อนที่เขาจะเริ่มไปโรงเรียน ทุกครั้งที่เด็กใช้นิ้ววาดบนทรายเด็กกำลังสร้างสรรค์ บางครั้งเด็กใช้ไม้วาดรูปไปคามพื้นดิน ใช้ถ่านวาดบนพื้นทราย หรือใช้ดินสอเขียนวาดรูปบนกระดาษ นั่นคือ เด็กพยายามใช้สื่อกลางที่มีอยู่แสดงความรู้สึกของตัวเองออกมา

นักการศึกษาได้สังเกตเด็กทุกชาติทุกภาษา ทุกศาสนา และทุกสังคม พบว่า
ขั้นตอนการของการวาดมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. Specific stage เด็กจะลากเส้นต่าง ๆ ด้วยความพอใจเกิด
ความสนุกสนานในการเคลื่อนไหวมือ เด็กจะไม่ตั้งใจมากจนกว่าจะวาดอะไร
2. The symbol stage ในขณะที่เด็กลากเส้นไปมา เด็กจะเริ่มสังเกต
สิ่งที่เขาวาดและให้ชื่อสิ่งที่เขาวาด
3. The second symbol stage เด็กจะเห็นความสัมพันธ์ของรูปวาด
กับของจริง เด็กใช้จินตนาการในการวาด เริ่มวาดสิ่งที่พบเห็นรอบ ๆ ตัว เช่น บ้าน
ต้นไม้ สัตว์ การวาดจะยังไม่มีความหมายที่แน่นอน รูปที่วาดจะเปลี่ยนไปเรื่อย
4. The representational stage เด็กจะคิดสนใจก่อนว่าจะวาดอะไร
ลักษณะภาพที่เด็กวาด จะเป็นดังนี้

1. ภาพของเด็กมองผ่านได้ Transparent drawing
2. ไม่เป็นธรรมชาติและสมจริงตามสัดส่วน
3. ขึ้นอยู่กับความปรารถนา และความทะเยอทะยาน
4. ภาพจะสัมพันธ์เกี่ยวกับ ฤดูกาล สถานที่ เวลา
5. สีจะไม่เหมือนของจริง

งานศิลปะของเด็กไม่ได้เป็นที่น่าพอใจหรือดึงดูดใจของผู้ใหญ่ แต่สำหรับเด็ก
แล้ว มันเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะมันเป็นสิ่งที่แสดงว่าเขาประสบความสำเร็จในงาน หลังจาก
ที่เด็กได้ทำแล้วทำอีกหลายครั้ง จะทำให้เด็กมีทักษะและเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถ
ของเขาเอง จากเหตุผลนี้เองครูจึงควรจัดให้เด็กมีกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะทุกวัน เพื่อเด็ก
จะได้มีโอกาสได้ทำงานศิลปะขั้นต้นคนเช่น การวาด การปะ การตัด ฯลฯ ตลอดไป

เมื่อเด็กเล่นกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะ ครูต้องเปิดโอกาสให้เขาสื่อสาร และพัฒนาความคิดริเริ่มของเขา ครูไม่ควรให้แบบอย่างแก่เด็ก เพื่อลบล้างแบบเพราะจะสกัดกั้นความคิดริเริ่มของเขา เพราะในความคิดของเด็กแล้ว อะไรก็ตามที่ครูบอก ครูคิด เป็นสิ่งที่ดีทั้งสิ้น เด็กจะพยายามเอาใจครู เด็กจะต้องลบล้างความคิดของครู

ครูต้องคอยสังเกตผลงานของเด็ก ถ้าพบว่า วาดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพียงอย่างเดียวนาน ๆ วัน ครูต้องหาทางช่วยเหลือ โดยจัดหาสิ่งเร้าแปลก ๆ ให้กับเด็ก เช่น พาเด็กเดินชมธรรมชาติต่าง ๆ ชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น พาเด็กทุ่งนา ตลาด หมู่บ้าน การที่เด็กได้เห็นได้ยินและได้กลิ่นเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อไปทัศนศึกษา แต่ไม่สามารถจับ เช่นนั้นได้ อาจจะเชิญบุคคลจากภายนอกมาเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้เด็กฟังก็ได้ วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดจินตนาการอะไรก็ตามที่เด็กรู้ และมีประสบการณ์จะปรากฏออกมาทางผลงานทางศิลปะ

การนำเสนอผลงานศิลปะแก่เด็ก

ในกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะควรให้เด็กมีอิสระในการแสดงออกให้มากที่สุด ครูควรอธิบายการใช้วัสดุต่าง ๆ และวิธีการเล่นกิจกรรมต่าง ๆ เด็กควรสามารถทำกิจกรรมขั้นต้นเกี่ยวกับศิลปะได้ ครูไม่ควรจัดกิจกรรมศิลปะหลายกิจกรรมมากจนเกินไปในเวลาเดียวกัน เพราะจะทำให้ชั้นเรียนไม่มีระเบียบ

กิจกรรมด้านศิลปะสำหรับเด็ก ควรเริ่มด้วย การวาดรูป ประบายสีด้วยสีเทียน บนกระดาษ การปะ การตัด หลังจากนั้นจึงควรนำเสนอการวาดรูป ประบายสีโดยใช้พู่กัน และการปั้นด้วยดินเหนียว หรือแป้งทำขนม เมื่อเด็กคุ้นเคยกับอุปกรณ์เหล่านี้ เด็กจะใช้จินตนาการโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อเด็กมีความชำนาญมากขึ้น เด็กอาจจะไม่วาดบนกระดาษทุกวันได้ ครูอาจจะหาวัสดุอื่น เช่น ก้อน นำมาประบายสีซึ่งเด็กอาจนำไปเป็นส่วนประกอบของการเล่นนาฏกรรมต่อไปได้บางครั้ง ครูอาจจัดกิจกรรมศิลปะนอกห้องเรียน เช่น ให้เด็กวาดรูปโดยใช้หน้า บนทางเดินและให้คอยสังเกตว่ามันจะแห้งและหายไปเมื่อถูกแสงแดดส่อง

งานศิลปะสำหรับเด็กจะสำเร็จลุล่วงด้วยดีนั้น ขึ้นอยู่กับการจัดเตรียมที่ทาง และอุปกรณ์ของครู ครูจะต้องทดลองทำก่อนหรือต้องแน่ใจว่าจะไม่มีปัญหาอะไร ครูต้องดูแลอุปกรณ์ทุกชนิดอย่างดี ทุกคนต้องสะอาด กรรไกรต้องไม่ฝืด กาวต้องเหนียว ฯลฯ ในขณะที่เด็กเล่นครูก็ต้องคอยคิดตามดูแล เช่น สีจะซนเกินไปไหม

เมื่อหมดเวลาเล่น ทุกคนต้องช่วยกันเก็บของเข้าที่และทำความสะอาดเครื่องใช้ต่าง ๆ ครูต้องจัดหา สมุด สำหรับให้เด็กล้างมือ ควรมีผ้าเช็ดมือ

กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กบางชนิด ยุ่งยาก เลอะเทอะ ครูไม่ควรจะละเว้นกิจกรรมเหล่านั้น เพราะกิจกรรมทุกกิจกรรมมีจุดหมายเฉพาะของมัน ดังนั้นเวลาที่เด็กเล่นกิจกรรมครูจึงต้องคอยดูแลให้เด็กใส่ผ้ากันเปื้อน หรือมวนแขนเสื้อไม่ให้เสื้อเปื้อน

การวิจารณ์ผลงานเด็ก

ครูควรระมัดระวังในเรื่องการวิจารณ์ผลงานศิลปะของเด็กควรพยายามให้เด็กมีโอกาสทดลองและแสดงออกตามความคิดของเด็ก ไม่ควรขู่เข็ญเด็ก โดยถามว่า "นี่มันตัวอะไรกันนี่" เพราะในระยะแรกเด็กกำลังเพลิน เพลินในการคิดสร้างสรรค์โดยไม่มีจุดหมายในใจ เขาเพียงต้องการที่จะเรียนรู้การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ แต่เมื่อเขาชำนาญขึ้นแล้วเขาจะคิดสร้างสรรค์อะไรออกมาต้องมีจุดหมายในใจ ในทำนองเดียวกัน ครูก็ไม่ควรวิจารณ์ผลงานทุกชิ้นของเด็กว่าดีมาก สวยมาก เพราะเด็กจะไม่ไว้วางใจในการตัดสินใจของครู เด็กรูปร่างานทุกชนิดไม่ใช่ตัวดีทั้งนั้น ครูควรวิจารณ์ผลงานตามความเป็นจริง ครูอาจมีวิธีที่ทำให้เด็กไม่เสียใจ โดยเลี้ยงไปชมสีหรืออื่น ๆ เช่น "หนูเข้าใจเลือกสีจริงนะ" "หนูตั้งใจทำงานดีมากนะคะ"

ถ้าครูเห็นว่าเด็กกำลังเกิดปัญหาในการทำงาน ครูควรพยายามหาทางช่วย เช่น เด็กใช้กรรไกรไม่เป็นและพยายามตัดกระดาษครูอาจจะเข้าไปช่วยโดยถามเด็กว่า "จะให้ครูช่วยถือกระดาษให้เอาไหม" หรือถ้าเห็นว่าเด็กยังวาดบางสิ่งบางอย่างไม่เหมือนของจริง

ครูไม่ควรตรงเข้าไปวาทให้เด็ก หรือไปชี้ให้เด็กโดยตรงแต่ควรจะแนะนำโดยใช้คำถาม เช่น เด็กต้องการจะวาดรูปช้าง แต่เขาไม่สามารถจำได้ว่ามันมีรูปร่างเป็นอย่างไร ครูอาจถามว่า "ช้างนั้นมีขนหรืออม" "มันมีหางหรือเปล้า" "จมูกมันเป็นอย่างไร" "ช้างมีหูเล็กเหมือนพวกเราไหม" คำถามเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเห็นภาพพจน์ของช้างที่เขาต้องการจะวาดได้ ในการจัดกิจกรรมศิลปะ ครูควรเตรียมที่สำหรับให้เด็กวางผลงาน เช่น รูปภาพที่ยังไม่แห้ง คอลงฉิ่งฉอมหรือแตก ไว้อ่อนหรืองานปั้น เช่น การปั้นดินเหนียว ครูต้องจัดที่สำหรับผลงานด้วย

เมื่อเด็กทำงานแต่ละชิ้นเสร็จ ครูต้องเขียนชื่อและวันที่เด็กทำไว้ที่หัวกระดาษ ถ้าเด็กสามารถเขียนชื่อตัวเองได้ ก็พยายามให้เด็กทำเอง ครูควรพยายามแสดงผลงานของเด็กให้ทั่วถึงทุกคนเพราะจะทำให้เด็กภาคภูมิใจ เด็กจะรู้สึกว่า ครูเห็นคุณค่าของเขา

กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ

กิจกรรม

การวาดรูป ระบายสีด้วยสีเทียน

การนำเสนอ

- โต๊ะกว้างปูด้วยผ้าพลาสติก หรือ หนังสือพิมพ์
- สีเทียนแท่งใหญ่ ๆ
- ภาชนะสำหรับใส่สี แต่ละที่ควรมีสีหลายสีให้เด็กเลือกได้วางไว้ใน

บริเวณที่เอื่อมถึงโต๊ะควว

- กระดาษขาว หรือสี หรือหนังสือพิมพ์ วางในบริเวณใกล้โต๊ะ

การควบคุมดูแล

- ครูไม่ควรนั่งอยู่ที่โต๊ะวาดเขียนของเด็ก
- ไม่ควร วาดรูป เป็นตัวอย่างให้กับเด็กหรือ เขียนรูปแบบให้เด็กต่อเติม
- เมื่อเด็กวาดเสร็จ ครูต้อง เขียนชื่อของเด็กและวันพิมพ์ตัวกระดาษ

คุณค่าทางการศึกษา

- เด็กจะค้นพบเรียนรู้ เกี่ยวกับสีและรูปร่าง
- ส่งเสริมการประสานงานระหว่างตา และมือ
- ก่อให้เกิดอารมณ์พึงพอใจโดยใช้การนึกคิด
- เปิดโอกาสให้เด็กรับรู้สภาพการณ์ของสังคมด้วยประสบการณ์ของตนเอง
- เป็นการ เตรียมความพร้อมค่านิยมการเขียน
- เป็นกิจกรรมที่เด็กได้พักผ่อนขณะนั่ง

กิจกรรมการวาดรูป ระบายสีด้วยสีเทียนนี้ ครูอาจจัดในรูปแบบอื่นได้อีกเพื่อเรียกร้องความสนใจของเด็กและเพื่อให้สัมพันธ์กับเรื่องที่ครูกำลังสอน เช่น นำกระดาษที่มีรูปภาพเข้ามาให้เด็กระบายสี นำรูปแบบสัตว์หรือรูปภาพมาให้เด็กวาดกรอบรูปแล้วระบายสีหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เด็กได้ใช้สีเทียน

กิจกรรม

การวาดภาพด้วยชอล์ก

การนำเสนองาน

- ชอล์กขาวและชอล์กสีต่าง ๆ
- ภาชนะสำหรับใส่ชอล์กที่เด็กหยิบได้สะดวก
- กระดานดำซึ่งขอบล่างสูงจากพื้น 20 นิ้ว
- แปรงลบกระดาน

การควบคุมดูแล

- เปิดโอกาสให้เด็กวาดรูปด้วยชอล์กบนกระดานที่กำหนด
- ไม่ควรวาดรูปเป็นตัวอย่างให้กับเด็ก

คุณค่าทางการศึกษา

- เด็กจะค้นพบเรียนรู้เกี่ยวกับสีและรูปร่าง
- ส่งเสริมการประสานงานระหว่างตาและมือ
- เป็นการเตรียมความพร้อมทางด้าน การเขียน

กิจกรรม

การฉีก การตัด และการปะ

การนำเสนอ

- โต้ะ เก้าอี้ ขนาดเหมาะสมกับเด็ก
- กรรไกรปลายมน
- กระดาษ เศษวัสดุ เชือก เศษผ้า ฯลฯ
- กาวแบ่งใส่ภาชนะเล็ก ๆ เพื่อเด็กจะได้ใช้สะดวก รวมถึงต้องมีไม้

สำหรับ เด็กทุกคน

- ผ้าเช็ดมือ หรือฟองน้ำที่เปียกน้ำ สำหรับเช็ดมือ

การควบคุมดูแล

- ครูแนะนำวิธีจับกรรไกร สาธิตการตัดกระดาษให้เด็กดูในระยะแรก
- ในกรณีเด็กเล็กยังใช้กรรไกรไม่สะดวก อาจใช้การฉีกกระดาษ ให้เป็น

ชิ้นเล็ก ๆ และปะ

- ครูไม่ควรแนะนำหรือออกแบบให้เด็ก
- ส่งเสริมให้เด็กสะสมเศษวัสดุ กระดาษสี ฯลฯ

คุณค่าทางการศึกษา

- ส่งเสริมการประสานงานระหว่างตา และมือ
- พัฒนากล้ามเนื้อ นิ้วมือ
- เด็กมีอิสระในการใช้สี
- เรียนรู้เรื่อง ฟอรัม และโครงสร้าง
- ก่อให้เกิดความพึงพอใจโดยใช้ความคิด

กิจกรรมประเภทนี้สามารถจัดได้ในหลายรูปแบบและใช้วัสดุต่าง ๆ กันไป แต่จุดหมายคือให้ประดิษฐ์ หรือออกแบบเป็นรูปภาพต่าง ๆ โดยใช้วัสดุอะไรก็ได้ที่ถากาว และติดบนกระดาษหรือไมหรือกระดาษแข็ง หรือผ้า หรือฟิล์มเอกซเรย์ เด็กจะต้องใช้ความคิดของเขาเองที่จะหาวัสดุประดิษฐ์ซึ่งอาจเป็นเปลือกไข่ ชนบก ทราย ภูเขาแห้ง ทราย เชือก เปลือกข้าวโพด ไหมพรม ฯลฯ

กิจกรรม

การวาดรูปบรรยายไปด้วยกัน

การนำเสนอ

- ผู้กันขนาดใหญ่และมีความจำเป็น อาจทำจากไม้ไผ่ กิ่งไม้ ก้านมะพร้าว
- กระดาษสำหรับบรรยาย ขนาดใหญ่ ปูนบอร์คชาหยั่งหรือบนโต๊ะแบบราบ
- บริเวณที่จัดตั้งโต๊ะชาหยั่ง หรือ โต๊ะสำหรับวาดรูปต้องปูด้วยผ้าพลาสติก
- ควรเลือกมุมที่สงบ มีแสงสว่างเพียงพอ อยู่ในกลิ่นหรือมุมห้อง เพื่อหลีกเลี่ยงการพลุกพล่านและเพื่อให้เด็กมีอิสระในการทำงานมากขึ้น
- จัดเตรียมที่นั่งสำหรับนำผลงานของเด็กที่วาดเสร็จแล้วไปตากให้แห้ง
- จัดเตรียมผ้ากันเปื้อน

- สีควรมีประมาณ 5 - 8 สี ใส่ในถ้วยใสเพื่อให้เด็กมองเห็นสีชัดเจน
ตั้งบนโต๊ะกลมบอร์ค หรือวางกลางโต๊ะที่เด็กวาด
- ผ้าเช็ดมือหรือฟองน้ำ

การควบคุมดูแล

- คอยดูแลให้เด็กที่จะเล่นกิจกรรมนี้ทุกคนใส่หน้ากากป้องกัน
- ครูสาธิตให้เด็กดูวิธีปาดพู่กัน กับปากถ้วยใส่สี
- สาธิตให้เด็กเห็นว่าสีแต่ละสีจะต้องมีพู่กันของตัวเอง
- ครูควรให้กำลังใจ หรือชมเชยเมื่อเด็กประสบความสำเร็จหรือมีพัฒนาการ

ขั้นกว่าเดิม

- เมื่อเด็กระบายสีเสร็จ ครูต้องเขียนชื่อของเด็ก และวันที่ไว้ที่หัวกระดาษ แล้วนำไปตากในที่ ๆ แดดไหม้และใส่กระดาษแทนให้เรียบร้อย
- เมื่อหมดเวลาเล่น ควรให้เด็กช่วยกันทำความสะอาด พู่กัน เช็ดโต๊ะ และเก็บขวดสีและเช็ดภายนอกให้เรียบร้อย
- ในขณะที่เด็กเล่นวาดรูป ควรระวังไม่ให้เพื่อนหรือเด็กอื่น หรือผู้ใหญ่เข้าไปชี้คขวาง

คุณค่าทางการศึกษา

- เด็กได้มีโอกาสสำรวจค้นพบความสัมพันธ์ของสีและรูปร่างด้วยตัวเขาเอง
- ส่งเสริมการประสานงานของ มือ แขน ตา
- สนองอารมณ์พอใจโดยผ่านการนึกคิด

กิจกรรมประเภทการ เล่นกับสีนี้ อาจจัดในรูปแบบอื่นได้หลายแบบ

การกระเซ็นสี คือการใช้แปรงสีฟันจุ่มสีแล้วนำไปถูบนตะแกรงลวด ซึ่งถือ
เห็นอภระกาชที่มีแบบวางอยู่

การพิมพ์ภาพด้วยฟองน้ำ (Sponge painting)

การวาดภาพด้วยเชือก (String painting) ใช้เชือกยาวประมาณ
35 เซนติเมตร จุ่มไปในสีแล้วนำมาวางบนกระดาษ แล้วดึงเชือกไปในทิศทางต่าง ๆ กัน

การเป่าสีโดยไซดอนหรือฟางข้าว (Reed or straw painting) ทำโดย
หยดสีบนกระดาษ เป่าสีโดยไซดอนหรือฟางข้าวหรือหลอดกาแฟไปในทิศทางต่าง ๆ กัน
หลาย ๆ ด้าน

การพิมพ์ภาพโดยใช้วัสดุต่าง ๆ เช่น ฝาขวด ส้อม เศษไม้ ฝักต่าง ๆ
ไม้ไผ่ ฝัก ผลไม้ ฯลฯ

การละเลงสีด้วยมือ (Finger painting)

การละเลงสีด้วยนิ้วมือเป็นวิธีการที่ดีที่ให้แก่เด็กได้แสดงความรู้สึกภายใน
ออกมา เพราะเมื่อเด็กได้แสดงความรู้สึกออกมาแล้วสามารถลบได้โดยไม่เป็นร่องรอย
ให้คนอื่นรู้ด้วยเหตุฉนั้นเอง การละเลงสีด้วยนิ้วมือจึงมักถูกใช้กับ เด็กที่มีปัญหา แะอย่างไร
ก็ตาม เด็กทุกคนจะสนุกสนานกับกิจกรรมนี้

การนำเสนอ

- โต๊ะขนาดเหมาะสมกับเด็กปูด้วยผ้าพลาสติก หรือโต๊ะพอไมกา
- ผ้ากันเปื้อน
- อ่างน้ำสำหรับล้างมือ และผ้าเช็ดมือ
- กระดาษสำหรับละเลงสีกว้างพอสมควร

- แบ่งสำหรับละเลง ซึ่งมีส่วนผสมนี้ แบ่ง 2 ถ้วย เกลือ 2 ช้อนชา
- ผสมกับน้ำเย็น 3 ถ้วย คนให้เข้ากัน เติมน้ำร้อน 2 ถ้วย ตั้งไฟคนจนใสใส่สีฝุ่นและน้ำสบู่เล็กน้อย
- เตรียมที่สำหรับนั่งงานที่เด็กทำเสร็จแล้ว

การควบคุมดูแล

- ครูต้องดูแลให้เด็กใส่หน้ากาก เปื้อนและพันแขนเสื้อ
 - เขียนชื่อและวันที่หลังกระดาษที่เด็กจะละเลงสีก่อนลงมือละเลง
 - ก่อนเริ่มกิจกรรมครูควรวางหรือพองน้ำเช็ดโต๊ะให้เปียกน้ำกระดาษวางบนโต๊ะที่ค่อนข้างเปียก
 - ครูเตรียมแบ่ง 3 - 4 สี วางกลางโต๊ะ
 - ครูตักแบ่งให้เด็กตามที่เด็กบอกว่าต้องการสีอะไร คนละ 3 - 4 ช้อน
 - ครูไม่ควรบอกวิธีละเลง หรือกำหนดให้เด็กทำภาพอะไรอย่างใด
- ควรให้เด็กคอย ๆ พัฒนาด้วยตัวเขาเอง
- ดูแลและเตือนให้เด็กระวังไม่ให้สีไปเปื้อนของใช้อื่น พื้นหรือเพื่อน

คุณค่าทางการศึกษา

- เด็กได้เรียนรู้และค้นพบเกี่ยวกับสีและการออกแบบด้วยตัวเอง
- เด็กได้ใช้วิธีวาดหลายอย่างประสานงาน เช่น ตา มือ แขน นิ้ว เอว
- ก่อให้เกิดอารมณ์พึงพอใจโดยใช้จินตนาการ
- ได้ระบายความรู้สึกภายในออกมา

กิจกรรม

ภาพวาดข้างฝาผนัง

งานวาดข้างฝาผนัง เป็นกิจกรรมที่เด็กต้องใช้ความพยายามทั้งกลุ่ม โดยที่ทุกคนพยายามช่วยกันทำงานชิ้นใหญ่ร่วมกัน

การนำเสนอ

- ครูจัดเตรียมกระดาษแผ่นใหญ่ติดไว้ที่ฝาผนัง บางครั้งอาจใช้ผ้าหนา ๆ หรือใช้กระดาษแผ่นเล็ก ๆ คอกัน
- เตรียมสี เทียน หรือดินสอที่เด็กจะหยิบได้สะดวก
- วัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่เด็กอาจใช้คิดแทนการวาดก็ได้ เช่น สำลีแทนเมฆ กิ่งไม้ แทนต้นไม้

การควบคุมดูแล

- ครูกำหนดหัวข้อให้ เช่น "เมื่อเราไปเที่ยวสวนสัตว์" หรือ "เมื่อฤดูฝนมาถึง" หรืออาจจะให้เด็กใช้จินตนาการเอง
- ครูอนุญาตให้แสดงความรู้สึกโดยผ่านการวาดอย่างอิสระ

คุณค่าทางการศึกษา

- ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของเด็ก
- เด็กได้ใช้ความคิดไตร่ตรอง

กิจกรรมปั้น สีสที่ใช้ในการปั้นได้แก่ ดินเหนียว แป้งทำขนม ดินน้ำมัน อุปกรณ์แต่ละอย่างมีคุณค่าของมันเอง ในบรรดาอุปกรณ์เหล่านั้น ดินเหนียว เป็นสิ่งที่เด็กชอบมากที่สุด

กิจกรรม

การปั้นดินเหนียว (Clay)

เด็กเกือบทุกคนที่เคยเล่นปั้นดินเหนียวจะสนใจและชอบกิจกรรมนี้ถ้าครูรู้จักเก็บรักษาดินเหนียวอย่างดีแล้วจะสามารถนำมาใช้แล้วใช้อีกได้เป็นเวลานานซึ่งเป็นการประหยัดมาก

การนำเสนอ

- โตะ สำหรับปั้นดินเหนียวต้องปูด้วยผ้าพลาสติก
- ดินเหนียว ที่ผสมได้สัดส่วนแล้วบรรจุในภาชนะ
- เด็กแต่ละคนมีก้อนดินเหนียวของตัวเอง และมีดินสำรองไว้กลางโตะด้วย
- เด็กทุกคนต้องสวมหน้ากากป้องกันมือเล่น
- ครูเตรียมอ่างล้างมือ แปรงสำหรับขัดเล็บ
- ทิวางผลงานเมื่อปั้นเสร็จ

การควบคุมดูแล

- ครูคอยดูแลให้เด็กเล่นเฉพาะโตะที่เตรียมไว้ให้
- ไม่อนุญาตให้เด็กขว้างปาดินเหนียว
- ครูไม่ควรสาธิตหรือทำให้เด็กดูก่อน
- เมื่อหมดเวลาเล่นควรให้เด็กรวมดินเหนียวทั้งหมดปั้นเป็นก้อนกลมใหญ่

ใช้นิ้วหัวแม่มือเหยยสวนบนของก้อนดินให้เป็นโพรงและเค้นน้ำลงเล็กน้อย เพื่อให้ดินเหนียวมีความชื้น สะดวกในการเล่นครั้งต่อไป เก็บดินไว้ในถุงพลาสติกหรือภาชนะที่ไม่ให้อากาศผ่านเข้าออกมาก ก่อนจะปิดฝาภาชนะ ควรใช้ผ้าชื้น ๆ คลุมดินไว้ก่อน

คุณค่าทางการศึกษา

- พัฒนากล้ามเนื้อมือ
- ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- เด็กเกิดอารมณ์พึงพอใจ

ดินเหนียวที่นำมาให้เด็กปั้นไม่ควรมีเศษอิฐ ไม้ ปนอยู่ตั้งแต่เมื่อซุดดินมาแล้ว ควรปล่อยให้แห้งเก็บเศษออก ใส่น้ำลงไปดินเหนียวคนให้ละลาย และกรองโดยใช้กระชอนลวดหรือผ้าขาวบางทิ้งไว้จนดินนอนก้น เทน้ำใส่ทิ้ง ตากแดดไว้ให้แห้ง จนสามารถที่จะปั้นได้

กิจกรรม

การปั้นแป้งทำขนม (Dough)

เป็นกิจกรรมที่สลับกับการปั้นดินเหนียว หรือการปั้นซีลี่ย์

การนำเสนอ

- แป้งทำขนม ซึ่งมีส่วนผสมคือ แป้ง เกลือ น้ำ นวดให้เข้ากัน มีลักษณะพร้อมที่จะปั้นได้ ถ้าต้องการดึงดูดใจเด็กควรใส่สีทำขนมบางเล็กน้อยเพื่อให้ดูสวยงามน่าเล่น

- แป้งทำขนมควรใส่ไว้ในถุงพลาสติก หรือภาชนะที่มีฝาปิด และเก็บไว้ในตู้เย็นหรือที่ ๆ เย็น

- ควรมีอุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น ไม้คลึงแป้ง ภาชนะที่ตัดคุกกี้พิมพ์ขนม

- การจัดกิจกรรมการปั้นแป้งขนมนี้อาจจัดในมุมตุ๊กตาได้

การควบคุมดูแล

- ไม่อนุญาตให้เด็กขวางแปงเล่น
- ดูแลให้เด็กสวมหน้ากากป้องกันก่อนเล่น

คุณค่าทางการศึกษา

- ส่งเสริมการทำงานของกลุ่มเพื่อนร่วมมือ
- เป็นการ เล่นแบบนาฏการ โดยลอกเลียนแบบผู้ใหญ่

การจัดกิจกรรมการปั้นนั้น ครูอาจจะหาวัสดุอื่น ๆ อีก นอกเหนือจากดินเหนียว และแปงทำขนม คือ ดินน้ำมัน ซึ่งต้องซื้อ หรือการปั้นขี้เลื่อย โดยผสมขี้เลื่อยกับกาวหรือ แปงเปียกและเติมน้ำเล็กน้อยผสมให้เข้ากัน จนสามารถที่จะเล่นปั้นได้ หรือการปั้นกระดาษ เปื้อย ซึ่งทำโดยฉีกกระดาษหนังสือพิมพ์เป็นชิ้นเล็ก ๆ แขนำรอน ไว้คางคิน บีบนำให้แห้ง แล้วผสมกับแปงเปียก ค่ะ เหนียวส่วนผสมนั้นพอเหมาะที่จะปั้นได้

กิจกรรม

การประดิษฐ์เศษวัสดุ (Waste Materials)

การนำเสนอ

- เศษวัสดุ เช่น กลองยาสีฟัน จุกขวด ขวด กระดาษ เชือก ฯลฯ
- กรรไกร ปลายมนเท่าจำนวนเด็กที่เล่นที่โต๊ะนี้
- กาว
- ผ้าเช็ดมือ

การควบคุมดูแล

- ให้อุปกรณ์เล่นอย่างอิสระ
- เตรียมทแสดงผลงานของเด็ก

คุณค่าทางการศึกษา

- ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

วัสดุอุปกรณ์ที่ควรจัดรวบรวมเพื่อจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก

ครูอนุบาลควรรู้จักเก็บสะสมวัสดุต่าง ๆ เพื่อเป็นส่วนประกอบของการเล่นกิจกรรมศิลปะครูจะต้องคิดอยู่ตลอดเวลาว่าจะหาสิ่งใดมาให้เด็กทำดี ตัวอย่างวัสดุข้างล่างเป็นวัสดุที่ควรรวบรวมไว้

เมล็ดพืช	ไม้ไผ่	ลูกปัด
กระดาษขี้เกีว	ขวด	ฝาจุก
กลอง	กำไล	กิ่งไม้
ใบไม้	เศษผ้า	กระดุม
เศษเทียน	กระดาษห่อห่อพี	กระป๋อง
หลอดกาแฟ	ที่ใส่ไข่	กะลามะพร้าว
ลูกปาสีต่าง ๆ	เชือก	เปลือกข้าวโพด
ไหมพรม	ยางวง	ขนนก
ผ้าสักหลาด	เส้นเก่า ๆ	กระดาษหนังสือพิมพ์
กอมกรวด	ริบบิ้น	เปลือกหอย
ฟองน้ำ	ลวด	กระดาษทิชชู
	ฯลฯ	

งานไม้

งานไม้เป็นกิจกรรมที่ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบ เป็นกิจกรรมที่ให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และไคโซประสาทสัมผัสทุกอย่างพร้อมไปด้วย เด็กจะได้สัมผัสเนื้อไม้ ไคกลื่นไม้ที่ต่างกัน ได้เห็นสีเสียงในขณะเลื่อยไคยินเสียงเลื่อยและเสียงขอนคอกตะปู งานไม้บางครั้งดูว่าจะ เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย แต่ถ้าครูรู้จักจัดและดูแลจะป้องกันสิ่งต่าง ๆ ได้

การนำเสนอ

- โต๊ะไม้ขนาดไม่เล็กกว่า 60 x 120 สูงเหมาะสมกับเด็ก
- เครื่องมือช่างไม้ เช่น ขอน เลื่อย ตะปู กระจาดทราย กาว (เครื่องมือช่างไม้สำหรับเด็ก 4 - 5 ปี อาจใช้เครื่องมือจริง แต่เลือกชนิดที่เบาที่สุด และควร เป็นเครื่องมือที่คุณภาพดี)
- ไม้ แท่งไม้ กิ่งไม้จากต้นไม้ หัวเสา บานหน้าต่าง ถ้าเป็นเด็กเล็ก ควรใช้ไม้เนื้ออ่อน และไม่ควรมีเดือยมากนัก

การควบคุมดูแล

- อธิบายวิธีการใช้เครื่องมือทุกชนิดอย่างระมัดระวัง เช่นการถือหรือการคอกตะปู การจับเลื่อย การระวังในการเลื่อยไม้
- อนุญาตให้เด็กเล่นที่โต๊ะงานไม้ได้ไม่เกิน 2 คน
- เมื่อเด็กได้รับอันตรายจากการใช้ขน ครูต้องถือโอกาสอธิบายว่าทำไมมันจึงเกิดขึ้นได้ และต้องระวังอย่างไร
- ไม่ควรคาดหวังผลงานเด็ก เมื่อเห็นว่าเด็กมีความชำนาญขึ้น อาจชักชวนให้เด็กคิดทำของเล่นเช่น เครื่องบิน หรือรถถัง
- แนะนำให้เด็กรู้จักเก็บเครื่องมือเข้าที่ซึ่งครูอาจทำเป็นแผงและวาดรูปเครื่องมือไว้ ให้เด็กวางให้ถูก ตะปูควรมีกล่องใส่

คุณค่าทางการศึกษา

- ส่งเสริมการประสานงานระหว่างมือและตา
- ส่งเสริมการไขกอลามเนื้อใหญ่
- เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ
- ก่อให้เกิดความพอใจโดยใช้ความคิด
- เรียนรู้การที่จะรู้จักระมัดระวังในการทำงานไม่ให้เจ็บตัว
- สนองความต้องการเกี่ยวกับการเลียนแบบผู้ใหญ่

การเล่นกับทราย น้ำ และโคลน

เด็กที่ถูกกักเดื่อนอยู่เสมอเกี่ยวกับให้เรียวรอย ให้รักษาความสะอาดจะรู้สึกพอใจมากถ้าได้รับอนุญาตให้เล่นกับทราย หรือกับน้ำ หรือกับดิน หรือโคลน เด็กจะพอใจที่จะได้มีโอกาสใช้นิ้วมือ นิ้วเท้า ขอนไชในทราย น้ำ โคลน ซึ่งสื่อเหล่านี้ พ่อ แม่ และครูบางคนจะไม่ยอมให้เด็กเล่น เพราะเขาไม่รู้จักคุณค่าของสื่อเหล่านี้ ว่ามีคุณสมบัติที่เป็นพิเศษในการสังเกตเด็กที่ลักษณะก้าวร้าว หรืออาการโรคประสาท หรือมีอาการมดพุงพาด่านการเล่นกับทราย น้ำ โคลน นี้ทำให้เด็กมีความรู้สึกใกล้ชิดกับพื้นดิน เข้าใจธรรมชาติ คุณสมบัติที่เป็นพิเศษของอุปกรณ์ธรรมชาติเหล่านี้คือ ช่วยสอนหลักความจริงทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็ก เช่น การลอย การจม การเป็นสนิม ฯลฯ และช่วยให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น และอยากทดลอง

การเล่นกับน้ำ (Water play)

กิจกรรมการเล่นกับน้ำสามารถจัดได้ทั้งนอกห้องเรียนและในห้องเรียน ถ้าจัดในห้องเรียน ควรมีฉาพลาสติกปูบริเวณที่จัดกิจกรรมนี้ และควรเตรียมฟองน้ำ หรือผ้าไว้สำหรับเช็ดน้ำที่หก เด็กที่จะเล่นกิจกรรมต้องใส่ผ้ากันเปื้อนที่กันน้ำได้ ซึ่งทำจากฉาพลาสติก

ในขณะที่เด็กเล่น ครูต้องคอยควบคุมดูแล ไม่ให้เด็กตักน้ำออกไปและเทะนอกบริเวณ
ถ้าเด็กทำน้ำหกเด็กจะต้องรับผิดชอบ เช็ดให้แห้งด้วยผ้าที่ครูเตรียมไว้ ของเล่นที่จะใช้
กับการ เล่นกับน้ำควรอยู่บนชั้นหรือถาดที่อยู่ใกล้บ้านบริเวณนั้น เด็กควรมีอิสระในการที่จะ
เลือกของ เล่นกับน้ำตามที่เขาต้องการและเมื่อเล่นเสร็จของเก็บเข้าที่ น้ำที่เด็กเล่นควร
เป็นน้ำที่สะอาด

อุปกรณ์ที่จัดสำหรับการ เล่นกับน้ำนั้นมีหลายอย่าง ได้แก่ ขวดพลาสติก ถ้วย
ไม้คอร์ก กรวยกรอกน้ำ ที่กรองน้ำ ถังน้ำ น้ำเต้า เป็ดอกหอย กะลามะพร้าว ขอน
กิ่งไม้ ไม้ไผ่ ไม้เนื้อเบา โลหะที่ไม่เป็นสนิม ฯลฯ สิ่งที่ไม่ควรนำมาคือ ภาชนะที่เป็นแก้ว
เพราะแตกง่ายอันตรายที่จะเกิดได้ง่าย

การจัดสถานที่สำหรับการ เล่นกับน้ำควรจัดให้เด็กยืนเล่น โต๊ะที่จัดกิจกรรมนี้
ไม่ควรสูงเกินไป ควรประมาณ 60 ซม.

กิจกรรมที่จะเล่นกับน้ำมีหลายรูปแบบ เด็กจะคิดได้เองในขณะที่เดียวกันเด็กจะ
 สวมรถทดลองเกี่ยวกับการรินน้ำ การวัดประมาณ การฉีกน้ำ การลอย การจม เด็กจะ
 รู้จักประติมากรรมเรือเล่น ลอยน้ำจากไม้คอร์ก เด็กอาจเล่นเป่าฟองสบู่ โดยครูทำน้ำฟองสบู่
 เตรียมไว้ให้ บางครั้งผสมสีขวานไทนาเล่นยิ่งขึ้น ในบางครั้งการเล่นกับน้ำอาจจัดใน
 มุมตุ๊กตา ในรูปของการอาบน้ำตุ๊กตา การซักเสื้อผ้าตุ๊กตา ในบางครั้งการเล่นกับน้ำช่วย
 เพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น พิษของการน้ำ การทอดน้ำ การตกปลา
 เด็กอาจสังเกตน้ำแข็งที่ละลายเมื่ออยู่ในที่ร้อน การเล่นเป็นช่างทาสี โดยใช้น้ำแทนสี

การเล่นทราย (Sand play)

การเล่นทรายเป็นกิจกรรมที่เด็กอาจเล่นคนเดียว หรือเล่นตามอย่างเพื่อน
 หรือเล่นเป็นกลุ่ม ตามที่ที่เขาต้องการได้ ทรายเป็นสิ่งที่เราให้เด็กมีการเคลื่อนไหว
 กล้ามเนื้อต่าง ๆ ในการเล่นขั้นต้นอุปกรณต่าง ๆ ไม่สำคัญนักเด็กต้องการเพียงแค่มือและ
 เท้าของเขาเท่านั้น แค่อ่างการให้เด็กเล่นกับทรายด้วยวิธีอื่น ๆ ควรเตรียมภาชนะ
 สำหรับพิมพ์ได้แก่ ขวดทดลอง เครื่องมือสำหรับขุดทราย เช่น ช้อน เป็ลือกหอย

บ่อทราย กะบะทราย อาจจัดเป็นรูปร่างอะไรก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานที่ของโรงเรียน
 บางแห่งอาจจัดเป็นบ่อทรายเล็ก ๆ โดยใส่ทรายในยางรถยนต์บรทุก หรืออาจจะขุดเป็น
 หลุมบนดิน แล้วก่ออิฐล้อมรอบเป็นขอบกว้างพอควรที่จะนั่งที่ขอบได้ ถ้าจัดบ่อทรายในที่
 กลางแจ้งควรสร้างหลังคาบังแดดด้วย แค่อ่างจัดในห้องเรียนตอกปูด้วยผ้าพลาสติก หรือ
 หนังสือพิมพ์บริเวณที่จัดกิจกรรมนี้ ทรายที่นำมาให้เด็กเล่นควรสะอาดและไม่หยาบจนเกินไป
 ไม่ควรมีเศษอิฐ หินปนอยู่ หรือมีตัวสัตว์อาศัยอยู่ ดังนั้นเมื่อเด็กเล่น ควรนำผ้าคลุมบ่อทรายไว้
 ในขณะที่เด็กเล่นในน้ำให้ชื้นพอควร

ในขณะที่เด็กเล่นกับทราย เด็กมักจะพูดคุยกัน บางครั้งมีการเล่นแบบนาฏการ
 เกิดขึ้นในขณะที่เล่นทราย เด็กจะพูด ร้องเพลงซึ่งเป็นการพัฒนาการพูด ภาษา

ในการควบคุมดูแล ครูต้องแนะนำให้เด็กปฏิบัติตามกฎบ้าง เช่น ให้เล่นทรายในเฉพาะที่ ๆ จักไว้ ห้ามขว้างปาทรายเพราะจะทำให้เขาตา เขาปากโต หรือเมื่อเล่นเสร็จแล้วต้องล้างมือ หรือปัดทรายออกจากมือ และทำให้หมด ก่อนที่จะเข้าห้อง

การเล่นกับโคลน (Mud play)

โคลนสามารถเล่นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในสภาพตามธรรมชาติของมันอุปกรณ์ประกอบการเล่นและวิธีการเล่น คล้ายกับการเล่นกับทราย บางครั้งโคลนอาจใช้เล่นในรูปของ Finger paint ซึ่งเด็กสามารถวาดลวดลายต่าง ๆ ได้ ในกรณีที่ดินเหนียวหายากหรือแพง อาจทำ dough จากโคลนแทนได้ โดยผสมกับทราย และเกลือเล็กน้อย แต่เก็บไว้ไม่ได้นาน ในการเล่นกับโคลน ครูต้องให้เด็กสวมหน้ากากป้องกัน และครูต้องแน่ใจว่าเด็กทุกคนต้องสะอาดก่อนออกจากโรงเรียน

การเล่นแบบนาฏการ (Dramatic Play)

การเล่นแบบนาฏการช่วยให้เด็กมีโอกาสแสดงบทบาทต่าง ๆ ที่ผู้ใหญ่หรือคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นคนสำคัญสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กจะแสดงทุกสิ่งทุกอย่างออกมาได้ เช่น เด็กชายอาจเล่นเป็นแม่ เด็กหญิงอาจเล่นเป็นพ่อ บทบาทต่าง ๆ ไม่มีขอบเขต ระยะเวลา เป็นช่วงที่เด็กสำรวจ เด็กพูดคุยตามประสาเด็กซึ่งมักจะเป็นไปตามที่เขาต้องการหรือปรารถนา

การเล่นแบบนาฏการ เป็นการเล่นที่อิสระออกมาจากจินตนาการของเด็ก ซึ่งตามปกติแล้วสามารถเกิดขึ้นที่ใดก็ได้ เช่น ในมุมบล็อก หรือเวลาเล่นนอกห้องเรียนแต่ส่วนมากมักเกิดในมุมตุ๊กตา

ครูสามารถส่งเสริมการเล่นแบบนาฏการโดยจัดทำหรือรวบรวมเครื่องไฟฟ้าต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นในการใช้เล่น บทบาท หมอ นุรุษไปรษณีย์ ชาวป่า ชาวขอมรด พอค้า แมค้า ชาวเสริมสวย พอค้าลูก เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้นั้นจะสะท้อนให้เห็นชีวิตจริงของชุมชนที่เด็กอยู่เมื่อ เป็นเช่นนั้น มุมตูกตาควรจัดให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็กตลอดเวลา

เครื่องตกแต่งในมุมตูกตาสามารถทำได้จากกล่องหรือหีบที่แข็งแรง ด้วยขามอาจทำจากน้ำเต้า หรือกะลามะพร้าววัสดุอะไรก็ตามสามารถจินตนาการได้ตามที่ต้องการจะทำ เช่นอาจจะเอากระดาษวาดเป็นรูปหน้าค่าง แขนงไว้กับผนังรูปพระอาทิตย์สองแสงที่หน้าค่าง อาจใช้เศษวัสดุทำมาหน้าค่างประกอบด้วยก็ได้

ก่อนที่เด็กจะอาจสมมุติเป็นไซ ในมุมนี้จะมีเปิดสำหรับตูกตา ครูอาจขอร้องพ่อแม่ของเด็กให้ช่วยนำเสื้อผ้า หมวก รองเท้า ของเด็กและผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิง เพื่อให้เด็กเลียนแบบผู้ใหญ่ได้ เป็นไปได้ ครูอาจจัดหากระจกักไวขวางฝาในมุมนี้ด้วย เพื่อให้เด็กได้เห็นตัวของเขาเองในขณะที่เล่นแบบนาฏการนี้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสร้างภาพพจน์ที่ดีของตัวเองได้

ในขณะที่เด็กเล่นอยู่ในมุมตูกตา ถ้าครูสังเกตดี ๆ ครูจะสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับเด็กในความรับผิดชอบได้มาก เด็กจะแสดงออกกับตูกตา เช่นเดียวกับที่เขาถูกกระทำที่บ้าน เด็กบางคนชอบแสดงบทบาทเป็นเด็ก บางคนชอบเป็นนายจาง เด็กซึ่งเจ็บป่วยอยู่เสมอ มักต้องการที่จะเล่นเป็นหมอ เด็กต้องการโอกาสที่จะแสดงตัวเขาเอง เขาต้องการที่จะเรียนรู้ที่จะทำตัวให้เหมาะสมเมื่อเขาโตขึ้น

กิจกรรม

มุมตุ๊กตา

เครื่องมือ

- เฟอร์นิเจอร์ขนาดสำหรับเด็ก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เตียง เตา ตู้
 ลินชัก เตาวิค ไมกวาด ตุ๊กตา เสื้อผ้า เปด เตียงเด็ก หมอ กะทะ เครื่องครัว
 โทรศัพท์ นาฬิกา ฯลฯ

การนำเสนอ

- มุมตุ๊กตาควรสะอาด สีสรรน่ารัก
- ไม่ควรมีเฟอร์นิเจอร์แน่นจนเกินไป
- ครูจัดมุมตุ๊กตาให้เด็กเล่น เด็กอาจจะเปลี่ยนแปลงใหม่ได้

การควบคุมดูแล

- เฟอร์นิเจอร์และเครื่องใช้ประกอบควรอยู่ในมุมตุ๊กตา
- ครูไม่ควรเข้ามาในมุมนี้ แต่อาจแนะนำบ้าง เช่น ให้เก็บบ้านให้

เรียบรอย

- ครูควรจะต้อง เป็นผู้ห้ามแขกที่มาดูเด็กไม่ให้เข้าไปในมุมนี้ เพราะเด็ก

มักจะไม่ยอมรับ

- ไม่อนุญาตให้เด็กขว้างหรือทำลายอุปกรณ์ต่าง ๆ

คุณค่าทางการศึกษา

- เด็กได้แสดงบทบาทผู้ใหญ่
- การเล่นของเด็กจะแสดงให้เห็นสภาพชีวิตจริงของเด็กๆ จะสามารถเข้าใจและเห็นสถานการณ์ของบ้านได้ในบางโอกาส เช่น ลักษณะความเป็นอยู่ ความกังวลใจของแม่

กิจกรรม

การเล่นแต่งกายเลียนแบบผู้ใหญ่

เครื่องมือ

- ชุดเครื่องแต่งกายของผู้หญิงที่ตัดแปดให้สั้นขึ้นบ้างและเด็กใส่ได้
- หมวกสำหรับผู้หญิง เครื่องประดับอื่น ๆ เช่น ถุงมือ กระเป๋าถือ ผ้านก เป็นอนที่ใช้ในครัว หมวกของทหาร ตำรวจ เข็มขัด เนคไท ฯลฯ

การนำเสนอ

- ควรจัดเสื้อผ้าเหล่านี้ใกล้มุมตุ๊กตา
- เสื้อควรแขวนบนที่ไม้สูงนัก หมวกและอุปกรณ์อื่นควรวางบนชั้นเล็ก ๆ
- ควรมีกระจกบานใหญ่แขวนไว้
- เสื้อผ้าควรสะอาดมอมดูแล้วอยากจะแต่ง
- ไม่ควรหารองเท้าสูงเกินไป เพราะทำให้เด็กเกิดอันตรายได้

การควบคุมดูแล

- ควรอนุญาตให้เด็กแคงเล่นในห้อง นอกจากบางกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

- เตือนให้เด็กแวงใส่อเมื่อเล่นแล้ว

- ครูต้องเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เรียบร้อยขณะเล่น ก่อนและหลัง

- ครูไม่ต้องวางแผนเรื่องหรือบทเรื่องให้เด็กแสดงออกควรให้เด็ก

แสดงออกตามความสนใจตามธรรมชาติ

คุณค่าทางการศึกษา

- เด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบผู้ใหญ่ เด็กได้แสดงสภาพชีวิตจริง

- เลียนแบบบทบาทของบุคคลสำคัญในอาชีพต่าง ๆ

มุมหนังสือ

เครื่องมือ

- หนังสือภาพที่ การ์ตูน รูปภาพนิทานสมุคภาพเกี่ยวกับธรรมชาติและวิทยาศาสตร์ สมุคภาพที่เกี่ยวกับเนื้อ เรื่องหรือ เนื้อหาวิชาที่เด็กสนใจหนังสือเหล่านี้ควรเปลี่ยนเป็นช่วงเวลา

การนำเสนอ

- จัดหาโต๊ะเล็ก ๆ เก้าอี้ ที่วางหนังสือเตี้ย ๆ ที่เด็กสามารถเห็นได้ชัดเจนบางครั้งอาจใช้เป็นที่ปูหน้าชั้นหนังสือสำหรับเด็กที่ชอบนั่งกับพื้น

- แสงสว่างต้องเพียงพอ

การควบคุมดูแล

ไปข้างหลัง

- ครูต้องสาธิตวิธีการจับหนังสือ การเปิดหนังสือแต่ละแผ่นจากข้างหน้า
- ไม่อนุญาตให้เด็กใช้หนังสือเป็นเครื่องเล่น
- ไม่ให้เด็กฉีกหรือทำลายหนังสือ
- ครูคอยดูแลเก็บหนังสือที่ไม่ใช่
- ไม่อนุญาตให้เด็กนำหนังสือออกจากมุม

คุณค่าทางการศึกษา

- เป็นกิจกรรมที่เด็กได้พักผ่อนขณะนั่งอ่าน
- เด็กแต่ละคนได้ประสบการณ์
- เด็กรู้จักใช้และรักษาหนังสือ
- ส่งเสริมความคิดความเข้าใจโดยภาพเป็นสื่อ
- ส่งเสริมความสนใจเกี่ยวกับธรรมชาติและวิทยาศาสตร์
- ฝึกการใช้สายตาจากซ้ายไปขวา
- ช่วยให้เด็กสนใจในศิลปะ สี การออกแบบ ภาพ

การเล่นกับเครื่องเล่นสัมผัส

เครื่องมือ

- เครื่องเล่นสัมผัส เช่น โคมิโน ภาพตัดต่อ แม่เหล็ก และเครื่องเล่นประกอบรูปภาพจับคู่เครื่องเล่นเกี่ยวกับรูปทรงเรขาคณิตที่มีสีสรรต่าง ๆ พื้นเพื่อง เครื่องเล่นชนิดถอดออกได้และใส่เกลียวได้

การนำเสนอ

- จัดเครื่องเล่นบนโต๊ะให้เท่ากับจำนวนเก้าอี้ที่เด็กจะไปนั่งเล่นได้
- เครื่องเล่นอื่นที่นอกเหนือจากนี้ควรรออยู่บริเวณใกล้ ๆ โต๊ะ เครื่องเล่นนั้น

การควบคุมดูแล

- ครูบอกเด็กว่าสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่เด็กจะเล่นได้ ถ้าเล่นเสร็จแล้วต้องเอาไปเก็บที่ชั้นแล้วจึงจะเอาของอื่นออกมาเล่นต่อไปได้ ครูต้องคอยดูแลให้เด็กอยู่ในระเบียบระหว่างเล่น เด็กอาจเล่นด้วยกันก็ได้แต่ถ้าเป็นการเล่นคนละอย่างไม่ควรให้มาเล่นด้วยกัน

คุณค่าทางการศึกษา

- ส่งเสริมการประสานงานระหว่างตาและมือ
- พัฒนากล้ามเนื้อมือ
- เรียนรู้เกี่ยวกับ สี รูปร่าง ขนาด
- เกิดอารมณ์พึงพอใจโดยผ่านการใช้จินตนาการ
- ช่วยพัฒนาการทางสังคมให้เล่นกับเพื่อนได้
- เตรียมความพร้อมไปสู่การอ่านและการคิดเร็วต่อไป

โต๊ะวิทยาศาสตร์หรือมุมวิทยาศาสตร์

เครื่องมือ

- ชั้นกว้าง ๆ หรือโต๊ะสำหรับวางของ บอร์ดสำหรับติดรูป แวนชยาย ภาพขนาดใหญ่ กบ เต่า แมลงสตัฟฟ์ ตาชั่ง ฯลฯ

การนำเสนอ

- วัตถุประสงค์นี้ควรจัดแสดงเป็นหมวดหมู่ อาจแสดงด้วยรูปภาพในบางเรื่องและมีสิ่งอื่นประกอบ เช่น รังนก เปลือกหอย ตะไคร่น้ำ หิน ใบไม้ ดอกไม้ ไข่ เมล็ดพืช ผลไม้ ฯลฯ สิ่ง que เด็กสามารถจับต้องได้ควรเปลี่ยนแปลง
- อุปกรณ์ที่นำมาแสดงนี้ ควรถือโอกาสอธิบายให้แก่เด็กในช่วงเวลาเรียน
- การตกแต่ง ความเป็นระเบียบ สีสรร ไม่จำเป็นต้องนำวัสดุของทางงานศิลปะมาปะปน

การควบคุมดูแล

- อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ต่าง ๆ ควรวางอยู่บนโต๊ะวิทยาศาสตร์
- ไม่อนุญาตให้เด็กจับต้องเครื่องมือวิทยาศาสตร์โดยไม่มีระวัง
- ไม่ให้เด็กจับต้องสัตว์ที่มีชีวิต เว้นแต่ครูจะตองควบคุมอย่างใกล้ชิด

คุณค่าทางการศึกษา

- เด็กได้มีโอกาสสำรวจ จับต้องสิ่งที่เป็นธรรมชาติอย่างอิสระ
- เด็กได้เรียนรู้ศัพท์ที่เป็นข้อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ
- เด็กได้ประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับรายละเอียดของต้นไม้ สัตว์เล็ก ๆ
- เด็กได้สัมผัสกับเครื่องมือของผู้ใหญ่ เช่น แวนขยาย คาสั่ง

การเล่นกับเครื่องดนตรี

เครื่องมือ

- ชั้นหรือโต๊ะสำหรับวาง เครื่องดนตรี เคาะจังหวะ ฉิ่ง ฉาบ กรับวงกมิ่ง ลูกพรวน กลอง หน้ากากประดิษฐ์

การนำเสนอ

- เครื่องเคาะเขย่าต่าง ๆ ควรจัดวางบนชั้น หรือโต๊ะ
- ควรเตรียมสื่อเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสแสดงบทบาทสมมุติ ประกอบเพลง ดนตรี โต้เถียง ไมโครโฟนเก่า ๆ หน้ากากสัตว์ กระบุงหน้าประเทผก ผลไม้ หมวก
- ควรมีที่ว่างในบริเวณศูนย์ดนตรี เพื่อให้เด็กแสดงร่วมกันและมีโอกาส

เคลื่อนไหว

การควบคุมดูแล

- ให้เด็กเล่นอย่างอิสระ
- ครูไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับในการเล่นของเด็ก

คุณค่าทางการศึกษา

- ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์
- เด็กมีโอกาสฝึกทักษะในการพูด การออกเสียง ร้องเพลงตามความ

ต้องการ

- เรียนรู้ เกี่ยวกับจังหวะ

การวิเคราะห์คุณค่ากิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

เทย์เลอร์ และ ยิง (Taylor & Young. 1972:39) ได้ศึกษาคุณค่าของกิจกรรมที่มีส่วนส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของเด็กก่อนวัยเรียน โดยกิจกรรมที่เทย์เลอร์ และ ยิง เสนอไว้ มี 13 ประการ คือ

1. การ เล่น ล้อ กขนาดใหญ่
2. การ เล่น ล้อ กขนาดเล็ก
3. การ วาดภาพ ด้วย ชอล์ก
4. การ เล่น ดิน เหนียว
5. การ ประดิษฐ์ ภาพ
6. การ ระบาย สี ด้วย สี เทียน
7. การ ตัด - ปะ
8. การ เล่น มุม บาน
9. การ วาด ภาพ
 - 9.1 ไข กระดาษ ขา ห้าง
 - 9.2 ไข นิ้ว
 - 9.3 ไข ฟอง น้ำ หรือ บล๊อค
 - 9.4 ไข วัสดุ อื่น ๆ
10. การ เล่น ทราบ
11. การ ร้อย ลูก ปัก
12. การ เล่น กับ น้ำ
13. งาน ไม้

นอกจากนี้ เทย์เลอร์ และ ยิง ยังได้นำกิจกรรมทั้ง 13 ด้านดังกล่าวแล้วมาวิเคราะห์ว่าจะมีส่วนพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ 15 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านประสาธน์สัมพันธ์
2. การสำรวจคนควา
3. การสนองความพอใจ และความสนุกสนาน
4. การแสดงออก
5. การสร้างควาชำนาญ
6. การลดอารมณ์
7. ความคิดริเริ่มและจินตนาการ
8. ลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน
9. การสร้างประสมการณ์การเรี่ยนรู้
10. ทักษะ และสมาธิ
11. ความสัมพันธ์ระหว่างมือและตา
12. ความผสมกลมกลืน จังหวะ และสมดุล
13. ความเข้าใจถึงความรู้สึกของตน
14. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก
15. การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่

แทย์เลอร์ และยัง ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าของกิจกรรมสำหรับ
 เด็กก่อนวัยเรี่ยนที่มีผลในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ โดยใช้สัญลักษณ์
 เพื่อประเมินคุณค่าของกิจกรรมโดยกำหนดให้ = ดีมาก = ปานกลาง
 = น้อย คุณค่าของกิจกรรมสำหรับ เด็กก่อนวัย เรี่ยนแสดงไว้ในตารางที่แสดงใน
 หน้าต่อไป

ช. วิชา	การวัดกึ่งน. วิชาหนึ่ง	การวัดกึ่งน. การเลขคณิต	การวัดกึ่งน. การวัด - ประ	การวัดกึ่งน. การวัดความถี่	การวัดกึ่งน. การวัดปริมาตร	การวัดกึ่งน. การวัด	การวัดกึ่งน. การวัดความถี่	การวัดกึ่งน. การวัด	การวัดกึ่งน. การวัด	กิจกรรม
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ประสาทสัมผัส
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	การสำรวจคนควา
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	การสนองความพอใจ และความสนุกสนาน
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	การแสดงออก
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	การสร้างควาชำนาญ
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	การลดอารมณ์
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ลักษณะนิสัยที่ดี ในการทำงาน
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	การสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ทักษะและสมาธิ
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ความสัมพันธ์ระหว่าง มือและตา
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ความผสมกลมกลืน จังหวะและสมดุล
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	ความเข้าใจถึง ความรู้สึกของตน
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	การพัฒนาความเนื่อใหญ่
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	การพัฒนาความเนื่อเล็ก

ตารางที่แสดง คุณลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ต่ำมาก ปานกลาง น้อย

งานใหม่	การเล่นน้ำ	การเล่นรอกยูกิโกะ	การเล่นทราย	ง. อนุ ๑	ค. ไข่พองน้ำหรือบอลลูก	กิจกรรม
☐	☐	☐	☐	☐	☐	ประสาธน์สัมพันธ์
☐	☐	☐	☐	☐	☒	การสำรวจคนคว่ำ
☐	☐	☐	☐	☐	☐	การสนองความพอใจ และความสนุกสนาน
☐	☐	☐	☐	☐	☐	การแสดงออก
☐	☐	☐	☐	☐	☐	การสร้างความชำนาญ
☐	☐	☐	☐	☐	☐	การลดอารมณ์
☐	☐	☐	☐	☐	☐	ความถี่ถี่เริ่ม และจินตนาการ
☐	☐	☐	☐	☐	☐	ลักษณะนิสัยที่ดี ในการทำงาน
☐	☐	☐	☐	☐	☐	การสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้
☐	☐	☐	☐	☐	☐	ทักษะละสมาธิ
☐	☐	☐	☐	☐	☐	ความสัมพันธ์ระหว่าง มือและตา
☐	☐	☐	☐	☐	☐	ความผสมกลมกลืน จังหวะและสัมผัส
☐	☐	☐	☐	☐	☐	ความเข้าใจถึง ความรู้สึกของตนเอง
☐	☐	☐	☐	☐	☐	การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่
☐	☐	☐	☐	☐	☐	การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก

จากตารางที่เสนอมา แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว จะมีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กก่อนวัยเรียนมากน้อยต่างกันไป เช่น การเล่นบล็อกขนาดใหญ่ จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ ความเข้าใจถึงความรูสึกของจน การสำรวจคนควา การสนองความพอใจ และความสนุกสนาน และความผสมกลมกลืนมากที่สุด แต่จะเสริมสร้างประสาทสัมผัส ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ ลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานและการพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก น้อยที่สุด เป็นต้น

การศึกษาคุณค่าของกิจกรรมตามที่เสนอมาจะเป็นแนวทางที่ครูควรพิจารณานำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กตามความเหมาะสม

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ศึกษาและสังเกตการนำเสนอกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนปฐมวัยอนุบาลปีที่ 1 อนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พร้อมทั้งวิเคราะห์วิจารณ์ กิจกรรมทุกกิจกรรมที่จัดในวันนั้นว่าถูกต้องหรือเหมาะสมหรือไม่
 2. ดูวีดีโอเทป เรื่อง บทบาทของครูในการควบคุมดูแลเด็กในขณะที่เล่นกิจกรรมเสรีในห้องศูนย์การเรียน
 3. ถ้าท่านจะจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก เกี่ยวกับการพิมพ์ภาพจริง อธิบายถึงการนำเสนอ การควบคุมดูแล และคุณค่าทางการศึกษามาโดยละเอียด
-

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

เป้าหมายของการ เรียนการสอนเด็กก่อนวัยเรียน นอกจากการให้การอบรม และการเลี้ยงดูแล้ว ยังรวมถึงการปูพื้นฐานความรู้ ซึ่งหมายถึงการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ โดยจัดในรูปแบบของการส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็น กระตุ้นหรือรณ ที่จะได้สัมผัสกับกิจกรรมต่าง ๆ พยายามให้เด็กทดลอง และค้นพบจากการ เล่นด้วยตัวเอง ให้มากที่สุด เปิดโอกาสที่จะให้เด็กเลือกกิจกรรมเองตามความสนใจ การที่จะบรรลุเป้าหมาย การปูพื้นฐานความรู้สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนดังกล่าวนี้ ครูจะต้องจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อม ให้เอื้อที่จะให้เด็กได้สังเกต ค้นคว้า ทดลองทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ และ ต้องจัดเวลาให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่นกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้จึงแยกออกเป็น 3 ส่วน คือ การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้อง เรียน และ การจัดสภาพแวดล้อมทางนุศลากร

การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

* การจัดสภาพแวดล้อมในห้อง เรียนที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการ ประกอบ กิจกรรมการเรียน ได้สังเกต คิด หาประสบการณ์ด้วยตนเอง ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกคน เรียกว่า การจัดห้อง เรียนแบบศูนย์การ เรียน (Classroom Learning Centre) หัวใจสำคัญของการจัดห้อง เรียนแบบศูนย์การ เรียนคือ เด็กมีอิสระ ที่จะเลือกกิจกรรมที่เขาต้องการจะทำจากกิจกรรมหลายอย่างที่ครูจัดไว้ให้ เด็กมีอิสระ ที่จะ เปลี่ยนจากกิจกรรมหนึ่งไปสู่กิจกรรมอื่น โดยไม่ต้องขออนุญาตครูทุกครั้ง เราจึงมักเรียก ศูนย์การ เรียนลักษณะนี้ว่า ศูนย์การ เรียนแบบกิจกรรม เสรี

ในแต่ละวัน ครูจะต้องจัดเวลาประมาณ 40 - 60 นาที ที่จะให้เด็กเล่นอย่างเสรีในศูนย์การเรียน การเล่นในช่วงนี้เป็นช่วงเวลาของเด็กได้มีโอกาสสำรวจดูสิ่งต่าง ๆ จากกิจกรรมที่ครูจัดไว้ให้ต่าง ๆ กัน ซึ่งอาจจะเป็นกิจกรรมที่เด็กเล่นตามลำพังหรือเล่นเป็นกลุ่ม และเลือกเล่นในกิจกรรมที่เขาสนใจ ในช่วงเวลาของกิจกรรมเสรีก่อนจะอนุญาตให้เด็กเล่น ครูต้องอธิบายหรือบอกให้เด็กทราบว่า ครูจัดกิจกรรมอะไรบางอย่างมาเป็นกิจกรรมที่เด็กไม่เคยมีประสบการณ์มาเลย ครูอาจสาธิตให้เด็กดู ครูต้องแนะนำแนวปฏิบัติตัวของเด็กว่ามีอะไรบางอย่าง อะไรคือข้อจำกัด เช่น ครูอาจพูดว่า การปั้นนั้นครูจัดไว้สำหรับเด็ก 4 คนเท่านั้น หรือเมื่อนักเรียนทำงานเสร็จแล้วต้องเก็บเครื่องมือหรืออุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อยก่อนที่จะไปเลือกกิจกรรมอื่น ถ้าครูพบว่าเด็กบางคนเลือกทำกิจกรรมเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งซ้ำซากทุกวัน ครูควรลองเสนอแนะให้เขาพยายามทำสิ่งใหม่

ช่วงเวลากิจกรรมเสรีนี้เป็นช่วงที่ครูต้องทำงานมาก ครูต้องคอยดูแลทั่วห้องอยู่ตลอดเวลา เพื่อแน่ใจว่าเด็กอยู่ในระเบียบและข้อกำหนดและทุกคนได้รับความสะดวกสบาย สนุกเพลิดเพลิน ครูต้องคอยตรวจว่าเด็กทุกคนมีอุปกรณ์ที่เขาต้องการ เพื่อให้งานของเขาสำเร็จพร้อมไหม เด็กที่เล่นว่าครูบรรยายสีใส่ปากกัน เบื่อแล้วหรือยัง นอกจากนั้นครูยังต้องคอยให้กำลังใจแก่เด็ก เคือนเด็กที่เสียงดังจนเกินไปด้วยคำที่นุ่มนวล ต้องอยู่เป็นเพื่อนเด็กที่เข้ากับเพื่อนไม่ได้ หรือต้องการได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ถ้าครูที่ต้องการจะนั่งลงชั่วขณะควรนั่งในลักษณะที่หันหน้าเข้าหาเด็กทั้งกลุ่ม และสามารถจะดูแลเด็กได้ทั้งหมด เท่าที่จะเป็นไปได้

เมื่อใกล้เวลาจะหมดชั่วโมงของกิจกรรมเสรี ควรให้เด็กเตรียมเก็บของเข้าที่ ทำความสะอาดบริเวณนั้น ถ้ากิจกรรมใดต้องใช้เวลาเก็บของยุ่งยากและนานก็เคือนเด็กก่อนกิจกรรมอื่นบ้าง เคือนให้เด็กดูรอบ ๆ ตัวเองว่า มีเศษกระดาษหรือชิ้นส่วนของภาควัตถุค้อนหรือเกมต่าง ๆ หล่นอยู่บ้างหรือไม่ เมื่อเรียบร้อยก็แล้ว จึงเปลี่ยนกิจกรรมอื่นต่อไป

จุดมุ่งหมายของศูนย์การเรียนรู้แบบกิจกรรมเสรี

1. เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและพัฒนาการของเด็ก
2. เพื่อช่วยให้การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะเด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตัวเองตามความพอใจ มิใช่เกิดจากการบังคับให้เด็กเรียนเพียงอ่าน เขียน เรียนเลข และท่องจำเพียงเท่านั้น
3. เพื่อจัดประสบการณ์ทางการเล่น เพื่อการศึกษาของเด็กได้หลายกิจกรรมในเวลาเดียวกัน
4. เพื่อเตรียมความพร้อมทางมือ และตา ให้สัมพันธ์กันและเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับ ขนาด จำนวน สี รูปร่าง การตัดสินใจ การมีเหตุผล
5. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ สนุกสนานเพลิดเพลิน และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
6. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญาให้กับเด็กครบถ้วนในโอกาสเดียวกัน
7. เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักทำงานเป็นหมู่ รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เรียนรู้สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองและเพื่อน
8. เพื่อเป็นการประหยัดอุปกรณ์การศึกษา สามารถฝึกหัดให้เด็กรู้จักเล่นและเก็บรักษาอุปกรณ์ เครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย
9. เพื่อช่วยให้ครูสามารถวัดความเจริญงอกงาม ฐานะปัญหาของเด็กแต่ละคน และช่วยแก้ปัญหาของเด็กแต่ละคนจากผลงานของเด็ก และการสังเกตพฤติกรรมขณะเล่นได้
10. ช่วยเหลือครูค้นคว้าตลอดเวลาในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สืบหาแหล่งวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ ขึ้นเพื่อส่งเสริมความพร้อมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการจัดห้องศูนย์การเรียนรู้แบบกิจกรรมเสรี

ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดห้องเรียน การจัดห้องเรียนมีความสำคัญต่อเด็กและต่อการจัดการศึกษามาก ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนเพียงแคเห็นสภาพห้องเรียนก็สามารถบอกได้ว่าลักษณะการจัดการศึกษาของครู เป็นอย่างไร มุ่งที่จะเตรียมความพร้อมหรือมุ่งที่จะสอน อ่าน เขียน ให้กับเด็ก การที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาการทุกด้านและให้เด็กปรับตัวได้อย่าง เป็นสุขนั้น ไม่มีกิจกรรมใดดีไปกว่าการจัดให้เด็กได้เล่น ดังนั้นวิธีการจัดห้องเรียนในรูปศูนย์การเรียนรู้แบบกิจกรรมเสรี จึงควรมีหลักเกณฑ์ที่ต้องพิจารณา 6 ประการ ดังนี้

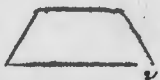
1. ครูต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียน ห้องเรียนที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรกว้างพอสมควรที่จะจัดกิจกรรมได้หลายแบบ ขนาดของห้องที่นิยมใช้ไม่ควรเล็กกว่าขนาด 7×9 เมตร ควรต้องมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก
2. ครูต้องทราบจำนวนเด็ก โดยปกติครู 1 คน ควรรับผิดชอบดูแลเด็ก 20 คน แต่ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนกำหนดให้ครู 1 คน ต่อเด็ก 35 คน ถ้าเด็กเกิน 35 คน ควรมีครูผู้ช่วยอีก 1 คน การที่ครูทราบจำนวนเด็กจะทำให้ครูสามารถกำหนดจำนวนนักเรียนที่จะเขาเล่นในศูนย์แต่ละศูนย์ได้อย่างเหมาะสม การกำหนดจำนวนนักเรียนในการ เขาเล่นแต่ละศูนย์ ครูควรจะสำรองที่นั่ง เกินจำนวนเด็กไว้ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกกิจกรรมใหม่ได้ อย่างเสรี โดยไม่รบกวนการเล่นของเพื่อน ตัวอย่าง เช่น ถ้ามีนักเรียน 35 คน ควรคำนวณที่นั่งที่จะให้เด็กเขาเล่นได้ 40 คน คือสำรองไว้ 5 ที่ การพิจารณาให้เด็กเขาเล่นแต่ละศูนย์ในแต่ละวัน อาจเปลี่ยนแปลงได้ เช่นวันที่เด็กมาน้อยครูอาจจะไม่เปิดศูนย์บางศูนย์ ให้เด็กเล่น
3. กิจกรรมและสื่อที่จัดในห้องศูนย์การเรียนรู้ ควร เป็นกิจกรรมที่เป็นการเล่น เพื่อการศึกษา คือส่งเสริมพัฒนาการ สนองความต้องการของเด็ก และมุ่งเตรียมความพร้อม ให้แก่เด็กทุก ๆ ด้าน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างมือและตา ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน ฯลฯ

4. การพิจารณาเลือกเครื่องใช้ประเภทโต๊ะ เก้าอี้ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากสำหรับการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน โต๊ะที่ใช้ควรเป็นโต๊ะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด $60 \times 120 \times 50$ ซม. พื้นบนโต๊ะปูด้วยพอร์ไมกาสีอ่อน เพื่อสะดวกแก่การทำความสะดวก โต๊ะสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดดังกล่าวสามารถใช้ได้หลายวัตถุประสงค์ เช่น ในช่วงของกิจกรรมเสรี โต๊ะเหล่านี้ก็เป็นศูนย์ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วาดรูปด้วยสีเทียน ครูสามารถวางสื่อ อุปกรณ์ หรือ เครื่องเล่นไวตรงกลาง เด็กได้นั่งเป็นกลุ่มและใช้อุปกรณ์ร่วมกัน ถึงแม้ในช่วงเวลาที่ไม่ใช้กิจกรรมเสรี ครูต้องการฝึกทักษะเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านการเขียน หรือการทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับจำนวนและตัวเลข ครูก็อาจแจกสมุดหรือกระดาษให้เด็กนั่งเขียนบนโต๊ะพร้อมกันทั้งห้องได้ การที่ให้เด็กได้ทำงานหรือวาดรูปบนโต๊ะ เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางกาย ทางด้านท่าทาง ทรวดทรงที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับเด็กมากกว่าที่จะให้เด็กนอนหรือนั่งวาดรูปกับพื้นห้อง ขนาดของโต๊ะที่กำหนดไว้ยี่สิบนิ้วสำหรับครูที่จะจัดเตรียมที่นั่งสำหรับเด็ก เช่น ถ้าเด็กมากอาจจัดให้เด็กนั่งโต๊ะละ 6 คน ถ้าเด็กมาโรงเรียนน้อย อาจจะลดเหลือ 4 คน ดังตัวอย่าง

เก้าอี้สำหรับเด็ก ควรเป็นเก้าอี้เดี่ยว มีพนักพิง ไม่หนักมากพอที่เด็กจะช่วยยกได้สะดวก เก้าอี้ควรสูงจากพื้น 25 ซม.

หมายเหตุ บางครั้งเราพบโต๊ะที่สวยงามน่ารักรูปแบบต่าง ๆ เช่น รูปสี่เหลี่ยมคางหมู

หรือ

ถึงแม้ว่าจะนำมาต่อกันได้เวลาทำงานกลุ่ม แต่จะสร้างความยุ่งยากและความไม่มั่นคงต่อครูและเด็กมาก

5. ศูนย์กิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนแบบศูนย์การ เรียนควรประกอบด้วย
 - 5.1 ศูนย์หนังสือ
 - 5.2 ศูนย์ยาน
 - 5.3 ศูนย์ไม้บล็อก
 - 5.4 ศูนย์ดนตรี
 - 5.5 ศูนย์ปั้น
 - 5.6 ศูนย์งานกระดาษ
 - 5.7 ศูนย์เครื่องเล่นสัสมัและเกมการศึกษา
 - 5.8 ศูนย์วาดรูประบายสีด้วยสีเทียน
 - 5.9 ศูนย์วาดรูประบายสีด้วยสีน้ำ
 - 5.10 ศูนย์กิจกรรมพิเศษ
 - 5.11 ศูนย์ทักษะ

การกำหนดศูนย์กิจกรรมว่าควรอยู่ในตำแหน่งใดนั้น เป็นเรื่องละเอียดที่ครูต้องคำนึงถึงเช่นกัน เพราะถ้าจัดได้เหมาะสมจะช่วยให้สภาพห้องเรียนน่ารักสวยงาม สะดวกสบาย และไม่รบกวนสมาธิของเด็ก

ศูนย์กิจกรรมที่ควรจัดให้อยู่ ณ มุมห้องทั้ง 4 มุม คือ

ศูนย์ไม้บล็อก เป็นศูนย์ที่จัดไม้บล็อกสำหรับเด็กเล่นซึ่งบางครั้งจะเกิดเสียงดังเป็นครั้งคราว อาจเนื่องด้วยเด็กพังหลายสิ่งก่อสร้างของเขาเอง แล้วสร้างสิ่งใหม่แทน ศูนย์ควรจัดให้ทางศูนย์กิจกรรมที่ต้องการความเงียบ เช่น ศูนย์หนังสือ

ศูนย์ดนตรี เป็นศูนย์ที่ย่อมจะเกิดเสียงดังอันเกิดจากการเคาะ เขย่า เครื่องดนตรี และการร้องเพลงของเด็ก ดังนั้นควรจัดให้ทางจากศูนย์ที่ต้องการความเงียบ

ศูนย์หนังสือ ควรจัดให้อยู่ไกลจากเสียงรบกวน

ศูนย์บ้าน ควรจะเป็นศูนย์ที่ใหญ่กว่าศูนย์อื่น ๆ สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างกว้างขวางสวยงาม ควรเลือกจัดให้อยู่ในร่มซึ่งเด็กสามารถมองเห็นสวดูตา ชวนใจให้เด็กอยากเขาไปเล่น

ศูนย์กิจกรรมอื่น ๆ ควรจัดให้อยู่โดยรอบห้อง ควรเหลือที่บริเวณกลางห้องเป็นที่ว่างสำหรับเด็กเคลื่อนไหวและลากรถเล่น ศูนย์กิจกรรมทุกศูนย์ยกเว้นศูนย์กิจกรรมวาดภาพสีด้วยพู่กัน จะจัดกิจกรรมแนวต่าง ๆ ไว้บนโต๊ะซึ่งเป็นโต๊ะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ศูนย์กิจกรรมแนวต่าง ๆ ที่จัดบนโต๊ะได้แก่

ศูนย์ปั้น ศูนย์กิจกรรมนี้เด็กมักมีวิธีเล่นหลายวิธี เช่น การคลึง พูบ ตบ ๆ แตะ ๆ นวด เด็ก คึง หั่น ม้วน อาจเกิดเสียงดังบ้าง จึงนำจัดโต๊ะกิจกรรม ไว้ไกลศูนย์บอลหรือศูนย์ดนตรี

ศูนย์วาดภาพระบายสีด้วยดินสอสีเทียน ควรอยู่ไกลศูนย์ที่ไม่ใช่เสียงดังนัก

ศูนย์เครื่องเล่นสมมติ เป็นศูนย์ที่เด็กต้องการสมาธิในการเล่น ควรจัดไว้ใกล้กับศูนย์กิจกรรมที่ต้องการความเงี่ย

ศูนย์งานกระดาษ ศูนย์กิจกรรมนี้ประกอบด้วย การฉีก การตัด การม้วน พับกระดาษ เส้น จำเป็นต้องใช้กรรไกร สำหรับบางวัน ควรจัดให้อยู่ห่างมุมหนังสือ เพื่อป้องกันการทำลายหนังสือ

ศูนย์วาดภาพระบายสีด้วยสีน้ำพู่กัน ควรจัดกระดานชาหยั่งไว้ให้เด็กวาดรูป และอาจจัดถังใกล้ศูนย์ดนตรี

ศูนย์กิจกรรมพิเศษ ศูนย์นี้ประกอบด้วยกิจกรรมการเล่นสีแบบต่าง ๆ เช่น การเล่นละเลงแปงผสมสี การเล่นละเลงโคลน การประดิษฐ์เศษวัสดุควรจัดใกล้ประตูทางออกเพื่อครูและเด็กสะดวกในการที่จะไปทำความสะอาด เมื่อเกิดการเปรอะเปื้อน

ศูนย์ทักษะ ศูนย์นี้ประกอบด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ หรือภาษาไทย ครูอาจนำแบบฝึกเกี่ยวกับการเขียน การสังเกต การเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเลข จำนวน ขนาดมาวางไว้ ศูนย์นี้ควรอยู่ใกล้กับศูนย์ที่ต้องการความเงียบ เพื่อให้เด็กมีสมาธิ

กิจกรรมทุกศูนย์ครูควรนำเสนอ และควบคุมดูแลให้เหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กล่าวในบทที่ 3

สภาพของห้องเรียนลักษณะศูนย์การ เรียนแบบกิจกรรมเสรี เมื่อจัดศูนย์ต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ควรพยายามให้มีที่ว่างกลางห้อง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเดินสำรวจกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกในช่วงเวลากิจกรรมเสรี และที่ว่างนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในช่วงกิจกรรมที่ครูเป็นศูนย์กลางรวมความสนใจของเด็ก เช่น ในช่วงการเล่านิทาน หรือ การสอนประสบการณ์บางอย่างที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ร่วมกันโดยนำเก้าอี้มาจัดเป็นรูปครึ่งวงกลม หันหน้าเข้าหาครู และที่ว่างนี้ยังเป็นพื้นที่ที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับ การบริหารกิจกรรมเขาจึงหว่าสตลอดจนเกมด้านพลศึกษาต่าง ๆ ได้อย่างดีในห้องเรียนนี้

6. ครูต้องมีความรู้และความสามารถในการเลือกจัดกิจกรรมในศูนย์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับหน่วยการสอน ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก ครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับผู้เด็กปฐมวัยต้องมีความรู้เรื่องศิลปะสำหรับเด็ก และต้องนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการจัดศูนย์การ เรียนแบบกิจกรรมเสรีให้เหมาะสมที่สุด

การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนนี้ ควรมีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เพื่อสนองความสนใจ ทำหายความสามารถของเด็กและกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น ดังนั้น ลักษณะการจัดห้องและกิจกรรมจึงมี 2 ลักษณะปนกัน คือ ลักษณะถาวร (Permanent) และลักษณะหมุนเวียน เปลี่ยนไป (Temporary) ลักษณะที่ถาวรคือศูนย์หรือมุม ส่วนลักษณะที่หมุนเวียน คือกิจกรรมในศูนย์และมุม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลักษณะที่ถาวร	วัสดุหรือกิจกรรมที่หมุนเวียนเปลี่ยนไป
1. ศูนย์หนังสือ	หนังสือนิทานต่าง ๆ
2. ศูนย์ยาน	หนังสือรูปภาพต่าง ๆ
	การจัดสภาพ เลียนแบบบ้าน
	การจัดสภาพ เลียนแบบโรงพยาบาล
	การจัดสภาพ เลียนแบบที่ทำการ ไปรษณีย์
	การจัดสภาพ เลียนแบบร้านขายของ
3. ศูนย์ไม้บล็อก	วัสดุประกอบประเภท ทราย, ทราย
	วัสดุประกอบประเภท สัตว์จำลอง
4. ศูนย์ดนตรี	- เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะ เครื่องเขย่า
	เครื่องตี
	- หนากากต่าง ๆ
5. ศูนย์เครื่องเล่นสัมพันธ์และเกม	- เครื่องเล่นที่เด็กได้มีโอกาสสัมผัส หยิบ จับ
การศึกษา	หมุน คอก เพื่อช่วยให้เกิดการ เรียนรู้ เกี่ยวกับ
	สี รูปร่าง ขนาด
	- เครื่องเล่นที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น
	ตัวต่อ รูปแบบต่าง ๆ
	- เกมการศึกษา ประเภทต่าง ๆ เช่น โดมิโน
	ภาพตัดต่อ, ภาพจับคู่, ภาพต่อเนื่อง ฯลฯ
	- เครื่องเล่นที่ส่งเสริมการประสานงานระหว่าง
	มือ ตา เช่น การร้อย

ลักษณะที่ถาวร	วัสดุหรือกิจกรรมที่หมุนเวียนเปลี่ยนไป
6. ศูนย์ปั้น	<ul style="list-style-type: none"> - การปั้นดินเหนียว - การปั้นดินน้ำมัน - การปั้นแป้งทำขนม - การปั้นขี้ เลื่อยผสมแป้ง เปียก - การปั้นกระดาษเปื่อยผสมแป้ง เปียก
7. ศูนย์งานกระดาษ	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมเกี่ยวกับการฉีก คัด ปะ กระดาษ - การใช้กระดาษเส้นมาทำเป็นรูปต่าง ๆ - การพับกระดาษโดยใช้กระดาษรูปที่เป็นสี่เหลี่ยมรูปวงกลม
8. ศูนย์วาดรูประบายสีด้วยสีน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> - การระบายสีจากสีฝุ่น - การระบายสีที่ผลิตจากธรรมชาติ - การวาดโดยใช้ฟูกันฟองน้ำ
9. ศูนย์วาดภาพระบายสีด้วยดินสอสีเทียน	<ul style="list-style-type: none"> - วาดรูประบายสีตามความคิดของเด็กเอง - ระบายสีรูปที่ครูเตรียมไว้ให้ - วาดรูปตามแบบที่ครูเตรียมไว้แล้วระบายสี - ลากเส้นตามลำดับตัวเลข แล้วระบายสี - กิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้ใช้มือ ดินสอ
10. ศูนย์กิจกรรมพิเศษ	<p>กิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการปั้น การวาดรูปและงานกระดาษ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพิมพ์ภาพโดยใช้วัสดุต่าง ๆ เช่น ฝาขวด ผัก ไม้ไผ่ กานกล้วย ใบไม้ - การเล่นกับสีต่าง ๆ เช่น เป่าสี เทสี กระเช้นสี ทัพสี

ลักษณะที่ถาวร	วัสดุหรือกิจกรรมที่หมุนเวียนเปลี่ยนไป
11. ศูนย์ทักษะ	<ul style="list-style-type: none"> - การวาดรูปด้วยเชือก - การละเลงสีด้วยนิ้วมือ - การประดิษฐ์เศษวัสดุ - การวาดรูปด้วยทราย กากมะพร้าว - การนำเมล็ดพืช ดอกไม้ ใบไม้ เปลือกไข่ เปลือกไม้ ไหมพรม ฯลฯ มาประดิษฐ์เป็นรูปต่าง ๆ - แบบฝึกเกี่ยวกับการใช้สายตาสังเกตความเหมือน ความแตกต่าง สิ่งที่ขาดหายไป ขนาด สี รูปร่าง - แบบฝึกเกี่ยวกับจำนวน ตัวเลข การเรียงลำดับ ตัวเลข - แบบฝึกเกี่ยวกับการลากเส้นต่าง ๆ การเขียนตามรอยประ - บัตร คำสั่ง เกี่ยวกับคณิตศาสตร์และภาษาไทย

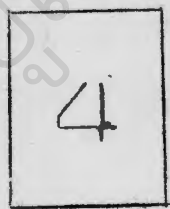
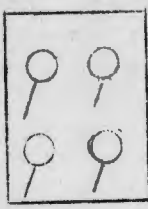
ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยแม้ว่าจะจัดห้องเรียนตามหลักเกณฑ์ 6 ประการนี้แล้ว ห้องเรียนแต่ละแห่งอาจจะมีบรรยากาศที่ประทับใจผู้ที่มาพบเห็นต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิค และรสนิยมของครู ดังนั้นเพื่อให้การจัดสภาพห้องเรียนในรูปแบบศูนย์การ เรียนมีสภาพที่น่ารัก น่าเอ็นดู เป็นสัดส่วนและเอื้อที่จะให้เด็กเล่นกิจกรรมอย่างมีระเบียบวินัย ครูจึงควรมุ่งถึงสิ่ง เหล่านี้ประกอบด้วยคือ

1. สีของเครื่องใช้ เช่น ตุ๊กตา หรือ ชั้นวางของ ควรเป็นสีอ่อน ๆ หรือสีขาว เพื่อให้ห้องสว่าง

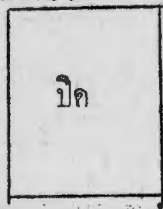
2. ขนาดของตู้ ชั้นวางของ หรืออุปกรณ์ในศูนย์บ้านไม่ควรใหญ่หรือเล็กจนเกินไป และไม่ควรสูงเกินไปจะทำให้ดูทึบ

3. ศูนย์ใดที่ต้องการความสงบ ควรมีสัตว์สวนซัคเจน ดังนั้นจึงควรมีฉากสีสวยงามน่ารัก กันแสงขอบเขตไว้ บางครั้งครูอาจกำหนดขอบเขตโดยคิด เทปบนพื้นในกรณีที่กิจกรรมนั้นต้องใช้เนื้อที่มากและไม่ต้องการความสงบนัก เช่น ศูนย์ลอก

4. ในการกำหนดจำนวนเด็กเข้าเล่นแต่ละศูนย์ ครูควร แขนวแผนบัตรกำหนดจำนวนให้เด็กเข้าไปเล่น บัตรดังกล่าวอาจแสดงไว้ในลักษณะจำนวนหรือตัวเลขให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็กเช่น

ด้านหลังของบัตร ควร เป็น เครื่องหมายหรือคำที่แสดงการปิดศูนย์กิจกรรม

การมีบัตรกำหนดจำนวนผู้เข้าเล่นแต่ละศูนย์อย่างชัดเจน จะทำให้เด็กมีระเบียบวินัย และเรียนรู้สิทธิเสรีภาพในช่วงกิจกรรม เสรีไปในตัว

การปฐมนิเทศเด็กก่อนใช้ศูนย์การเรียนรู้แบบกิจกรรมเสรี

ในระยะแรกของการ เล่นกิจกรรม เสรีในห้องศูนย์การเรียนรู้ ครูควรแนะนำชี้แจง ให้เด็กเข้าใจวิธีการ เล่นและการปฏิบัติตัวดังนี้

1. ครูควรแนะนำให้เด็กทราบว่า เรามีของเล่นอะไรบ้างในห้องนี้ ครูควรแนะนำกิจกรรมทุกอย่างให้เด็กเข้าใจด้วย
2. สาธิตการเล่นแต่ละกิจกรรมเท่าที่จำเป็น
3. แนะนำการเลือกกิจกรรมว่าเด็กสามารถเลือกเล่นอะไรก็ได้ที่เขาสนใจ แต่ถ้าโต๊ะใดมีเด็กเล่นครบแล้ว ควรไปเลือกเล่นที่โต๊ะอื่นก่อน เมื่อมีที่ว่างจึงจะมาเล่นที่นั่นได้ ไม่ควรแย่ง เก้าอี้กันนั่ง
4. เมื่อเล่นของเล่นเสร็จแล้ว ให้เก็บของเล่นให้เรียบร้อยแล้ววางไว้ที่เดิม แล้วจึงลุกจากเก้าอี้เก็บเก้าอี้ให้เรียบร้อยแล้วไปเลือกหาที่เล่นในที่ว่าง
5. ไม่อนุญาตให้เด็กนำของเล่น หรือเก้าอี้ไปจากที่เดิม ที่ครูจัดวางไว้ให้เล่น ยกเว้นเครื่องเล่นประเภทเต่างาย

หน้าที่ของครูผู้ควบคุมดูแลเด็กในขณะที่เล่นกิจกรรมเสรีในห้องศูนย์การเรียนรู้

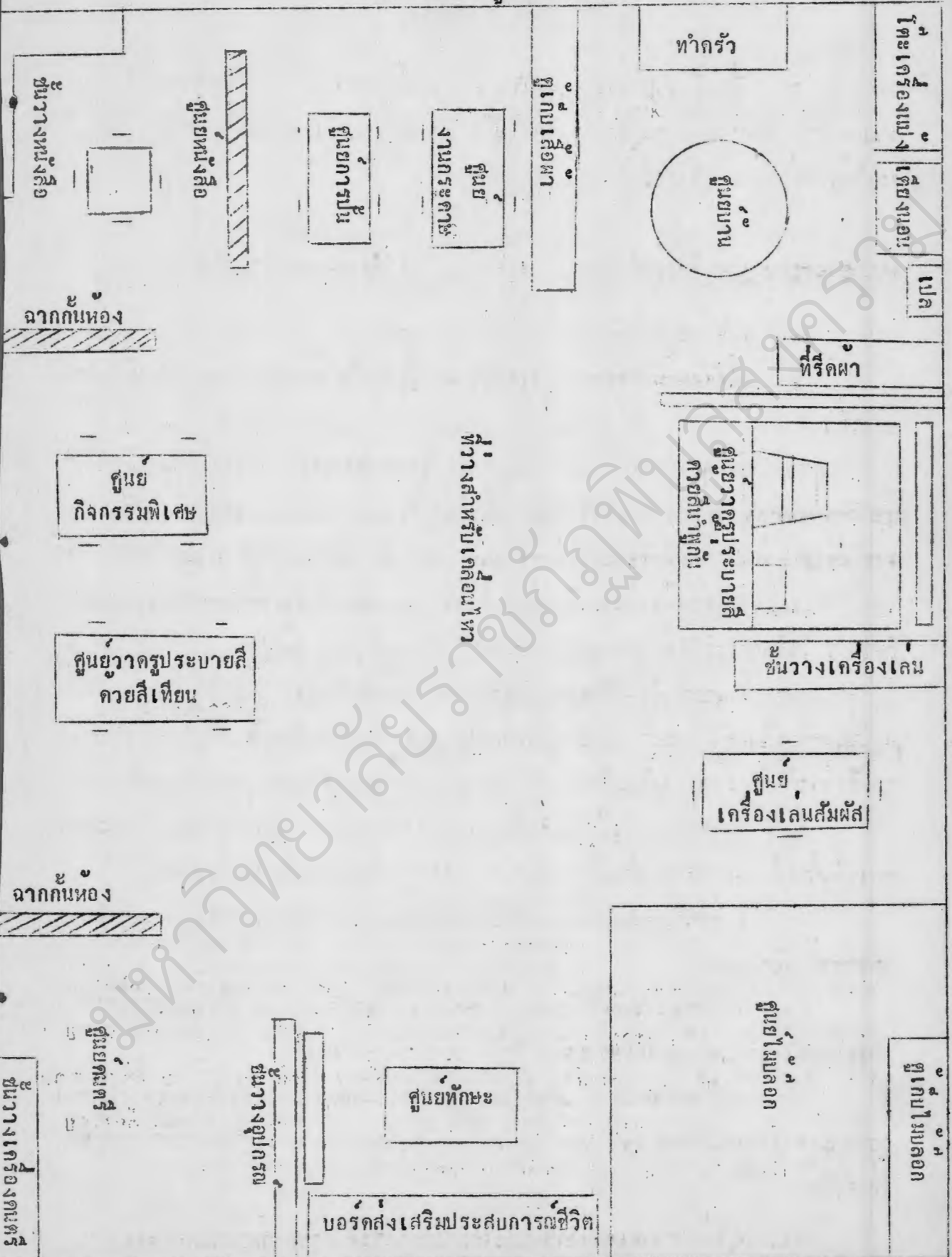
1. หาที่ขึ้นเหมาะสม ที่สามารถมองเห็นเด็ก ๆ ทุกคนขณะเล่น ครูไม่ควรให้ความสนใจต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเป็นพิเศษ
2. ครูต้องมีบทบาทในการให้ความคุ้มครอง ปกป้องรักษา ให้ความปลอดภัย ให้ความยุติธรรม แก่เด็กทุกคนทั่วถึงกัน
3. ให้ความช่วยเหลือ เมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือเท่านั้น
4. ดูแลให้เด็กสวมเสื่อกันเปื้อนในกิจกรรมที่ต้องใช้เสื่อกันเปื้อน
5. ครูควรพร้อมที่จะแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ เข้มแข็ง และเด็กขาดในโอกาสที่เหมาะสมที่ควร
6. สังเกตและศึกษา พฤติกรรมของเด็ก ในขณะที่เด็กเล่น และจากผลงานของเด็ก เพื่อหาวิธีแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนก้าวหน้าตามความเหมาะสมของเขา

7. เมื่อเด็กเสนอผลงานของเขา ครูควรให้ความสนใจ ชวนเด็กสนทนาเกี่ยวกับงานและสอดแทรกเสริมความรู้เล็กน้อยให้แก่เด็ก ผลงานที่สามารถนำไปคิดที่แผนป้ายผนังได้ ควรให้เด็กช่วยรวมมือคิดด้วย

หน้าที่ของครูขณะดูแลเด็กเล่นกับกิจกรรมประเภทสร้างสรรค์ในห้องศูนย์การเรียนรู้

1. จงอย่าทำแบบหรือตัวอย่างให้เด็กลอกตาม
2. เมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ ต้องช่วยเหลือให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็ก
3. จงแสดงความชื่นชมยินดีในผลงานตามความสามารถ และการค้นพบของเด็ก ห้ามวิพากษ์วิจารณ์ หรือเอาผลงานไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น หรือประกวดผลงานของเด็กด้วยกัน จงระลึกเสมอว่าเด็กขอมพพอใจในผลงานของเขา ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เกิดจากความพอใจของผู้ใหญ่
4. จงอย่าเร่งเร้า หรือเข้แซ่เด็กที่ยังมีความลังเลใจหรือช้าลาคให้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด จงให้โอกาสเด็กได้สังเกตดูเสียก่อนจนกว่าเขาพร้อมที่จะทำได้เอง
5. ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมถ้าเกิดความผิดพลาดเสียหาย เช่น ขวดสีตกแตก ครูไม่ควรทำเสียงดัง อะอะโว้ยวาย หรือตื่นตกใจ เพราะจะทำให้เด็กขงก และไม่กล้าทำต่อ ควรถือว่าเด็กมักจะคงทำเสียหรือผิดก่อน จึงจะทำถูกต้อง ครูควรรีบเข้าเช็ด ทำความสะอาด
6. ครูจะต้องระงับยับยั้งเด็กที่เกะกะ ก้าวร้าว ระบายเด็กอื่นหรือไปทำให้การเล่นของเด็กอื่นเสียหาย หรือเด็กที่เล่นในวิธีผิด ๆ นำกรรไกร ไปขีดหนังสือที่ศูนย์หนังสือ
7. จงอย่าทักท้วงออกชื่อสิ่งที่เด็กผลิตให้เสียเอง ควรรอให้เขาบอกชื่อที่เขาผลิต หรือวาดด้วยตัวเขาเอง
8. จงแสดงความยินดีกับเด็ก เมื่อเด็กรู้สึกว่าเขาทำสิ่งหนึ่งสำเร็จ แจ่มใส ร่มรื่น ว่าง คำพูดที่ยกย่องชมเชยให้ตรงกับความจริง ไม่ใช่เป็นขบเกินความจริง
9. จงให้ความสนใจ ให้กำลังใจ ให้กำลังใจ เมื่อเด็กเสนอผลงานของเขาครูควรนวยโอกาส สอดแทรกการสนทนาที่เหมาะสม เช่น ให้เด็กเล่าเรื่องที่เขาวาด และครูอาจเสริมความรู้สึกรักให้เด็กได้
10. ครูไม่ควรวาดเติมคณาพของ เด็ก เพราะจะทำให้ลายความรู้สึกนึกคิดทางสร้างสรรค์ของเด็ก

แผนผังการจัดห้องศูนย์การเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

สถานที่นอกห้องเรียนมักแยกเป็นสองบริเวณคือ ในร่มและกลางแจ้ง บริเวณส่วนที่อยู่ในร่มหมายถึงส่วนที่อยู่บริเวณระเบียงหน้าห้องที่มีเนื้อที่กว้างขวางมีหลังคาสำหรับกันแดดและฝนได้ บริเวณกลางแจ้งหมายถึง ส่วนที่เป็นสนามหญ้าที่มีอากาศปลอดโปร่ง ควรมีร่มไม้บังแสงแดดบาง

กิจกรรมที่สมควรจะจัดนอกห้องเรียนในส่วนที่อยู่ในร่มได้แก่

1. บล็อกกลวง คือบล็อกที่มีขนาดใหญ่ ทำด้วยไม้หรือกระดานแข็ง ข้างในกลวง มีรูปแบบต่าง ๆ เช่นเดียวกับบล็อกทั่ว ๆ ไป บล็อกกลวงแต่ละชุดอาจมีจำนวน 20 - 40 ชิ้น จึงควรมีหลังหรือห้องที่จะเก็บโดยเฉพาะ การนำเสนอบล็อกกลวงแก่เด็กอาจไม่ต้องจัดทุกวัน จัดเป็นบางวันเพื่อให้เด็กตื่นเต้นและสนุกสนานมากที่สุด และควรนำเสนอในบริเวณระเบียงหน้าห้องที่มีเนื้อที่กว้างขวาง เพราะเด็กต้องใช้ที่มากในขณะที่เล่น

2. การเล่นกับน้ำ เด็กโดยทั่วไปชอบเล่นกับน้ำ ครูควรจัดกิจกรรมนี้ทุกวัน เพราะนอกจากเด็กจะสนุกสนานพอใจในการเล่นแล้ว เด็กยังได้รับความรู้หลายอย่างด้วยการค้นพบด้วยตัวเองจากการเล่นน้ำ ครูควรเตรียมอุปกรณ์ที่เล่นกับน้ำดังนี้

- 2.1 ภาชนะใส่น้ำวางบนขาตั้งสูงพอเหมาะที่เด็กจะยืนเล่นได้สบาย
- 2.2 อุปกรณ์ที่ใช้เล่นกับน้ำเช่น ถ้วย ชวด กรวย เรือ
- 2.3 ผากันเปื้อน

3. การเล่นกับทราย เป็นการเล่นที่เด็กชอบเล่นมากเช่นกัน เพราะเด็กได้ใช้จินตนาการ ทำให้สนุกสนานเพลิดเพลิน บ่อทรายอาจสร้างใกล้บริเวณห้องเรียน แต่ไม่ใช่บนระเบียง ลักษณะของบ่อทราย ควรมีบริเวณกว้างพอควรที่จะให้เด็กเข้าไปเล่นได้ทีละหลายคน อาจจะเป็นรูปสี่เหลี่ยม หรือวงกลมก็ได้ ขอบบ่อควรสูงจากพื้นดินเพื่อกันมิให้ทรายกระจัดกระจาย ควรมีหลังคาเพื่อบังแดดให้กับเด็กเวลาเข้ามาเล่น ครูควรเตรียมอุปกรณ์ประเภทพลั่วตักทราย ถังพลาสติกเล็ก พิมพ์รูปแบบต่าง ๆ ควรมีภาชนะหรือตุ้มสำหรับเก็บอุปกรณ์นี้โดยเฉพาะ

4. งานช่างไม้ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่เด็กทั้งชายและหญิงชอบมากเช่นกัน เด็กจะเรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างจากกิจกรรมนี้ ครูควร เตรียมอุปกรณ์ ดังนี้

4.1 โต๊ะ ขนาดสูงพอเหมาะที่เด็กจะยืนเล่น ขนาดกว้าง

4.2 อุปกรณ์ประเภท ขอน ตะปู เลื่อย ไม้เนื้ออ่อน

ครูควรอธิบายวิธีการ เล่นและการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีระมัดระวังไม่ให้ เกิดอันตรายต่อตัวเองและผู้อื่น

สิ่งที่ควรจัดนอกห้อง เรียนในบริเวณกลางแจ้ง ได้แก่

1. เครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่ให้เด็กได้ปีนป่าย หมุน โยก ฯลฯ ซึ่งได้แก่ ซิงช้า โครงไต่ กระดานลื่น ม้าโยก ราวไต่ สิ่งเหล่านี้ควรจัดวางให้เหมาะสม สวยงาม

2. สนามหญ้า ควรมีเนื้อที่กว้างเพียงพอให้เด็กเล่นปลูกหญ้า คุมคัตให้เรียบร้อย สนามต้องหมั่นตรวจครา มีให้มีสิ่งแหลมคม เช่น เศษแก้ว เศษกระเบื้อง

3. บ้านจำลองเล็ก ๆ เพื่อให้เด็กเข้าไปเล่นบทบาทสมมุติได้ ดังนั้นจึงควรมี อุปกรณ์ เครื่องครัว หรือที่ซักผ้า เสื้อผ้าเตรียมไว้

4. สัตว์เลี้ยงบางชนิด ในบริเวณโรง เรียนควรมีมุมหนึ่งมุมใดที่จะให้เด็ก เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์และพืช ดังนั้นควรมหาสัตว์เลี้ยงที่ไม่เป็นอันตราย เช่น นก กระต่าย หนู ปลา ฯลฯ เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านบุคลากร

บุคลากรที่แวดล้อมเด็กปฐมวัย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างมาก ในระยะแรกของชีวิต ขณะที่ผู้พี่บ้าน พ่อ แม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะปลูกฝังลักษณะต่าง ๆ ให้กับเด็ก เช่น การพูดจาที่สุภาพ เด็กที่ได้รับการปลูกฝังฝึกสอน มาดีจะเป็นคนที่พูดจาไพเราะ มีหางเสียง คะ ขา คิดเป็นนิสัยก่อนเข้าโรงเรียนและจะคิดไปจนโต แต่เด็กที่ไม่ได้ถูกสอนตั้งแต่เด็กจะรู้สึกเคอะเขิน เมื่อครูสอนและบางคนไม่สามารถพูดจาสุภาพเป็นนิสัยได้ เพราะการอบรมของครูและพ่อแม่ไม่สอดคล้องกัน

ในขณะที่เด็กอยู่โรงเรียน เด็กจะต้องพบปะกับบุคคลหลายฝ่าย หลายแบบ ดังนั้นบุคลากร เหล่านี้จึงจำเป็นที่จะต้องคัดเลือก สรรหาพอสมควร บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ครู พี่เลี้ยงเด็ก ผู้บริหาร นักการภารโรง บุคคลเหล่านี้ควรพิจารณาเลือกดังนี้

ครูประจำชั้น

1. ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในทานกิริยา ท่าทาง คำพูด
 2. ควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ดูแล อบรมเด็ก เช่นในค่าน
- กิริยามารยาท
3. มีความรู้ความสามารถที่จะจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
- ได้ครบทั้ง 4 ด้าน
4. ควรเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ใจเย็น นุ่มนวลแจ่มใส
 5. เป็นคนที่รักเด็ก เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก
 6. มีความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และมีเมตตา กรุณาต่อเด็ก
 7. มีสุขภาพดี คล่องแคล่วว่องไว กระฉับกระเฉง

ผู้บริหาร

ศึกษาระดับชั้น

1. มีความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเด็กให้ถูกต้องตามหลักการ
2. ให้ความสำคัญในการจัดอุปกรณ์ให้เพียงพอ

นักรักษาโรค

1. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์
2. มีน้ำใจ รักเด็ก ช่วยดูแลความปลอดภัยให้กับเด็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ศึกษางานชั้นเรียนอนุบาลที่จัดสภาพห้องเรียนในรูปแบบกิจกรรมเสรี และสังเกตพฤติกรรมของเด็กและครูในช่วงกิจกรรมเสรี
2. ศึกษาคุณค่าเพิ่มเติมจากหนังสือ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ศูนย์การ เรียน กิจกรรมเสรี ระดับเด็กวัยก่อนประถมศึกษา โดย รศ. ลัดดา นีละมณี ให้เข้าใจ เกี่ยวกับ
 - 2.1 สัดส่วนและรูปแบบที่สวยงามเหมาะสมของอุปกรณ์และเครื่องใช้ต่าง ๆ ในห้องเรียนแบบศูนย์การ เรียน
 - 2.2 ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นหรือได้เกิดขึ้นแล้วจากประสบการณ์ ของ รศ. ลัดดา นีละมณี
3. ทดลองจัดศูนย์การ เรียนขึ้นในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง โดยวางแผนและดำเนินงาน ร่วมกันที่จะให้ได้ประโยชน์สูงสุดคือเด็กปฐมวัย ณ ที่นั้น
4. จงเสนอกิจกรรมและสื่อที่จะจัดกิจกรรมนั้น ๆ ให้มากที่สุดตามศูนย์ที่กำหนด

การจัดการตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัย

ครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ต้องเข้าใจถึงคุณค่าของประสบการณ์หรือกิจกรรม การจัดเตรียมกิจกรรม การควบคุมดูแลเด็กในขณะที่เล่นกิจกรรมต่าง ๆ อย่างดี ยังไม่เพียงพอ ครูควรจะเข้าใจด้วยว่าในแต่ละวันจะจัดกิจกรรมอย่างไร เมื่อไร มีรายละเอียดอย่างไรจึงจะเป็นผลดีต่อเด็ก

ตารางกิจกรรมประจำวัน หรือ ตารางกิจวัตรประจำวันก็คือ ตารางเรียนสำหรับเด็กอนุบาลนั่นเอง การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอนุบาลเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นไปอย่างเหมาะสม

ข้อควรคำนึงในการจัดการตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก

1. กิจกรรมที่จัดในแต่ละวันควรมีหลายรูปแบบ ดังนี้
 - 1.1 กิจกรรมที่ให้เด็กทำเป็นรายบุคคล หรือเลือกทำด้วยตัวเองอย่างอิสระ
 - 1.2 กิจกรรมที่ให้เด็กทำเป็นกลุ่มย่อย เช่น เล่นเกมการศึกษา
 - 1.3 กิจกรรมรวม เช่น กิจกรรมที่มีครูเป็นศูนย์กลางในการพูดคุย ชี้แนะ
2. กิจกรรมในแต่ละวันของเด็กควรจะสลับกันระหว่างกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดหรือกำลังกาย กับกิจกรรมการเล่นที่เด็กไม่เหน็ดเหนื่อย เป็นกิจกรรมที่สบาย เบา เด็กได้พักผ่อน
3. กิจกรรมที่จัดควรมีทั้งในและนอกห้อง เรียนในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ

4. ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละชนิดควรพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม เช่น ช่วงเวลาที่ให้เด็กสนใจหรือต้องใช้ความคิด ควรใช้เวลา 15 - 20 นาที ช่วงเวลาที่เด็กได้ทำงานหรือเล่นอย่างเสรี ตามมุมต่าง ๆ อาจใช้เวลานาน 40 - 60 นาที เป็นต้น

ดังนั้นตารางกิจกรรมประจำวันจึงควรเป็นดังนี้

- 7.30 - 8.20 น. ครูรับเด็ก เตรียมกิจกรรม เด็กเล่นกลางแจ้ง หรือเล่นเครื่องเล่นที่ติดตั้งไว้ตามระเบียบโรงเรียน
- 8.20 - 8.40 น. เช้าแถว เคารพธงชาติ สวดมนต์ กายบริหาร ประกอบจังหวะ เพลง คนตรี
- 8.40 - 9.00 น. ไปห้องน้ำ ตรวจสอบสุขภาพและเครื่องแต่งกาย
- 9.00 - 9.15 น. สันทนา เสริมประสบการณ์ที่เด็กควรทราบ
- 9.15 - 10.00 น. กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
- 10.00 - 10.15 น. รับประทานอาหารว่าง ไปห้องน้ำ
- 10.15 - 11.00 น. กิจกรรมเสรี
- 11.00 - 12.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน ไปห้องน้ำ แปรงฟัน เวิร์ทมิซั๊กนอน
- 12.00 - 14.00 น. นอนพักนอน
- 14.00 - 14.30 น. ไปห้องน้ำ ล้างหน้า แต่งตัว รับประทานอาหารว่าง
- 14.30 - 15.00 น. สำรวจจุดสนใจกิจกรรมและประเมินผลงาน ฟังนิทานหรือเล่นเกมการศึกษา หรือกิจกรรมเพลง คนตรี จังหวะเคลื่อนไหว หรือเล่นกลางแจ้งและรูดูปปกครองมารับ

รายละเอียดและจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

การรับเด็ก

- จุดมุ่งหมาย
- เพื่อให้เด็กสนิทสนมกับครู มีความรู้สึกอบอุ่น ทำให้ครูรักเด็ก
 - เพื่อฝึกให้มีความรับผิดชอบ มีมารยาทที่ดีงาม
 - พัฒนาคานร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
- กิจกรรม
- ครูทักทายเด็กเป็นรายบุคคล เช่น ถามถึงทางบ้าน หากเด็กหายเจ็บไหม ๆ ก็ควรถามถึงอาการว่าดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร ครูควรไต่จับต้องตัวเด็กด้วยจะช่วยให้ทราบถึงสุขภาพ
 - ฝึกให้เด็กได้ช่วยงานตามมุมต่าง ๆ ที่สนใจ
 - ให้เด็กเล่นเครื่องเล่นในสนามบริเวณโรงเรียนหรือคามระเบียงอาคารเรียน

เข้าแถว เคารพธงชาติ และกำนบริหารประกอบจังหวะเพลง คนตรี

- จุดมุ่งหมาย
- เพื่อพัฒนาคานร่างกาย
 - เพื่อฝึกระเบียบวินัย
 - เพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์ ฝึกเป็นผู้นำและผู้ตาม
 - เพื่อเรียนรู้จังหวะ และธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ
- กิจกรรม
- จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง
 - การเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจุดมุ่งหมายต่าง ๆ
 - การเล่นเกม เพื่อความสนุกสนานร่วมกัน ครูอาจเตรียมอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมด้วย

ตรวจสุขภาพและเครื่องแต่งกาย

- จุดมุ่งหมาย
- สํารวจสุขภาพและการแต่งกายของเด็กเป็นรายบุคคล
 - สร้างความใกล้ชิดคุ้นเคยให้แก่เด็ก
 - มีโอกาสชมเชยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กแต่ละคน

- กิจกรรม
- ครูพาเด็กไปห้องนํ้า
 - เมื่อนํ้าเข้าห้องเรียนครูควรถือโอกาสตรวจสุขภาพและความสะอาดของฟันผมเล็บ และเครื่องแต่งตัวเด็กเป็นรายบุคคล
 - ครูควรถือโอกาสพูดคุยชมเชยหรือตักเตือนแก้ไขข้อบกพร่อง

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่เด็กควรทราบ

- จุดมุ่งหมาย
- แทรกความรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็กที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบันหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ควรปลูกฝังให้กับเด็ก

- กิจกรรม
- ครูสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่ควรทราบ
 - เปิดโอกาสให้เด็กออกมาเล่าข่าวหรือเหตุการณ์ที่พบ

กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

- จุดมุ่งหมาย
- เพื่อฝึกให้เด็กได้ใช้ความคิด หัดแก้ปัญหา
 - ปล่อยให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น
 - ให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจสิ่งที่ต้องทราบตามหลักสูตร
 - เพิ่มพูนประสบการณ์ทางภาษา และคณิตศาสตร์

กิจกรรม

- ให้เด็กนั่ง เป็นครึ่งวงกลม หรืออยู่ใกล้ชิดกับครู เนื่อง
จากบางครั้งครูจะมีภาพหรือสิ่งของมาให้เด็กดู การให้
เด็กนั่งใกล้ เด็กจะรู้สึกอบอุ่นที่ได้ใกล้ชิดครู
- ครูต้องใช้คำให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ลักษณะของสิ่ง
ที่จะนำมาเล่าหรืออุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ต้องเหมาะสม
กับวัย
- เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกและร่วมกิจกรรม
- ครูพยายามส่งเสริมให้เด็กแสดงความสามารถ
- ในการจัดประสบการณ์ในช่วงนี้ควร เป็นการบูรณาการ
วิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เด็กมีกิจกรรมหลายด้าน

กิจกรรม เสรี

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมือ แขน ฯลฯ
- เพื่อฝึกหัดสังเกต
- เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
- เรียนรู้ธรรมชาติของสี และความสวยงาม
- เรียนรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์
- มีโอกาส เล่นแบบนาฏการ
- ฝึกประชาธิปไตย ฝึกความรับผิดชอบ รู้จักสิทธิและหน้าที่
- ส่งเสริมการประสานงานระหว่างมือและตา
- เด็กมีความสุข สนุก และเป็นตัวของตัวเอง

กิจกรรม

- ครูเตรียมกิจกรรมทางศิลปะหลาย ๆ อย่างในแต่ละวัน
และเปิดโอกาสให้เด็กเลือกเล่นอย่างเสรี กิจกรรมทุก
กิจกรรมที่มีจุดประสงค์ต่อเด็กวัยนี้

- เมื่อเหลือเวลาอีกประมาณ 10 นาที ครูต้องฝึกให้เด็กช่วยเก็บของใช้หรืออุปกรณ์การเล่นเข้าที่
- เด็กทุกคนต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ครูกำหนดไว้ เพื่อฝึกการรู้จักสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ

การรับประทานอาหารหรืออาหารว่าง

จุดมุ่งหมาย	- เพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และรับประทานให้เป็นเวลา - ฝึกการรับประทานอาหารที่มีระเบียบ - หัดช่วยตัวเอง
กิจกรรม	- ให้เด็กได้ช่วยการเตรียมอาหาร รู้จักอาหาร เพราะอาจจะทำให้เกิดการเรียนรู้ การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ - ครูฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร - เมื่อรับประทานอาหารเสร็จ ต้องรู้จักทำความสะอาดตามสมควร

การ เล่นกลางแจ้ง

จุดมุ่งหมาย	- เพื่อช่วยพัฒนาการทางด้านความคิด ฝึกจินตนาการ - ให้ได้ออกกำลังกาย - เรียนรู้สิ่งที่ตนเอง เช่น ธรรมชาติของดิน ทราย น้ำ - พัฒนาคานภาษา สังคม ฯลฯ

กิจกรรม

- เตรียมอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นให้มีพอสมควร (ไม่ควรมากหรือน้อยเกินไป) หากมีครบทุกคนจะไม่ได้ฝึกการที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ไม่รู้จักเสียสละ ฯลฯ
- ก่อนเล่นครูควรจะได้แนะนำการ เล่นแต่ละอย่างที่เห็นว่าจำเป็น เช่น การ เล่นเครื่อง เล่นสนามนั้น เล่นอย่างไร จึงจะปลอดภัย เล่นอย่างไรจึง เกิดอันตราย การ เล่นทรายนั้นไม่ควรโยนหรือปา จะเป็นอันตรายต่อผู้อื่น
- เมื่อ เล่นเสร็จต้องเก็บของ เข้าที่ รักษาบริเวณให้สะอาด

เกมการศึกษา

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อฝึกให้คิดหาเหตุผล ฝึกสังเกต
- เพื่อเตรียมพร้อมในการ เรียนอ่านในชั้นประถม

กิจกรรม

- ครูควร เตรียม เกมการศึกษา หรืออุปกรณ์ฝึกไว้ให้เพียงพอ ซึ่งอาจ เป็นในรูปของภาพตัดต่อ ภาพจับคู่เหมือนโตมิโน การแยกหมู่ ฯลฯ จะให้ผลต่อเด็กไม่เหมือนกัน ดังนั้น ครูจึงควร จะจัดหมุนเวียนให้เด็กได้ เล่นหรือฝึกทุกชุด โดยทั่วถึงกัน
- เกมหรืออุปกรณ์ที่จะใช้ ควรจะได้มีพอที่จะหมุนเวียนกันอยู่เสมอ หากจำใจเด็กอาจจะเบื่อ ไม่อยากเล่น

กิจกรรมสำรวจจุดสนใจกิจกรรมและประเมินผลงาน

- จุดมุ่งหมาย**
- เพื่อสำรวจความสนใจต่อกิจกรรมที่จัดให้เด็กในช่วงกิจกรรมเสรี
 - เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงผลงานที่ตนทำในวันนั้น ให้เพื่อน ๆ ดู และฟัง
 - ครูมีโอกาสพิจารณาผลงาน และหาวิธีเสริมแรงเพื่อเป็นกำลังใจให้กับเด็ก หรือเร้าให้เด็กอยากทำกิจกรรมอื่น ๆ มากขึ้น
- กิจกรรม**
- หลังจากที่เด็กตื่นนอนและรับประทานอาหารเช้าแล้ว ครูควรเป็นจุดศูนย์กลางความสนใจของห้องและเปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยถึงผลงานที่เขาทำในเช้าวันนั้น พร้อมกับนำมาให้เพื่อนดู
 - การสำรวจกิจกรรมที่เด็กทำโดยครู ดูจากเครื่องหมายที่เด็กแสดงบอกไว้ สามารถตรวจสอบได้ว่าเด็กมีผลงานจริงหรือไม่ ผลงานพัฒนาขึ้นจากเดิมหรือไม่
 - หลังจากสำรวจความสนใจต่อกิจกรรมของเด็กแล้ว ครูอาจจัดกิจกรรมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงกันไปในแต่ละวัน เช่น การเล่านิทาน เล่นเกมการศึกษา ดนตรีและ กิจกรรมเคลื่อนไหว หรือเล่นกลางแจ้ง และในช่วงเวลานี้เองที่ผู้ปกครองจะทะยอยมารับเด็กกลับบ้าน

ตารางเรียนหรือตารางกิจกรรมที่เหมาะสมจะช่วยแก้ปัญหาเด็กเกเร และช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เติบโตอย่างมีความสุขและพัฒนาทุกอาน

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ดูวิดีโอเทป เรื่อง "กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอนุบาล"
2. สังเกตกิจกรรมประจำวันของชั้นเรียนอนุบาลที่โรงเรียนของท่านหรือโรงเรียนที่ท่านคุ้นเคยที่สุด ตั้งแต่เช้าถึงเย็น พร้อมทั้งจดบันทึกอย่างละเอียดในทุกกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้เด็กในวันนั้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

แนวการจัดประสบการณ์

ปัญหาที่นักการศึกษาหนักใจ เกี่ยวกับเด็กก่อนวัยเรียนคือ ทำอย่างไร จึงจะป้องกันมิให้เด็กวัยนี้ของเรียนหนังสือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ครูผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กก่อนวัยเรียนเข้าใจว่า ถ้าไม่เรียนหนังสือเด็กก็สามารถเรียนรู้อะไรต่าง ๆ ได้มากมายซึ่งล้วนเป็นประโยชน์และเป็นรากฐานของชีวิตทั้งต้นและวัยนี้เป็นวัยที่สามารถเรียนรู้อะไรได้รวดเร็ว หากผู้ใหญ่รู้จักสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ตามวัยได้อย่างกว้างขวางอบอุ่น และเร้าความสนใจของเด็กตลอดเวลา

บรรยากาศแห่งการเรียนรู้

บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ต้องอาศัย

1. การชี้แนะของครู ซึ่งรู้จัก เข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับเด็กวัยนี้เป็นอย่างดี
2. วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งจัดหามาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และจัดวางไว้ให้เห็นได้สัมผัส ได้คิด ได้คน ได้ทำตามโอกาสอันควร
3. กิจกรรมและประสบการณ์ซึ่งช่วย เร้าความสนใจให้เด็กคิดค้น สร้างสรรค์ อยู่ตลอดเวลา

แคทเธอรีน แลนเดิร์ท (Catherine Landreth 1972:161) ได้เสนอกระบวนการในการช่วยครู ที่จะให้สามารถช่วยให้เด็กเล็กเกิดการ เรียนรู้ได้ดังนี้

1. ครูต้องพยายามรู้จักเด็ก
 - 1.1 การดู การรับฟัง และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเด็ก
 - 1.2 ศึกษาถึงชีวิตส่วนตัวของเด็ก
 - 1.3 ยอมรับเด็ก แต่ไม่คาดหวังว่า เด็กจะเป็นตามที่ต้องการ

- 1.4 คำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก
- 1.5 หาวิธีชมเชย ในรางวัล และพิจารณาว่าเด็กควรได้รับการลงโทษเมื่อไรโดยวิธีใด
- 1.6 พยายามมอง เด็กควยสายตาเด็ก หาวิธีอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กยังไม่เคยมีประสบการณ์ให้เป็นสิ่งที่มีความหมายแก่เด็ก

2. การรู้จักวิธีพูดกับเด็ก วิธีการที่จะช่วยให้ครู เข้าใจวิธีการพูดกับเด็กมี

หลายวิธีดังนี้

- 2.1 สร้างความคุ้นเคยกับเด็ก โดย
 - รู้จักชื่อ
 - ให้เวลาและหาโอกาสให้เด็กได้คุ้นเคยกับครู
 - สนใจความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของเด็ก
- 2.2 ศึกษาสนใจเด็ก และพยายามสร้างสิ่งที่น่าสนใจให้กับเด็ก ทำได้โดย
 - พยายามสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กนักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย คำพูด และการแสดงออกต่าง ๆ
 - ก่อนจะพูดกับเด็ก ควรพยายามให้เด็กสนใจฟังก่อน
 - หาวิธีการที่จะให้เด็กเกิดความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ
 - ให้เวลาในการให้เด็กคิดและแสดงพฤติกรรมตอบสนองสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเองอย่างสมัครใจ
 - ควรใช้คำพูดในรูปเสนอแนะมากกว่าการดูว่า เช่น "ควรทำอะไร" "ไม่ควรพูดว่า "ไม่ควรทำอะไร"
 - ยอมรับการแสดงที่ถูกต้องของเด็กโดยการชมเชย หรือให้กำลังใจด้วยวิธีการต่าง ๆ
 - พยายามให้เด็กเข้าใจว่าพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกใดบ้างที่เป็น การแสดงที่เหมาะสมหรือไม่ เป็นที่ยอมรับของสังคม

2.3 สร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานให้กับเด็ก โดย

- ให้โอกาสเด็กได้ทำในสิ่งที่อยากทำ
- ให้ความช่วยเหลือเล็กน้อยที่สุดเมื่อถึงคราวจำเป็น
- ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการทำงาน
- เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการทำงาน
- พยายามตอบคำถามอย่างมีเหตุผลและเด็กสามารถเข้าใจได้ง่ายเมื่อเด็กถามคำถาม

ความหมายของการจัดประสบการณ์ แนวการจัดประสบการณ์ และแผนการจัดประสบการณ์

การจัดการศึกษาระดับก่อนชั้นประถมศึกษา มีใฝ่หวังให้เด็กอ่านเขียน คิดเลขเป็น หรือเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ จนขึ้นใจดังเช่นระดับประถมศึกษา หรือระดับมัธยมศึกษาแต่เป็นการปูพื้นฐานวิชาต่าง ๆ ในขณะที่เด็กปฐมวัยอยู่ที่โรงเรียน เด็กได้เรียนหลายสิ่งหลายอย่างในแต่ละวัน ทุก ๆ นาทีที่ครูอยู่กับเด็กครูจะสอนเด็กอยู่ตลอดเวลาโดยไม่รู้ตัว และเราแบ่งไม่ได้ว่าขณะนี้เราสอนวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ หรือสังคมศึกษา เพราะมันกลมกลืนกันหมด เช่น ในขณะที่เดินเข้าแถวไปรับประทานอาหาร ครูให้เด็ก เดินเร็ว ๆ หรือเดินช้า ๆ การจัดโต๊ะอาหารที่เด็กได้รับจาน 1 ใบ ช้อน 1 คัน คอเด็กแต่ละคน ก็เป็นการเรียนเลข ถ้วยเหมือนกัน หรือถ้าใช้ดาชหลุม เด็กก็ได้เรียนเลขในดาชว่านั่นถ้วย ในขณะที่รับประทานอาหาร เด็กได้รับการชี้แนะถึงคุณค่าของอาหาร ประโยชน์ของอาหารและมารยาทของการรับประทานอาหารโดยครู ซึ่งเป็นการสอนสุขศึกษาและสังคมศึกษานั้นเอง

เนื่องจากการสอนเด็กวัยก่อนเรียนนี้เกิดขึ้นตลอดเวลา ครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียนจึงควรเข้าใจ หลักสูตร อย่างดี คำว่าหลักสูตรมีความหมายกว้างขวาง ในระดับมัธยมอาจหมายถึง เนื้อหาวิชาและทักษะ แต่สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน หลักสูตรเป็นเสมือนแนวทาง ที่ครูจะชี้แนะจัดหาอุปกรณ์ หรือจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับเด็ก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนจึงควร เข้าใจคำศัพท์บางคำที่ใช้สำหรับการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ดังนี้

การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดการศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียน เพื่อพัฒนาให้ครบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา หากจะเทียบกับระดับประถมศึกษา ก็ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กนั่นเอง

แนวการจัดประสบการณ์ หมายถึง แนวที่จะยึดสำหรับสอนเด็ก ซึ่งหากจะเทียบกับระดับประถมศึกษา ก็ได้แก่หลักสูตรนั่นเอง

แผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง แผนการสอนสำหรับครู เพื่อใช้สอนเด็ก

แนวการจัดประสบการณ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้พิจารณาขอขยาย และเนื้อหาสาระและนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็กมารวบรวมจัดหมวดหมู่ เป็น 4 กลุ่มประสบการณ์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1	เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย
กลุ่มที่ 2	เตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์
กลุ่มที่ 3	เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์
กลุ่มที่ 4	เตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยนั้น จะเน้นเรื่องการฝึกฟัง และพูด มารยาทในการฟังการพูด และฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือ สายตาและการฟัง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการอ่านและเขียน

การสร้างเสริมทักษะภาษาไทย มีรายการประสบการณ์ดังนี้

ความพร้อมในการฟัง

1. การฟังคำพูด คำสั่งได้ เข้าใจและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
2. การมีมารยาทในการฟัง
3. การจำแนกเสียง
4. การฟังนิทานหรือเรื่องราวแล้วจับใจความได้
5. ฟังเพลง คำคล้องจอง และการเล่นที่สร้างเสริมประสบการณ์ทางภาษา

ความพร้อมในการพูด

1. การสนทนาซักถาม
2. มารยาทในการพูด
3. การร้องเพลง และท่องคำคล้องจอง การ เล่นที่สร้าง เสริมประสบการณ์ทางภาษา
4. การเล่าเรื่องราวหรือนิทานสั้น ๆ
5. การแสดงความคิดเห็น

ความพร้อมในการอ่าน

1. การ เปรียบเทียบภาพ สิ่งี่เหมือนกันต่างกัน สิ่งี่ขาดหาย ฯลฯ
2. การเคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา
3. การออกเสียงตามแบบอย่างถูกต้อง
4. การ เล่า เรื่องราวจากภาพ
5. การปฏิบัติตนในการใช้หนังสือและมุมหนังสือ

ความพร้อมในการเขียน

1. การลากเส้นเสรี
2. การลากเส้นตามรอย
3. การลากเส้นตามแบบอย่าง
4. การวาดภาพระบายสี ปั้น และอื่น ๆ
5. วิธีการจับดินสอ คินสอสี

เตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ มุ่งพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์มีรายการประกอบดังนี้

1. การเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ตามรูปร่าง สี ขนาด น้ำหนัก และปริมาณ
2. ตำแหน่งสิ่งของ ไกล - ใกล้ บน - ล่าง หน้า - หลัง
3. การจัดลำดับ เวลาและเหตุการณ์ ก่อน - หลัง
4. การนับปากเปล่า 1 - 30
5. การเปรียบเทียบจำนวนโดยจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง
6. การนับโดยรู้ค่าและความหมายจำนวน 1 - 10
7. ความหมายของคำว่า มี - ไม่มี
8. รวมของ เป็นหมวดหมู่หรือแยกเป็นหมู่ย่อยโดยเพิ่มหรือลดจำนวนภายใน 1 - 10
9. การฝึกคลี่ลามี้อ

เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ประกอบด้วยประสบการณ์พื้นฐาน
ในการดำเนินชีวิตที่ดีในสังคม ความสนใจสิ่งแวดล้อม และการคิดแก้ปัญหา

การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีรายการประสบการณ์ ดังนี้

1. ชื่อ สurname ของตนเอง
2. ชื่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง
3. ที่อยู่และสถานที่ใกล้เคียง
4. ชื่อสถานที่ตั้งและสถานที่ใกล้เคียงโรงเรียน
5. บุคคลที่ควรรู้จักในโรงเรียน
6. หน้าที่และการปฏิบัติตนในโรงเรียน
7. มารยาทในโรงเรียน
8. สมาชิกในครอบครัว
9. มารยาทและการปฏิบัติตนต่อสมาชิกในครอบครัว
10. หน้าที่ของเด็กภายในบ้าน
11. ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
12. การระมัดระวังรักษาและทำความสะอาดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
13. การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์
14. การเล่น การพักผ่อน และการขับถ่าย
15. การระมัดระวังรักษาความปลอดภัยให้ตนเองและผู้อื่น
16. การเก็บและดูแลเครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่มของตน
17. การรักษาความสะอาด ห้องเรียน บริเวณโรงเรียนและสถานที่ต่าง ๆ
18. พืชที่อยู่รอบตัวเรา และพืชในท้องถิ่น

19. สัตว์
20. ดิน หิน ทราย
21. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
22. ไฟ น้ำ แสง เสียง
23. กลางวัน กลางคืน
24. ฤดูกาล
25. ปรัชญาการณธรรมชาติ
26. วันสำคัญ
27. บุคคลสำคัญ
28. สถานที่สำคัญ
29. ประเพณีที่สำคัญ

เตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัยนี้จะเป็นประสบการณ์ที่พื้นฐานทางอารมณ์และจิตใจ ปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรมและจริยธรรม รักสิ่งสวยงามและมีความศรัทธาเริ่มสร้างสรรค

การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีรายการประสบการณ์ ดังนี้

1. การวาดภาพระบายสี
2. การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ
3. การทดลองเกี่ยวกับสี
4. การประดิษฐ์
5. การปั้น พับ ฉีก ตัดปะ ร้อย สาน และม้วน
6. การแสดงออกทางศิลปะตามความรู้สึกนึกคิดอิสระและสร้างสรรค์

7. การเห็นความสวยงามของศิลปะ
8. การควบคุมประสาทสัมผัสระหว่างตาและมือ
9. การร้องเพลงและเคาะจังหวะ
10. การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ
11. การชื่นชมความไพเราะของดนตรี เพลง
12. การปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม เช่น ความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความขยัน ความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ฯลฯ
13. การปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และค่านิยมไทย
14. การปลูกฝังการมีระเบียบวินัย
15. การมีสังคมนิสัยที่ดี สามารถเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
16. การส่งเสริมพละทานามัยของร่างกาย เช่น โยน ว่ายน้ำ ขอด การทรงตัว การวิ่ง กระโดด

เมื่อศึกษาขอบข่าย เนื้อหาสาระ ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน แล้ว จะเห็นว่าถ้าจะแยกรายวิชาตามกลุ่มประสบการณ์ เพื่อให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย เข้าใจแจ่มแจ้งมากขึ้น สามารถแยกเป็นวิชาได้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1	เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย ได้แก่ วิชาภาษาไทย
กลุ่มที่ 2	เตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์
กลุ่มที่ 3	เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาสุขศึกษา
กลุ่มที่ 4	เตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย ได้แก่ วิชาศิลปะ วิชาเพลง-ดนตรี จังหวะเคลื่อนไหว รวมถึงกิจกรรมเสริมที่สำคัญสำหรับเด็ก คือ การฝึกประสาท นิทาน และเกมการศึกษา

เพื่อความกระจ่างชัดในสิ่งที่จะนำไปสอนหรือจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ครูและผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก ควรศึกษารายละเอียดดังต่อไปนี้

วิชาภาษาไทย

ครูผู้เกี่ยวข้องกับเด็กก่อนวัยเรียนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมในห้องที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาภาษาตลอดเวลา เช่น จัดศูนย์บับบล็อก ศูนย์ยาน ศูนย์หนังสือ ฯลฯ นอกจากนี้ยังต้องจัดประสบการณ์เกี่ยวกับภาษา ตามขั้นตอนของการเรียนภาษา คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน ดังนี้

- การฟัง มุ่งให้เด็กสามารถแยกแยะความแตกต่างของเสียงได้ ฟังคำพูด คำสั่ง เข้าใจ และปฏิบัติตามได้ถูกต้อง มีสมาธิในการฟังมีมารยาทที่ดีในการฟังสามารถจับใจความหรือเล่าเรื่องได้
- การพูด มุ่งให้เด็ก พูดได้คล่อง พูดเป็นประโยคที่ถูกต้องพูดได้ชัดเจน รู้จักใช้ภาษาที่สุภาพ ให้เด็กสามารถเล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ เล่าเรื่องจากภาพ และสามารถใช้คำพูด สื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้
- การอ่าน มุ่งให้เด็กมีความพร้อมที่จะอ่าน โดยฝึกให้เด็กรู้จักเคลื่อนไหวสายตาจากซ้ายไปขวา ฝึกการสังเกตรูปภาพที่เหมือนกัน ตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่เหมือนกัน ต่างกัน สามารถเรียกชื่อสิ่งของจากภาพได้ รู้จักตัวอักษร และเสียงของตัวอักษร
- การเขียน มุ่งให้เด็กมีความพร้อมที่จะเขียน โดยให้เด็กได้มีโอกาสเล่นเครื่องเล่นที่ตองไขกลตามเนื้อนิ้วมือ เช่น เล่นก่อก ตอก สาน ฉีก ปั้น ปะ ร้อย ให้เด็กได้มีโอกาสวาดรูประบายสี สัมผัสตัวอักษร ดากเส้นตามรอยปะ

กิจกรรมที่สำคัญซึ่งมีส่วนช่วยผู้ให้เด็กสนใจภาษา คือ การอ่านหนังสือ การเล่านิทาน การท่องคำกลอน คำคล้องจอง การเล่นเกม การศึกษาและเครื่องเล่นต่าง ๆ

จากรายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนการสอน
ชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ
ผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดขอบเขตของ เนื้อหาและประ สบการณ์การ เรียนรู้ของ เด็กไว้ในลักษณะเป็น
ทักษะต่าง ๆ เพื่อให้ เป็นแนวมาตรฐานสำหรับโรงเรียนในการรับ เนื้อหาและประ สบการณ์
ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของ เด็กในแต่ละท้องถิ่น

ทักษะเบื้องต้นทางภาษา (พจนานุกรม พจนานุกรม)

1. ฟังคำพูด คำสั่ง หรือคำแนะนำแล้วปฏิบัติได้ถูกต้อง
 - หยิน จีบ ชี บอ ก สิ่งของต่าง ๆ พืช สัตว์ อวัยวะต่าง ๆ หรือจากภาพได้
 - ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามตำแหน่งและทิศทางที่สั่ง เช่น ไปยืนที่โต๊ะครู
ไปนั่งข้าง เพื่อน
 - ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามคำสั่งในวิชาต่าง ๆ เช่น
ศิลปะ : วาด ระบายสี ปั้น ฉีก คัด ปะ พับ
พละ : แสดงท่าทางต่าง ๆ ตามคำสั่ง
 - แสดงกริยาท่าทางต่าง ๆ หรือปฏิบัติตามคำสั่งอื่น ๆ ได้ เช่น นั่ง ยืน
วิ่ง กระโดด ฯลฯ
2. ฟังเรื่องราวได้เข้าใจและสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ เช่น ฟังนิทาน
ที่มีอุปกรณ์หรือภาพประกอบเรื่อง นิทานที่มีท่าทางประกอบคำพูด เรื่องราวต่าง ๆ จาก
ประสบการณ์ของครูและเพื่อน หลังจากฟังแล้วสามารถ
 - จับใจความกว้าง ๆ ได้
 - สรุปใจความสำคัญของ เรื่องและแนวคิดได้
 - เรียงลำดับ เหตุการณ์หรือเรื่องราวได้
 - เปรียบเทียบหรือเห็นความสัมพันธ์ของ เรื่อง เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม
 - วิจารณ์ คาดคะเน และสรุปตามความคิดเห็นของตนเองได้

3. ใช้คำพูดสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้

- พูดแสดงความต้องการ
- ต้องการสิ่งของต่าง ๆ
- ต้องการแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ
- ต้องการความช่วยเหลือ
- พูดแสดงความรู้สึก เช่น
 - รู้สึกใจ เสียใจ
 - รู้สึกเจ็บปวด
- ตั้งคำถามและตอบคำถามได้
- แสดงความคิดเห็นได้
- พูดเรียงคำเป็นประโยคให้เข้าใจความ เช่น
 - ใคร ทำอะไร
 - ใคร ทำอะไร ที่ไหน
 - ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร
 - ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร
 - ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม

4. พูดให้ชัดเจนและใช้ภาษาที่สุภาพได้

- ออกเสียงพยัญชนะต้นได้ชัดเจน
- ออกเสียงตัวสะกดได้ชัดเจน
- ออกเสียงคำที่มี ร, ล, ว ความกล้าได้ชัดเจน
- ใช้คำแทนตัว ฉัน ผม และคำแทนชื่อเพื่อน คุณ หรือ เธอ ได้
- ใช้คำกริยา ค่ะ ขา ค่ะ ครับ ได้
- ใช้คำสวัสดิ์ ขอบคุณ ขอโทษได้
- ใช้ภาษาพูดที่สอดคล้องกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

5. เล่าเรื่องจากประสบการณ์หรือเล่าเรื่องจากภาพ โดย

- ใช้คำพูดที่มีความหมายถูกต้อง เหมาะสม
- มีการใช้สันธานเชื่อมประโยค
- ประโยคต่าง ๆ มีใจความต่อเนื่องกัน
- เรื่องที่เล่ามีลำดับเหตุการณ์ เรื่องราว และแนวคิดสัมพันธ์กัน
- มีการแปลความหมายของความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตัวละคร
- บอกสาเหตุของการกระทำหรือของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง
- คัดเลือกและสรุปลงความคิด เห็นเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า แล้วตั้งชื่อเรื่องได้

6. รู้จักแยกเสียงและรูปของตัวอักษรที่เหมือนกันและต่างกัน

- แยกเสียงที่เหมือนกันและต่างกันได้
 - เสียงของคำ
 - เสียงของพยัญชนะคน
 - เสียงของสระ
 - เสียงของตัวสะกด
- แยกรูปของตัวอักษรที่เหมือนกันและต่างกันได้ เช่น

ก ด ภ, ช ฌ, ฐ ฑ, ท ฑ ฯลฯ

7. อ่านภาพและอ่านท่าทางได้

- ภาพอะไร
- ท่าอะไร
- เพราะเหตุใด

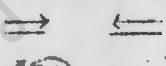

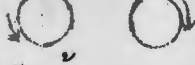
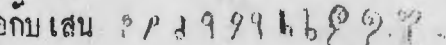
8. ออกเสียงคำใกล้ขีดตัวที่ง่าย ๆ ได้ เช่น คำถามเกี่ยวกับ

- บุคคลในครอบครัว
- บุคคลในโรงเรียน
- ชื่อสัตว์
- ชื่อผลไม้
- ชื่อสิ่งของต่าง ๆ

9. หีบจับดินสอเขียนและวางกระดาษได้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี

- จับดินสออย่างถูกต้องโดยบอกวิธีให้เด็กทราบ ทำตัวอย่างให้ดู และให้ทำตาม
- 1. จับดินสอด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ วางไว้บนปลายนิ้วกลาง นิ้วทั้งสามจะประคองดินสอไปด้วยกัน นิ้วนางและนิ้วก้อยงอเข้าไว้ อุ้งมือ เป็นที่รับน้ำหนักของมือขณะเขียน
- 2. จุดจับดินสอ ควรห่างจากปลายดินสอประมาณ 1 นิ้วฟุต
- 3. อย่าจับดินสอแน่นเกินไป
- 4. วางกระดาษหรือสมุดตรงหน้าผู้เขียน ความแนวขอบโต๊ะ ขณะเขียนใช้มืออีกข้างหนึ่งจับกระดาษหรือสมุดให้มั่น

10. เขียนพื้นฐาน 13 เส้นได้คือ

- 1. เส้นลง
- 2. เส้นขึ้น
- 3. เส้นนอน
- 4. เส้นโค้ง
- 5. วงกลม
- 6. เขียนหัวตัวกับเส้น

11. เขียนตัวอักษรต่าง ๆ ตามแบบ เรียงลำดับจากตัวที่เขียนง่ายไปหายาก

ง	จ					} ง่าย
ว	ร	ช				
ป	บ	ษ				
ก	ถ	ภ				} ปานกลาง
ด	ต	ย	พ	ฟ	ห	
ค	ศ	ค	ช	ต		
ข	ช	ซ	ซ			
น	ณ	ม	ม			

ท	ฑ	ท	}	ปานกลาง
ล	ล			
อ	อ			
ญ	ณ	ณ	}	ยาก
ม	ม	ร		

วิชาคณิตศาสตร์

การสอนคณิตศาสตร์สำหรับเด็กนั้น เราสอนแทรกอยู่ในทุกกิจกรรมตลอดเวลา เช่น เราบอกให้เด็กไปหยิบดินสอแท่งสั้น บนโต๊ะสี่เหลี่ยม มาให้ครู เราบอกให้เด็กวิ่งเร็ว ๆ เดินช้า ๆ หรือก้าวไปซ้าย ตลอดจนกระทั่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขทั้งหลาย การเตรียมและส่งเสริมความพร้อมในการเรียนคณิตศาสตร์จึงมุ่งที่จะให้ฝึกการสังเกต รู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักเปรียบเทียบ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ จากรายงานการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็ก ได้เสนอแนะรายละเอียดทักษะทางคณิตศาสตร์ ดังนี้

ทักษะเบื้องต้นทางคณิตศาสตร์ (เอื้อพร โอนพรัตน์วิบูลย์)

การสังเกตและจำแนกสิ่งต่าง ๆ ตามสี

1. สีใกล้ตัวที่ควรรู้จัก
 - สิ่งที่มีสีแดง เช่น มะเขือเทศ ดอกไม้ เสื้อผ้า และของใช้ต่าง ๆ ผลไม้ต่าง ๆ ฯลฯ
 - สิ่งที่มีสีเขียว เช่น ใบไม้ ผักต่าง ๆ สนามหญ้า เสื้อผ้าและเครื่องใช้ต่าง ๆ ผลไม้ต่าง ๆ ฯลฯ
 - สิ่งที่มีสีเหลือง เช่น ดวงจันทร์ กว๊าย (ผลไม้ต่าง ๆ ที่มีสีเหลือง) เสื้อผ้าของใช้ต่าง ๆ ยี่สิบ

2. สิ่งเดียวกันอาจมีได้หลายสีแตกต่างกัน เช่น

รถยนต์	}	:	สีแดง เหลือง เขียว ขาว ดำ น้ำตาล ฯลฯ
เสื่อผ้า			
ของใช้			
ใบไม้		:	เขียวอ่อน เขียวแก่ แดง เหลือง น้ำตาล
ดอกกุหลาบ		:	แดง ชมพู เหลือง ขาว

3. สีที่ใกล้เคียงแต่มีระดับของสีแตกต่างกัน

สีเขียวแก่	-	สีเขียวอ่อน	-	เขียวขี้ม้า
สีน้ำเงิน	-	สีน้ำทะเล	-	สีฟ้า
สีเหลืองส้ม	-	สีเหลืองแก่	-	สีเหลืองอ่อน - สีเนื้อ
สีส้ม	-	สีแสด	-	สีชมพู

4. การผสมแม่สี แดง เหลือง น้ำเงิน เกิดเป็นสีใหม่

แดง	+	เหลือง	=	ส้ม
เหลือง	+	น้ำเงิน	=	เขียว
แดง	+	น้ำเงิน	=	ม่วง

5. การผสมสีต่าง ๆ กับสีขาว จะเกิดเป็นสีใหม่ที่อ่อนกว่าเดิม

แดง	+	ขาว	=	ชมพู
น้ำเงิน	+	ขาว	=	ฟ้า
เหลือง	+	ขาว	=	เหลืองอ่อน
เขียว	+	ขาว	=	เขียวอ่อน
ดำ	+	ขาว	=	เทา

6. สัตว์ใช้เป็นสัญลักษณ์ เช่น

- สัญลักษณ์ไฟจราจร แดง เหลือง เขียว
- สีของธงชาติไทย แดง ขาว น้ำเงิน
- สีที่ใช้แทนวันต่าง ๆ ใน 1 สัปดาห์ แดง, เหลือง, ชมพู, เขียว, แสด, ฟ้ำ, ม่วง
- เครื่องหมายจราจร ทางมาด้าย

การสังเกตและจำแนกเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ตามรูปร่าง/รูปทรง

1. สังเกตและจำแนกเปรียบเทียบความเหมือน ความคล้าย ความแตกต่าง ของรูปร่าง คน สัตว์ ผลไม้ สิ่งของใกล้ตัวเด็ก
2. สังเกตและจำแนก สิ่งที่มีรูปทรง กลม เช่น ผลส้ม ลูกบอล ลูกโลก ฯลฯ
3. สังเกตและจำแนกสิ่งที่มีรูปร่างกลม เช่น ลอรถ กระดุม เหรียญ จาน
ขนมปัง (แบนกลม)
4. สังเกตและจำแนกสิ่งที่มีรูปทรงสี่เหลี่ยม เช่น ไม้บล็อก กล่อง ตู้ โทรทัศน์
ลูกเต๋า
5. สังเกตและจำแนกสิ่งที่มีรูปร่างสี่เหลี่ยม เช่น ประตู หน้าต่าง กรอบรูป
สมุด โตะ ฯลฯ
6. สังเกตและจำแนกสิ่งที่มีรูปทรงสามเหลี่ยม เช่น ไม้บล็อกรูปสามเหลี่ยม
7. สังเกตและจำแนกสิ่งที่มีรูปร่างสามเหลี่ยม เช่น หน้าจั่วหลังคาบ้าน
กรอบพระไม้นาก ฯลฯ
8. สังเกตและจำแนกสิ่งที่มีรูปทรงกระบอก เช่น แก้วน้ำ กระบอก ไม้ไผ่
ท่อน้ำ กระจปองนม ฯลฯ
9. สังเกตภาพและเงาซึ่งเกิดจากภาพนั้น ๆ
10. สังเกตภาพสิ่งเดียวกันแต่อยู่ในลักษณะที่ต่างกัน เช่น รมกาง - รมหุบ
หนังสือเปิด - ปิด ตุ๊กตานั่ง - ตุ๊กตานอน ฯลฯ

การสังเกตและจำแนกเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ตามขนาด

1. สังเกตและจำแนกสิ่งที่มีขนาด ใหญ่ กลาง เล็ก
2. สังเกตและจำแนกสิ่งที่มีขนาด ใหญ่กว่า - เล็กกว่า สิ่งที่กำหนดให้
3. สังเกตและจำแนกสิ่งที่มีขนาด เท่ากัน หรือเท่ากับสิ่งที่กำหนดให้
4. สังเกตและจำแนกสิ่งที่เป็นคู่สัมพันธ์ซึ่งมีขนาดเหมาะสมกัน เช่น เด็ก

ไซรอง เทาตุเล็ก ฯลฯ

5. สังเกตและจำแนกสิ่งที่ใหญ่ที่สุด - เล็กที่สุด
6. สังเกต จำแนกและเปรียบเทียบขนาดของสิ่งต่าง ๆ ที่ขนาด อ้วน ผอม

พอดี

7. สังเกต จำแนกและเปรียบเทียบขนาดของสิ่งต่าง ๆ ที่อ้วนกว่า ผอมกว่า
สิ่งที่กำหนดให้

8. สังเกตจำแนกและเปรียบเทียบขนาดของสิ่งต่าง ๆ ที่อ้วนที่สุด และผอม
ที่สุด

การสังเกตจำแนกและเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ตามปริมาณ

1. สังเกตปริมาณของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถนับจำนวนได้ มาก - น้อย
2. สังเกตปริมาณของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถนับจำนวนได้ มากกว่า-น้อยกว่า

ที่กำหนดให้

3. สังเกต ปริมาณของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถนับจำนวนได้ มากที่สุด-น้อยที่สุด
4. สังเกต ปริมาณของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถนับจำนวนได้ เท่ากันกับที่กำหนดให้
5. สังเกต ปริมาณของสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่สามารถนับจำนวนได้ เช่น น้ำ ข้าว

กองทราย ฯลฯ

การสังเกตและเปรียบเทียบ เรื่อง น้ำหนัก

1. การสังเกตทดสอบและตัดสินเรื่องน้ำหนักจากคานเอียง ขึ้น-ลงของคาน (น้ำหนักมากคานด้านนั้นจะเอียงลง)

2. การเปรียบเทียบของ 2 สิ่งว่าสิ่งใดหนักกว่า - เบากว่า
3. การเปรียบเทียบน้ำหนักของ 2 สิ่งขึ้นไป ว่า สิ่งใดหนักที่สุด - เบาที่สุด
4. การเปรียบเทียบน้ำหนักของ 2 สิ่งขึ้นไปว่าสิ่งใดหนักเท่ากัน
5. การสังเกตและคาดคะเนว่าของสิ่งใดหนักสิ่งใดเบาจากประสบการณ์ เช่น กองดิน / กองใบไม้

การสังเกตและเปรียบเทียบ เรื่อง ความยาว

1. สังเกตและเปรียบเทียบของ 2 สิ่งว่า สิ่งใดสั้น - สิ่งใดยาว
2. สังเกตและเปรียบเทียบของ 2 สิ่งขึ้นไปว่า สิ่งใดยาวที่สุด-สั้นที่สุด
3. สังเกตและเปรียบเทียบของว่าสิ่งใดยาวเท่ากับสิ่งที่กำหนดไว้
4. สังเกตและเปรียบเทียบของว่าสิ่งใดมีความยาวที่เหมาะสมกับสิ่งที่กำหนดให้
5. สังเกตและเปรียบเทียบของในเรื่องระยะทาง

การสังเกตและเปรียบเทียบในเรื่องความสูง

1. สูง - ต่ำ อะไรอยู่สูง อะไรอยู่ต่ำ (ตำแหน่งที่อยู่ของสิ่งของ 2 สิ่ง)
2. สูงที่สุด - ต่ำที่สุด
3. สูงกว่า - ต่ำกว่า (สิ่งที่กำหนด)
4. สูงเท่ากัน + ต่ำเท่ากัน (กับสิ่งที่กำหนด)
5. สูง - เตี้ย (คนสูง/คนเตี้ย, คีกรสูง/คิกเตี้ย)
6. สูงที่สุด - เตี้ยที่สุด
7. สูงกว่า - เตี้ยกว่า (สิ่งที่กำหนด)
8. สูงเท่ากัน - เตี้ยเท่ากัน (กับสิ่งที่กำหนด)

การสังเกตและเปรียบเทียบในเรื่องมิติ

1. การมองจากมุมต่าง ๆ เช่น
 - มองจากด้านบน
 - มองจากด้านล่าง
 - มองจากด้านข้าง ๆ
 - มองจากด้านหน้า
 - มองจากด้านหลัง
2. การนับจำนวน
 - ภาพลูกบาศก์ที่วางซ้อน ๆ กันในมุมต่าง ๆ
 - ภาพคน สัตว์ สิ่งของ ที่อยู่ซ้อนกันซึ่งเห็นเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของ

ร่างกาย

การสังเกตและเปรียบเทียบในเรื่องของปริมาตร

1. เปรียบเทียบความหนา - บาง ของสิ่งของ
2. เปรียบเทียบความลึก - ความตื้น
3. เปรียบเทียบความกว้าง - แคบ

การบอกตำแหน่งของสิ่งของ

1. ข้างบน - ข้างล่าง / เหนือ - ใต้
2. ข้างใน - ข้างนอก
3. ข้างซ้าย - ข้างขวา
4. ข้างหน้า - ข้างหลัง / หัว - ท้าย - ตรงกลาง / กลาง ๆ ริม ๆ
5. ใกล้ - ไกล
6. ตำแหน่งที่, ลำดับที่ 1, 2, 3, 4.....

การเปรียบเทียบจำนวนโดยการจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง

1. จำนวนมาก - น้อย (ข้างที่เหลือเศษมาก)
2. จำนวนคู่ - คี่ (เมื่อจับคู่กันแล้วเหลือเศษเป็นจำนวนคี่)

การจัดอันดับสิ่งต่าง ๆ

1. จัดอันดับตามความสูงไปหาเตี้ย/ เตี้ย - สูง
2. จัดอันดับตามความยาวไปหาสั้น/ สั้น - ยาว
3. จัดอันดับตามความใหญ่ไปหาเล็ก/ เล็ก - ใหญ่
4. จัดอันดับตามความอ้วนไปหาผอม/ ผอม - อ้วน
5. จัดอันดับตามจำนวนจากมาก - น้อย/ น้อย - มาก
6. จัดอันดับตามค่าของตัวเลข จาก 0 - 9 / จาก 9 - 0

การจัดลำดับเวลาและเหตุการณ์

การจัดเรียงภาพเรื่องราวที่เกิดขึ้นก่อน - หลังตามลำดับเหตุการณ์

- การงอกของเมล็ด - งอกราก - งอกใบ - ต้นไม้เล็ก - ต้นไม้ใหญ่
- วงจรชีวิตของกบ วางไข่ - ลูกออด - งอกขาหลัง - งอกขาหน้า -

ลูกกบ

- วงจรชีวิตของผีเสื้อ วางไข่ - ตัวหนอนเล็ก - ตัวหนอนใหญ่ - คืบคืบ -
- ผีเสื้อ

- กิจวัตรประจำวัน ตื่นนอน - แปรงฟัน (อาบน้ำ) - แต่งตัว - กินข้าว -
- ไปโรงเรียน

- การสร้างบ้าน ตั้งเสา - พื้นบ้าน - ฝาบ้าน - หลังคา - ประตูหน้าต่าง

- การตมน้ำ เทน้ำใส่ภา - ยกตั้งเตา - น้ำเดือด

- การตัดเย็บ ผ้า 1 ชิ้น - ตัดเป็นชิ้น ๆ - เย็บเป็นตัวเสื้อ

- การแบ่งผลไม้, ขนมเค้ก ผลไม้ 1 ลูก - ผักครึ่ง - แบ่งเป็น 4
- การลำดับเวลา เช้า - กลางวัน - เย็น - กลางคืน
- พัฒนาการของเด็ก เด็กทารก - เด็กคลาน - เด็กเดิน - เด็กโต -
หนุ่มสาว - คนแก่

การนับเลข และจำแนกคำ ชื่อ และรูปร่างของตัวเลข

1. การนับปากเปล่าและเข้าใจความหมายของจำนวน 0 - 3
2. การจับคู่เลข 0 - 3 กับสิ่งของจำนวน 0 - 3
3. การนับปากเปล่าและเข้าใจความหมายของจำนวน 4 - 6
4. การจับคู่เลข 4 - 6 กับสิ่งของจำนวน 4 - 6
5. การนับปากเปล่าและเข้าใจความหมายของจำนวน 7 - 10
6. การจับคู่เลข 7 - 10 กับสิ่งของจำนวน 7 - 10
7. การนับปากเปล่า 1 - 10 (โดยให้รู้ความหมายของตัวเลข) และการอ่าน
เลข 1 - 10
8. ลักษณะของตัวเลข 1 - 10 และเปรียบเทียบภาพและวิธีเขียนตัวเลข
1 - 10
9. คำและความหมายของเลขไทย 1 - 10 และการอ่านเลขไทย 1 - 10
10. ลักษณะของตัวเลขไทย 1 - 10 เปรียบเทียบเลขอารบิกและภาพ และ
วิธีเขียนตัวเลขไทย 1 - 10
11. นับปากเปล่า 1 - 20
12. นับปากเปล่า 1 - 30
13. การนับปากเปล่าโดยนับเพิ่มทีละ 2 (2 - 10)
14. การนับปากเปล่าโดยนับเพิ่มทีละ 5 (5 - 30)

วิชาวิทยาศาสตร์หรือธรรมชาติวิทยา

เพื่อให้เด็กได้รู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น โดยพยายามให้เด็กคิดค้น เสาะแสวงและสะสมข้อมูลต่าง ๆ โดยอาศัยการสังเกต และเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (sensory perception) เช่น สังเกตการตกไข่ การละลายของเทียนไข การละลายของน้ำแข็ง ไอศกรีม นอกจากนี้ยังมุ่งที่จะให้เด็กรู้จักแยกแยะประเภท (classifying)

- เด็กต้องมีวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กจับต้อง ดูคลำ คมกลิ่น ได้เห็น ได้ยิน ได้ลิ้มรส เช่น พืช หิน แร่ เศษไม้ สัตว์ และของใช้ซึ่งมีกลิ่น มีสี และมีรสต่าง ๆ อาหารและเครื่องใช้ต่างรส วัสดุซึ่งมีลักษณะเสียงต่าง ๆ ฯลฯ

- เด็กต้องมีอุปกรณ์และกิจกรรมพิเศษเพื่อสังเกตและค้นหาข้อมูลได้ด้วยตนเอง เช่น แว่นขยาย แม่เหล็ก เข็มทิศ เครื่องแม่เหล็กไฟฟ้า วัสดุซึ่งมาประกอบเป็นเครื่องดนตรีง่าย ๆ อุปกรณ์เหล่านี้จัดวางเป็นครั้งเป็นคราว บางชนิดวางไว้ในที่ ๆ เด็กหยิบจับได้ เช่น ในศูนย์ประสบการณ์ชีวิต บางครั้งครูนำอุปกรณ์เหล่านี้มาประกอบการสอน

- เด็กต้องมีโอกาสศึกษานอกสถานที่ เพื่อสังเกตธรรมชาติรอบ ๆ หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ก้อนหรือหลังฝนตก วันที่มีหมอก

จากรายงานการวิจัยได้เสนอรายละเอียดทิศทางทางวิทยาศาสตร์ ดังนี้

ทักษะกระบวนการเบื้องต้นทางวิทยาศาสตร์ (บุษบง ทองอยู่)

การสังเกตและจำแนกเกณฑ์

หัวข้อเสนอแนะในการสังเกตและจำแนกเกณฑ์มีดังนี้คือ

1. พืช สังเกตและจำแนกเกณฑ์ตาม

- ลักษณะส่วนประกอบอันได้แก่ ต้น ใบ ดอก ผล ฯลฯ

- สถานที่เกิด เช่น ใต้ถุน บ้านดิน ใต้น้ำ ฯลฯ
- อายุ เช่น ไม่นับคน (อายุยืนหลายปี) ไม่นับลูก (อายุยืนเพียง 1 ฤดู)
- รูปทรงที่ปรากฏ เช่น พุ่ม เฉากอ
- ประโยชน์และโทษ

2. สัตว์ สิ่งเกิดและจำแนกเกณฑ์ตาม

- ลักษณะรูปร่าง
- ลักษณะการเคลื่อนไหว
- ที่อยู่
- อาหาร
- วงจรชีวิต
- การเลี้ยงดู
 - มนุษย์เลี้ยงดู
 - พ่อแม่สัตว์เลี้ยงดู
- เสียง
 - ลักษณะเสียงของสัตว์ชนิดต่าง ๆ
 - เสียงที่แสดงความรู้สึกต่าง ๆ
- ศัตรูและการป้องกันตัว
- ประโยชน์และโทษ

3. น้ำ สิ่งเกิดและจำแนกเกณฑ์ตาม

- คุณสมบัติ - ของเหลว ไม่มีสี, รูปร่างตามภาชนะที่ใส่, รสจืด, คุณสมบัติเปลี่ยนแปลงได้
- ลักษณะที่ปรากฏตามธรรมชาติ - ของเหลว ของแข็ง ใต้น้ำ
- วงจรของน้ำ
- ประโยชน์และโทษ

- การสันหนากการที่อาศัยน้ำ - วายุน้ำ แข่งเรือ เล่นสกี ตกปลา เล่นเพลงเรือ
- อาชีพที่ตองอาศัยน้ำ
- ปฏิกริยาของวัตถุค่อน้ำ - ลอย, จม, ละลายน้ำ, ไมละลายน้ำ, ควบน้ำ, ไมควบน้ำ

4. ฝน สิ่งเกิดและจำแนกเกณฑ์ตาม

- ลักษณะของฝน หิมะ ๆ , ปรอย ๆ, พายุฝน
- ปรากฏการณ์ก่อนและหลังฝนตกที่รับรู้ได้ด้วยประสาททั้ง 5 อันได้แก่
ตา หู จมูก ผิวหนัง ลิ้น
- ความรู้สึกต่าง ๆ ของคนเมื่อฝนตก
- การปฏิบัติต่าง ๆ ของคนเมื่อฝนตก

5. อากาศ สิ่งเกิดและจำแนกเกณฑ์ตาม

- คุณสมบัติของอากาศ มีน้ำหนัก
- มีแรงดัน
- เคลื่อนที่ได้
- ต้องการที่อยู่
- บางครั้งปรากฏในลักษณะเป็นพอง
- ประโยชน์เช่น คน สัตว์ พืชต้องการอากาศหายใจ เพื่อมีชีวิตอยู่ อากาศช่วยให้ไฟติด
- โทษ เช่น ทำให้ไฟลุกลามเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายได้

6. ฤดู สิ่งเกิดและจำแนกเกณฑ์ตาม

- ลักษณะอากาศและปรากฏการณ์ธรรมชาติในแต่ละฤดู
 - สภาพสิ่งแวดล้อมในแต่ละฤดู
 - พืช เช่น ผลไม้ไปในฤดูหนาว ออกดอกในฤดูร้อน
 - สัตว์ เช่น กบจำศีล นกอพยพที่อยู่
 - มนุษย์ เช่น ใส่เสื้อหนาว เล่นหิมะ
 - พื้นผิวดิน เช่น แดงระแหง เป็นโคลน
- และ

7. ไฟ สิ่งเกิดและจำแนกเกณฑ์ตาม

- คุณสมบัติของไฟ
 - ร้อน
 - สว่าง
 - อาศัยอากาศและเชื้อเพลิงในการเผาไหม้
- การจุดและดับไฟวิธีต่าง ๆ
- ประโยชน์และโทษ
- ความรู้สึกต่าง ๆ ที่คนมีต่อไฟ

8. แสง สิ่งเกิดและจำแนกเกณฑ์ตาม

- ที่มาและการเกิด
 - ตามธรรมชาติ
 - มนุษย์สร้าง
- ลักษณะของแสง เช่น อ่อน จา
- ประโยชน์และโทษ
 - ต่อมนุษย์
 - ต่อสัตว์
 - ต่อพืช

- ความสัมพันธ์ของแสงและเงาซึ่งเปลี่ยนแปลงตาม
 - ขนาด
 - รูปร่างของวัตถุที่บังแสง
 - ทิศทาง

9. เวลา สังเกตและจำแนกเกณฑ์ตาม

- วิธีสังเกต
 - จากธรรมชาติ เช่น ดวงอาทิตย์
 - จากเครื่องมือเวลาต่าง ๆ เช่น นาฬิกา นาฬิกาทราย ปฏิทิน
- ความสัมพันธ์ระหว่างเวลากับ
 - ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ฤดู
 - สภาพอากาศ ความมืด
 - ชีวิตมนุษย์ เช่น การทำกิจวัตร การรับประทานอาหาร การแต่งตัว ฯลฯ

10. โลก สังเกตและจำแนกเกณฑ์ตาม

- สภาพแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต เช่น ทองฟ้า นิวตัน ภูเขา หิน ทะเล
- สิ่งมีชีวิตบนโลก
- สิ่งมีชีวิตอาศัยสภาพแวดล้อมที่ไม่มีชีวิตอย่างไร เช่น เสืออาศัยถ้ำเป็นที่อยู่
- ปรากฏการณ์ธรรมชาติในช่วงเวลาต่าง ๆ

11. ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ สังเกตและจำแนกเกณฑ์ตาม

- ลักษณะที่อยู่
- ความสัมพันธ์หรืออิทธิพลที่มีต่อโลก

12. หิน สังเกตและจำแนกเกณฑ์ตาม

- ลักษณะพื้นผิว, สี, ขนาด, ความแข็ง, แหล่งที่พบ
- ประโยชน์และโทษ

การวัด

- เวลา
- น้ำหนัก ปริมาณ ปริมาตร ความสูง ความยาว ความกว้าง ความหนา ความลึก
- คุณภูมิ เช่น น้ำ อากาศ ร่างกาย
- แรงต่าง ๆ เช่น ไฟ - แรงเหวี่ยง อากาศ - แรงลม

วิธีวัดควรง่าย ๆ พอเหมาะกับความสามารถของเด็ก เครื่องมือวัดของผู้ใหญ่อาจยากเกินไปและไม่ช่วยทำให้เด็กเข้าใจความหมายของสิ่งที่เขาจะวัด ตัวอย่างการวัดอย่างง่าย ได้แก่ วัดว่า โต๊ะเรียนสูงกี่กิม กระดานดำยาวกี่ศอก น้ำมีปริมาตรกี่ปีป ระยะเวลาเรียนหนังสือนาน (อาจตอบว่าตั้งแต่หลัง เคารพธงชาติจนถึงเวลาอาหารกลางวัน เมื่อพระอาทิตย์ตกศีรษะ)

การจัดทำกับข้อมูลและสื่อความหมายข้อมูล หมายถึง การทดลองปฏิบัติและนำเอาสิ่งที่เรียนรู้จากการทดลองมาคิด เพื่อหาข้อสรุปในลำดับต่อไป การจัดทำกับข้อมูลและสื่อความหมายข้อมูลอาจทำได้ดังนี้คือ

ก. ให้เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองตั้งแต่ค้นจนจบไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะเป็นการสังเกตจากสิ่งรอบตัวหรือทดลองปฏิบัติ จากหัวข้อเสนอแนะในการสังเกตและจำแนกเกณฑ์ทั้ง 12 เรื่อง ถ้ามีข้อมูลส่วนใดที่ไม่สามารถสังเกตได้จากสิ่งรอบตัว ครูผู้สอนก็จำเป็นต้องทดลองให้ดู เช่น เด็กหาข้อมูลที่ว่าอากาศมีน้ำหนักจากปรากฏการณ์รอบตัวในชีวิตประจำวันไม่ได้ ครูก็อาจทดลองโดยเป่าลูกโป่งใบเล็กหนึ่งใบ และใบใหญ่หนึ่งใบแล้วชั่งให้ดูบนตาชั่งแบบไม้คาน ซึ่งอาจทำขึ้นเองเพื่อชั่งของเบา ๆ (ก่อนจะทดลองเรื่องนี้ครูควรแน่ใจว่าเด็กมีความรู้พื้นฐานเรื่องน้ำหนักและการชั่ง) เพื่อเด็กจะได้เข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง เช่น ในการศึกษาการเจริญเติบโตของต้นไม้ ก็ให้เด็กปลูกและดูแลต้นไม้เองตั้งแต่การเพาะเมล็ด

ข. ให้เด็กสังเกตและตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละระยะ เช่น ให้เด็กคอยสังเกตไว้ว่าทุกสิ้นสัปดาห์คนไม่สูงขึ้นเท่าไร

ค. ให้เด็กบันทึกข้อมูลอย่างง่าย ๆ ที่ทุกคนเข้าใจ ทุกระยะตั้งแต่ต้นจนจบการบวนการ เช่น ทำกราฟแท่งบันทึกว่าแต่ละสัปดาห์พืชสูงขึ้นเท่าไร

การตัดสินใจลงความเห็นจากข้อมูล หมายถึง สรุปความคิดที่ได้จากการสังเกตหรือการทดลองปฏิบัติในการหาคำตอบให้เด็กตัดสินใจลงความเห็นจากข้อมูล ครูผู้สอนควรทบทวนก่อนว่า

ก. เด็กทราบสมมุติฐาน

ข. เด็กมีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอจะสรุปความคิดเห็น

ค. เด็กเข้าใจการจัดทำกับข้อมูลและการสื่อความหมายข้อมูลอย่างถ่องแท้ ไม่มีความเคลือบแคลงสงสัย ถ้ามีความเคลือบแคลงสงสัยเมื่อใด ครูจะต้องให้โอกาสเด็กสังเกตหรือทดลองปฏิบัติซ้ำจนเป็นที่แน่ใจว่าทั้งครูและเด็กทุกคนเข้าใจข้อมูลในแง่เดียวกันเสียก่อนจึงจะก้าวไปสู่ขั้นต่อไป

เมื่อเด็กมีความรู้ครบทั้งสามอย่างแล้วก็ตัดสินใจลงความเห็นจากข้อมูลได้

ตัวอย่าง การตัดสินใจลงความเห็นจากข้อมูล เรื่องน้ำจำเป็นต่อชีวิตคนไม่

ก. สมมุติฐาน - ถ้าคนไม่ชาน้ำ คนไม่ตาย

ข. ข้อมูลพื้นฐาน - เด็กเคยดูแลคนไม่ด้วยการรดน้ำทุกวันตั้งแต่เริ่มคนเพละจนคนไม่โต

ค. การจัดทำและสื่อความหมายข้อมูล

- ทุกคนพร้อมใจกันหุ้มน้ำคนไม่และบันทึกลง เป็นภาพ

วาทกรรม เปลี่ยนแปลงของต้นไม้ทุกสัปดาห์ไปเรื่อยจนต้นไม้ไม่มี
สีเขียวเลยหรืออาจมีต้นไม้หลายคนและแบ่งเป็น 2 พวก พวกหนึ่ง
ยังรคน้ำอยู่ต่อไป อีกพวก เลิกรคน้ำและมาเปรียบเทียบกัน

การตัดสินใจลงความเห็นข้อมูล เด็กต้องสังเกตความสัมพันธ์ของ 2 สิ่ง

1. ความเขียวของต้นไม้อันหมายถึงชีวิตของต้นไม้
2. การเลิกรคน้ำ

เมื่อครูชี้ให้เห็นความสัมพันธ์แล้วเด็กก็จะสรุปได้

การคาดการณ์ในขอบเขตของข้อมูลและขอบเขตของข้อมูล

เมื่อเด็กมีประสบการณ์กับข้อมูลบ่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำ การสื่อ
ความหมายหรือการลงความเห็น เด็กจะสามารถนำข้อมูลของตนจะไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์
อื่นที่มีสภาพคล้ายกับสถานการณ์ที่เขาเคยทดลองและพิสูจน์มาแล้วได้ เช่น

เด็กรู้ว่าน้ำแข็งต้องอยู่ในตู้เย็น ถ้าอยู่นอกตู้เย็นจะละลาย ในทำนองเดียวกัน
เขาก็จะคาดได้ว่า ไอศกรีมแท่งที่มีลักษณะเป็นของแข็ง เหมือนน้ำแข็ง เพียงแต่มีสีเพิ่มขึ้น ถ้า
อยู่นอกตู้เย็นก็จะละลายเหมือนกัน

ถ้าเด็กเห็นว่าลมพัดแรง มีเมฆดำทึบและหลังจากนั้นฝนตก ครึ่งต่อไปเขา
เห็นลมพัดแรง มีเมฆทึบ เขาก็จะคาดได้ว่าอีกสักครู่ฝนจะตก

เด็กสามารถกระยะทางจากประตูที่ 1 ถึงประตูที่ 3 ได้ว่าต้องเดินกี่ก้าว

เมื่อครูและเด็กได้ร่วมกันค้นหาความรู้ใช้ทักษะกระบวนการ เบื้องต้นทาง
วิทยาศาสตร์แล้ว สิ่งที่ควรย้ำกับเด็กนอกเหนือจากความรู้ที่ได้คือ ตัววิธีการนั่นเอง โดยเริ่มจาก

- การสังเกต
- คั่งสมมุติฐาน
- ทดลองและรวบรวมข้อมูล
- สรุปผลโดยอาศัยข้อมูล

วิธีการนี้ไม่จำเป็นจะต้องใช้เฉพาะการเรียนในห้องเรียนเท่านั้น แต่นำไปใช้กับสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวันได้

วิชาสังคมศึกษา

จุดมุ่งหมายของการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียนอีกประการหนึ่งคือ มุ่งที่จะอบรมให้เด็กเป็นคนที่มีความประพฤติดี มีอริยาบทที่ดี มีความแจ่มใส อยู่ในชนบทธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม รู้จักหน้าที่ของตนไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นสิ่งที่ควรคาดหวังในการเรียนรู้อาชีพสังคมของเด็ก คือ

- เด็กรู้จักตัวเองดี รู้ชื่อ วัน เดือน ปีเกิด สถานที่อยู่
- เด็กรู้จักบุคคลที่ใกล้ชิดดี สามารถบอกชื่อ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง
- บอกชื่อโรงเรียน ชื่อครูใหญ่ ชื่อครูประจำชั้น และที่ตั้งของโรงเรียนได้
- เด็กบอกความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวได้
- เด็กมีมารยาทที่ดีและปฏิบัติตนต่อบุคคลต่าง ๆ ได้เหมาะสม
- เด็กมีส่วนช่วยเหลือผู้ปกครองทำงานง่าย ๆ
- เด็กรู้จักบุคคลสำคัญ เช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- เด็กรู้จักบุคคลในอาชีพต่าง ๆ
- เด็กรู้จักสถานที่สำคัญ วันสำคัญ
- เด็กมีอุปนิสัยที่ดีงาม เช่น มีความเมตตา กรุณา มีความซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะ พูดยาให้เราะ

กิจกรรมเกี่ยวกับสังคมศึกษานี้ ควรมุ่งให้เด็กปฏิบัติจริง หรือมีประสบการณ์ตรง

วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา

การที่ชุมชน หรือสังคมใดจะพัฒนาได้ดั่งนั้นเพราะบุคคลในชุมชนหรือสังคมนั้นมีความรู้ ความเข้าใจในด้านความจำเป็นพื้นฐานของชีวิตที่ถูกต้อง นั่นคือ รู้จักรักษาร่างกายให้แข็งแรงมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร การพักผ่อน การขับถ่าย และการรักษาความสะอาด และรู้จักช่วยตัวเองและผู้อื่นให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุและโรคร้ายไข้เจ็บ นอกจากนี้เด็กวัยนี้ร่างกายต้องการพัฒนาอย่างเต็มที่โดยเฉพาะกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ซึ่งสามารถฝึกฝนได้โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็กกิจกรรมที่ควรจัดให้กับเด็กควรเป็นดังนี้

- ฝึกการทำความสะอาดร่างกาย มือ เท้า และอวัยวะอื่นจนเป็นนิสัย
- รู้จักเลือกอาหาร และประโยชน์ของอาหารจำพวกต่าง ๆ
- ฝึกให้ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และหลังรับประทานอาหารฝึกให้บ้วนปากแปรงฟัน
- ฝึกให้มีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร
- ฝึกการใช้ หอน้ำ หองส้วม การรักษาความสะอาด และการรู้จักล้างมือหลังจากใช้หอน้ำหองส้วม
- รู้จักวิธีรักษาตัวเองและผู้อื่นให้ปลอดภัยจากโรค เช่น การใช้ผ้าเช็ดหน้า ปิดปากเวลาไอจาม การรู้จักสวมเสื้อผ้าให้เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศ

การพัฒนากล้ามเนื้อในส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ เช่น แขน มือ ขา เท้า และกล้ามเนื้อเล็ก เช่น นิ้วมือ นิ้วเท้า ทำได้โดย

พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่

เล่นเครื่องปั้นปายและโหนด เช่น บาร์โด่ แบบต่าง ๆ เครื่องสำหรับคลาน ลอด เครื่องเลี้ยวตัว (balance) เช่น คลานลอดคูโมงถึงยางมะคอย เดินทรงตัวบนไม้กระดานแผ่นเดียว เล่นเครื่องขยับเขิน บรรทุก

พัฒนาการกล้ามเนื้อเด็ก

- เล่นสิ่งของที่ตอ้ง บีบ ปั่น นวด เล่น เช่น ดินน้ำมัน แป้งดินเหนียว
- วาดรูป ระบายสี
- เล่นเครื่องเล่นที่ตอ้งหยิบ จับ คว้า คลำ ถึง ถัด คอกลง สวมใส่ ผลักไปส ซึ่งออกแบบเพื่อทักษะทางนี้โดยเฉพาะ

การประสานสัมพันธ์ทุกรูปแบบ

- การประสานสัมพันธ์ คาทับมือ : ร้อยลูกปัด, ตักกระดาษ, ระบายสี, ประกระดาษ, รอยเชือก ฯลฯ
- การประสานสัมพันธ์ มือกับความคิด : คลำของในถุงแล้วบอกว่าเป็นอะไร
- การประสานสัมพันธ์ หูกับความคิด : ปิดตาทายเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยิน
- การประสานสัมพันธ์ จมูกกับความคิด : ปิดตาทายกลิ่นต่าง ๆ
- การประสานสัมพันธ์ ลิ้นกับของที่มีรสต่าง ๆ

การทรงตัว

- ยืนทรงตัว 2 ขา
- ยืนทรงตัวขาเดียว
- ยืนทรงตัวในที่จำกัด : บนกระดาษไม่แผ่นเดียว, บนก้อนอิฐ
- ยืนทรงตัวในที่ต่างระดับกัน : กลองวางเป็นรูปบันได
- เดินตามเส้นตรง
- เดินซิกแซก
- เดินขึ้นลงในที่มีระดับต่างกัน

- กระจุดตาเดียว
- กระจุด - ย่อ
- ว่าง เป็นทางตรง
- ว่างอ้อมหลัก
- ว่างซิกแซก

การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบดนตรีและจังหวะ

1. การเคลื่อนไหวช้า - เร็ว ตามจังหวะดนตรี
2. การทำท่าประกอบเพลงด้วยความคิดของตนเอง
3. การทำท่าประกอบตามเนื้อเพลง : เพลงแปร่งพัน
4. ก้าวกระจุด, ก้าวทะแยง (slide) ความมา ตามจังหวะเพลง

วิชาศิลปะ

การที่เด็กมีกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะมาก ๆ นั้น เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก คือ กล้ามเนื้อนิ้วมือ ให้สามารถทำงานได้คล่องแคล่ว ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมด้าน การเขียน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กยังมุ่งหวังที่จะให้เด็กเป็นคนมีระเบียบ ปรานีต ซ่างสังเกต มีความรักสวยรักงาม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เหมาะสมกับวัย ปฏิบัติงาน เจตนาที่ดีต่อศิลปะในขณะที่เด็กเล่นกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ เด็กมีความสุข สนุกสนาน ได้ใช้ความคิด และได้พัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อมือไปพร้อม ๆ กัน งานศิลปะที่ควรจัดสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน คือ

- การวาดภาพระบายสี โดยใช้สีเทียน สีน้ำโดยใช้พู่กันอาจารย์ระบายสีตามรูปที่กำหนดให้ วาดรูปตามความคิดคำนึงของเด็ก วาดรูปตามเรื่องที่กำหนด ฯลฯ

- การทดลอง เกี่ยวกับสี เช่น การละเลงสีด้วยนิ้วมือ การหยดสี เทสี เป่าสี กระจกเส้นสี จุดสี

- การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น พิมพ์ภาพด้วยใบไม้ ก้านกล้วย ผักต่าง ๆ เศษวัสดุต่าง ๆ แม้พิมพ์รูปแบบต่าง ๆ

- การปั้น เช่น ปั้นดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งทำขนม ซึ่เลื่อยผสมแป้ง เปียก เด็กได้มีโอกาสใช้มือบีบ ทูบ ปั้น คลึงตามใจชอบ

- การฉีก ตัด ปะ พับ ม้วน กระจกษา

- การประดิษฐ์เศษวัสดุ ทำโมบายล์

การจัดกิจกรรมให้เด็กต้องคำนึงถึงวัย และพัฒนาการของเด็กด้วย ครูจะต้องสังเกตว่าเด็กแต่ละคนมีทักษะทางไหน มีพัฒนาการช้า หรือเร็ว ต่างกันอย่างไร ยิ่งเด็กเล็กเท่าใด อุปกรณ์ที่ใช้ต้องโต เช่น ดินสอสีเทียน พู่กัน ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก กระบวนการทำงานของเด็กเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด มิใช่ผลงานของเด็กว่าดีหรือไม่ดี สวยหรือไม่สวย หน้าที่ของครูคือการเตรียมและการรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ ควรให้เด็กรู้จักรับผิดชอบใช้แล้วเก็บเข้าที่ ทำความสะอาด เครื่องมือเมื่อใช้เสร็จแล้ว และเก็บเข้าที่ซึ่งจุดนี้มักเป็นจุดบกพร่องที่เราละเลยกัน

วิชาเพลง ดนตรี จังหวะเคลื่อนไหว

เพลง ดนตรี จังหวะเคลื่อนไหว หมายถึง กิจกรรมซึ่งเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ทุกแขนง ซึ่งได้แก่ ขับร้อง เล่นเครื่องดนตรี รู้จักจังหวะ การจัดกิจกรรมประเภทนี้ไม่ควรมุ่งหวังเพียงเพื่อเปลี่ยนความสนใจ เปลี่ยนอิริยาบถเด็ก หรือใช้เพลงเป็นอุปกรณ์การสอนวิชาอื่น หรือเพียงเพื่อให้เด็กสนุกสนานคิดโรงเรียน คิดครูเท่านั้น ทุกครั้งที่มีการสอนควรมีเป้าหมายทางวิชาการ เกี่ยวกับวิชานี้ด้วย เพราะทักษะทางนี้เป็นเพียงขั้นพื้นฐานก็ถือเป็นทักษะ ซึ่งต้องสะสมให้พอกพูนและงอกงามทีละน้อย ดังนั้นแนวทางในการจัดประสบการณ์ด้านดนตรีจึงควร เป็นดังนี้

คอบ

- ฝึกการฟังลักษณะเสียงรอบ ๆ ตัวเด็ก
- ฝึกให้เด็กฟังจังหวะและคัมมือหรือเคลื่อนไหวตามจังหวะเร็ว ช้า แรง
- ให้เด็กได้ฟัง เสียง เครื่องดนตรี และเครื่องให้จังหวะ
- ให้เด็กฟังเพลงที่ดีจากเทปหรือครุฑรอง เพลงที่เด็กสนใจ คือ เพลงที่เกี่ยวกับสัตว์ เกี่ยวกับธรรมชาติ เพลงเกี่ยวกับสิ่งของที่เคลื่อนไหว สิ่งของที่ใกล้ตัว และเพลงที่สนุกสนานคลอชมชื่น

เครื่องเขย่า

- ให้เด็กทำท่าประกอบ เพลงด้วยความคิดของตนเอง
- เดิน วิ่ง กระโดด คลานตามแบบสัตว์ เข้ากับจังหวะเพลง
- ฝึกการบริหารประกอบเพลง จังหวะ
- ให้เด็กได้จับคองทกลอง เครื่องดนตรี เช่น กลอง ฉิ่ง เครื่องเคาะ
- ให้เด็กร้องเพลง
- ให้เด็กได้เคลื่อนไหวประกอบจังหวะเพลง ดนตรี

ในการนำดนตรี เข้ามายังเด็กเล็กอย่างตั้งความมุ่งหวังไว้อสูง เช่น ต้องทำให้ได้สวยงามเลอเลิศ ความมุ่งหวังแค่เพียงให้เด็กอยากจะทำ สนุกกับการทำ และให้เด็กรู้สึกว่าเขาทำได้ ถ้าครู เคียวเขี้ยวเด็กมากเกินไป จะเป็นการทำลายความเชื่อมั่น และทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อดนตรีได้

การฝึกประสาทสัมผัส

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยสิ่งที่ครูต้องตระหนักอยู่เสมอเกี่ยวกับการสอนเด็กคือ เด็กอาศัยการรับรู้ เป็นสื่อในการกระตุ้นความคิด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าคือ ได้เห็น ได้ยิน ได้ชิมรส ได้ดมกลิ่น และจับต้องสิ่งนั้น ๆ การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนจึงมุ่งให้เด็กได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าให้มากที่สุด จากรายงานการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาชั้น เด็กเล็กได้เสนอแนะทักษะเกี่ยวกับการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

ทักษะการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า (อัจฉนา อิศรางกูร ณ อยุธยา)

1. เปรียบเทียบโดยการสัมผัส : อ่อน - แข็ง, เบา - หนัก, ชรุรระ - เรียบ, ดิน - สาก, นูน - บุ่ม, ละเอียดย - หยาบ, แห้ง - เปียก, อุ่น - เย็น, แหลม - คม เห็นยาว - ร่วน, ยืดหยุ่น - คงรูป, ฯลฯ : คาคณะเนสิ่งของที่สัมผัสว่ามีคุณสมบัติอย่างไร (เอาของใส่ถุง แล้วให้ลองจับทีละชิ้น แล้วทายว่าอะไร)
2. เปรียบเทียบด้วยสายตา : ความเหมือน, ความคล้าย, ความแตกต่างจากของจริง, จากรูปภาพ ในแง่ของรูปร่าง, สี
3. เปรียบเทียบเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยิน : - เสียงสัตว์ร้อง
- เสียงวัตถุกระทบกัน
- เสียงที่เกิดจากธรรมชาติ ลมฟ้าอากาศ

- เสียงสัญญาณ
 - เสียงแสดงอารมณ์ต่าง ๆ
 - เสียงเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ
4. เปรียบเทียบกลิ่นต่าง ๆ :
- กลิ่นอาหาร : มะกูด, ตะไคร้, กระชาย, โหระพา, เครื่องเทศ, หัวหอม, กระเทียม
 - กลิ่นหอม : ดอกไม้, น้ำหอม, ผลไม้แป้ง, สบู่
 - กลิ่นเหม็น : กลิ่นไหม, กลิ่นควัน, ของบูด,
 - กลิ่นของสกปรก ฯลฯ
 - กลิ่นยา : แอมโมเนีย, แอลกอฮอล์, ยาหอม, วิก
5. เปรียบเทียบรสต่าง ๆ :
- รสหวาน, รสขม, รสจืด, รสเปรี้ยว, รสเค็ม, รสเผ็ด, รสฝาด

นิทาน

การเล่นนิทานจะช่วยให้เด็กได้ประสบการณ์ทางภาษาอย่างมากมาย การเล่นนิทานจะช่วยให้ผู้ใหญ่ได้ใกล้ชิดกับเด็กและเข้าใจเด็กได้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้ใหญ่ได้เห็นและเข้าใจความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจเด็ก รู้ว่าอะไรคือสาเหตุแห่งความรัก ความกลัว ความโกรธ โดยการที่ผู้ใหญ่ เปิดโอกาสให้ เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครในนิทาน การที่เด็กได้ฟัง ได้คิด ได้เห็นภาพจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีจากหนังสืออย่างเหมาะสมกับวัย เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันอบอุ่นและความเข้าใจกันเป็นอย่างดีต่อกันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และเป็นการกระตุ้นให้เด็กรักการอ่านด้วย ดังนั้น จุดมุ่งหมายในการเล่นนิทาน จึงมีดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็กเพราะโดยธรรมชาติแล้วเด็กชอบฟังนิทานมาก
2. เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินมีความสุข ผ่อนคลายอารมณ์เครียด
3. เพื่อฝึกถ้านการฟัง, ฝึกสมาธิ, เป็นการยืดช่วงความสนใจให้มากขึ้น
4. เพื่อเสริมให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น เล่านิทาน เรื่อง "นกกระจวบ" ก็จะได้ปลูกฝังความสามัคคี หรือ เรื่อง "ราชสีห์กับหนู" ก็จะได้ปลูกฝังความกตัญญู เป็นต้น
5. เพื่อช่วยให้ เกิดการเรียนรู้คำใหม่และการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง
6. เพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่รอบตัวที่เหมาะสมกับวัยและการปรับตัวที่ดี
- 7) เพื่อให้เด็กไขว้จักรการเลียนแบบในสิ่งที่ดี และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี เช่น นิทาน เรื่อง "แม่ไก่สีแคง" หรือ "ลูกหมีสีน้ำตาล"
8. เพื่อให้เด็กได้แสดงออก กล้าซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
9. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการที่ดี
10. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา และทางความคิด
11. เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากอ่านหนังสือ
12. เพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่และเด็กมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันและมีความสัมพันธ์ที่ดีอกัน
13. เพื่อให้รู้จักฟังและถ่ายทอดเรื่องราวที่ฟังแล้วให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างง่าย ๆ
14. เพื่อให้เด็กเกิดความรักและกับหนังสือในกรณีที่ครู ใ้หนังสือประกอบการเล่า
15. เพื่อเป็นการพื้นฐานความพร้อมถ้านการ อ่านแก่เด็ก
- 16) เป็นส่วนหนึ่งที่จะแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาจากเนื้อหาของนิทานบางเรื่อง เช่น เรื่องเด็กเลี้ยงแกะ สอนมิให้เด็กพูดปดและให้เด็กเห็นโทษของการพูดปด การว่ากล่าวตักเตือนโดยตรงกับเด็กจะทำให้ เด็กอายและอาจจะเกิดความรู้สึกต่อต้าน ครูจึงควรระวัง

เกมการศึกษา

จดหมายการศึกษา หมายถึง ของเล่นและเกมสำหรับเด็ก ซึ่งเป็นสื่อสำหรับฝึก
 ความพร้อม ฝึกความเร็ว ความไวของปัญญา และความคิด ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้
 ช่วยให้เด็กสังเกต ตัดสินใจ ครูอนุบาลควร เป็นผู้ที่สามารถในการสร้าง เครื่องเล่น
 ประเภทนี้ไว้มากที่สุด ให้สอดคล้องกับประสบการณ์ที่จัดให้กับเด็ก เกมแต่ละชุดของ
 จัดทำกล่องใส่แต่ละชุด มีคู่มือชี้แนะเก็บ เกมการศึกษามีหลายรูปแบบ หลายประเภท
 แต่ละชนิดมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันไป มีรูปแบบของการเล่นต่างกัน เด็กเรียนรู้การ เล่น
 ที่ต้องมีการคิด มีการแข่งขัน เรียนรู้การรู้แพ้รู้ชนะ รู้ภัยของกันและกัน เกมการศึกษา
 ที่ครูจัดทำไว้สามารถนำเสนอมือให้เด็กเล่นได้หลายรูปแบบ และหลายช่วงเวลา เช่น
 อาจนำมาให้เด็กเล่นในช่วงเช้า เมื่อเด็กมาถึงโรงเรียน เล่นในช่วงโมงกิจกรรมเสรี
 ในศูนย์เครื่องเล่นสัมผัส หรือในช่วงขณะที่รอผู้ปกครองมารับกลับบ้าน เมื่อเด็กเล่นเสร็จ
 แต่ละครั้งครูจะต้องฝึกให้เด็กเก็บของ เล่นลงกล่อง เป็นชุด ๆ แล้วเก็บเข้าที่ ควรให้เด็ก
 ปฏิบัติจนเป็นนิสัย

ครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับ เด็กปฐมวัย ควรศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ สำหรับ
 เด็กอย่างละเอียดทุก ๆ ลักษณะวิชาแล้วคิดหาวิธีการที่จะจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนว
 ทางเหล่านี้ และให้เหมาะสมกับวัยของเด็กให้มากที่สุด โดยพยายามจัดกิจกรรมให้เด็ก
 รับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เพราะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้เรียนรู้โดยผ่านประสาท
 สัมผัส ถึงตารางที่แสดง

ตารางแสดงการวิจัยที่โดยผ่านประสาสมัคร

<p>รูปแบบการรับรู้ กระบวนการ และการเรียนรู้</p>	<p>การใช้สายตา การมอง</p>	<p>การได้ยิน การฟัง</p>	<p>การสัมผัส จับตอกรูปคล่า</p>	<p>การเคลื่อนไหว การใช้กล้ามเนื้อ</p>	<p>การรู้สึก อารมณ์-ไม่อร่อย</p>	<p>การत्मกลืน หอม - เหม็น รับรู้รสชาติ - ไม่รับรู้รสชาติ</p>
<p>การลงมือกระทำ การทดลอง แยกความแตกต่างได้</p>	<p>รูปร่าง ขนาดสี รูปทรง</p>	<p>เสียงต่าง ๆ เครื่องมื่อที่ทำใน เกิดเสียงต่าง ๆ</p>	<p>เนื้อ ผิวพัน อุณหภูมิ ความกดดัน</p>	<p>ขวา - ซ้าย ข้างหน้า - ข้างหลัง ขึ้น - ลง รอบ ๆ</p>	<p>ร้อน-ไม่ร้อน เร็ว-ช้า</p>	<p>นุ่ม - เหนียว รับรู้รสชาติ - ไม่รับรู้รสชาติ</p>
<p>แสดงออกทางวาจา ทางทพทาง</p>	<p>แยกแยะได้ ใช้วาจา ภาพ สัญลักษณ์ รู้จักตัวหนังสือ</p>	<p>สามารถทำเสียง ได้</p>	<p>อธิบายในความรู้สึกรู้ ว่าไปอยู่อย่างไร จาก ได้สัมผัสสิ่งนั้น</p>	<p>เคลื่อนไหวได้ คลอง แกล้ว วัง กระโดด กระโจน และควบคุม</p>	<p>รู้สึกเข็ม รสจัด รสอ่อน พิจารณาการรู้สึก</p>	<p>รู้จักกลิ่นต่าง ๆ</p>
<p>ใช้ควาจำได้ การจดจำโดย เร่องราวได้</p>	<p>รู้ว่าอะไรขาดหาย ไปอะไรสมบรูณ์ เร่ย์งลำดับเร่ือง ราวก่อนหลังได้</p>	<p>รู้ว่าเสียงมาจาก ไหนสามารถพูด เร่ียง คำพูดเป็น ประโยคได้</p>	<p>มีใจในความรู้สึก หรือรู้เตือน</p>	<p>เล่นภาพคล้อโดยวาง ขั้วนาญ เปิด - ปิด คลองแกล้ว บับ ขยี้ ตุ้ม แสดงขั้นตอนได้ อย่างถูกต้อง</p>	<p>รู้สึกต่าง ๆ ได้ รู้ว่าสิ่งนั้น ๆ รส อะไร</p>	<p>จำได้ว่าเป็น กลิ่นของอะไร</p>
<p>การเกิดความีคิด รวบยอด สามารถ จัดจำพวกแยกแยะ จัดกลุ่ม ระบุภาพ</p>	<p>รู้ว่าเมื่อทำอะไร ทำด้วยอะไร ที่ไหนเพื่ออะไร</p>	<p>จับและสามารถ รูดแปลง บัพเห กลมอม คำคล้องจอง ได้ลง</p>	<p>สามารถแยกจำพวกหรือ จัดประเภทได้ เช่น ของที่ทำจากไม้ ทำจาก เหล็ก เสื้อผ้าสำหรับ ฤดูร้อน-หนาว ของ จุมพัว ลอยน้ำ ของ รอบ - เย็น</p>	<p>มีการประสานงานของ การใช้กล้ามเนื้อต่างๆ อย่างคล่อง สามารถสร้าง ก้อ คึง ลาก แยก ขึ้น ปั้น ไคอย่างคล ่อง</p>	<p>สามารถประมวล ความีคิดพอที่จะ คาดคะเน หรือ เดาได้ว่า รสอะไร จะเกิดขึ้น ประเด็น รสใด</p>	<p>คาดคะเนได้ ว่าควรเป็น กลิ่นอะไร</p>

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล 1-2 ของกรมวิชาการ
2. เมื่อศึกษาข้อข่ายหัวข้อในแต่ละวิชาแล้ว จงหยิบยกหัวข้อในรายวิชาทั้ง 10 มาลองคิดเนื้อหาที่เหมาะสมที่ควรใช้สอนเด็กปฐมวัยตามอายุที่กำหนด เช่น หัวข้อ วัฏจักรของน้ำ ท่านจะสอนเนื้อหาอะไร จัดกิจกรรมอะไร หรือหัวข้อ อากาศมีน้ำหนัก ท่านจะจัดกิจกรรมอะไร
3. จงเสนอการสาธิตหรือการทดลองง่าย ๆ ที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาล เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์

แผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

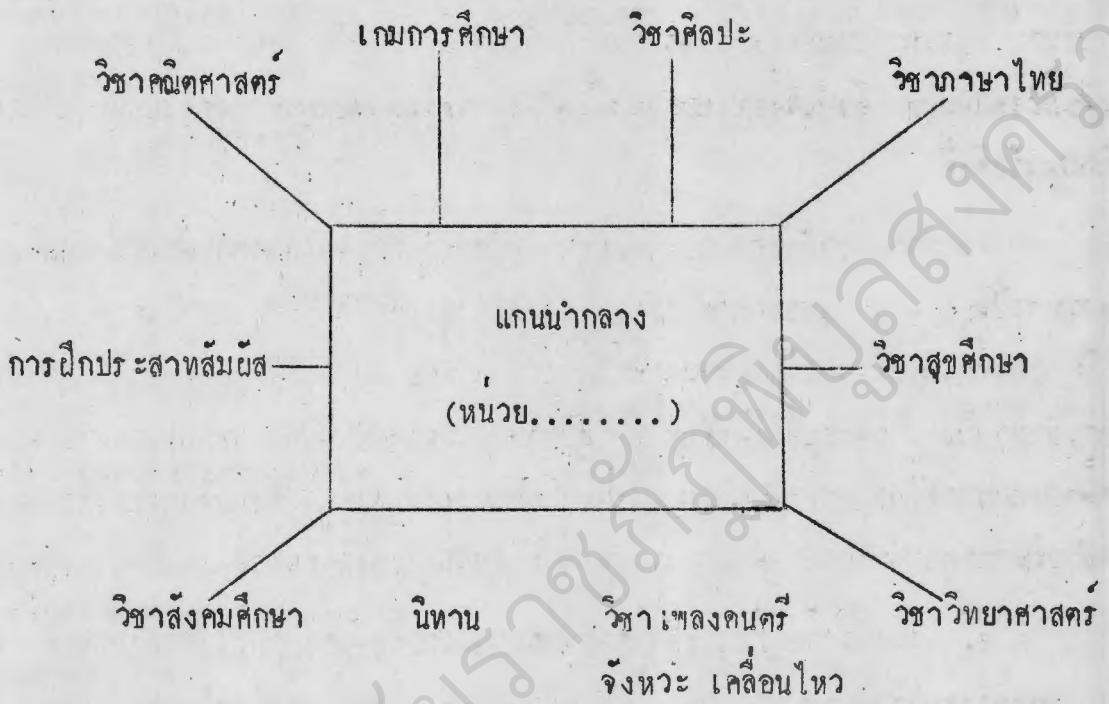
แผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก หมายถึง แผนการสอนสำหรับครูใช้สอนเด็ก ในการจัดทำแผนการสอนต้องมุ่งที่จะพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้านอย่างเต็มที่ โดยพยายามจัด กิจกรรมจากแนวการจัดประสบการณ์หลาย ๆ วิชามาผสมผสาน สัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกัน โดยกำหนดหัวข้อเรื่อง (Topic) ให้สัมพันธ์กับความสนใจความต้องการ และเหมาะสมกับ ความสามารถของเด็ก หัวข้อเรื่องนี้นิยมเรียก หน่วย ซึ่งหมายถึงแก่นกลาง (Theme) เมื่อมีหัวข้อเรื่องหรือชื่อหน่วยแล้ว ครูต้องศึกษาแนวการจัดประสบการณ์แล้ววางแผนการสอน วิชาต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมที่จำเป็นและนำเนื้อหาในขอบข่ายของวิชาเหล่านั้นมาเป็น เรื่อง หรือกิจกรรมที่จะจัดให้เด็ก โดยพยายามให้วิชาต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ เกี่ยวเนื่อง เป็นเรื่อง เดียวกัน ในการสอนครูควรใช้วิธีการสอนในรูปแบบ "บูรณาการ" คือสอนโดยอาศัย ความรู้จากหลายวิชามาสัมพันธ์เป็นกระบวนการเดียวกัน และนำเสนอต่อเด็กในช่วง เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตบูรณาการ ซึ่งเป็นกิจกรรมประจำวันของเด็กในช่วง เวลา 9.15 - 10.00 น. ทุกวัน

หน่วยการสอนแต่ละหน่วยครูอาจใช้เวลาสอน 1 สัปดาห์ หรือ 2 สัปดาห์ หรือ 1 เดือน ก็ได้ ตามความเหมาะสม การกำหนดชื่อหน่วยควรตั้งชื่อกว้าง ๆ และเป็น เรื่อง ที่จำเป็นเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เช่น หน่วยเรื่อง ร่างกายของฉัน บ้านของเรา โรงเรียน ของเรา ผลไม้ สัตว์เลี้ยงที่น่ารัก ฯลฯ แต่ในบางครั้งชื่อหน่วยอาจเปลี่ยนแปลงให้ เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น เมื่อมีใครมาเยี่ยมโรงเรียน ครูอาจตั้งชื่อหน่วย ให้สอดคล้องกับผู้ที่มาเยี่ยมเยียนก็ได้

ขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

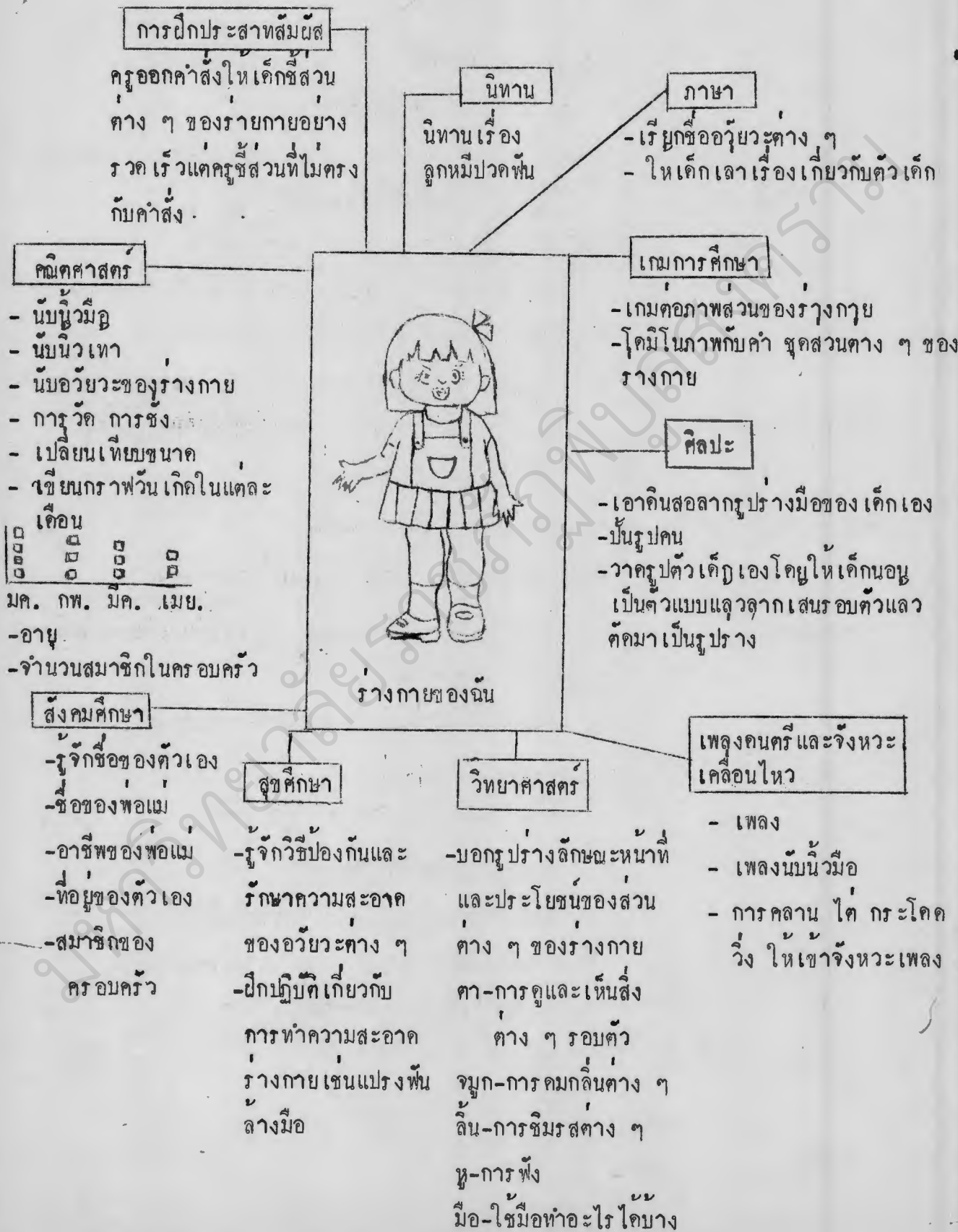
ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนต้องจัดทำแผนการสอนระยะยาว แผนการสอนประจำสัปดาห์ และบันทึกการสอนรายวัน เช่นเดียวกับครูผู้สอนระดับอื่นเหมือนกัน ดังนั้นจึงขอเสนอแนะขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยดังนี้

1. วางแผนตั้งชื่อหน่วยการสอนตลอดปีการศึกษา จากแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 2 พุทธศักราช 2522 ของกรมวิชาการ ได้กำหนดเวลาในระดับอนุบาล 2 ปี ในแต่ละปีให้มีเวลาจัดประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 200 วัน หรือ 1,000 ชั่วโมง ดังนั้นปีการศึกษาหนึ่ง เด็กจะอยู่ที่โรงเรียน 40 สัปดาห์ ในช่วง 2 สัปดาห์แรกของปีและสัปดาห์สุดท้ายของภาคเรียน ควรเป็นการปฐมนิเทศ และประเมินผลเด็ก ดังนั้นจึงควรตั้งชื่อหน่วยไว้สำหรับการสอนประมาณ 35 สัปดาห์ และควรมีหน่วยสำรองไว้อีกด้วย
2. เมื่อมีหัวข้อ เรื่องหรือหน่วยที่จะสอนแล้วครูต้องหาความรู้ให้มากเกี่ยวกับเรื่องนั้น ครูต้องรู้ความคิดรวบยอด หรือเนื้อหาหลัก (Main idea) ว่ามีอะไรบ้าง ครูต้องศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ของวิชาและกิจกรรมสำคัญทั้ง 10 แล้วจัดเนื้อหาที่สามารถสัมพันธ์กับเรื่องนี้ได้มาเป็นเนื้อหาที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กโดยวางโครงสร้างขั้นต้นดังนี้

หลังจากนั้นกำหนดเนื้อหาที่จะสอนของแต่ละวิชาดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง การวางแผนการสอน เรื่อง ร่างกายของฉัน

ตัวอย่างการวางแผนการสอน
หน่วยเรื่อง สัตว์เลี้ยงที่น่ารัก

วิชา	เนื้อหาและกิจกรรม
วิทยาศาสตร์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัตว์เลี้ยงที่เด็ก ๆ รู้จักและอยู่รอบ ๆ ตัวเด็ก เช่น นก แมว หม่า กระต่าย ไก่ ปลา 2. ให้รู้จักชื่อ รูปร่างลักษณะและให้รู้ถึงประโยชน์และโทษ 3. ให้เด็กได้สัมผัสจับของสัตว์ และรู้จักวิธีจับอย่างถูกต้อง 4. ให้เด็กรู้จักอาหารของสัตว์แต่ละชนิด
สังคมศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้เด็กรู้จักเมตตาการุณาต่อสัตว์ 2. ให้เด็กรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักให้อาหารสัตว์
คณิตศาสตร์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้เปรียบเทียบขนาดเล็ก-ใหญ่ (ควร เปรียบเทียบหลายตัว หาตัวใหญ่ที่สุดไปจนถึงตัวเล็กที่สุด) 2. การจัดหมวดหมู่ของสัตว์ เช่น สัตว์สี่เท้า สัตว์สองเท้า สัตว์บก 3. ให้อ่านเพลงนับสัตว์ และนับว่ามีสัตว์กี่ตัว
ภาษาไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้เด็กทำเสียงเลียนเสียงสัตว์ 2. ให้เด็กทายชื่อสัตว์ เมื่อครูทำเสียงสัตว์ 3. ให้เด็กเขียนและเล่นบัตรคำและ ภาพของสัตว์เลี้ยง เช่น นก แมว หม่า กระต่าย ไก่ ปลา

วิชา	เนื้อหาและกิจกรรม
ศิลปะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. วาดรูปบรรยายสีเกี่ยวกับสัตว์ 2. ทำกระดาษเส้นเป็นรูปนก กระต่าย ปลา ไก่ ฯลฯ 3. ตัดปะ รูปสัตว์ 4. พับรูปแมวด้วยกระดาษสี เหลี่ยมคี่บนกระดาษ 5. พับรูปหมาด้วยกระดาษวงกลม คี่บนกระดาษ 6. ปั้นรูปสัตว์
เพลงดนตรี และจังหวะเคลื่อนไหว	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร้องเพลงเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง, เพลงลูกแมว 2. ทำท่าประกอบเพลงกระดาษ 3. ร้องเพลงเสียงร้องของสัตว์ 4. เคลื่อนไหวเลียนแบบสัตว์ เช่น นก หมา แมว กระต่าย ไก่ ปลา โดยครูพยายามแทรกคำสั่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว เช่น เดินช้า ๆ วิ่งเร็ว ๆ กระโดดสูง ๆ บินไปข้างซ้าย
การฝึกประสาท	<p>เล่นเกมจับคู่สัตว์โดยปิดตา และหาหูจากเสียงร้อง</p> <p>กิจกรรมทายเสียงสัตว์</p> <p>ให้เด็กปิดตาแล้วคลำหูจำลองของสัตว์ แล้วบอกว่า เป็นอะไร</p>
เกมการศึกษา	<p>ภาพตัดต่อรูปสัตว์</p> <p>ลวดตัดจับคู่รูปภาพสัตว์และคำ</p> <p>โดมิโนภาพกับคำรูปสัตว์เลี้ยง</p>
นิทาน	<p>นิทานเรื่อง แม่ไก่แดง</p> <p>เช็ดหูเรื่อง กระต่ายกับเต่า</p>

3. การเตรียมการสอนประจำสัปดาห์ เมื่อครูมีหน่วยการสอนที่วางแผนการสอนให้สัมพันธ์วิชาต่าง ๆ แล้ว ก่อนที่จะสอนครูจะต้องทำบันทึกการสอนรายวันไว้ล่วงหน้าทั้งสัปดาห์ ในแต่ละวัน ครูอาจจะเลือกวิชาต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน 3 หรือ 4 วิชา ครูต้องวางแผน กิจกรรมให้กับเด็ก พยายามหาสิ่งเร้าใจ จูงใจให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น และตื่นเต้นในเรื่องที่ครูจะนำมา และต้องพยายามจัดให้เด็กมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมตลอดเวลา 45 นาที ในช่วงเวลาเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตบูรณาการ

4. การจัดเตรียมสื่อเพื่อประกอบการเรียนการสอน ในช่วงเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตบูรณาการนี้ บางแห่งเรียกช่วงเวลานี้ว่ากิจกรรมในวงกลมหรือกิจกรรมกลุ่ม เป็นช่วงที่ต้องการให้เด็กได้เข้าใจและเรียนรู้เนื้อหาที่จะสอน ครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญในช่วงนี้ เปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางของความสนใจของเด็ก ดังนั้นครูต้องสร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด เช่น การจัดที่เด็ก ควรจัดเป็นรูปครึ่งวงกลมเพื่อเด็กจะได้เห็นสื่อการสอนชัดเจน และออกมาร่วมกิจกรรมได้สะดวก สื่อการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดที่ครูต้องจัดเตรียมให้พร้อมเพื่อเรียกร้องความสนใจ รู้จักสังเกต มีเหตุผล รู้จักตัดสินใจ สื่อดังกล่าวได้แก่ ของจริง ของจำลอง ภาพ นิทาน รวมถึงเพลง เกมต่าง ๆ

การทำบันทึกการสอน

ในแต่ละสัปดาห์ครูต้อง เตรียมทำบันทึกการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ที่สร้าง เป็นหน่วยการสอนไว้ การทำบันทึกการสอนต้องพยายามบูรณาการ เนื้อหาวิชาในขอบข่ายที่กำหนดไว้ทั้ง 10 วิชา มาสอนให้ครบใน 1 สัปดาห์ การทำบันทึกการสอนสามารถทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

แบบที่ 1 กำหนดวิชาส่งเสริมทักษะและประสบการณ์ชีวิต เป็นแกนนำในแต่ละวัน แล้วนำวิชาอื่นมาเป็นตัวเสริม ดังนั้นวิชาที่จะเป็นแกนนำในแต่ละวันในสัปดาห์คือภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และสุขศึกษา ส่วนวิชาอื่นและกิจกรรมเสริมจะเข้า

มาสัมพันธ์ในวันต่าง ๆ 2 - 3 อย่าง และในบางครั้ง วิชาหลักที่เป็นแกนนำของวันนี้ ก็เข้าไปเสริมในวันอื่นก็ได้ การจัดการบันทึกการสอนแบบนี้ มุ่งที่จะให้เด็กได้มีโอกาส มีประสบการณ์ และฝึกทักษะนั้น ๆ ได้ทั่วถึงและลึกซึ้งมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ความถี่ครบยอด 1. สัตว์เลี้ยงมีมากมายหลายชนิด
นิยมเลี้ยงไว้ในสวน ทุ่งนา และเป็นที่อยู่อาศัย
และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า

จุดประสงค์ 1. ให้เด็กบอกชื่อของสัตว์เลี้ยงในสวน
2 - 5 ชื่อ
2. ให้เด็กบอกประโยชน์และโทษของสัตว์เลี้ยง
3. ให้เด็กบอกชื่ออาหารของสัตว์เลี้ยงในแต่ละชนิด

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียน	การวัดผล/ประเมินผล	หมายเหตุ
<p>สัตว์เลี้ยงที่เด็ก ๆ รู้จักและ อดูรอบ ๆ ตัวเด็ก เช่น นก แมว หมา กระต่าย ไข่ ปลา ฯลฯ</p> <p>- ให้รู้จักชื่อ รูปร่างลักษณะและ ในรูปประกอบและโทษ - ให้เด็กใช้สัมผัสจับของสัตว์เลี้ยงและ รู้จักวิธีจับอย่างถูกต้อง - ให้เด็กรู้จักอาหารของสัตว์เลี้ยง แต่ละชนิด</p>	<p><u>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</u></p> <p>1. ครูเปิดเทปให้เด็กทาสีเสียงสัตว์เลี้ยง 2. ให้เด็กเลี้ยงเสียงร้องของสัตว์เลี้ยง ที่เลี้ยงไว้ที่ครูเปิดให้ฟังหรือที่เด็กรู้จัก</p> <p><u>ขั้นสอน</u></p> <p>1. ครูให้เด็กออกมาพธิบายประกอบคำ- ศัพท์สัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงอยู่ที่บ้าน หรือที่รู้จัก พร้อมทั้งบอกชื่อและรูปร่างลักษณะ ของสัตว์เลี้ยงในพื่อแต่ง 2. ครูสัมภาษณ์ลักษณะของที่อยู่อาศัย อาหาร ประโยชน์และโทษของสัตว์เลี้ยง เลี้ยงในถกการซักถามเด็ก</p>	<p>เทปเสียงสัตว์</p> <p>บัตรคำประกอบภาพ</p>	<p>การวัดผล/ประเมินผล</p> <p>สนทนาซักถามเกี่ยวกับ ที่อยู่ อาหารและ ประโยชน์ของสัตว์เลี้ยง</p>	

- 3. ครูให้เด็กส่วนหัวเสียงพร้อมทั้งให้ออกมาทำท่าทางประกอบเพลงและจังหวะ
- 4. ให้เด็กนับจำนวนของสัตว์เสียงที่ออกมาแสดงท่าทางว่าชนิดใด อะไรบ้าง
- 5. ครูให้เด็กลอกตามแบบสัตว์เสียงชนิดต่าง ๆ ที่ครูเตรียมไว้ โดยอิสระพร้อมทั้งระบายสี

หัวนมสัตว์เสียง
บัตรตัวเลข
ภาพลอกตามแบบ
ตัวเล็ก ภาพที่เด็กวาด

สังเกตการแสดงท่าทาง
สังเกตจากการเล่าถึงสัตว์เสียงของเด็ก

ชื่อนี้.....วันอังคาร เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....
 ความเมตตา กรุณา และ เอื้อเฟื้อ
 ต่อผู้เรียนเป็นสิ่งควรให้เด็กปฏิบัติตาม

จุดประสงค์ 1. ให้เด็กบอกถึงอาหารที่เลี้ยงเด็ก
 2. ให้เด็กปฏิบัติตามจริงในการให้อาหาร
 เด็ก

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียน	การวัดผล/ประเมินผล	หมายเหตุ
<p>1. ให้เด็กรู้จักเมตตา กรุณา ต่อสัตว์</p> <p>2. ให้เด็กรู้จักเอื้อเฟื้อแก่ผู้ยากไร้</p>	<p>1. ครูสอนแนะนำสถานการณ์ โดยให้เด็กออกมาหยิบบัตรภาพสัตว์เลี้ยงที่ครูใส่ไว้ในกล่อง หรือหนังสือให้พอเหมาะตามสภาพสัตว์เลี้ยงอะไรก็ได้</p> <p>2. ครูเล่นบทบาทแสดงภาพสัตว์เลี้ยงที่เด็กหยิบไปดูเกี่ยวกับเรื่องของความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น</p>	<p>กล่องใส่บัตรภาพ</p> <p>ภาพสัตว์เลี้ยง</p>	<p>สังเกตการปฏิบัติ</p> <p>นก ปลา</p> <p>ตัวนักเขียน</p> <p>ตัวครู</p>	<p>สังเกตการปฏิบัติ</p> <p>ตัวในขณะให้อาหาร</p>

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียนรู้	การจัดผล/ประเมินผล	หมายเหตุ
	<p>2. กรุณาเลือกงานหนึ่งเป็นางกลุ่มสนทนาซักถาม และให้เรียนกรมประกอบเพลง หาดส์ตัวเลี้ยง โดยให้เด็กเลแชนมหาบัตรภาพสัตว์เลี้ยง</p> <p>3. กรุณานำนิทานเรื่องเกี่ยวกับความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อสัตว์เลี้ยง</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1. ครูและเด็กช่วยกันสรุปถึงเด็กที่แสดงความเมตตากรุณา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หา เป็นเด็กดี มีคนรักให้ตนนำไปปฏิบัติต่อไป</p>	<p>บัตรภาพสัตว์เลี้ยง ตัวเด็ก เพลง หนังสือนิทาน</p>	<p>สนทนาซักถาม</p>	

เนื้อหา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

สื่อการเรียนรู้

การวัดผล/ประเมินผล

หมายเหตุ

3. ครูสนทนากับเด็ก และให้เด็กฝึกแต่งประโยค จากบัตรคำที่ครูเตรียมไว้ โดยให้คำวิเศษณ์คำอยู่ในประโยคที่เด็กแต่ง เช่น

"ครูปอก" แมว

"เด็ก" บ้านหมื่นเรียงแมว

4. ครูแจกภาพสัตว์ให้เด็กคนละ 1 ตัว พร้อมทั้งให้นำภาพที่ครูแจกให้ไปปะติดบนกระดาษโรเนียว และเขียนคำศัพท์ที่สัตว์ตัวอยางไว้ในที่บัตรลงไปในตรงกับภาพของสัตว์ที่อยู่ใน

ขั้นสรุป

1. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับภาพและคำศัพท์ที่เด็กเขียนพร้อมทั้งให้เด็กอ่านคำประกอบภาพให้ครูฟัง

ผลงานเด็ก
ตัวเด็ก

กระดาษโรเนียว
ภาพสัตว์
บัตรคำประกอบ
ภาพ

ชั้นปี..... วิชาที่สอบ.....

ความถูกต้องของคำตอบ 1. ข้อใดมีหลายชนิด และมีข้อต่าง ๆ กัน
มีเสียงรองต่างกัน

จุดประสงค์ 1. ให้เด็กบอกเสียงสั้นยาว
2. ให้เด็กอ่านบัตรคำที่เกี่ยวกับตัว-
เสียงใด

เนื้อหา	หลักการเรียนการสอน	สื่อการเรียน	การวัดผล/ประเมินผล	หมายเหตุ
---------	--------------------	--------------	--------------------	----------

- ให้เด็กทำเสียงเลียนเสียง
สัตว์
- ให้เด็กทายชื่อสัตว์เมื่อครู
ทำเสียงสัตว์
- ให้เด็กเรียงและเลบบัตรคำ
และภาพของสัตว์เสียง เช่น
นก แมว หมาก กระต่าย
ใบ ฯลฯ

- ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
1. ครูทายปริศนาคำทายเกี่ยวกับสัตว์เสียง และ
ให้เด็กตอบว่าเป็นสัตว์อะไร
 2. เมื่อเด็กตอบครูพลิกใบรูปภาพคววาวไปหรือไป
พร้อมทั้งให้เด็กร้องเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ที่
ครูพลิกให้ดู
- ขั้นสอน
1. ครูสนทนาซักถามเด็กเกี่ยวกับตัวเสียงและ
ให้เด็กไปเลือกตัวหนังสือที่
เตรียมไว้
 2. เมื่อเด็กสวมหัวหุ้มนแล้ว ครูจะให้เด็กที่สวม
หัวหุ้มนั้นไปเลือกบัตรคำ ที่เขียนคำของสัตว์
ที่เด็กสวมอยู่และให้เพื่อนบอกวาถูกหรือไม่

- บัตรคำทำทนายประ-
กอบภาพ
- หัวหุ้มนสัตว์เสียง
ตัวเล็ก
- หัวหุ้มนสัตว์เสียง
บัตรคำประกอบภาพ
ตัวเล็ก

ชั้น.....วันพุธ เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ความถี่รวมยอด 1. ขนาด จำนวนนี้ และการนับเพิ่ม

จุดประสงค์ 1. ให้เด็กเรียงขนาดของสัตว์เลี้ยงใด

นับลด เป็นพื้นฐานการเรียงคณิตศาสตร์

2. ให้เด็กบอกจำนวนของสัตว์เลี้ยงใด

3. ให้เด็กบอกได้ถึงการเพิ่ม-การลดของสัตว์เลี้ยง

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการเรียน	การวัดผล/ประเมินผล	หมายเหตุ
<p>193</p> <p>- ให้เปรียบเทียบขนาดลูกใหญ่ (การเปรียบเทียบหลายตัว หัวตัวใหญ่ที่สุด ไปจนถึงตัวเล็กที่สุด)</p> <p>- การจุดหมวดหมู่ของสัตว์ เช่น สัตว์สี่เท้า สัตว์สองเท้า สัตว์ปีก</p> <p>- ให้ร้องเพลงนับสัตว์ และนับว่าสัตว์ตัวใด</p> <p>- ความหมายของการเพิ่มและนับลด</p>	<p>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>1. ครูกับเด็กเล่นทายถึงสัตว์เลี้ยงชนิดต่าง ๆ พร้อมทวงรองเพลงสัตว์เลี้ยงแล้วให้เด็กนับคำในเนื้อเพลง สัตว์เลี้ยงงูตัว</p> <p>2. ครูให้เด็กเลือกชื่อสัตว์มา 1 ชื่อ พร้อมตั้งสมมติให้เด็กทุกคนในห้องเป็นสัตว์เลี้ยงชนิดนั้น และให้เขียนว่า สัตว์ (เช่น ในห้องนี้มีแมวตัว)</p> <p>ชั้นสอน</p> <p>1. ครูนำหุ่นจำลองแมวซึ่งมีขนาดต่าง ๆ กันไว้ในตู้ทึบ แล้วให้เด็กออกมาคลำพร้อมทั้งบอกว่า เป็นอะไร</p> <p>2. ครูนำหุ่นจำลองแมวออกจากตู้แล้วแจกให้เด็กคนละ 1 ตัว (10 คน) พร้อมทั้งให้เด็กที่จับแบกแมวออกมาหาชั้นเรียน แล้วให้พ่อน ๆ ช่วยกันจับเรียงลำดับ</p>	<p>หุ่นจำลองแมว</p> <p>10 ขวด</p>		

3. ใ้ห้เด็กเล่นเกมจับคู่ขนาดใหญ่เล็กของหุ่นจำลองแมว

4. ครูให้เด็กนับหุ่นจำลองแมวที่เพิ่มทีละ 1 - 10 และนับลดทีละ

1 - 10 ตัว พร้อมฟังให้เด็กออกมามีลูกบัตร์ตัวเลขตาม

จำนวนนับเพิ่ม-นับลด

5. ให้เด็กเล่นเกมบทบาทสมมติโดยใช้หุ่นที่สร้างเสียง พร้อมฟังเล่น

เกมจับคู่สัตว์ที่มีจำนวนเท่าเท่ากัน จับกลุ่มสัตว์พวกเดียวกัน

6. ให้เด็กนับจำนวนในเพื่อนร่วมหัวหุ่นสัตว์พร้อมทั้งบอกชื่อและ

ประโยชน์ของสัตว์ที่เพื่อนร่วม

สรุป

1. ครูและเด็กนับจำนวนหุ่นจำลองแมว 1 - 10 ตัว

และช่วยกันเรียงลำดับขนาดใหญ่ - เล็กสุด

2. ครูเล่นหมากกับเด็กว่าการเล่นเพิ่มหรือการบวกการนับลดคือการเล่น

บัตรตัวเลข 1-10

หัวหุ่นนก, ใ้ก แมว
หมา

บันทึกการสอบวิชา สุขศึกษา หน่วย เรื่อง สรีรวิทยาของหัวใจ
 ชั้น..... วิชา ผู้สอน ชื่อ นางสาว.....
 ความคิดรวบยอด 1. สรีรวิทยาของหัวใจให้โทษแก่ความรู้สึก
 ระมัดระวังตัวในขณะที่อยู่ในรถ หรือเล่น
 กับสรีรวิทยา และคอยระวังอุบัติเหตุอย่างไรหลังจาก
 จากเล่นกับสรีรวิทยา

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	สื่อการเรียน	การวัดผล/ประเมินผล	หมายเหตุ
195 - ใ้เด็กรู้จักระมัดระวังในการ เล่นกับสรีรวิทยา - ใ้เด็กทราบถึงโทษในการ เล่นกับสรีรวิทยา เช่น เล่น กับแมวอาจเป็นโรคหัดได้ - ระวังกลางมือเมื่อเล่นกับสรีรวิทยา หรือของสิ่งจากในอาหารสรีรวิทยา แล้ว	<u>กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน</u> 1. ครูเล่านิทานโดยใช้หุ่น และแผนภาพนิทาน 2. ครูสนทนาซักถามเด็กถึงเนื้อเรื่องในนิทาน ที่ครูเล่าให้ฟัง <u>ขั้นสอน</u> 1. ครูใ้เด็กที่พร้อมสภการทักเกี่ยวกับโรคที่รับ โทษจากสรีรวิทยาเสี่ยงออกมาเล่าให้เพื่อนฟัง 2. ครูกับเด็กสนทนาถึงการปฏิบัติตัวของเล่น ในอาหารสรีรวิทยา และโทษที่ใคร่จากสรีรวิทยา เสี่ยงบางชนิด เช่น แมว 3. ครูใ้เด็กร้องเพลงเกี่ยวกับโทษของสรีรวิทยา พรอมทั้งทำท่าทางประกอบเพลง	หุ่น แผนภาพนิทาน ตัวเล็ก ตัวเล็ก ตัวเล็ก ตัวครู เพลง		

		<p>การวัดผล/ประเมินผล</p> <p>ผู้พัฒนา</p>	<p>เนื้อหา</p>
<p>ผู้สอน</p>	<p>เนื้อหา</p>	<p>การวัดผล/ประเมินผล</p> <p>ผู้พัฒนา</p>	<p>เนื้อหา</p>
<p>ผู้สอน</p>	<p>เนื้อหา</p>	<p>การวัดผล/ประเมินผล</p> <p>ผู้พัฒนา</p>	<p>เนื้อหา</p>
<p>ผู้สอน</p>	<p>เนื้อหา</p>	<p>การวัดผล/ประเมินผล</p> <p>ผู้พัฒนา</p>	<p>เนื้อหา</p>
<p>ผู้สอน</p>	<p>เนื้อหา</p>	<p>การวัดผล/ประเมินผล</p> <p>ผู้พัฒนา</p>	<p>เนื้อหา</p>

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย

จากตัวอย่าง จะเห็นว่าในแต่ละวันครูจะจัดกิจกรรม เน้นวิชาใดวิชาหนึ่งแต่ก็สามารถนำวิชาอื่นมาประกอบตัวอย่างกลมกลืนเป็นเรื่องเดียวกัน เช่น บันทึกการสอนในวันพุธ ครู เน้นวิชาคณิตศาสตร์ เป็นหลัก แต่สามารถนำวิชาอื่นมาสัมพันธ์ด้วย เช่น วิชาเพลงดนตรี และจังหวะเคลื่อนไหว การฝึกประสาทสัมผัส เกมการศึกษา

แบบที่ 2 การทำบันทึกการสอนที่มุ่งให้เด็กเข้าใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นจึงนำเอาเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาเป็นหัวข้อเรื่องแต่ละวัน เช่น หน่วยเรื่องสัตว์เลี้ยง วันที่ 1 ครูต้องการที่เด็กเข้าใจเรื่อง แมว วันที่ 2 เข้าใจเรื่อง กระจ่าง และเข้าใจเรื่องหมา ไก่ นก ในวันที่ 3, 4 และ 5 เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ บันทึกการสอนจะเป็นรูปแบบดังนี้ คือ

7. ครูนำใบงานจำลองขนาดต่าง ๆ กันขึ้นมา 5 ตัว ให้เด็กออกมาเรียงลำดับขนาด

แบบจำลอง

สังเกตการเรียงลำดับ

8. ครูสอนการนับเพิ่มและนับลด (ใหม่ กนิม 5) โดยสัมพันธ์ว่าไม่อยู่บ้านและฝากแม่ไว้กับเด็ก ๆ แต่ละตัว สองตัว

เครื่องดนตรี

หลาขิม

หมากากหัวแม่

9. ครูร้องเพลงลูกแมว และให้เด็กเรียนบทร้องไปพร้อม ๆ กัน เมื่อนักเรียนร้องได้ ครูแบ่งให้นักเรียนออกเป็นพวก ๆ บางคนเป็นนักดนตรี นักร้อง และที่เหลือเล่นเครื่องเป่าประกอบเพลงโดยใส่หน้ากากแมว

บัตรคำ

กระดาษแข็ง

10. ครูนำบัตรคำที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มา 6 คำ คือ ลูกแมว กระโดด พอ แม ฉับให้เด็กอ่านโดยสื่อความหมายกับรูปภาพครูบอกให้เด็กออกมาหยิบบัตรคำตามหนังสือฉบับกระดาษแข็ง โดยเรียงเป็นประโยคง่าย ๆ เช่น

ฉับ ชอบ ลูกแมว

พอ ชอบ ลูกแมว

แม ชอบ ลูกแมว

ลูกแมว กระโดด

แล้วให้นักเรียนอ่านประโยคที่เรียง

สังเกตการหยิบ

บัตรคำและการ

อ่านประโยค

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ศึกษาคู่มือครูอนุบาล เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตบูรณาการตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 2 พุทธศักราช 2522 โดย รองศาสตราจารย์ถนัดดา นิลฉวี
2. คู่มือไอ เทป "การสาธิตการสอนแบบบูรณาการหลายวิชามาสัมพันธ์กัน"
3. จงจัดทำแผนการจัดประสบการณ์สำหรับชั้นอนุบาลมา 1 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วย
 - 3.1 ชื่อหน่วยที่เหมาะสมสำหรับชั้นอนุบาล
 - 3.2 ความสำคัญของหน่วย
 - 3.3 การวางแผนการสอนวิชาต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับหน่วย
 - 3.4 ทำบันทึกการสอนที่จะใช้สอนในหน่วยนั้น หรือสัปดาห์นั้น
 - 3.5 กิจกรรมศิลปะที่ควรจัดในหน่วยนี้
 - 3.6 เกมการศึกษาที่สัมพันธ์กับหน่วย
4. ทดลองสอนโดยใช้บันทึกการสอนที่จัดทำไว้โดยเลือกบันทึกการสอนที่ดีที่สุด 1 - 2 ฉบับ (ควรใช้สอนกับเด็กอนุบาลจริง)

การประเมินผลในระดับอนุบาลศึกษา

เด็กปฐมวัย มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวดเร็วมากในช่วง เวลาที่ผ่านไปแต่ละปี ในกระบวนการ เรียนการสอนเด็กวัยนี้จึงต้อง กำหนดลักษณะพฤติกรรมที่เด็กต้องพัฒนาไว้อย่างชัดเจน ครูต้องมีบทบาทประเมินว่าเด็ก แต่ละคนมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร การประเมินผลเด็กควร จะสอดคล้อง กับพฤติกรรมทางการศึกษาระดับอนุบาลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับอนุบาล

กรมวิชาการ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับอนุบาลไว้ดังนี้

1. ด้านร่างกาย ส่งเสริมความเจริญเติบโตความแข็งแรงของร่างกาย โดย ฝึกให้เล่นและออกกำลังกายเพื่อบริหารกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ รวมทั้งให้รู้จักการพักผ่อนที่ถูกต้อง ปลูกฝังนิสัยทางสุขภาพอนามัย ฝึกกิจนินัย และสุขนินัยที่ดี เช่น รู้จักรักษาความสะอาด เลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์และรู้จักใช้ของน้ำทองสวม

2. ด้านจิตใจ - อารมณ์ ส่งเสริมทางด้านสุขภาพจิต เช่น ปลูกฝังให้รู้จัก ควบคุมอารมณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส ชื่นชมต่อความไพเราะและสิ่งสวยงาม ฝึกให้มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะ กตัญญูกตเวที เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ประหยัด ขยันหมั่นเพียร อดทน มีระเบียบวินัย และเชื่อถือปฏิบัติในคำสั่งสอนของศาสนา

3. ด้านสังคม ส่งเสริมการพัฒนาลักษณะนิสัย เช่น ปลูกฝังให้เด็กรู้จัก เคารพ ตนเอง ปฏิบัติตนต่อหมู่คณะ กล้าพูด กล้าแสดงออกด้วยตนเองในทางที่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียม ประเพณี รู้จักเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น เคารพสิทธิและหน้าที่ตลอดจนการรับผิดชอบ ฝึกให้ เป็นผู้รู้จักการให้พร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดี

4. ด้านสติปัญญา ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา เช่น ให้อ่านหนังสือให้เด็กเกิดความเข้าใจและรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง สนใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เด็กให้เป็นคนขยัน อดทน รักการ เรียนรู้ รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และมีประสบการณ์ให้พร้อมที่จะรับการ ศึกษาในชั้นประถมศึกษาต่อไป

พฤติกรรมทางการศึกษาระดับอนุบาลที่ควรระวัง

1. พฤติกรรมทางกาย ที่ควรระวัง

- น้่าน้ำหนัก
- ส่วนสูง
- รอบอก
- ความคล่องแคล่วของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่เล็ก
- การประสานงานระหว่างมือและตา มือกับเท้า ตากับเท้า
- การทรงตัว
- การพูด
- การวัดความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัส
- การรู้จักรักษาความสะอาดของร่างกายส่วนต่าง ๆ
- การช่วยเหลือตนเอง เกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน
- การรู้จักระวังรักษาสุขภาพอนามัยให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ

2. พฤติกรรมทางด้านจิตใจ - อารมณ์ที่ควรระวัง

- การปรับตัวเข้ากับเพื่อนและผู้อื่น
- การควบคุมอารมณ์ในการทำงาน การ เล่น
- ความเชื่อมั่นในตัวเอง
- การมีวินัยในตนเอง
- การมีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เช่น ความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ ประหยัด มีสัมมาคารวะ

3. พฤติกรรมทางด้านสังคม ที่ควรวัด

- ความสามารถในการปฏิบัติตนต่อครอบครัว และผู้อื่น เช่น การแสดงความเคารพ การแสดงมารยาทที่งาม
- ความสามารถในการปฏิบัติให้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม
- ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ต่อครอบครัวและผู้อื่น เช่น การช่วยเหลืองานบ้านและโรงเรียน
- การรักษาสาธารณสมบัติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น การรับผิดชอบต่อหน้าที่
- ความสามารถในการปรับให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การรู้จักการให้ การรับ การรอคอย การควบคุมอารมณ์ของตนในสังคม
- การยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคม

4. พฤติกรรมทางสติปัญญาที่ควรวัด

- ความสามารถในการจัดจำพวก จัดตามสี รูปร่าง ขนาด ชนิด
- ความสามารถในการจัดอันดับสิ่งของ ตามขนาด น้ำหนัก ระยะทาง คุณลักษณะของสิ่งของ
- ความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์ ประโยค
- ความรู้ เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัวเด็ก
- ความสามารถเกี่ยวกับการจำ เช่น จำชื่อเพื่อน ครู สัญลักษณ์ของตัว
- ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์ หรือเรื่องราว
- การรู้จักเหตุผล
- ความสามารถในการสังเกตเปรียบเทียบ เกี่ยวกับ ความเหมือน ความต่าง สิ่งที่ขาดหาย ขนาด ทิศทาง รูปร่าง

- ความคิดสร้างสรรค์
- ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์
- การรับรู้ สัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมถึงตัวอักษร

เครื่องมือประเมินผลระดับอนุบาล

การวัดผลสำหรับเด็กปฐมวัยไม่ใช่วัด เพื่อตัดสินการสอบได้ สอบตก แต่ควร เป็น เรื่องของการวัดความพร้อม และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก การวัดผลในวัยนี้จึงควรใช้ หลาย ๆ วิธีดังต่อไปนี้คือ

1. การสังเกต

1.1 ครูสังเกตเด็กขณะเล่น เรียนและทำงาน ควรสังเกตโดยสม่ำเสมอ ทั้งเป็นหมู่คณะ และเป็นรายบุคคล เพื่อทราบความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านต่าง ๆ เมื่อมีอะไรผิดปกติขึ้นในตัวเด็ก ครูจะได้ทราบ เข้าใจสาเหตุและแก้ไขปัญหานั้นได้ ดังนั้น ครูควรใช้วิธีสังเกตเป็นพื้นฐาน และควรจดบันทึกไว้เพื่อกันลืม

1.2 ควรสังเกตเด็กเป็นรายบุคคลทุกครั้งที่จะจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

1.3 ควรมีแบบสำรวจ ประกอบการสังเกต โดยมีรายการเกี่ยวกับพฤติกรรม ที่ควรสังเกตของเด็กแต่ละคน

1.4 ควรบันทึกข้อบกพร่อง ข้อดี และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข หรือส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กไว้ด้วย

การสร้างแบบสำรวจ ประกอบการสังเกตพฤติกรรมเด็ก ครูต้องสร้างรายละเอียด พฤติกรรมต่าง ๆ ให้เป็นข้อความที่เห็นได้ชัดเจน รายการต่าง ๆ นั้นครูสร้างให้สอดคล้อง กับพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด การวัดผลโดยวิธีการใช้แบบสำรวจ ประกอบการสังเกตนี้ใช้วัด พฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายได้ทุกด้าน

ตัวอย่าง

แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก

ชื่อ.....อายุ.....

คำสั่ง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องพฤติกรรมที่เด็กผ่านแต่ละภาคเรียน

พฤติกรรม	ภาคเรียน	ภาคเรียน	หมายเหตุ
	ที่ 1	ที่ 2	
พฤติกรรมด้านร่างกาย 1. จับช้อนส้อมได้ถูกต้อง 2. ถือแก้วน้ำมือเดียวได้ 3. เข่าหองน้ำเองโดยไม่ตองให้ครูช่วย ใส่เสื้อผ้า 4. แขนเสื้อเองได้ 5. ถัดกระดุมเสื้อได้เอง 6. ใส่รองเท้าเอง 7. ขึ้นบันไดสลบเท้าได้ ฯลฯ			
พฤติกรรมด้านสติปัญญา 1. ทำตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ 2. จำชื่อที่ครูเอ่ยได้ 3. นับจำนวน 1 - 5 ได้ 4. บอกสีพื้นฐานรูปทรงเรขาคณิตได้ ฯลฯ			

2. การสนทนา

วิธีนี้ใช้ได้ตั้งแต่วัยเริ่มต้นสอน กำลังสอนและหลังจากสอนแล้ว โดยครูซักถามเรื่องราวและประสบการณ์ตามที่เด็กได้พบเห็น การสนทนาสามารถใช้วัตถุประสงค์ทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญาได้อย่างดี

ตัวอย่างคำถามใช้กับเด็ก เพื่อค้นหาความคิด ความรู้สึก เช่น

1. โตขึ้นหนูอยากเป็นอะไร
2. อะไรบางที่ทำแล้วผิด ที่คนเลว ๆ ชอบทำกัน
3. เล่าเรื่องความโชคร้ายที่สุดในชีวิต และเรื่องโชคดีที่สุด

ฯลฯ

3. การตรวจผลงาน

วิธีนี้ได้จากการนำผลงานของเด็ก เช่น สมุดงาน ภาพวาด งานศิลปะต่าง ๆ สิ่งประดิษฐ์ มาตรวจ พิจารณา เพื่อจะได้ดูความเคลื่อนไหวทางการพัฒนาการของเด็กว่าเป็นไปตามที่ครูต้องการหรือไม่ ควรปรับปรุงแก้ไขสิ่งใด, ครูควรเก็บผลงานของเด็กไว้เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กเอง และควรให้เด็กได้มีโอกาสประเมินผลตนเอง ทราบข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อสะดวกในการแก้ไขปรับปรุงเด็ก

4. การใช้ข้อสอบปากเปล่า

วิธีนี้เหมาะสมกับเด็กก่อนวัยเรียน เพราะเด็กยังอ่าน และเขียนหนังสือไม่ได้ครูอาจทำการ วัตถุประสงค์ เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย 3 - 4 คน เพื่อสามารถดูแลได้ทั่วถึง ครูควรปฏิบัติดังนี้

- 4.1 สร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน น่าสนใจและเป็นกันเอง
- 4.2 ควรเตรียมข้อสอบไว้ล่วงหน้าว่าจะถามอะไร และถามอย่างไร ข้อสอบอาจเป็นรูปภาพหรือของจริง ทั้งนี้เพื่อความยุติธรรม จะได้อ่านเด็กในเนื้อหาชุดเดียวกัน ควรลำดับเนื้อเรื่องให้เป็นที่น่าสนใจ และต่อเนื่องกันด้วย
- 4.3 ควรใช้วิธีนี้อย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง เพื่อทราบผลการพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็ก

ตัวอย่างข้อสอบปากเปล่า

1.	คำสั่ง	จงจัดจำพวก เครื่องมือในชุดนี้แล้วบอกด้วยว่าจัดกลุ่มตามลักษณะอะไร (สี หรือ รูปร่าง หรือ ขนาด)
	อุปกรณ์	ชุดของรูปทรงเรขาคณิต 3 รูปทรง รวม 3 สี มีขนาดใหญ่และเล็กอย่างละ 1 ชุด รวม 18 ชิ้นส่วน
2.	คำสั่ง	จำได้ใหม่ว่าชื่อของ เล่นชิ้นนี้อยู่ที่ไหน
	อุปกรณ์	ชิ้นส่วนของ เครื่องเล่นชุดโด๊กได้ 1 ชิ้น
3.	คำสั่ง	จงร้อยลูกปัดตามแบบที่ครูให้และร้อยต่อไปให้ครบ 20 ลูก
	อุปกรณ์	- ตัวอย่างแบบร้อยลูกปัด แดง นำเงิน เหลือง แดง นำเงิน เหลือง
- ลูกปัด 1 กลอง พร้อม เชือกร้อย

5. การใช้ข้อทดสอบ ใช้สอบ เด็กเพื่อบันทึกคะแนนไว้เป็นหลักฐาน

5.1 ควรใช้วิธีนี้อย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง

5.2 ควรสร้างข้อทดสอบให้มีคุณภาพเหมาะสมกับเด็ก และคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ คือ ภาพชัดเจน เนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์ที่สอน

การใช้แบบทดสอบ เพื่อประเมินความพร้อมนั้นควร เริ่มใช้ในระดับอนุบาล 2 เพราะการใช้แบบทดสอบมีลักษณะการดำเนินการสอบที่เป็นแบบแผนอยู่มาก เช่นคงมีการกำหนด เวลาในการสอบโดยใช้แบบทดสอบนี้เด็กต้องตอบโดยการชี้คอบ เด็กควรจับดินสอดได้แล้วอย่างทะมัดทะแมง นอกจากนี้ในการดำเนินการสอบครูต้อง เป็นผู้อ่านคำถามหรือคำสั่งให้เด็กฟัง ฉะนั้นเด็กควรมีทักษะในการใช้ภาษาดีพอสมควร

แบบทดสอบใช้ได้ในขอบเขตจำกัด กล่าวคือจะใช้วัดพฤติกรรมด้านสติปัญญา เป็นส่วนใหญ่ จึงกล่าวได้ว่าแบบทดสอบ เหมาะสำหรับวัดความพร้อมทางสติปัญญามากกว่า จะใช้วัดความพร้อมด้านร่างกาย หรืออารมณ์ - สังคม

การวัดผลโดยการใช้แบบทดสอบ เป็นข้อทดสอบชนิดเขียนตอบโดยให้นักเรียน วงกลม หรือกากบาท หรือขีดเขียน ตามคำสั่ง ซึ่งมุ่งที่คำตอบของเด็กว่าถูกหรือผิดเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อนำไปสู่การให้คะแนนเพื่อการประเมินขั้นสรุป ลักษณะของแบบทดสอบชนิดนี้ครูจะเป็น ผู้อานคำถามให้เด็กฟังและเด็กจะต้องพิจารณาภายในแบบทดสอบที่ตนได้ออู่ว่าภาพใดที่เป็น คำตอบของคำถามนั้น (แบบเลือกตอบ) แล้วให้เด็กทำเครื่องหมายลงไป แบบทดสอบอาจ สร้างเป็นรูปแบบของการโยงภาพตามคำสั่งแรงของครู (แบบจับคู่)

ลักษณะพฤติกรรมที่ใช้ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ ตัวอย่าง เช่น

1. การรับรู้โดยใช้สายตา (หากภาพต่าง, เหมือน)
2. การรับรู้โดยการฟัง (หากภาพที่ตรงกับเสียงที่ได้ยิน)
3. ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำ ประโยค (หากภาพที่มีความหมาย ตรงกับคำหรือประโยค)
4. ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัตถุสิ่งของ พืช สัตว์ และธรรมชาติ รอบตัวเด็ก (สิ่งใดที่เจริญเติบโตอยู่ใต้ดิน สิ่งใดที่ตกแล้วแตกได้ สิ่งใดที่ควมยายใช้ เวลาอ่านหนังสือ)
5. ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของสังคม มารยาทในสังคมและหน้าที่ของ บุคคลต่าง ๆ ในสังคม (เมื่อเจ็บป่วยควรไปหาใคร)
6. ความสามารถในการจัดอันดับสิ่งของตามขนาด ระยะทาง น้ำหนัก หรือ คุณลักษณะของสิ่งของ (สิ่งใดเสียงดังที่สุด สิ่งใดใหญ่ที่สุด)
7. ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุผลเพื่อการจัดประเภท รูปแบบของการเรียง อันดับ (อนุกรม) และโครงสร้างของเวลา (อะไรเกิดก่อนเกิดหลัง)

8. ความเข้าใจเกี่ยวกับจำนวนและตัวเลข (ค่าของตัวเลข จำนวนมากกว่า น้อยกว่า)

การวัดผลเด็กระดับก่อนวัยเรียนนั้น จะเลือกใช้วิธีวัดผลแบบไหนขึ้นอยู่กับลักษณะ วิชา วิชาของเด็ก ตลอดจนความมุ่งหมายของการวัดผล แต่ละคราวซึ่งควรพิจารณาว่าวิธีวัดผล มาใช้ให้เหมาะสม ควรใช้วิธีสังเกตสนทนาและตรวจผลงานให้มาก สำหรับการทดสอบควร ใช้บ่อยที่สุดและควรใช้ในบางวิชาเท่านั้น

ในหน่วยการสอนแต่ละหน่วย ครูอาจสร้างแบบฝึกในลักษณะแบบทดสอบที่เด็ก สามารถทำเป็นรายบุคคล เพื่อประเมินว่าเด็กเข้าใจเนื้อหาที่ครูจัดประสบการณ์ให้ในสัปดาห์ หรือไม่ แบบฝึกนี้อาจจะให้เด็กทำในคอนบายนั่งต้นนอน หรือจัดไว้ในศูนย์ทักษะในช่วงกิจกรรมเสรี ก็ได้

กิจกรรมเสนอแนะ

1. หลังจากที่ท่านได้สร้างหน่วยการสอนในบทที่ 7 แล้ว จงเสนอเครื่องมือในการวัดผลของหน่วยการสอนนั้น ๆ และชี้แจงด้วยว่าเครื่องมือเหล่านั้น ๆ ใช้ตอนไหน
2. จงสร้างแบบทดสอบที่จะวัดความรู้ความเข้าใจจากวิชาสังคมศึกษา หรือวิทยาศาสตร์ หรือสุขศึกษาของหน่วยการ สอน 1 หน่วย จากหนังสือคู่มือครู เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตบูรณาการตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 2 โดยรองศาสตราจารย์ลักดา นิลฉวี

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก
และการศึกษาคุณงาน กองวิชาการ โรงพิมพ์คุรุสภา 2528, 89 หน้า.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การศึกษาและพัฒนารูปแบบ
การจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา กองวิชาการ
โรงพิมพ์การศาสนา 2527, 132 หน้า.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน บทบาทและหน้าที่ของครูสอนชั้น
เด็กเล็กและการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีปัญหา กองวิชาการ โรงพิมพ์คุรุสภา
2528, 23 หน้า.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การจัดวิธีการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน
ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
2526, 262 หน้า.

ฉวีวรรณ จึงเจริญ การเล่นเพื่อการศึกษา, กรุงเทพฯ หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครู มปป., 71 หน้า. (เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม)

ไทย - อีสราเอล, ชมรม เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพฯ เอราวัณการพิมพ์
2523, 130 หน้า.

ไทย - อีสราเอล, ชมรม เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 2 กรุงเทพฯ โรงพิมพ์และทำปก
เจริญผล 2526, 130 หน้า.

นิภา ลิ้มปัสพงษ์ การจัดกิจกรรมและการเล่นของเด็กก่อนวัยเรียน ภาควิชาคหกรรมศาสตร์
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2526, 143 หน้า. (เอกสารอัดสำเนา
เย็บเล่ม)

ประสาร ทิพย์ธารา พัฒนาการ เด็กและการอบรมเลี้ยงดู กรุงเทพฯ แพร์พิตยา
2521, 175 หน้า.

พลศึกษา, กรม กิจกรรมเสนอแนะทางพลศึกษา สำหรับเด็ก องค์การ คาชองครูสภา
2527, 90 หน้า.

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุตร "เด็กปฐมวัย" เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอน
ปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 4 สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2524, หน้า 164 - 215.

พิชัย สันตภิรมย์ "ของเล่นระดับปฐมวัยศึกษา" เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อการสอน
ระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 3 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2525, หน้า 91 - 158.

ไพรัช, อัลวิน เอช และ แพร์รี, เจย์ เอ. 101 วิธีช่วยให้เด็กฉลาด แปลจาก
101 Ways To Boost Your Child's Self - Esteem โดยรักนิภา
(นามแฝง) กรุงเทพฯ วิชาการ ม.ป.ป., 273 หน้า.

ภรณ์ สุวรรตนะ เด็กก่อนวัยเรียน กรมประชาสงเคราะห์ 2523, 220 หน้า.

ลัดดา นิลมะณี เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตบูรณาการตามแนวการจัดประสบการณ์
ชั้นอนุบาล ปีที่ 1 - 2 สำนักพิมพ์บรรณกิจ 2529, 263 หน้า.

ลัดดา นิลมะณี นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ศูนย์การ เรียนกิจกรรมเสรี
ระดับเด็กวัยก่อนประถมศึกษา สำนักพิมพ์บรรณกิจ 2531, 250 หน้า.

ลัดดา นิลมะณี "ศูนย์การ เรียนระดับปฐมวัยศึกษาแบบกิจกรรมเสรี" เอกสารการสอน
ชุดวิชา สื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 11 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2525, หน้า 181 - 348.

วรรณวดี มาลาพอง การประเมินผลการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษา ภาควิชาทดสอบ
และวิจัยการศึกษา วิทยาลัยครูเชียงใหม่ 2525, 267 หน้า.

วิชาการ, กรม แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ปีที่ 1 - 2 พุทธศักราช 2522
โรงพิมพ์การศาสนา 2522, 113 หน้า.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ สอนลูกเขียนรูป กรุงเทพฯ สุริยบรรณ 2520, 60 หน้า.

ศึกษาริการ, กระทรวง คู่มือทางจิตอนุบาลศึกษา องค์การค้ำของครูสภา 2512,
123 หน้า.

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ละออ ชูศิริ "การเล่นและเกมสำหรับปฐมวัย"
เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 4
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2522, หน้า
161 - 237.

สามัญศึกษา, กรม แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก องค์การค้ำของครูสภา 2524,
53 หน้า.

โฮลท์, จอห์น หนูจำหนูเรียนรู้อันอย่างไร แปลจาก How Childres Learn
โดย นิตดา หงษ์วิวัฒน์ กรุงเทพฯ เมืองโบราณ 2525, 287 หน้า.

Kolumbus, E.S. Is It Tomorrow Yet?, Haifa, Mount Carmel International
Tranining Centre for Community Services, 1983, 190 p.

Landreth, Catherine preschool Learning and Teaching, New York, Harper &
Row, 1972, 201 p.

Manning, Kathleen and Sharp, Ann Structuring Play In The Early Years
At School, London, Rebert MacLehose and Company Limited, 1979,
218 p.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง